

การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยว
ทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

นายกันตภณ แก้วสง่า

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2556

**KNOWLEDGE MANAGEMENT OF CREATIVE
TOURISM IN CULTURAL TOURIST ATTRACTIONS,
PHIMAI DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA.**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Information Science in Information Technology**

Suranaree University of Technology

Academic Year 2013

การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล ดอนขวา)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.นิสาชล จ้านงศรี)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา สุคันชสิริกุล)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.ชูกิจ ลิ้มปีจันทร์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรม

(อาจารย์ ดร.พีรศักดิ์ สิริโยธิน)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

กัณฑ์ แก้วสง่า : การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (KNOWLEDGE MANAGEMENT OF CREATIVE TOURISM IN CULTURAL TOURIST ATTRACTIONS, PHIMAI DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA) อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.นิสาชล จันทศิริ, 273 หน้า.

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหา จัดเก็บ เผยแพร่และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการจัดการความรู้ แบ่งการวิจัยเป็น 4 ระยะคือ (1) การค้นหาองค์ความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 60 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 18 คน (2) การจัดเก็บองค์ความรู้ โดยการจำแนกความรู้ออกเป็นสี่ระดับ จัดหมวดหมู่องค์ความรู้และพัฒนาเป็นฐานข้อมูล (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และฐานข้อมูล (4) การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ โดยการนำความรู้มาใช้ในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย และทำการประเมินความถูกต้องในการนำไปใช้โดยผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว 7 คนจากต่างหน่วยงาน

ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการจัดการความรู้ที่ประยุกต์ใช้สามารถนำมาใช้ในการจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมายได้เป็นอย่างดี ในการค้นหาองค์ความรู้ สามารถจำแนกความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ออกเป็น 4 ด้านคือ (1) แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย จำแนกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี (2) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว แบ่งความรู้ออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว ความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว การกำหนดราคาสินค้าและจำแนกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม และพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ (3) ด้านนักท่องเที่ยว จำแนกกลุ่มเป้าหมายได้ 3 กลุ่มหลัก คือ นักเรียน นักศึกษา และวัยทำงาน มักเดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม มีทุกเพศทุกวัย เหตุผลการมาเที่ยวมากที่สุด คือ เป็นทางผ่านจังหวัดแล้ว (4) ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว จำแนกความรู้ได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจอาหาร ธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และโดยภาพรวมมีจุดแข็งคือ ราคาเหมาะสม การบริการดี ส่วนจุดอ่อนคือ นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักธุรกิจที่พักของพิมาย และสินค้าของที่ระลึกไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรม

ท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้มีจำนวน 18 แห่ง การจัดเก็บความรู้สามารถแบ่งความรู้ออกเป็น 5 หมวดใหญ่ 17 หมวดย่อย 57 หมู่ย่อย โดยกลุ่มตัวอย่างประเมินว่า ทั้งหมวดหมู่ความรู้ ฐานข้อมูล และเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นเนื้อหามีความครอบคลุม ละเอียด ชัดเจน สามารถช่วยในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเบื้องต้นได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนักศึกษา _____
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____

KANTAPON KAEWSANGA : KNOWLEDGE MANAGEMENT OF
CREATIVE TOURISM IN CULTURAL TOURIST ATTRACTIONS,
PHIMAI DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA. THESIS ADVISOR :
NISACHOL CHAMNONGSRI, Ph.D., 273 PP.

CREATIVE TOURISM/CREATIVE TOURISM MANAGEMENT/KNOWLEDGE
MANAGEMENT

The objective of this research is to discover, capture, transfer, and apply the knowledge of creative tourism management. The research methodology imitates the concept of knowledge management which is divided into 4 phases. The first phase is knowledge discovery by collecting data from semi-structured interviews with 60 creative tourism management stakeholders of the cultural tourist attractions in Phimai district, Nakhon Ratchasima. Moreover, the in-depth interviews with 18 experts in cultural tourist attraction are also implemented. The second phase is knowledge capture by classifying knowledge into 4 levels, categorizing them, and developing them into database. The third phase is knowledge transfer by developing website to disseminate the knowledge and the developed database. The final phase is knowledge application by applying all the knowledge to set the conceptual model of creative tourism in cultural tourist attractions in Phimai district, Nakhon Ratchasima and evaluating the accuracy of model application by 7 tourism business entrepreneurs.

The results of this research reveal that the knowledge management process is very well applied to the knowledge management of creative tourism in cultural tourist attractions in Phimai district, Nakhon Ratchasima. The results of the knowledge

discovery indicate that the knowledge of creative tourism management can be divided into 4 aspects. The first category is tourist attraction that was divided into 4 groups: archaeological site, antiquities, art and culture, and tradition. The second one is tourism marketing that was divided into 4 groups: tourists' requirement analysis, demand of tourism product, product pricing, and tourists' behavior classification by group. Furthermore, the results show that most of the tourists use website to find tourist information. The third one is tourist that was divided into 3 main groups: high school student, undergraduate student, and working people. These tourists usually travel in a familiar group and the main reason for the visit is that the attraction is on the way to their destination. The final aspect is tourism business that was divided into 5 groups: transport business, accommodation business, restaurant business, tour business, and souvenir business. The strengths of overall tourism business are reasonable price and good service, but the weaknesses are that tourists did not know the accommodation business in Phimai and the souvenirs did not reflect much the local tradition. There are 18 tourist attractions there that creative tourisms can be established. Knowledge capture can divide the knowledge into 5 main categories, 17 minor categories, and 57 small groups. The evaluation results of these knowledge categories, the database, and the developed website evaluated by the representative sample of this research indicate that contents of the developed website clear, complete and comprehensive. This set of information can be used to support a preliminary planning for creative tourism.

School of Information Technology

Student's Signature _____

Academic Year 2013

Advisor's Signature _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากความเมตตากรุณาและคอยเอาใจใส่เป็นอย่างดีของอาจารย์ ดร.นิสาชล จำนงศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้การสนับสนุน แนะนำข้อคิดดี ๆ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล คอนขวา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา สุกัญชสิริกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นฤมล ปิยวิทย์ กรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการพิจารณาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งเสนอแนะความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ธรา อังสกุล ที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ให้คำแนะนำและเป็นกำลังที่ติดลอคกาลทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และประชาชนชาวอำเภอพิมายทุกคน ที่เสียสละเวลาให้ข้อมูลการวิจัยอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง และสร้างความประทับใจให้กับผู้วิจัย โดยการมอบมิตรภาพอันดีให้แก่กัน

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ บัณฑิตศึกษาทุกรุ่น ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือทั้งการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์และคอยให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และทุกคนในครอบครัวที่เป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอดและมอบโอกาสในการตัดสินใจทุกเรื่อง รวมทั้งเรื่องการศึกษาในระดับปริญญาโท และขอขอบคุณนายภุชณะ แสนสวัสดิ์ ที่ให้การช่วยเหลือในการเดินทางไปเก็บข้อมูลการวิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กัณฑกณ แก้วสง่า

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 คำถามนำการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
1.6 คำอธิบายศัพท์.....	8
2 ปรัชญ่วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้.....	10
2.2 แนวคิดการจัดการความรู้.....	14
2.3 แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว.....	18
2.4 แนวคิดวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว.....	31
2.5 แนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	40
2.6 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	45
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยว.....	56
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	77

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
3.1 วิธีวิจัย.....	78
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	81
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
4 การค้นหาองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย.....	91
4.1 การค้นหาองค์ความรู้และศักยภาพของอำเภอพิมายในการจัดการการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์.....	91
4.2 การค้นหาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมในอำเภอพิมาย.....	118
5 การจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบ ของฐานข้อมูล.....	155
5.1 การแบ่งระดับความรู้และการจัดหมวดหมู่ความรู้.....	155
5.2 การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อช่วยวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่ง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย.....	184
6 การเผยแพร่และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบของเว็บไซต์.....	191
6.1 การพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	191
6.2 ความคิดเห็นต่อเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	214

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
7 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัย.....	216
7.1 สรุปผลการวิจัย.....	216
7.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	227
7.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	234
รายการอ้างอิง.....	238
ภาคผนวก.....	244
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	244
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	251
ภาคผนวก ค แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ใน แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย.....	253
ภาคผนวก ง สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทภาครัฐบาล.....	256
ภาคผนวก จ สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชน.....	258
ภาคผนวก ฉ สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทชุมชนท้องถิ่น.....	261
ภาคผนวก ช สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทนักท่องเที่ยว.....	264
ภาคผนวก ซ รายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	268
ภาคผนวก ฅ สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียใน การกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว.....	271
ประวัติผู้เขียน.....	273

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์..... 50
2.2	ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศ..... 51
2.3	ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย..... 52
3.1	ประเภทและจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง..... 82
4.1	ระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวและเหตุผลสนับสนุน..... 94
4.2	อันดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 95
4.3	กิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และกลุ่มเป้าหมาย..... 99
4.4	กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อยและลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว..... 101
4.5	กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากและลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว..... 102
4.6	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 104
4.7	อันดับและวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย..... 111
5.1	ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 156

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์..... 50
2.2	ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศ..... 51
2.3	ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย..... 52
3.1	ประเภทและจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง..... 82
4.1	ระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวและเหตุผลสนับสนุน..... 94
4.2	อันดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 95
4.3	กิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และกลุ่มเป้าหมาย..... 99
4.4	กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อยและลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว..... 101
4.5	กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากและลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว..... 102
4.6	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 104
4.7	อันดับและวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย..... 111
5.1	ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 156

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ความสัมพันธ์ของระดับความรู้.....	12
2.2	กระบวนการจัดการความรู้.....	17
2.3	ความสัมพันธ์การจัดการการท่องเที่ยว.....	19
2.4	การเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	47
2.5	ความสัมพันธ์ระหว่าง การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	49
2.6	แบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	54
2.7	รูปแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวแบบเรียงลำดับ.....	60
2.8	รูปแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวแบบระดับชั้น.....	60
2.9	รูปแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวแบบผสม.....	60
2.10	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	77
5.1	หน้าจอกำหนดเงื่อนไข.....	185
5.2	หน้าจอแสดงผล.....	186
5.3	หน้าจอรายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว.....	188
6.1	โครงสร้างเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	192
6.2	หน้าหลักของเว็บไซต์.....	194
6.3	เว็บเพจอำเภอพิมายเว็บเพจส่วนที่ 1.....	195
6.4	เว็บเพจอำเภอพิมายส่วนที่ 2.....	196
6.5	หน้าเว็บเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์.....	197
6.6	หน้าเว็บเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่วนที่ 1.....	198
6.7	หน้าเว็บเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่วนที่ 2.....	199
6.8	หน้าเว็บเพจการจัดหมวดหมู่ความรู้.....	200
6.9	การแบ่งหมวดหมู่ความรู้ของหมวดหมู่แหล่งท่องเที่ยว.....	201

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
6.10	โครงสร้างของหมวดหมวดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 202
6.11	โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน..... 203
6.12	โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุ..... 203
6.13	โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม..... 204
6.14	โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณี..... 205
6.15	โครงสร้างหมวดหมู่กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 206
6.16	โครงสร้างหมวดหมู่ธุรกิจการท่องเที่ยว..... 207
6.17	โครงสร้างหมวดหมู่ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว..... 208
6.18	หน้าเว็บเพจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม..... 209
6.19	หน้าเว็บเพจอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย..... 210
6.20	หน้าเว็บเพจรายละเอียดของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย..... 211
6.21	หน้าเว็บเพจการวางแผนการท่องเที่ยว..... 212
6.22	หน้าแผนเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา..... 213

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจของโลกได้ก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจใหม่ที่ความรู้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตและการแข่งขัน ประเทศไทยก็เช่นกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ของไทยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงทุนของประเทศ ได้แก่ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ ทุนการเงิน และทุนวัฒนธรรม เป็นตัวผลักดันการเปลี่ยนแปลงประเทศจากเศรษฐกิจยุคเก่าเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ (New Economy) คือ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ภายใต้แนวคิด การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์งาน และการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

กลยุทธ์ที่นำมาใช้ในเชิงยุทธศาสตร์ของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ คือ เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – based Economy) เนื่องจากกฎเกณฑ์ทางการตลาดที่เปลี่ยนไป การสร้างรายได้ เปลี่ยนจากการสร้างมูลค่าในตัววัตถุที่จับต้องได้ไปสู่การสร้างค่ามูลค่าให้กับสิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ (ยูวดี นิรัตน์ตระกูล, 2554) โดยเศรษฐกิจฐานความรู้จะอาศัยความรู้หรือนวัตกรรมเข้ามาเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดการผลิตและสร้างงานในอุตสาหกรรมทุกรูปแบบ (บุรชัย ศิริมหาสาร, 2550: 11)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาล และมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องเกิดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลายหน่วยงานของไทยกำลังให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (Richards and Raymond, 2000: 18 อ้างถึงใน

Wurzburger, 2010: 17) เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ตัวอย่างกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเรียนภาษาท้องถิ่น การทอผ้า การวาดภาพวาด การแกะสลัก และการทำอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

หน่วยงานสำคัญที่ผลักดันและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ผลักดันส่งเสริม และให้งบประมาณสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น โครงการเที่ยวหัวใจใหม่เมืองไทยยั่งยืน เป็นต้น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และให้งบประมาณสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การประกวดสุนทรพจน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น สำนักงานสนับสนุนกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ให้งบประมาณมหาบัณฑิตในการทำวิทยานิพนธ์ ภายใต้หัวข้อ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ 2553 เพื่อยกระดับการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ และสำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สนับสนุนให้จัดโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น โครงการฝึกอบรมผู้บริหารด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และทักษะในการประยุกต์ใช้ให้แก่ผู้บริหารในอุตสาหกรรมเศรษฐกิจสร้างสรรค์

อย่างไรก็ดี แม้จะมีหลายหน่วยงานให้การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่นี้ยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายมากนักในประเทศไทย นาฬิกาอดิศักดิ์ แสงสนิท ผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือและผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กล่าวถึงสถานการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย ไว้ว่า

“...เราต้องยอมรับว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องใหม่สำหรับสังคมไทย เราต้องสร้างความเข้าใจให้ได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์คืออะไร ต้องทำอะไร ฉะนั้น จุดประสงค์ของโครงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ก็คือ การเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาต้นแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อันมีจุดหมายไปสู่การท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืน โดยหารูปแบบ สร้างองค์ความรู้ และสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์...”

(นาฬิกาอติภัก แสงสนิท, 2552 อ้างถึงใน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, www, 2552)

แม้แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นมาแล้วกว่าสิบปีในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงเป็นเรื่องใหม่ แม้จะมีหลายหน่วยงานเริ่มให้ความสำคัญ แต่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงไม่เป็นที่รู้จักกันมากนักทั้งในกลุ่มของผู้ประกอบการด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังไม่มีองค์ความรู้ที่ชัดเจน ทั้งในด้านรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว การระบุทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เหมาะสม รวมถึงการระบุกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เมื่อวิเคราะห์ศักยภาพของประเทศไทยตามปัจจัยสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จตามแนวคิดของริชาร์ด (Richards, 2010b: 7) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีศักยภาพที่จะสามารถจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์สามารถจัดให้อยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างหลากหลาย อาทิ แต่ละภูมิภาคของไทยต่างมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมการแต่งกาย การรับประทานอาหาร และภาษาในการสื่อสาร เป็นต้น และแม้จะอยู่ภูมิภาคเดียวกันในระดับจังหวัดก็ยังมีหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน เช่น จังหวัดศรีสะเกษมีภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทยอีสาน ภาษาเขมร ภาษาส่วย และภาษาเขอ เป็นต้น

จากการที่ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและเอกลักษณ์เฉพาะตัว เมื่อพิจารณาตามปัจจัยสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จตามแนวคิดของริชาร์ด ที่ประกอบด้วย 11 ด้าน ได้แก่ บริบท การมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น การมีพันธมิตร การวางแผนระยะยาว การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ดี การมีอิสรภาพในการบริหารจัดการ การสื่อสารและการตลาดที่ดี การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ การมีผู้นำที่เข้มแข็งและทีมงานที่มั่นคง และการเมืองที่มีเสถียรภาพ พบว่า อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีบริบทของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ดี เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสามารถพัฒนาให้เกิด

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากมีลักษณะเป็นเมืองประวัติศาสตร์ อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย ประตูเมืองและกำแพงเมืองพิมาย และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นต้น มีวัฒนธรรมที่หลากหลายสอดแทรกอยู่ในวิถีการดำเนินชีวิต อาทิ การทำเครื่องจักสาน การทำเส้นหมี่พิมาย การทอผ้าไหมและการชกมวยพิมาย เป็นต้น และเป็นชุมชนที่มีความเชื่อร่วมกันของคนในท้องถิ่นที่มีมาช้านานเกี่ยวกับการก่อตั้งบ้านเมือง และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในท้องถิ่น อาทิ ความเชื่อเกี่ยวกับการเกิดของดินไทรงาม และความเชื่อเกี่ยวกับการก่อตั้งปราสาทหินพิมาย เป็นต้น ประกอบกับการได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (อาทิ เจ้าของธุรกิจที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น) หน่วยงานภาครัฐ (อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น) นอกจากนี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังมีการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในระยะยาวให้มีความชัดเจน โดยอิงจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 เพื่อให้มีทิศทางการบริหารจัดการที่แน่นอน อีกทั้งยังมีสื่อประชาสัมพันธ์ภายในท้องถิ่น อาทิ วิทยุชุมชน ใบปลิว และหอกระจายข่าว แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2549 – 2553) จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางไปเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวหลักของการท่องเที่ยวอำเภอพิมาย มีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง (อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย, 2553: 1 – 9) ซึ่งการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับแนวคิดของริชาร์ด (Richards, 2010a: 79) ที่กล่าวว่า เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีข้อจำกัดทางด้านมิติของงบประมาณในการลงทุนค่อนข้างสูง ประกอบกับวัฒนธรรมทางด้านโบราณสถานส่วนใหญ่ได้ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังมีกระจายตัวอยู่ทั่วทุกภูมิภาค และไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความแปลกใหม่ จึงส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความนิยมน้อยลง

จากแนวคิดของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงเป็นแนวคิดหนึ่งในการจัดการการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น และสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจาก อพท. ที่ระบุว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเมืองไทยยังขาดความรู้ที่ชัดเจนทำให้ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และยังไม่เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในประเทศไทย จากแนวคิดของการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการของการสร้างความรู้ เพื่อนำองค์กรหรือ

ธุรกิจไปสู่ความสำเร็จ การจัดการความรู้จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถนำมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้

การจัดการความรู้ เป็นกระบวนการในการส่งเสริม การสร้าง การแลกเปลี่ยน และการใช้ประโยชน์จากความรู้ภายในองค์กร (Becerra-Fernandez, Gonzalez and Sabherwal , 2004: 2) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาทุนทางปัญญาที่สำคัญขององค์กร สร้างเครื่องมือที่สามารถใช้กับบุคคล กลุ่ม และองค์กร เพื่อลดการสูญหายของทุนทางปัญญา (Dalkir, 2005: 4) ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ (1) การค้นหาองค์ความรู้ (Knowledge Discovery) คือ การพัฒนาความรู้ใหม่ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดเจนและความรู้ฝังลึก ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์ ข้อมูล และสารสนเทศ (2) การจัดเก็บองค์ความรู้ (Knowledge Capture) คือ กระบวนการการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ชัดเจนหรือความรู้ฝังลึก ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จาก คน สิ่งประดิษฐ์ และหน่วยงานภายในองค์กร (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ (Knowledge Transfer) คือ การถ่ายทอดความรู้ที่ชัดเจนและความรู้ฝังลึกไปสู่บุคคล กลุ่มคน และองค์กร และ (4) การประยุกต์ใช้ความรู้ (Knowledge Application) คือ การใช้ประโยชน์ความรู้ที่ได้จากการค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ มาประกอบการพิจารณาการตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินงานในอนาคตมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Becerra-Fernandez et al., 2004: 32 – 36) โดยประโยชน์ที่ได้จากการจัดการความรู้ คือ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรหรือธุรกิจ สมาชิกในองค์กรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตให้กับองค์กร (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2548: 64)

จากการศึกษางานวิจัยของนักวิชาการด้านการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า มีงานวิจัยหลายเรื่องที่น่าสนใจกระบวนการจัดการความรู้มาใช้เพื่อส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการการท่องเที่ยว อาทิ งานวิจัยของสตีเฟน และ จอห์น (Stephen and John, 2006: 299) ได้นำการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเมืองเอลมินา (Elmina) ประเทศกานา โดยนำกระบวนการของการจัดการความรู้ขั้นตอนแรก คือ การกำหนดองค์ความรู้ ตามแนวคิดของ สโตนเนอร์และ ฟราย (Stoner and Fry) เข้ามาช่วยในการกำหนดองค์ความรู้การท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมของเมืองเอลมินา และนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาพัฒนาการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (Strengths Weaknesses Opportunities and Threats: SWOT) เป็นเครื่องมือในการกำหนดองค์ความรู้

งานวิจัยของธันยพร วณิชฤทธา (2550: 107) ได้นำการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ดำเนินงานโดยใช้แบบจำลองฟังก้างปลา (Fish Bone Diagram) ตามแนวคิดของ ประพนธ์ ฝาสุขยี่ด เนื่องจากการจัดการความรู้ตามแบบจำลองฟังก้างปลาให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยที่มุ่งให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้กระบวนการจัดการความรู้ 5 กระบวนการ ได้แก่ การกำหนดองค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้องค์ความรู้ ตามแนวคิดของ บดินทร์ วิจารณ์ เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการกำหนดองค์ความรู้ การสร้างองค์ความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะอยู่ในส่วนการจัดการความรู้ตามแบบจำลองฟังก้างปลา

งานวิจัยของเซอไกร่า และ มาเกซ (Sequeira and Marque, 2011: 7 – 31) ได้นำการจัดการความรู้มาใช้กับองค์กรด้านการท่องเที่ยว โดยนำแนวคิดการจัดการความรู้ตามแนวคิดของ ออธอร์ส (Authors) มาช่วยในการจัดการความรู้ขององค์กรด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้ความรู้ ซึ่งการจัดการความรู้ขององค์กรด้านการท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นแบบพลวัตมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การสร้างพื้นที่ให้บุคคลในองค์กรมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงถือว่ามีสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับองค์กรด้านการท่องเที่ยว

ในส่วนของการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยว รุ่งศักดิ์ พงษ์ไสว (2550: 69) ได้นำกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดเก็บองค์ความรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดของ พโย (Pyo) มาช่วยในการออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี เพื่อช่วยในการกำหนดจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว และงานวิจัยของไลลา ฮาซิม ฮารอน และ อีฟฟิน (Laila, Hashim, Haron and Aiffin, 2005: 1 – 13) ได้ทำการศึกษาการยอมรับของชุมชนต่อระบบการแลกเปลี่ยนความรู้ในเว็บไซต์ด้านการเดินทางและการท่องเที่ยว โดยศึกษากระบวนการจัดเก็บองค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามแนวคิดของ ฟิชบายน์ และ เอจเซน (Fishbein and Azjen) และนำมาช่วยในการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเพื่อใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การจัดการความรู้สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการการท่องเที่ยวได้ ประกอบกับองค์ความรู้ด้านการจัดการ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ยังคงต้องการสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจ เพื่อพัฒนาต้นแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อันมีจุดมุ่งหมายไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยในหัวข้อ “การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” เพื่อระบุและสร้างความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ชัดเจน ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นเมืองโบราณที่มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวเช่น อำเภอพิมาย ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นที่รู้จักมากขึ้นในเมืองไทย และส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อค้นหาองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

1.2.2 เพื่อจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปแบบของฐานข้อมูล

1.2.3 เพื่อเผยแพร่และประยุกต์ใช้องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปของเว็บไซต์

1.3 คำถามนำการวิจัย

1.3.1 องค์ความรู้ที่ใช้จัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่อะไรบ้าง

1.3.2 ฐานข้อมูลที่ใช้ในการจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ควรมีลักษณะอย่างไร

1.3.3 เว็บไซต์ที่ใช้เพื่อการเผยแพร่และประยุกต์ใช้องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ควรมีลักษณะอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” มุ่งศึกษา ค้นคว้า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

(1) ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ และวัดเค็ม (2) ประเภทโบราณวัตถุ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย (3) ประเภทศิลปวัฒนธรรมยังสามารถจำแนกได้อีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการแสดงพื้นเมือง ได้แก่ การแสดงระบำพิมายปุระ กลุ่มวิถีชีวิต ได้แก่ การพูดภาษาพิมาย การละเล่นสะบ้า การทำเครื่องจักสานหวาย การแกะสลักเทียนพรรษา การชกมวยพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาดและอุทยานไทรงาม กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมาย การทำกระยาสารทและการทำเป็ดย่างพิมาย (4) ประเภทประเพณี ได้แก่ เทศกาลเที่ยวพิมาย การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยนำกระบวนการจัดการความรู้ ได้แก่ การค้นหาองค์ความรู้การจกเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ องค์ความรู้มาเป็นกรอบในการค้นหาองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมตามกรอบแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งมีระยะเวลาในการดำเนินงาน 1 ปี

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.5.1 ได้องค์ความรู้และแหล่งความรู้ที่นำมาใช้เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาได้อย่างเหมาะสม

1.5.2 ได้ฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่สามารถนำไปใช้เป็นแหล่งความรู้เพื่อใช้ในการกำหนดหรือวางแผนการจัดโครงการหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอพิมายได้

1.5.3 ได้เว็บไซต์ที่สามารถเผยแพร่องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากขึ้น

1.5.4 โครงสร้างองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการศึกษาและปรับใช้กับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแหล่งอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาได้

1.6 คำอธิบายศัพท์

1.6.1 การจัดการความรู้ หมายถึง แนวทางหรือเครื่องมือในการสนับสนุนการสร้างความรู้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาขององค์กร เพื่อให้สมาชิกในองค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ร่วมกัน อันจะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มมากขึ้น

1.6.2 กระบวนการจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานการสร้างองค์ความรู้ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้

1.6.3 การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

1.6.4 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา สถานที่ท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย โบราณสถาน โบราณวัตถุ อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานงานประเพณี วิถีชีวิต การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น ดำเนินการโดยภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ได้

1.6.5 การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยนำกลยุทธ์ด้านการจัดการเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ต้องนำข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่จริง ความต้องการของนักท่องเที่ยว สภาพสังคมในปัจจุบันและสภาพแวดล้อม มาประกอบการพิจารณาการดำเนินการเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวและเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.6.6 ผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดความรู้ นั้น ๆ ไปยังผู้อื่นได้ อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญของอำเภอพิมาย อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ วัดเดิม อุทยานไทรงาม พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย ระบายพิมายปุระ การชกมวยพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาด และการแข่งเรือพิมาย เป็นต้น

1.6.7 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ให้ถูกต้องเหมาะสมกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยได้นำ ปริทัศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
  - 2.2 แนวคิดการจัดการความรู้
  - 2.3 แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว
  - 2.4 แนวคิดวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว
  - 2.5 แนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
  - 2.6 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
  - 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยว
  - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย
- โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.1.1 ความหมายของความรู้

อาวาด และ ฮาซิริ (Awad and Ghaziri, 2004: 33) กล่าวว่า ความรู้เป็นการสร้างความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการคิดวิเคราะห์ จากประสบการณ์ที่ผ่านมาและการศึกษา

เบเชอร์รา เฟอรรันเดซ กอนซาเลซ และ ซาปเฮอรวอล (Becerra-Fernandez, Gonzalez and Sabherwal, 2004: 15) กล่าวว่า ความรู้มีความแตกต่างจากข้อมูลและสารสนเทศ โดยความรู้จะอยู่ระดับสูงสุด สารสนเทศจะอยู่ระดับกลางและข้อมูลจะอยู่ระดับต่ำสุด ความรู้เกิดจากการที่สารสนเทศผ่านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ หรือเป็นสารสนเทศที่มีทิศทางและความรู้จะอยู่ภายในสารสนเทศและข้อมูล เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีคุณค่ามากที่สุด

ลิทเติล และ เรย์ (Little and Ray, 2005: 24) กล่าวว่า ความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เป็นศาสตร์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนกับองค์กร ความรู้เป็นเนื้อหาที่มีความพิเศษขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและสถานที่

อาคิรา และ อิสามู (Akira and Isamu, 2007: 5) กล่าวว่า ความรู้ คือ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เชี่ยวชาญในองค์กร สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ที่ชัดเจนและความรู้ฝังลึก โดยความรู้ที่ชัดเจนสามารถส่งต่อให้กับบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้และความรู้ฝังลึกเป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นเรื่องละเอียด ยากในการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนกับบุคคล

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ความรู้ คือ สารสนเทศที่ผ่านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ โดยความรู้จะอยู่ในสารสนเทศและข้อมูล มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับเวลาและสถานที่ และความรู้สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ความรู้ที่ชัดเจน สามารถถ่ายทอดไปยังผู้อื่นเข้าใจได้ง่ายและความรู้ฝังลึกเป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ยากในการเรียนรู้และเข้าใจ

2.1.2 ประเภทของความรู้

ทาเคอุชิ และ โนนากะ (Takeuchi and Nonaka, 2004: 5) ได้จำแนกประเภทของความรู้ ออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบเซอร์รา เฟอร์นันเดซ และคณะ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 19 – 20) ดังนี้

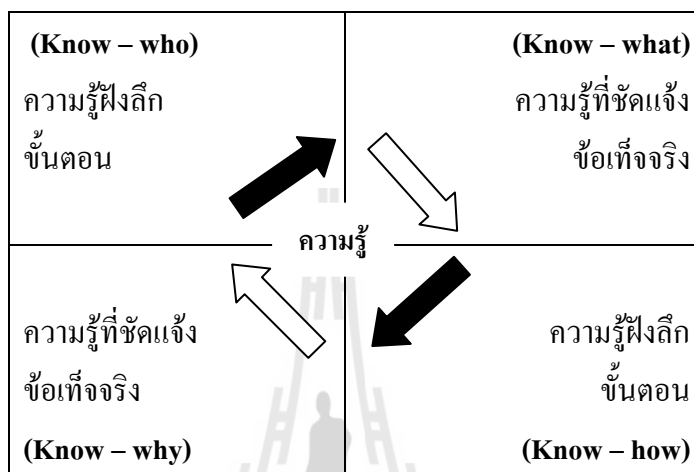
1) ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit knowledge) หมายถึง ความรู้ที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา สามารถรวบรวมและถ่ายทอดความรู้ได้ โดยผ่านวิธีการต่าง ๆ อาทิ การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ เป็นต้น

2) ความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) หมายถึง ความรู้ที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตา เป็นความรู้ที่อยู่ในตัวคนหรือวิธีการ ทำให้ยากในการสื่อสารให้บุคคลอื่นเข้าใจได้ อาทิ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ เป็นต้น

2.1.3 ระดับของความรู้

คอย ยูน และ มาร์ติน (Qiu, Yoon and Martin, 2006: 56) ได้แบ่งระดับของความรู้ ออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (1) Know – what คือ รู้เรื่องอะไร (2) Know – how คือ รู้ได้อย่างไร (3) Know – why คือ ทำไมต้องรู้ และ (4) Know – who คือ ใครคือผู้รู้ โดย Know – what และ Know – why จัดเป็นความรู้ที่ชัดเจน ส่วน Know – how และ Know – who จัดเป็นความรู้ฝังลึก

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาความรู้ตามลักษณะของความรู้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความรู้ที่เปิดเผย (Declarative Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากข้อเท็จจริง และ ความรู้ที่ได้จากกระบวนการ (Procedural Knowledge) เป็นความรู้ที่มีขั้นตอนจนกว่าจะได้ผลตามที่ต้องการ (Becerra-Fernandez, et al., 2004: 19) โดยระดับความรู้ทั้ง 4 สามารถอธิบายได้ตามภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ของระดับความรู้ (Qiu et al., 2006: 56)

จากภาพที่ 2.1 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของระดับความรู้ได้ว่า การไหลของระดับความรู้ทั้ง 4 จะมีลักษณะเป็นระบบแต่ละระดับจะสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน อาทิ ความรู้ที่ชัดเจนผ่านวิธีการสกัดความรู้ (อาทิ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การเล่าเรื่อง) จะกลายเป็นความรู้ฝังลึก (อาทิ Know – what ไปสู่ Know – how) เป็นต้น โดยความรู้ทั้ง 4 ระดับมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) Know – what

ความรู้ระดับ Know – what คือ ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง อาทิ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงาน และ ความรู้ที่สามารถนำมาใช้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น ตัวอย่างประเด็นคำถามของความรู้ระดับ Know – what มีดังนี้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง
- นักท่องเที่ยวมีความคาดหวังต่อการท่องเที่ยวในเรื่องอะไรบ้าง
- สื่อท้องถิ่นที่สนับสนุนการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง
- ธุรกิจการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง

2) Know – how

ความรู้ระดับ Know – how คือ ความรู้ที่เป็นทักษะ ความสามารถ เป็นความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาทิ การใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาใหม่ ทราบวิธีการแก้ไขปัญหาสำหรับสถานการณ์ที่แตกต่าง ทราบวิธีการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ทราบวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้องในเวลาเหมาะสม เป็นต้น ตัวอย่างประเด็นคำถามของความรู้ระดับ Know – how มีดังนี้

- กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำเนินงานได้อย่างไรบ้าง
- วิธีการตอบสนองต่อความคาดหวังของนักท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้อย่างไรบ้าง
- สื่อท้องถิ่นมีลักษณะการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง
- ธุรกิจการท่องเที่ยวมีลักษณะการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

3) Know – why

ความรู้ระดับ Know – why คือ ความรู้ที่เป็นหลักเกณฑ์ กฎ ทฤษฎี อาทิ การค้นหาคำตอบว่าทำไมถึงเกิดปัญหาขึ้น และต้องทราบความเหมือนและความแตกต่างของปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอดีต เป็นต้น ตัวอย่างประเด็นคำถามของความรู้ระดับ Know – why มีดังนี้

- ทำไมต้องจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าว
- ทำไมต้องเลือกวิธีการดังกล่าวในการตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว
- ทำไมต้องเลือกใช้สื่อท้องถิ่นดังกล่าวเพื่อการสนับสนุนการท่องเที่ยว
- ทำไมต้องเลือกใช้ธุรกิจการท่องเที่ยวดังกล่าวเพื่อการสนับสนุนการท่องเที่ยว

4) Know – who

ความรู้ระดับ Know – who คือ ความรู้ที่เป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อาทิ การกำหนดว่าใครเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มีความรู้เรื่องอะไรบ้าง ความรู้ที่มีสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ เป็นต้น ตัวอย่างประเด็นคำถามของความรู้ระดับ Know – who มีดังนี้

- ใครคือผู้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ใครคือผู้มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการตอบสนองต่อความคาดหวังของนักท่องเที่ยว
- ใครคือผู้มีความรู้เรื่องสื่อท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการการท่องเที่ยว
- ใครคือผู้มีความรู้เรื่องธุรกิจการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับความรู้มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำประเภทของความรู้อตามแนวคิดของทาเคอูชิ และ โนนากะ (Takeuchi and Nonaka, 2004: 5) มาจำแนกประเภทของความรู้ที่ค้นพบ และนำระดับของความรู้ตามแนวคิดของคยูน และมาร์ติน (Qiu, Yoon and

Martin, 2006: 56) มาใช้เป็นกรอบในการจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2.2 แนวคิดการจัดการความรู้

2.2.1 ความหมายของการจัดการความรู้

เกรย์ (Grey) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นการทำงานร่วมกันและเป็นการบูรณาการวิธีการดำเนินงาน อาทิ การสร้าง การจัดเก็บ การเข้าถึง และการใช้งาน ทรัพย์สินทางปัญญาขององค์กร (Grey, www, 2002)

เบเชอร์รา เฟอ์นันเดซ และคณะ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 2) กล่าวว่า การจัดการความรู้ คือ กระบวนการในการสนับสนุน การสร้างองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้ และการใช้ประโยชน์จากความรู้ภายในองค์กร

เดลเคียร์ (Dalkir, 2005: 3) กล่าวว่า การจัดการความรู้เกิดจากการรวมตัวกันของการสร้างและการจัดเก็บองค์ความรู้ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพย์สินทางปัญญา

เจนเน็กซ์ (Jennex, 2007: 6) กล่าวว่า การจัดการความรู้ คือ แนวทางสนับสนุนการประยุกต์ใช้ความรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยพิจารณาจากอดีตและกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการความรู้ คือ แนวทางหรือเครื่องมือในการสนับสนุนการสร้างความรู้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาขององค์กร เพื่อให้สมาชิกในองค์กรสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ร่วมกัน อันจะทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มมากขึ้น

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้

เดลเคียร์ (Dalkir, 2005: 4) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้เป็น 4 ประการ ดังนี้

- 1) เพื่อช่วยให้พนักงานใหม่สามารถปฏิบัติงานได้เหมือนพนักงานเดิม และเป็นแนวทางให้การคัดเลือกพนักงานให้เหมาะสมกับลักษณะงาน
- 2) เพื่อลดการสูญเสียความรู้ภายในองค์กรเมื่อพนักงานเกษียณหรือลาออก

- 3) เพื่อระบุสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและความรู้ภายในองค์กร
- 4) เพื่อสร้างเครื่องมือที่สามารถใช้กับบุคคล กลุ่ม และองค์กร เพื่อลดการสูญเสียทุนทาง

ปัญญา

2.2.3 ปัจจัยเอื้อต่อการจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จ

ปัจจัยเอื้อต่อการจัดการความรู้ให้ประสบความสำเร็จประกอบด้วย 5 ปัจจัย (บุญดี บุญญาภิจ และคณะ, 2547: 59 – 62) ดังนี้

1) ภาวะผู้นำและกลยุทธ์ (Leadership and Strategy) ผู้บริหารต้องเข้าใจแนวทางการจัดการความรู้และตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการจัดการความรู้ภายในองค์กร ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนและสื่อสารกับสมาชิกในองค์กรให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน เมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้แล้วจะต้องกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนของการจัดการความรู้ องค์กรต้องสามารถตอบคำถามได้ว่าการจัดการความรู้ภายในองค์กรเพื่ออะไร เพื่อจะได้นำมากำหนดแผนงานและกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

2) วัฒนธรรมองค์กร (Culture) องค์กรต้องมีวัฒนธรรมของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในองค์กร สมาชิกในองค์กรต้องพร้อมและยินยอมแลกเปลี่ยนความรู้ในการปฏิบัติงานให้กับบุคคลอื่น หากสมาชิกในองค์กรหวงแหนความรู้จะเป็นอุปสรรคในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้น หากเกิดปัญหาดังกล่าวผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร

3) เทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านการจัดการความรู้ (Technology) เทคโนโลยีสารสนเทศมีส่วนในการจัดการความรู้ให้มีประสิทธิภาพ สมาชิกในองค์กรสามารถค้นหาความรู้ได้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลหรือความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระเบียบ อย่างไรก็ตามการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดการความรู้ต้องมีความเหมาะสมกับองค์กร และวัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้

4) การวัดผล (Measurement) การวัดผลของการจัดการความรู้จะช่วยให้องค์กรสามารถทบทวน ประเมินผล และทำการปรับปรุงกลยุทธ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการความรู้ นอกจากนี้ การจัดการความรู้จะโน้มน้าวให้สมาชิกขององค์กรทุกระดับเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการความรู้

5) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) โครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยสนับสนุนการจัดการความรู้ให้สามารถดำเนินการได้ราบรื่น โครงสร้างพื้นฐานอาจเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้ อาทิ สถานที่ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้สมาชิกสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น

2.2.4 กระบวนการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของ เบเชอร์รา เฟอร์นันเดซ และ คณะ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 32 – 36) เป็นแนวคิดที่นักวิชาการด้านการจัดการความรู้ให้การยอมรับและอ้างอิงในผลงานทางวิชาการเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการดำเนินงานเป็นลำดับขั้นและให้ความสำคัญกับทุกกระบวนการเท่าเทียมกัน โดยกระบวนการจัดการความรู้ประกอบด้วย 4 กระบวนการ ได้แก่ การค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ซึ่งแต่ละกระบวนการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

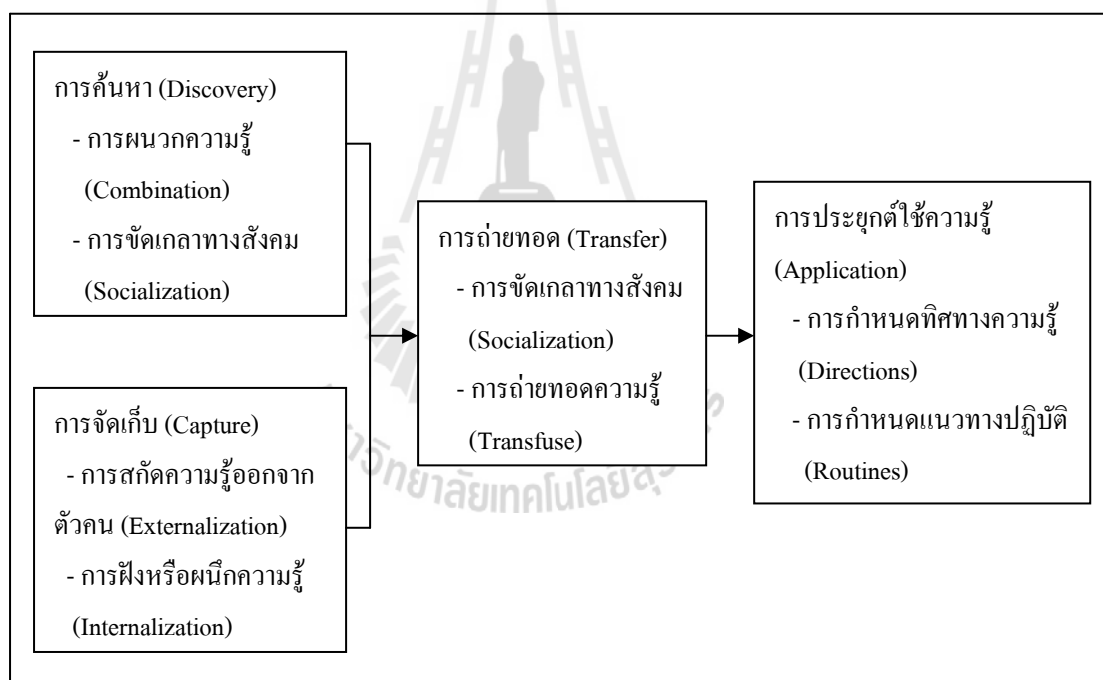
1) การค้นหาองค์ความรู้ (Knowledge Discovery) คือ การพัฒนาความรู้ใหม่ทั้งที่เป็นความรู้ที่ชัดเจน และความรู้ฝังลึก ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์ ข้อมูล และสารสนเทศ โดยขั้นตอนการค้นหาองค์ความรู้ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ (1) การผนวกความรู้ (Combination) เป็นกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้จากความรู้ที่ชัดเจน ไปสู่ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit to Explicit) เช่น การสร้างข้อเสนอแนะใหม่ให้กับลูกค้า การเขียนรายงานการวิจัยโดยนำแนวคิดต่าง ๆ มาจัดทำใหม่เพื่อค้นหาองค์ความรู้ใหม่ โดยความรู้ที่ชัดเจน อาจเป็นหนังสือ เอกสาร บทความ เป็นต้น และ (2) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้จากความรู้ฝังลึกไปสู่ความรู้ฝังลึก (Tacit to Tacit) เป็นการค้นหาองค์ความรู้ฝังลึก อาทิ การถ่ายโอนความคิด การสอนงาน ระบบพี่เลี้ยง เป็นต้น

2) การจัดเก็บองค์ความรู้ (Knowledge Capture) คือ กระบวนการการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ชัดเจนหรือความรู้ฝังลึก ซึ่งเป็นความรู้ได้จาก คน สิ่งประดิษฐ์ และหน่วยงานภายในองค์กร โดยการจัดเก็บองค์ความรู้ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ (1) การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) เป็นกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้จากความรู้ฝังลึกไปสู่ความรู้ที่ชัดเจน (Tacit to Explicit) อาทิ ข้อความ แนวคิด ภาพ พ้ายุชณะ และ (2) การฝังหรือผนึกความรู้ (Internalization) เป็นกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้จากความรู้ที่ชัดเจน ไปสู่ความรู้ฝังลึก (Explicit to Tacit) อาทิ การอ่านคู่มือ การอ่านหนังสือ เป็นต้น

3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ (Knowledge Transfer) คือ ถ่ายทอดความรู้ที่ชัดเจนและความรู้ฝังลึกไปสู่บุคคล กลุ่มคน และองค์กร โดยมีรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ 3 ลักษณะ คือ (1) การถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นการถ่ายโอนความรู้เพื่อให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจตรงกัน (2) การถ่ายทอดองค์ความรู้โดยการใช้ฐานความรู้ร่วมกัน (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้อาจเกิดขึ้นเฉพาะบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร ซึ่งขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ (1) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นการค้นหาองค์ความรู้ฝังลึก และ (2) การถ่ายทอดความรู้ (Transfuse)

มุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้ที่ชัดเจน โดยใช้การสื่อสารหรือการส่งต่อความรู้ที่ชัดเจนระหว่างบุคคล กลุ่มคน และองค์กร

4) การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (Knowledge Application) คือ การใช้ประโยชน์ความรู้ที่ได้จากการค้นหาค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ มาประกอบการพิจารณาการตัดสินใจเพื่อให้การดำเนินงานในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ (1) การกำหนดทิศทางความรู้ (Directions) คือ การที่บุคคลมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและต้องการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่น เพื่อสร้างความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ เมื่อเกิดปัญหาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันก็สามารถแก้ไขปัญหาได้เองโดยไม่ต้องขอรับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ และ (2) การกำหนดแนวทางปฏิบัติ (Routines) คือ การใช้ประโยชน์จากความรู้ กฎระเบียบ บรรทัดฐานที่ค้นพบ อาทิ การจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยสามารถอธิบายกระบวนการจัดการความรู้ได้ตามภาพที่ 2.2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2.2 กระบวนการจัดการความรู้ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 32)

จากภาพที่ 2.2 อธิบายกระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของ เบเชอร์รา เฟอร์นันเดซ และคณะ ได้ว่า กระบวนการจัดการความรู้ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 4 กระบวนการ ดังนี้ กระบวนการที่ 1 คือ การค้นหาค้นหาองค์ความรู้ โดยการค้นหาค้นหาองค์ความรู้สามารถดำเนินงานได้จาก 2 กระบวนการ ได้แก่ การผนวกความรู้ และการจัดกลทางสังคม เมื่อค้นหาค้นหาองค์ความรู้เสร็จแล้วจะเข้าสู่กระบวนการที่ 2 คือ การจัดเก็บองค์ความรู้ สามารถดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้จาก 2 กระบวนการ ได้แก่ การสกัดความรู้ออกจากตัวคน และการฝังหรือผนึกความรู้ จากนั้นจะเข้าสู่

กระบวนการที่ 3 คือ การถ่ายทอดองค์ความรู้ ซึ่งสามารถดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้จาก 2 กระบวนการ ได้แก่ การจัดেলাทางสังคม และการถ่ายทอดความรู้ และกระบวนการที่ 4 คือ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ ทั้งนี้ การประยุกต์ใช้ความรู้เกิดจากการดำเนินงานจาก 2 กระบวนการ ได้แก่ การกำหนดทิศทางความรู้ และการกำหนดแนวทางปฏิบัติ

ผู้วิจัยนำแนวคิดการจัดการความรู้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยการนำกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 4 กระบวนการ ตามแนวคิดของเบเชอร์รา เฟอ์นันเดซ และ คณะ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 32 – 36) มาเป็นกรอบในการจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากสามารถจำแนกกระบวนการทำงานได้ชัดเจน กระชับและสนับสนุนการพัฒนาระบบการจัดการความรู้

2.3 แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว

2.3.1 ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว

สุจิตาภา พันธุ์วิไล และธีรเทพ ชนโมตรี (2550: 21 – 22) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยต้องคำนึงถึงสภาพที่เป็นจริงรวมทั้งข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อม เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545: 17) ได้นิยามว่า การจัดการการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการในการดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน โดยนำแนวคิดการจัดการเข้ามาช่วยในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ของสังคมและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ประกอบการพิจารณาการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้การดำเนินงานมีทิศทางที่แน่นอนและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

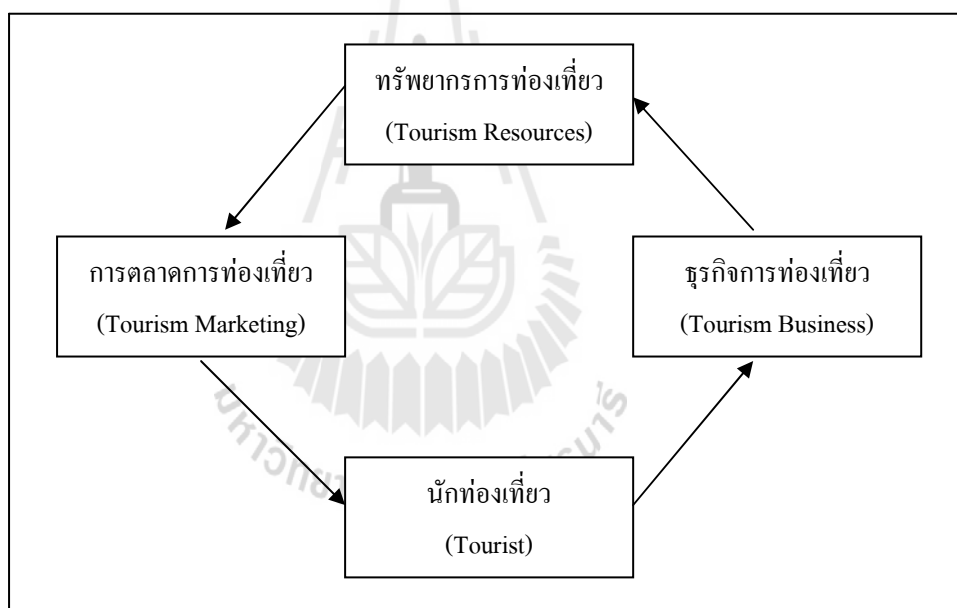
มิดเดิลตัน และ ฮาวคินส์ (Middleton and Hawkins, 1998: 84) กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง กลยุทธ์และรูปแบบกิจกรรมที่สามารถใช้ได้จริง เป็นการผสมผสานเทคนิคด้านการจัดการเข้ามาช่วยควบคุมกระบวนการดำเนินงาน ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงอุปทานของการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวประกอบการพิจารณาร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และมีลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยนำกลยุทธ์ด้านการจัดการเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ต้องนำข้อมูลด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่จริง ความต้องการของนักท่องเที่ยว สภาพสังคมในปัจจุบัน และสภาพแวดล้อม มาประกอบการพิจารณาการดำเนินการ เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวและเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.3.2 องค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ข: 49) ได้จำแนกองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว (2) การตลาดการท่องเที่ยว (3) นักท่องเที่ยว และ (4) ธุรกิจการท่องเที่ยว โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันตามภาพที่

2.3

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์การจัดการการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข: 49)

จากภาพที่ 2.3 อธิบายความสัมพันธ์การจัดการการท่องเที่ยวได้ว่า เมื่อแหล่งท่องเที่ยวมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่พร้อมรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวแล้ว แหล่งท่องเที่ยวต้องทำการตลาดเพื่อให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และเมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแล้ว ย่อมก่อให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้การท่องเที่ยวบรรลุตามวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยว อาทิ ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พัก และธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก อย่างไรก็ตาม หากนักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจยอมทำให้อยากกลับมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

นั้นซ้ำอีกครั้งและแนะนำ เพื่อน ญาติ คนรู้จักให้เดินทางมาท่องเที่ยว ส่งผลให้การจัดการการท่องเที่ยวหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ และองค์ประกอบของแต่ละด้านต่างสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวทั้ง 4 องค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว อันเป็นพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยว โดยมีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทุกประเภทเข้ามาเยี่ยมชม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 54) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545: 8 – 9) ดังนี้

1.1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติที่มีความสวยงามน่าสนใจต่อการเดินทางไปเยี่ยมชม โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติสามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1.1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทภูมิอากาศ เป็นสถานที่ที่มีลักษณะอากาศที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของแต่ละภูมิภาค ประกอบด้วยองค์ประกอบเบื้องต้น 4 องค์ประกอบ คือ อุณหภูมิ ความกดอากาศ ลมและความชื้น โดยภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันออกไป ส่งผลให้นักท่องเที่ยวจึงต้องการเดินทางเยี่ยมชมภูมิอากาศของแต่ละพื้นที่

1.1.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภททิวทัศน์สวยงาม เป็นสถานที่ที่มีทิวทัศน์ทางธรรมชาติสวยงาม สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม อาทิ เขา เกาะ ถ้ำ ทะเล น้ำตก ทุ่งดอกไม้และธารน้ำแข็ง เป็นต้น

1.1.3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทสัตว์ป่า เป็นสถานที่ที่มีความงดงามตามธรรมชาติและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปชมแหล่งที่มีสัตว์อาศัยอยู่ตามธรรมชาติ อาทิ การเดินทางไปชมนกปากห่างที่วัดไผ่ล้อม การเดินทางไปชมสัตว์บางชนิดในถูดูพวย เป็นต้น

1.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนา เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองของท้องถิ่นในสมัยโบราณ และเป็นมรดกตกทอดมาสู่คนรุ่นหลัง โดยสามารถแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.2.1) ประเภทโบราณสถาน เป็นสถานที่ที่มีอายุนับร้อยปี หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของสถานที่นั้นเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี อาทิ ศาสนสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถานชุมชนโบราณ เป็นต้น

1.2.2) ประเภทโบราณวัตถุ เป็นวัตถุโบราณไม่ว่าจะเป็นสิ่งประดิษฐ์ หรือเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของโบราณสถาน ซึ่งโดยอายุหรือลักษณะแห่งการประดิษฐ์ของวัตถุนั้นเป็นประโยชน์ทางประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี อาทิ ภาพเขียนโบราณ วัตถุโบราณ พระพุทธรูปโบราณ รูปปั้นโบราณ เป็นต้น

1.3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแต่ละกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.3.1) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ชุมชน ตลาดน้ำ การละเล่นพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน สินค้าพื้นบ้าน วิถีชีวิต เป็นต้น

1.3.2) ประเภทประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียน ประเพณีลอยกระทง งานบุญบั้งไฟ เป็นต้น

1.3.3) ประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมแข่งกีฬา กิจกรรมบันเทิง แต่ต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

นอกจากนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดีควรประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 60) ดังต่อไปนี้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดใจ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของทรัพยากรการท่องเที่ยว เพราะต้องดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ อาทิ ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นต้น

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมขนส่งเข้าถึง คือ ต้องมีเส้นทางหรือการคมนาคมขนส่งเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความสะดวกสบายในการเดินทาง อาทิ สถานีขนส่ง ท่าเรือ รถไฟและท่าอากาศยาน เป็นต้น

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว อาทิ สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐาน (อาทิ การสื่อสาร ระบบน้ำ ระบบไฟ การสุขาภิบาล ถนนหนทางและ

การสาธารณสุข เป็นต้น) สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทความปลอดภัย (อาทิ ความปลอดภัยด้านการขนส่ง ความปลอดภัยจากการให้บริการที่พักและความปลอดภัยด้านอาหาร เป็นต้น)

2) การตลาดการท่องเที่ยว

การตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวที่จะวิเคราะห์ให้ทราบว่า มีทรัพยากรการท่องเที่ยวและการบริการการท่องเที่ยวอะไรบ้างที่สามารถขายให้แก่นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้ แล้วจึงใช้ส่วนผสมทางการตลาด จูงใจให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นเกิดความต้องการอยากเดินทางมาท่องเที่ยว และซื้อบริการการท่องเที่ยวให้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น ๆ โดยการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้ 5 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 94 – 110) ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์การตลาดการท่องเที่ยว นักการตลาดท่องเที่ยวต้องวิเคราะห์ประเภทของตลาดก่อน ซึ่งอาจแบ่งการตลาดท่องเที่ยวตามประเภทของนักท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) ตลาดนักท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น เป็นตลาดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดที่ตนเองมีภูมิลำเนาอยู่ (2) ตลาดนักท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นตลาดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากภูมิลำเนาที่อยู่ของตนไปยังจังหวัดอื่น (3) ตลาดนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เป็นตลาดของนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากภูมิลำเนาของตนไปยังประเทศอื่น เมื่อแบ่งประเภทของตลาดเสร็จแล้ว นักการตลาดท่องเที่ยวต้องวิเคราะห์นักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน โดยการวิเคราะห์นักท่องเที่ยวสามารถวิเคราะห์จาก 2 ปัจจัย คือ

2.1.1) ความต้องการของตลาดการท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวต้องการไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าครองชีพถูก แต่มีบริการที่ได้มาตรฐาน นักท่องเที่ยวต้องการความสะดวกและนักท่องเที่ยวต้องการความปลอดภัย

2.1.2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวที่เคยชอบไปเที่ยวตามลำพังหรือเฉพาะในกลุ่มครอบครัวจะเปลี่ยนไปชอบการเดินทางท่องเที่ยวกับกลุ่มอื่นแทน นักท่องเที่ยวที่เคยชอบใช้บริการมัคคุเทศก์จะเปลี่ยนไปชอบให้หนังสือแนะนำการเดินทางท่องเที่ยวแทน

2.2) ผลลัพธ์ทางการท่องเที่ยว หมายถึง บริการของทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวและการบริการของธุรกิจการท่องเที่ยวที่รองรับความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยพยายามดำเนินการต่าง ๆ ให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางกลับมาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวอื่นอีกครั้งควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงสภาพเดิม อาทิ การประกอบธุรกิจการขนส่ง ที่พัก อาหาร และการจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

2.3) การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ผู้ผลิตจะต้องเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มารวมเข้าด้วยกัน ซึ่งปัจจัยการผลิตได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ทุนและการประกอบการ ในการรวมปัจจัยการผลิตนี้ผู้ผลิตจะต้องจ่ายค่าชดเชยให้แก่เจ้าของปัจจัยการผลิตเหล่านั้น การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่นิยมใช้กันมากมีอยู่ 2 วิธี คือ การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามต้นทุนบวกกำไร เป็นวิธีการกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่นิยมมากที่สุด และการกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามผู้ประกอบการอื่น เป็นการกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามผู้ประกอบการอื่นในตลาด

2.4) การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว หมายถึง การเลือกช่องทางหรือสถานที่ในการนำผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวออกสู่กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เพื่อทำการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว โดยการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวมี 2 วิธี คือ การขายส่ง เป็นการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้แก่บุคคลหรือองค์กรเพื่อทำการขายปลีกให้นักท่องเที่ยวอีกต่อหนึ่ง และการขายปลีก เป็นการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวโดยตรง

2.5) การส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ผลิตและนักท่องเที่ยว และเพื่อให้ทราบการเคลื่อนไหวของแต่ละฝ่ายตามที่ต้องการ ในการส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

2.5.1) การใช้พนักงานขาย เป็นการกำหนดให้พนักงานขายติดต่อกับนักท่องเที่ยว เพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และโน้มน้าวใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

2.5.2) การส่งเสริมการขาย เป็นการส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นและจูงใจให้เกิดการซื้อขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

2.5.3) การโฆษณา เป็นการส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวด้วยสื่อต่าง ๆ อาทิ แผ่นป้ายโฆษณา สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.5.4) การประชาสัมพันธ์ เป็นการส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวด้วยการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวหรือธุรกิจการท่องเที่ยว อาทิ การจัดมหกรรมในสถานที่หรือสถานที่ให้บริการของธุรกิจการท่องเที่ยว การเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์หรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

3) นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางอยู่ในประเทศใดประเทศหนึ่งที่มีใช้บ้านเมืองที่อาศัยอยู่เป็นประจำเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง โดยนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 6 ประเภท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ค: 20 – 29) ดังนี้

3.1) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitor) คือ บุคคลที่มีได้มีที่พำนักถาวรในประเทศที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ เดินทางมาเพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติ ประกอบกิจการต่าง ๆ ที่มีได้รับค่าจ้างในการประกอบภารกิจ

3.2) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International Tourist) คือ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในประเทศที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ แต่ครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน

3.3) นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International Excursionist) คือ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในประเทศที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ แต่ครั้งโดยมิได้ค้างคืน

3.4) นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor) คือ บุคคลทุกสัญชาติที่มีที่พำนักอาศัยถาวรอยู่ในประเทศที่แหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ และเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีใช้ถิ่นที่อยู่ประจำของตน เพื่อพักผ่อนเยี่ยมญาติมิตร

3.5) นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) คือ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบันแต่ครั้งอย่างน้อย 1 คืน

3.6) นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist) คือ นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ได้พักค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมักมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยสามารถแบ่งปัจจัยเลือกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภท (สุภลักษณ์ อัครางกูร, 2547: 62 – 68) ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล

- สุขภาพ หมายถึง สุขภาพกายและสุขภาพจิต สุขภาพเป็นสิ่งแรกที่จะบอกได้ว่าความต้องการท่องเที่ยวจะเป็นจริงหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ ปัจจัยด้านสุขภาพเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเดินทาง ทั้งที่เกิดจากสุขภาพดีและสุขภาพไม่ดี เช่น การเดินทางเพื่อพักผ่อนหรือการเดินทางเพื่อฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น

- รายได้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว รายได้เป็นปัจจัยสำคัญ เริ่มตั้งแต่เป็นตัวกำหนดว่าการท่องเที่ยวจะเป็นจริงหรือไม่ จนกระทั่งถึงปัจจัยหนึ่งในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว และมักใช้รายได้เป็นตัวแปรสำคัญในการคาดเดาพฤติกรรม การจ่ายของนักท่องเที่ยว

- ทักษะคิดและการรับรู้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลไม่แพ้กัน และมีความแตกต่างกันมากในแต่ละบุคคล

- ประสบการณ์ สามารถปรับเปลี่ยนทั้งสถานการณ์ ความรู้ ทักษะคิดและการรับรู้ได้ ซึ่งประสบการณ์ของแต่ละบุคคลจะปรับเปลี่ยนแตกต่างกันออกไป เช่น ประสบการณ์การซื้อสินค้าที่มีส่วนลดอาจทำให้บุคคลนั้นพยายามหาส่วนลดในการซื้อสินค้าครั้งต่อไป เป็นต้น

ปัจจัยภายนอก

- การเมือง มักเกี่ยวข้องกับกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นระเบียบเกี่ยวกับคนเข้าเมือง การขออนุญาตเข้าประเทศ การก่อการร้าย นโยบายภาษี โดยเฉพาะภาษีสนามบิน ภาษีนักท่องเที่ยวล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลกำหนดการเดินทางท่องเที่ยว

- เศรษฐกิจ เป็นอีกปัจจัยภายนอกที่สำคัญ จะเห็นว่าการเดินทางท่องเที่ยวมากในยุคเศรษฐกิจเฟื่องฟู เช่น เกาหลีใต้เป็นประเทศที่พัฒนาเศรษฐกิจหลังสงครามเกาหลีในปี ค.ศ. 1950 – 1953 ได้อย่างรวดเร็วจากนโยบายการส่งออก ซึ่งทำให้ประชาชนมีรายได้และกลายเป็นประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ ของเอเชีย เป็นต้น

- สังคม ในที่นี้หมายถึงวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่กำหนดการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นชนชั้น หรือแบบแผนชีวิต ในสังคมเมืองการท่องเที่ยวเป็นเสมือนสิ่งจำเป็นในชีวิต เปลี่ยนจากทัศนคติเดิมที่เห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นเรื่องฟุ่มเฟือย

4) ธุรกิจการท่องเที่ยว

ธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินธุรกิจให้บริการการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อันจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ โดยหวังผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจเป็นสิ่งตอบแทน ประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้อง 5 ประเภท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 133 – 179) ดังนี้

4.1) ธุรกิจการขนส่ง หมายถึง การประกอบธุรกิจให้บริการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยว จากที่พักอาศัยประจำไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ตามความต้องการด้วยอุปกรณ์การขนส่งหรือยานพาหนะ อาทิ ธุรกิจการขนส่งด้วยรถยนต์ (อาทิ รถยนต์โดยสาร เส้นทางถนน สถานีขนส่ง

รถยนต์ เป็นต้น) ธุรกิจการขนส่งด้วยรถไฟ (อาทิ ขบวนรถไฟ เส้นทางรถไฟและสถานีรถไฟ เป็นต้น) ธุรกิจขนส่งด้วยเรือ (อาทิ เรือ เส้นทางเดินเรือ ท่าเรือ เป็นต้น) และธุรกิจขนส่งด้วยเครื่องบิน (อาทิ เครื่องบิน เส้นทางบิน ท่าอากาศยาน เป็นต้น)

4.2) ธุรกิจที่พัก หมายถึง การประกอบธุรกิจให้บริการด้านที่พักค้างคืนชั่วคราวแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อนหลับนอนในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัย อาทิ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจบ้านพักในฟาร์ม ธุรกิจบังกะโล ธุรกิจห้องชุด ธุรกิจหอพัก ธุรกิจหมู่บ้านตากอากาศ ธุรกิจตั้งแคมป์ เป็นต้น

4.3) ธุรกิจอาหาร หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยวอาจเป็นภัตตาคารหรือร้านอาหาร อาทิ ธุรกิจอาหารจานด่วนธุรกิจอาหารสำเร็จรูป ธุรกิจอาหารบุฟเฟ่ต์ ธุรกิจคอฟฟี่ช็อป และธุรกิจอาหารบางแห่งสามารถสร้างความบันเทิงให้กับลูกค้าโดยการจัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นต้น

4.4) ธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ หมายถึง การประกอบธุรกิจให้บริการหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหาร ทัศนอาจร ธุรกิจนำเที่ยวถือว่ามีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว เพราะทำหน้าที่จัดทำรายการนำเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

4.5) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก หมายถึง การให้บริการจำหน่ายสินค้าประเภทของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อนำกลับไปยังภูมิลำเนาของตนเป็นเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น สินค้าที่ระลึกมีลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ (1) เป็นสินค้าท้องถิ่นที่ไปท่องเที่ยว (2) เป็นสินค้าที่หายาก (3) เป็นสินค้าใช้สอยที่นักท่องเที่ยวใช้ในชีวิตประจำวัน (4) เป็นสินค้าที่ออกแบบผลิตภัณฑ์แปลกหรือมีประโยชน์ (5) เป็นสินค้าที่มีขนาดและน้ำหนักเหมาะสมต่อการขนส่ง (6) เป็นสินค้าที่ใช้วัสดุและแรงงานในท้องถิ่น และ(7) เป็นสินค้าที่มีการแสดงขั้นตอนการผลิตให้นักท่องเที่ยวเห็นหรือทดลองทำ

2.3.3 ศักยภาพขององค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้จำแนกเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 เกณฑ์ ตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, 2010: 79 – 81) ดังต่อไปนี้

1.1) ความสมบูรณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในสภาพเดิมไม่ถูกทำลาย หรือได้รับการบูรณาให้อยู่ในสภาพดี พร้อมให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม ส่วนความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมมีหลากหลายด้าน เช่น วัฒนธรรมการกิน วิถีชีวิต เครื่องนุ่งห่ม โบราณสถาน โบราณวัตถุ ค่านิยมและความเชื่อ เป็นต้น

1.2) ดึงดูดใจ สามารถดึงนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยือน เช่น ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความสำคัญทางความเชื่อ บรรยากาศ ความสวยงามสภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ หรือวิถีชีวิตโดยรอบ (วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์, 2529: 40 – 42)

1.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยพิจารณาจากทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวในการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

1.4) ศักยภาพด้านการจัดการ เป็นการพิจารณาจากสภาพการจัดการในปัจจุบันว่าอยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากน้อยเพียงใด การพิจารณาการจัดการนี้ จะบ่งชี้ถึงโอกาสในการเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สูงขึ้น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสิ่งแวดล้อม พิจารณาจากศึกษาสภาพลักษณะของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว (2) ด้านความปลอดภัย พิจารณาจากการรักษาความปลอดภัย การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม มีมาตรการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว และบริการอย่างมีประสิทธิภาพ (3) ด้านการบริหารจัดการ พิจารณาจากการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด

2) การตลาดการท่องเที่ยว

องค์ประกอบส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้ 5 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 94 – 110) และเมื่อนำแนวคิดทางด้านการตลาดมาประกอบการพิจารณา เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยนำส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4Ps มาผนวกเข้าด้วยกัน จึงสามารถกำหนดองค์ประกอบส่งเสริมการตลาดได้เป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1) การวิเคราะห์การตลาดการท่องเที่ยว ต้องทำการวิเคราะห์ความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม จากความต้องการและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจึงสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 2 ด้าน ได้แก่

2.1.1) ความต้องการของการตลาดการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ 3 ประการ คือ (1) นักท่องเที่ยวต้องการไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่าครองชีพถูก แต่มีบริการได้มาตรฐาน (2) นักท่องเที่ยวต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางท่องเที่ยว (3) นักท่องเที่ยวต้องการความปลอดภัย จะต้องมีการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว

2.1.2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวจะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ (1) นักท่องเที่ยวที่เคยชอบท่องเที่ยวตามลำพังหรือกลุ่มครอบครัวจะเปลี่ยนไปชอบเดินทางท่องเที่ยวกับกลุ่มอื่นแทน (2) นักท่องเที่ยวที่เคยชอบใช้บริการมัคคุเทศก์จะเปลี่ยนไปชอบใช้หนังสือแนะนำการท่องเที่ยวแทน (3) นักท่องเที่ยวที่เคยได้รับการจูงใจในการท่องเที่ยวจากคำบอกเล่าของญาติเปลี่ยนเป็นการอ่านจากบทความที่เป็นเรื่องเล่าถึงการท่องเที่ยวแทน (4) นักท่องเที่ยวที่เคยเน้นการกินอยู่หรูหราเปลี่ยนเป็นการกินอยู่อย่างธรรมดา เน้นความสนุกและเพลิดเพลินแทน

2.2) ผลกระทบทางการท่องเที่ยว เช่น ธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจอาหาร ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก และธุรกิจนำทัวร์

2.3) การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่นิยมใช้กันมากมีอยู่ 2 วิธี คือ

2.3.1) การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามต้นทุนบวกกำไร เป็นวิธีกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ใช้กันมาก โดยใช้ต้นทุนบวกกำไรที่ต้องการ ทั้งนี้ การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยวิธีนี้จะต้องคำนวณหาต้นทุนทั้งหมดในการผลิตเสียก่อนแล้วจึงบวกกำไร

2.3.2) การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามผู้ประกอบการอื่น เป็นการกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามผู้ประกอบการอื่น ๆ ในตลาด ซึ่งการกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามวิธีนี้มีเหตุผลที่สำคัญ 3 ประการ คือ ผู้ผลิตด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่รู้จักสภาพของตลาดดีพอ ผู้ผลิตด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวไม่สามารถคำนวณต้นทุนการผลิตการท่องเที่ยวที่แท้จริงได้ และ ผู้ผลิตด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวไม่ต้องการแข่งขันด้านราคา

2.4) การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว โดยทั่วไปมี 2 วิธี คือ

2.4.1) การขายส่ง เป็นการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้แก่บุคคลหรือองค์กรเพื่อทำการขายปลีกให้แก่นักท่องเที่ยวอีกต่อหนึ่ง โดยการขายส่งนี้จะไม่ขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวโดยตรง

2.4.2) การขายปลีก เป็นการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวโดยตรง

2.5) การส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ 4 รูปแบบ

2.5.1) การใช้พนักงานขาย เป็นการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวด้วยการใช้พนักงานขายไปทำการติดต่อกับนักท่องเที่ยว เพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

2.5.2) การส่งเสริมการขาย เป็นการกระตุ้นและจูงใจให้เกิดการซื้อขายในระยะเวลาสั้น คือ จูงใจนักท่องเที่ยวในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันสำคัญของชาติ เชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการต่าง ๆ ไปพบปะสังสรรค์และให้ลองใช้ผลิตภัณฑ์

2.5.3) การโฆษณา เป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวที่พร้อมจะเดินทางท่องเที่ยว เกิดความรู้สึกอยากมาเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ ผ่านทางโฆษณาสื่อต่าง ๆ ทั้งนี้ สื่อโฆษณาที่นิยมใช้ ได้แก่ แผ่นป้ายโฆษณา สื่อสิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

2.5.4) การประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยว หรือธุรกิจการท่องเที่ยว และให้ภาพลักษณ์ที่ดีนี้สอดแทรกเข้าไปในจิตใจของผู้รับหรือนักท่องเที่ยว แล้วชักชวนนักท่องเที่ยวให้อยากซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวหรือธุรกิจการท่องเที่ยว

2.6) บุคลากร ถือว่ามีความสำคัญเพราะจะทำให้นักท่องเที่ยวรับรู้ถึงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะบุคลากรที่มีหน้าที่ติดต่อกับนักท่องเที่ยวโดยตรง นอกจากนี้ บุคลากรยังสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นอีกครั้ง

3) นักท่องเที่ยว

องค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อธุรกิจการท่องเที่ยวมี 5 องค์ประกอบ (วรรณ วลัยวาณิช, 2539: 19) ได้แก่

3.1) ลักษณะของนักท่องเที่ยว คือ การจำแนกนักท่องเที่ยวออกตามลักษณะของเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ เชื้อชาติหรือสัญชาติ

3.2) การกระจายของนักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศใดบ้าง มีจำนวนมากน้อยเพียงใด เช่น ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวจากทวีปต่าง ๆ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศมาก เช่น ยุโรป อเมริกา เอเชีย แอฟริกา และ โอเชียเนีย

3.3) กิจกรรมของนักท่องเที่ยว เช่น เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการประชุม การพักผ่อนหย่อนใจ การแข่งขันกีฬา การเจรจาธุรกิจ หรือเยี่ยมญาติสำหรับประเทศไทยผู้ที่เดินทางเข้าประเทศมีจุดมุ่งหมายหลายอย่าง เช่น ท่องเที่ยว ธุรกิจ ประชุม ปฏิบัติราชการและอื่น ๆ

3.4) ฤดูกาลท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาฤดูใดมากฤดูใดน้อย

3.5) ทักษะคตินักท่องเที่ยว มีทัศนคติต่อประเทศที่ตนไปเที่ยวมาอย่างไร

4) ธุรกิจการท่องเที่ยว

ธุรกิจการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ (นิศา ชัชกุล, 2551 : 178) ได้แก่

4.1) สภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ธุรกิจการท่องเที่ยวตั้งอยู่ ได้แก่ ที่ตั้ง การตกแต่งสถานที่ ความสะอาด บริการที่จอดรถ

4.2) พนักงาน คือ พนักงานในธุรกิจการท่องเที่ยว มีมิตรไมตรีจิต เพื่อสร้างความประทับใจให้ลูกค้า การบริการที่ดีประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น พนักงานให้บริการลูกค้าโดยเสมอภาคกัน พนักงานมีความสุภาพ พนักงานให้บริการด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม พนักงานให้บริการด้วยความรวดเร็ว และพนักงานแต่งกายสุภาพ เป็นต้น

4.3) สินค้า เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการดึงดูดใจลูกค้า ความประทับใจในธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทนั้น ๆ จะนำไปสู่การโฆษณาปากต่อปาก ซึ่งส่งผลให้ยอดขายของร้านเพิ่มขึ้น และประสบความสำเร็จในธุรกิจด้านนี้รวดเร็ว

4.4) ราคา คือ การคิดค่าบริการในราคาที่เหมาะสม ราคาที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น ความหรูหราของสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการให้บริการ คุณภาพและปริมาณของสินค้าที่ให้บริการ ลักษณะหรือรูปแบบของการบริการ

4.5) การบริการ หมายถึง กระบวนการของการปฏิบัติเพื่อให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความสะดวก หรือความสบายอันเป็น การกระทำที่เกิดจากจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี ช่วยเหลือ เกื้อกูล เอื้ออาทร มีน้ำใจไมตรี ให้ความเป็นธรรมและเสมอภาค

ผู้วิจัยนำแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยว ตามแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 49) มาเป็นกรอบในการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย เพื่อค้นหาองค์ความรู้และศักยภาพของอำเภอพิมายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.4 แนวคิดวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว

2.4.1 วิวัฒนาการของการท่องเที่ยว

นิสา ชัชกุล (2551: 14 – 30) ได้จำแนกวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ยุคดังต่อไปนี้

1) การท่องเที่ยวในสมัยโบราณ (Ancient Time)

ยุคนี้เริ่มต้นประมาณปีที่ 10,000 ก่อนคริสต์ศักราช และสิ้นสุดลงเมื่อประมาณ 4,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช หรือที่เรียกว่า ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ในยุคนี้ มนุษย์มักดำรงชีวิตแบบเดินทางร่อนเร่เพื่อหาที่พำนักอาศัยถาวร การเดินทางท่องเที่ยวในยุคนี้เป็นการเดินทางท่องเที่ยวทางทะเล เพราะคิดว่าทะเลมีสิ่งให้ค้นหามากมาย อาทิ การอยากรู้ อยากเห็นว่าสุดขอบฟ้ามีอะไรบ้าง ได้ท่องน้ำมีอะไรบ้าง เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ชาวอียิปต์โบราณซึ่งมีประเทศติดกับทะเลได้สร้างเรือเพื่อออกสำรวจทะเลเป็นชาติแรก ต่อมา การเดินทางท่องเที่ยวทางทะเลก็มีเหตุจูงใจด้านผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปประโยชน์การเดินทางท่องเที่ยวทางทะเลในยุคก่อนประวัติศาสตร์ออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

- 1.1) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางการเมืองมีการสู้รบกันเพื่อขยายอาณาเขต
- 1.2) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางการค้า อาทิ การค้าขายเครื่องเทศ น้ำหอม และสินค้าหัตถกรรม เป็นต้น
- 1.3) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางศาสนา
- 1.4) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- 1.5) การเดินทางเพื่อประโยชน์ทางสุขภาพและอนามัย อาทิ การเดินทางค้นหาบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของชาวโรมัน

2) การท่องเที่ยวในมัธยมสมัย (Middle Ages)

ยุคนี้เริ่มต้นเมื่อ ค.ศ. 500 ถึง ค.ศ. 1500 นักประวัติศาสตร์อาจเรียกว่า ยุคกลาง หรือมัธยมสมัย ในยุคนี้ได้มีการเขียนคู่มือการเดินทางอย่างแท้จริง คือ “การเดินทางของมาร์คโพลโล” (The travel of Marco Polo) ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารนำเที่ยวในเชิงภูมิศาสตร์ได้เป็นอย่างดี การเดินทางท่องเที่ยวในช่วงแรกของยุคมัธยมสมัย ยังเป็นการเดินทางไปยังดินแดนศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา และมีการคิดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อาทิ ค่าเดินทาง ค่าที่พัก ค่าอาหาร เป็นต้น ต่อมาในช่วงท้ายของยุคมัธยมสมัยถือว่าเป็นยุคฟื้นฟูศิลปวิทยา มีนักวิชาการเกิดขึ้นมากมาย อาทิ กาลิเลโอ ได้ยืนยันว่าโลกกลม และ คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส บุคคลผู้เดินทางโดยเรือข้ามฝั่งแอตแลนติกเพื่อเดินทางไป

ประเทศจีน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในยุคนี้การเดินทางท่องเที่ยวเกิดการแข่งขันกันมากขึ้น นักท่องเที่ยวยอมเสียสละชีวิตได้ อาทิ การเดินทางของผู้จาริกแสวงบุญ การแข่งขันคนและแข่งขันสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลาม เป็นต้น

3) การท่องเที่ยวในช่วงประสมสมัย (Modern Time)

ยุคนี้เริ่มต้นเมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 16 ถึง ประมาณ 100 ปี นับถอยหลังจากปัจจุบัน ในยุคนี้มีอาณาจักรใหม่ ๆ เกิดขึ้น อาทิ อเมริกา ออสเตรเลีย เป็นต้น การค้นพบดินแดนใหม่เป็นเหตุจูงใจให้เกิดการค้าอาณานิคมเกิดขึ้น การค้าขายเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากการขายปลีกไปสู่การขายส่ง การเดินทางท่องเที่ยวเริ่มมีเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้น มีการกำหนดการท่องเที่ยวที่แน่นอนมากขึ้น นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อาทิ ประเทศฝรั่งเศส ต้องการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่สวยงามน่าอยู่ เพราะมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย จึงจัดทำหนังสือแนะนำเที่ยวเพื่อบรรยายสภาพถนนหนทางและสถานที่ท่องเที่ยว และมีการจัดรายการการท่องเที่ยว เป็นต้น

4) การท่องเที่ยวในสมัยปัจจุบัน (Present Time)

ช่วง 100 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ในทวีปยุโรปเกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1750 ถึง ปี ค.ศ. 1850 ผลจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการจัดการ อาทิ การนำเครื่องจักรกลเข้ามาใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อป้อนสู่ตลาด ตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ เริ่มเปลี่ยนไปเช่นกัน อาทิ การเปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ มีโทรศัพท์ให้บริการในห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นมูลฐาน (ไฟฟ้า ประปา และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น) อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อประมาณ 50 – 60 ปี เมื่อมีการคมนาคมขนส่งสามารถเชื่อมโยงได้ทุกภูมิภาค จนกระทั่งรัฐบาลได้มีการติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศ จึงได้มีการก่อตั้ง สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปัจจุบัน) เมื่อปี พ.ศ. 2467 จากนั้นการท่องเที่ยวของไทยก็ได้รับความนิยมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพราะประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวนมาก และมีความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ตลอดทั้งปี

2.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยว

ประภัทร สุทธาเวช (2550: 74 – 83) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยวมี 2 ปัจจัย คือ โครงสร้างทางสังคม และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1) โครงสร้างทางสังคม หมายถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มคนในสังคมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1.1) คุณภาพชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ที่มีลักษณะดี ปัจจุบัน ผู้คนในสังคมต้องการความสุขทางใจมากขึ้น ด้วยการลดความเครียดจากการทำงาน ความเครียดจากการแข่งขัน เป็นต้น มนุษย์นำการท่องเที่ยวเข้ามาช่วยในการสร้างความสุขทางใจ คนในสังคมสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง และสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ระยะไกลมากขึ้น

1.2) ความตระหนักในสิ่งแวดล้อม คนในสังคมหันมาให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมากกว่าการผลิตทางอุตสาหกรรม มีความห่วงใยในระบบนิเวศมากขึ้นเนื่องจากการผลิตของภาคอุตสาหกรรมส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงความสำคัญเพื่อป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

1.3) มาตรฐานคุณภาพ เป็นเรื่องระหว่างผู้ประกอบการกับนักท่องเที่ยว โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวเป็นตัวกลาง นักท่องเที่ยวต้องการการบริการท่องเที่ยวและสินค้าที่ดีมีมาตรฐาน ผู้ประกอบการจึงต้องพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวและสินค้าให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หมายถึง พฤติกรรมการแสวงหา จัดซื้อ ใช้ประโยชน์ และประเมินสินค้าบริการที่คาดว่าจะสามารถสนองความต้องการด้านการท่องเที่ยว โดยความต้องการของนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวต้องการความสะดวกสบายในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ประเด็น ดังนี้

2.1) ความเร็ว นักท่องเที่ยวต้องการใช้ระยะเวลาน้อยที่สุดในเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว เช่น การไม่ต้องตื่นแต่เช้าเพื่อเดินทางไปทำกิจกรรมในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น

2.2) ความง่าย นักท่องเที่ยวต้องการความง่ายต่อการปฏิบัติในสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือทางหนึ่งทางใดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น รายการอาหารที่มีขั้นตอนการปรุงและบริโภคไม่ยุ่งยาก นักท่องเที่ยวไม่มีเวลารอคอย เป็นต้น ผู้ผลิตจึงต้องตอบสนองภาวะความง่ายในการปฏิบัติดังกล่าว เช่น อาหารจานด่วน อาหารจานเดียว เป็นต้น

2.3) ความหลากหลาย นักท่องเที่ยวต้องการมีทางเลือกที่มีมากกว่าทางเดียวหรือแบบเดียว เช่น ตัวสินค้าและบริการ ในอดีตนักท่องเที่ยวจะทราบข้อมูลการท่องเที่ยวได้จากแหล่ง

ท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่นักท่องเที่ยวต้องการทราบข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากสื่ออื่น ๆ เช่น ข้อมูลจากเอกสาร เว็บไซต์ เป็นต้น

2.4.3 รูปแบบการท่องเที่ยว

โกลด์เนอร์ และ ริทชีส์ (Goeldner and Ritchies, 2006: 428) ได้จำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวออกเป็น 3 รูปแบบ ตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based Tourism) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based Tourism) และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ดังนี้

1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based Tourism) ได้แก่

1.1) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่ง ธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo – tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหิน ทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่าง ๆ โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงามความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตรได้ความรู้

1.5) การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชม ปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏใน ท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล เป็นต้น

2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based Tourism) ประกอบด้วย

2.1) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทาง โบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่า

2.2) การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือการเคารพ พิธีกรรมต่าง ๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม

2.3) การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ ฝึกฝน สร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

3.1) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม เพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และ คุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการ

3.2) การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หากความรู้ สังคมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่ เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่ เพิ่มขึ้นมีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

3.4) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา กระดานโต้คลื่น เป็นต้น ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนาน ตื่นเต้น ได้รับความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น

3.5) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

3.6) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (Home stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือน เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

3.7) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 – 4 ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่างน้อย 1 เดือน

3.8) การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจัดการเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้น ๆ ตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขายสินค้า ประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจัดนำเที่ยว

3.9) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M = meeting / I = incentive / C = conference / E = exhibition) เป็นการจัดการเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจัดนำเที่ยวก่อนการประชุม (Pre – tour) และการจัดรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (Post – tour) โดยการจัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุม

3.10) การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีผู้จัดการการท่องเที่ยวคัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะยาวนานตั้งแต่ 2 – 7 วันหรือมากกว่านั้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (Eco – Agro Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ (Agro – Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (Eco – Adventure Travel) การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (Geo – Historical Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (Agro – Cultural Tourism) เป็นต้น

2.4.4 การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1) ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nation World Tourism Organization: UNWTO, 1998: 21) ได้นิยามความหมายว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ รูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยว

และชุมชนมีส่วนในการช่วยกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และร่วมกันปกป้องแหล่งท่องเที่ยวและสร้างเสริมโอกาสในธุรกิจการท่องเที่ยวให้คนรุ่นต่อไป การท่องเที่ยวแบบนี้จะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรในลักษณะที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ในขณะที่เดียวกันก็รักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่สำคัญ และระบบต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำรงชีวิต

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ก: 7) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวของกลุ่มใหญ่และกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพื่อให้สามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุงคุณภาพให้มีผลกำไรอย่างเป็นธรรม ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมอเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดหรือไม่เลยอย่างยั่งยืนยาว

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ได้นิยามความหมาย การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ไว้ว่า เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมจะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด (การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), www, 2554)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เหมือนในอดีต ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการปกป้อง รักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม และสร้างเสริมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น ในขณะเดียวกันชุมชนท้องถิ่นต่างได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน

2) ประโยชน์ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสามารถจำแนกได้ 5 ประการ (เลิศพร ภาระสกุล, 2551: 16) ดังนี้

2.1) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และมนุษย์

2.2) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนช่วยทำให้มั่นใจว่าจะมีการกระจายผลประโยชน์ และการแบกรับต้นทุนอย่างเป็นธรรม

2.3) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.4) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2.5) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนช่วยให้เกิดการติดตามและเฝ้าระวัง ช่วยให้เกิดการประเมินและมีการจัดการผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยว

3) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนประกอบด้วย 6 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก: 20) ดังนี้

3.1) การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาสถานที่อันเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเยี่ยมชม โดยมีการประเมินศักยภาพขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

3.2) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิมหรือดีกว่าเดิม และป้องกันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยว

3.3) การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนารูปแบบด้านการบริการความสะดวกสบายโดยตรงแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความพึงพอใจ

3.4) การพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาเพื่อแสวงหานักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะเป็นคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้เข้ามาท่องเที่ยว

3.5) การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น เป็นการพัฒนาในการสร้างโอกาสให้แก่ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเอง และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว

3.6) การพัฒนาทางจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย โดยการให้ความรู้และสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

4) หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐาน 10 ประการ (Shirley Eber, 1993 อ้างถึงใน องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), www, 2554) ดังต่อไปนี้

4.1) การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว (Using Resource Sustainably)

4.2) การลดการบริโภคที่มากเกินไป และการลดของเสีย จะเลี่ยงการทำลายสิ่งแวดล้อมในระยะยาว และเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว (Reducing Over – consumption and Waste)

4.3) การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Maintaining Diversity)

4.4) การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนการพัฒนาชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว (Integrating Tourism into Planning)

4.5) การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย (Supporting Local Economics)

4.6) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวมแต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย (Involving Local Communities)

4.7) การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน (Consulting Stakeholders and the Public)

4.8) การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว (Training Staff)

4.9) การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย (Marketing Tourism Responsibly)

4.10) การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน (Undertaking Research)

ผู้วิจัยนำแนวคิดวิวัฒนาการของการท่องเที่ยวมาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการท่องเที่ยว และนำรูปแบบการท่องเที่ยว ตามแนวคิดของโกลด์เนอร์ และ ริทชีส์ (Goeldner and Ritchies, 2006: 428) มาเป็นแนวทางในการจำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งนำเสนอประเด็นเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายเกิดความยั่งยืนและอยู่คู่กับชุมชนท้องถิ่นต่อไป

2.5 แนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.5.1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1) ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (The International Council on Monuments and Sites: ICOMOS) ได้นิยามความหมาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ไว้ว่า เป็นรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง มักเป็นการเดินทางเพื่อค้นหาตำแหน่งหรือที่ตั้งของอนุสรณ์สถาน โบราณสถาน โบราณวัตถุ วิถีชีวิตและประเพณี เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง พร้อมทั้งบำรุงรักษาการท่องเที่ยวให้มีสภาพคงเดิม การท่องเที่ยวต้องไม่ส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากวัฒนธรรมร่วมกันทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ICOMOS, www, 1976)

องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO, 1985: 6) ได้นิยามความหมาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ไว้ว่า เป็นการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีความหลากหลาย

มุ่งเน้นการยกระดับวัฒนธรรมของแต่ละบุคคล เพื่อเพิ่มระดับความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ การท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว

ริชาร์ด (Richards, 1996: 24) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยปกติ นักท่องเที่ยวมีความตั้งใจที่จะรวบรวมข้อมูลจากการท่องเที่ยวและประสบการณ์ใหม่ ๆ จากสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่พบเจอ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านการท่องเที่ยวของตนเอง

กระทรวงวัฒนธรรม ได้นิยามความหมาย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ไว้ว่า เป็น การศึกษาหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีการบอกเล่าเรื่องราวในการพัฒนาทางสังคมและมนุษย์ผ่านทางประวัติศาสตร์ อันเป็นผลเกี่ยวเนื่อง กับวัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคม โดยสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหรือ สภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ ที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงามและประโยชน์ที่ได้รับ จากธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี (กระทรวงวัฒนธรรม, www, 2554)

ดังนั้นจึงสรุปนิยาม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง เป็นการเดินทางท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว เพื่อเยี่ยมชมสิ่งที่แสดงถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม อาทิ ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งต่าง ๆ ที่สะท้อน ให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัย โดยการเยี่ยมชมประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อบุคคล วัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้นให้น้อยที่สุด เพื่อให้ชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว

2) ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย 9 ลักษณะ (บุญเลิศ จิตตั้ง พัฒนา, 2548ค: 286) ดังต่อไปนี้

2.1) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความสำคัญ กับประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี โดยยึดหลักที่ว่าต้องอนุรักษ์ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมไว้ให้ดีที่สุด เพื่อให้สามารถสืบต่อถึงอนุชนรุ่นหลัง

2.2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนทั้งเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักที่ว่าด้วยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือให้กระทบน้อยที่สุด

2.3) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตของท้องถิ่นในแง่สังคมและวัฒนธรรม โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาความแตกต่างทางด้านสังคมและวัฒนธรรมอันหลากหลาย

2.4) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวพร้อมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2.5) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ โดยยึดหลักที่ว่าต้องให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

2.6) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่มีการตลาดของบริการท่องเที่ยวครบตามเกณฑ์แห่งการอนุรักษ์อย่างแท้จริง โดยยึดหลักที่ว่าจะต้องให้ธุรกิจท่องเที่ยวเน้นในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2.7) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ เพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ ทำให้ต้องการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก โดยยึดหลักที่ว่าต้องมีกิจกรรมท่องเที่ยวตรงตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

2.8) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ และความสะอาดของพื้นที่ โดยยึดหลักที่ว่าต้องไม่เกินขีดความสามารถรองรับของพื้นที่ในทุก ๆ ด้าน และต้องดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ

2.9) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักที่ว่าต้องป้องกันรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด เพื่อให้นักท่องเที่ยวอบอุ่นใจ

2.5.2 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

1) ความหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้นิยามความหมาย แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ไว้ว่า เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา สถานที่ท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย โบราณสถาน โบราณวัตถุ อุทยานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถาน งานประเพณี วิถีชีวิต การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า เป็นต้น ดำเนินการโดยภาครัฐหรือภาคเอกชนก็ได้ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, www, 2551)

2) ลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 22) กล่าวว่า ลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประกอบ 10 ประการ ได้แก่

- 2.1) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น
- 2.2) โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์สถานต่าง ๆ
- 2.3) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ผังเมืองรวมทั้งซากปรักหักพัง
- 2.4) ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น และแกะสลัก
- 2.5) ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา
- 2.6) ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่าง ๆ
- 2.7) ภาษาและวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา
- 2.8) วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ธรรมเนียมการรับประทานอาหาร
- 2.9) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมและเทศกาลต่าง ๆ
- 2.10) ลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

3) ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม ได้จำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมออกเป็น 5 ประเภท (กระทรวงวัฒนธรรม, www, 2554) ดังนี้

- 3.1) มรดกโลก หมายถึง สิ่งที่ยังบอกถึงคุณค่าของสิ่งที่มีมนุษยชาติหรือธรรมชาติสร้างขึ้นมา ควรแก่การอนุรักษ์ปกป้องให้ตกทอดไปยังชนรุ่นหลังและเป็นสิ่งที่ทุกคนในโลกปัจจุบันนี้เป็นเจ้าของร่วมกัน โดยสามารถแบ่งมรดกโลกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) มรดกแห่งความ

ทรงจำของโลก อาทิ จารึกวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 เป็นต้น (2) มรดกโลกทางวัฒนธรรม อาทิ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และเมืองบริวาร เป็นต้น และ (3) มรดกโลกทางธรรมชาติ อาทิ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่ – ห้วยขาแข้ง เป็นต้น

3.2) อุทยานประวัติศาสตร์ หมายถึง บริเวณที่มีหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์สมัยใดสมัยหนึ่งของประเทศ หลักฐานและความสำคัญดังกล่าวอาจเป็นทางวัฒนธรรม การเมือง และสังคมวิทยา อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น

3.3) พิพิธภัณฑสถาน คือ หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไรเป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้าการศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม อาทิ โบราณวัตถุ ชิ้นส่วนของโบราณสถาน แหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์ห้องฟ้าจำลอง สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่สงวนสัตว์น้ำ และสถานที่อันจัดเป็นเขตสงวน อื่น ๆ อาทิเช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมหาจักรวาล พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุรินทร์ เป็นต้น

3.4) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ สถานที่ที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นมักมีขนาดใหญ่ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมสิ่งก่อสร้าง สถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน สถานที่ที่รัฐบาลก่อสร้างขึ้น อาทิ สามชุก ตลาดร้อยปี ตลาดคลองสวน 100 ปี พระธาตุ คอยตุ่ง และพระราชวังบางปะอิน เป็นต้น

3.5) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คือ สถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ประกอบด้วย สภาพภูมิอากาศ (Climate) ทิวทัศน์ที่สวยงาม (Scenery) และสัตว์ป่า (Wildlife) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องได้รับการดูแลรักษาเป็นอย่างดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวอาจทำลายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยไม่รู้ตัว

ผู้วิจัยนำแนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมาใช้ เพื่อทำความเข้าใจและศึกษาลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งเปรียบเทียบลักษณะเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร เพื่อแยกความแตกต่างของรูปแบบการท่องเที่ยวของทั้ง 2 รูปแบบให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2.6 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2.6.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เริ่มมีการตีพิมพ์เผยแพร่ในวงวิชาการในช่วงปี ค.ศ. 2000 โดย เกร็ก ริชาร์ด (Greg Richards) นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ คริสพิน เรย์มอนด์ (Crispin Raymond) ที่ปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประเทศนิวซีแลนด์ ที่ทำการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง โดยได้ตีพิมพ์ใน Atlas Newsletter of November 2000 (Wurzburger, 2010: 17)

ริชาร์ด และ เรย์มอนด์ (Richards and Raymond) ได้นิยามว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ โดยการทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมและเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงวันหยุด (Richards and Raymond, 2000: 18 อ้างถึงใน Wurzburger, 2010: 17 – 18)

บิงค์ฮอร์สต์ (Binkhorst, 2006: 1 – 4) กล่าวว่า ในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นั้น นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สร้างคุณค่าให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนเอง จากการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งการสร้างคุณค่าให้ทรัพยากรด้านวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ จะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ดังนั้น ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะได้รับความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปตามภูมิหลังของแต่ละคน

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) หรือ ยูเนสโก (UNESCO) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นทางการในการประชุมนานาชาติ เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ค.ศ. 2008 ณ เมืองซานตาเฟ (Santa Fe) มลรัฐนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของสถานที่ ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น (Wurzburger, 2010: 17)

ริชาร์ด (Richards, 2010a: 78) ได้สรุปนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อีกครั้งว่าเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนและส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

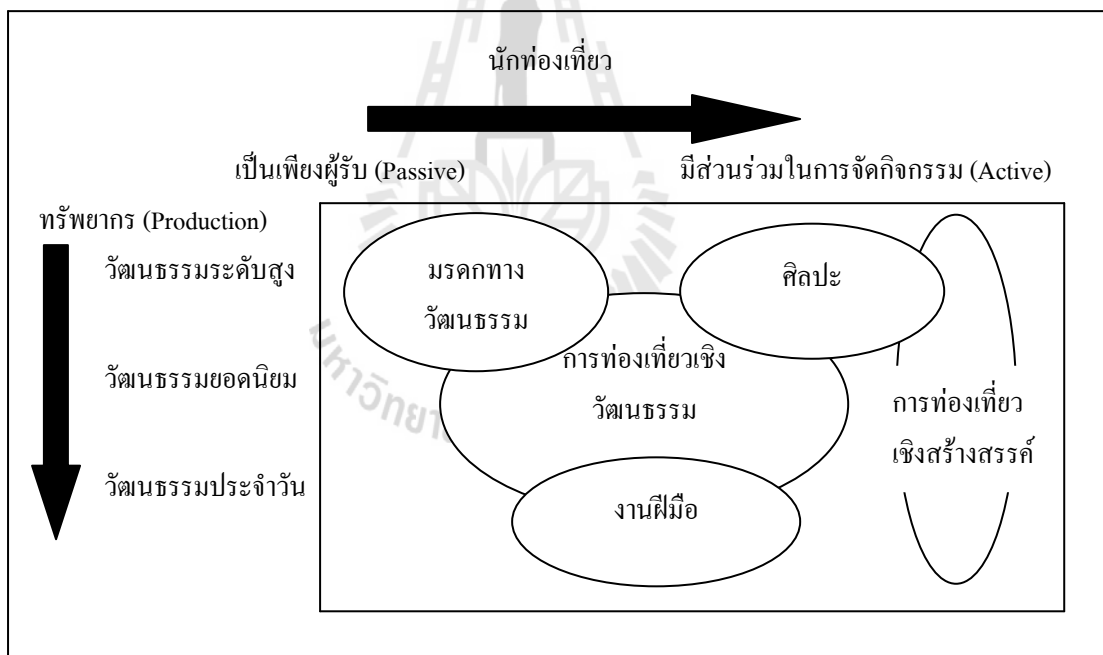
จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 การให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากริชาร์ด และ เรย์มอนด์ ได้ให้แนวคิดหลักว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะมุ่งเน้นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมทำกิจกรรมและเรียนรู้จากประสบการณ์ ปี ค.ศ. 2006 บิงค์ฮอร์สต์ ได้เพิ่มเติมประเด็นเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวโดยกล่าวว่า นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้สร้างคุณค่าให้กับประสบการณ์การท่องเที่ยวของตนเอง ปี ค.ศ. 2010 ยูเนสโก ได้เผยแพร่ความหมายเพิ่มเติมความชัดเจนเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่จะเน้นที่ศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ ผ่านประสบการณ์ตรง และเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น และในปีเดียวกัน ริชาร์ด ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมจากการให้ความหมายในครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 2000 ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะมุ่งเน้นในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักท่องเที่ยวและแก้ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ดังนั้น จึงอาจสรุปนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

เมื่อพิจารณาจากการจำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวตามแนวคิดของโกลด์เนอร์ และ ริทชีส์ (Goeldner and Ritchies, 2006: 428) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ปรากฏอยู่ในการท่องเที่ยวทั้งสามประเภทดังกล่าว อย่างไรก็ดี จากการศึกษาการพัฒนารอบแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดย เกร็ก ริชาร์ด (Greg Richards, 2010a) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีวิวัฒนาการมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักท่องเที่ยว ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น นักท่องเที่ยวจะเป็นเพียงผู้รับ (Passive) ทำได้เพียงมองดูวิถีชีวิตความเป็นอยู่หรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น ผ่านทางสายตาหรือการเยี่ยมชม และการซื้อของที่ระลึกเท่านั้น แต่ใน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวจะเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยว (Active) ผ่านทาง การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความสนใจ

ของแต่ละบุคคล เพื่อการซึมซับเอกลักษณ์ (Identity) ของแต่ละท้องถิ่น ทำให้การท่องเที่ยวเต็มไปด้วยชีวิตชีวา และลดความน่าเบื่อหน่ายของการท่องเที่ยวในรูปแบบเดิม

ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวจะครอบคลุมวัฒนธรรมทั้งสามระดับเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ ทั้งวัฒนธรรมระดับสูง (เช่น มรดกทางวัฒนธรรม อาทิ โบราณวัตถุ โบราณสถาน เป็นต้น) วัฒนธรรมระดับกลางหรือวัฒนธรรมยอดนิยม (เช่น การแสดงพื้นบ้าน อาทิ หมอลำซิ่ง เพลงโคราช เป็นต้น) และวัฒนธรรมระดับล่างหรือวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน (เช่น งานฝีมือ อาทิ เครื่องจักสาน เป็นต้น อาหารพื้นบ้าน อาทิ เป็ดย่างพิมาย ส้มตำพิมาย เป็นต้น) ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับงานศิลปะ โดยระดับของทรัพยากรด้านวัฒนธรรมจะสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในลักษณะผกผันคือ ยิ่งวัฒนธรรมมีระดับสูงขึ้นการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวยิ่งน้อยลง ดังแสดงในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 การเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

(Richards, 2010a: 5)

2.6.2 ลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะ 6 ประการ (Richards, 2010a: 79 – 81) ดังนี้

1) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะของนักท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว อาทิ ในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการทอผ้าพื้นเมืองของชาวเมารี ประเทศนิวซีแลนด์ จะสร้างทักษะด้านการทอผ้าให้กับนักท่องเที่ยว หรือในกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการปรุงอาหาร ของเมืองบาร์เซโลนา ประเทศสเปน ซึ่งมีชื่อเสียงด้านนี้ นักท่องเที่ยวจะได้ทักษะการปรุงอาหารจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบอาหาร เป็นต้น

2) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลักคือ “ทักษะและประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว” ประสบการณ์จะกลายเป็นสินค้า ตัวอย่างเช่น ประสบการณ์ทางดนตรีพื้นเมืองและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้จากการเข้าร่วมงานเทศกาลดนตรีของประเทศเม็กซิโก ประสบการณ์และทักษะด้านศิลปะการวาดภาพ การแกะสลัก จากการเข้าร่วมงานศิลปะในป่าของประเทศแคนาดา เป็นต้น

3) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากการขายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องได้สู่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้ เปลี่ยนจากการขายสินค้าที่เป็นวัตถุไปสู่การขายสินค้าที่เรียกว่า “ประสบการณ์” อาทิ เปลี่ยนจากการขายมีดลักโยล (Laguiole) ซึ่งเป็นงานฝีมือแบบดั้งเดิมของประเทศฝรั่งเศส เป็นการขายการสอนทำมีดจากมืออาชีพในท้องถิ่น เป็นต้น

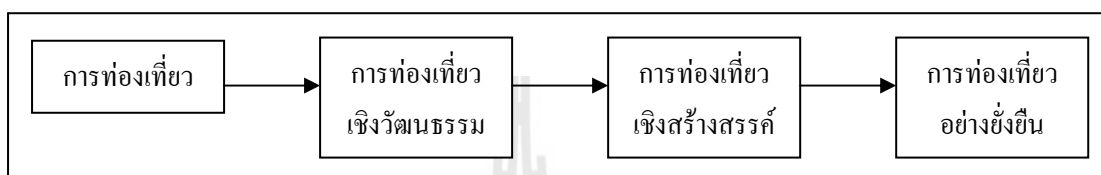
4) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากสินค้าที่เป็นวัฒนธรรมระดับสูงไปสู่ สินค้าที่เป็นวัฒนธรรมประจำวัน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ สัมผัสถึงความเป็นท้องถิ่น และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ง่ายขึ้น โดยวัฒนธรรมระดับสูง เป็นวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวจำเป็นจะต้องไปเยี่ยมชม ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแสดงผลงานศิลปะ อนุสาวรีย์ต่าง ๆ ส่วนวัฒนธรรมประจำวันจะเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริงที่มีอยู่ตามชนบทในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น ตลาดนัดท้องถิ่น ร้านอาหารพื้นบ้านตามชนบท สภากาแฟ เป็นต้น

5) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ตัวอย่างเช่น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในนิวซีแลนด์ ได้จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หลายรูปแบบ อาทิ การแกะสลัก การเรียนภาษาเมารี การทอผ้า การสร้างงานไม้และการทำอาหาร นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าต้องการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใด โดยแต่ละกิจกรรมจะมีชาวบ้านในท้องถิ่นคอยให้คำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ เป็นต้น

6) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ต้องมีความโดดเด่นแตกต่างกันด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องการประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่มีความแตกต่างกัน อาทิ เมืองบาร์เซโลนา ประเทศสเปน มีความโดดเด่นด้านอาหารพื้นเมือง จึงนำจุดเด่นด้านนี้มาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยจัดให้มีกิจกรรมการสอนการทำอาหาร

วิธีการปรุงอาหาร ทั้งอาหารคาวและอาหารหวานให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าวถือว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของท้องถิ่น

จากลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังภาพ 2.5 ดังนี้

ภาพที่ 2.5 ความสัมพันธ์ระหว่าง การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากภาพที่ 2.5 อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่ต่อยอดมาจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสามารถพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ โดยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เมื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกลายเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะส่งผลให้การท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นด้วย

เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบของ การท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และศาสนา	ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม
การตลาดการท่องเที่ยว	เผยแพร่ข่าวสารการท่องเที่ยว เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และ อินเทอร์เน็ต	เผยแพร่ข่าวสารการท่องเที่ยว เช่น วิทยุชุมชน หอกระจาย ข่าวหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และ อินเทอร์เน็ต
นักท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวต้องการส่วนร่วม น้อยในกิจกรรมการท่องเที่ยว	นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมาก ขึ้นในกิจกรรมการท่องเที่ยว
ธุรกิจท่องเที่ยว	เป็นการจำหน่ายสินค้าที่เป็น วัตถุ สิ่งของ และมีลักษณะ คล้ายคลึงกัน	เป็นการจำหน่ายสินค้าที่เป็น ประสบการณ์ด้าน การท่องเที่ยว มีความแตกต่าง กันตามท้องถิ่น

จากตารางที่ 2.1 อธิบายความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันทั้ง 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสถานที่ไม่มีการเคลื่อนย้าย เช่น ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และศาสนา เป็นต้น แต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะมุ่งเน้นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถเคลื่อนย้ายหรือสามารถปรับเปลี่ยนได้ เช่น ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นต้น ปัจจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยสื่อระดับชาติ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยสื่อระดับชาติและสื่อท้องถิ่น เช่น วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เป็นต้น ปัจจัยด้านนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวน้อยเมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และปัจจัยด้านธุรกิจการท่องเที่ยว พบว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะจำหน่ายสินค้าที่เป็นวัตถุ สิ่งของ และมีลักษณะคล้ายคลึงกันให้กับนักท่องเที่ยว แต่สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการขาย

สินค้าที่เป็นประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว และการจำหน่ายสินค้าที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว อันเป็นการสร้างคุณค่าด้านจิตใจให้กับนักท่องเที่ยว

2.6.3 ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในไทยและในต่างประเทศ

จากนิยามและลักษณะพิเศษของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถแสดงตัวอย่างของโครงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยได้ดังตารางที่ 2.2 และตารางที่ 2.3 ซึ่งแสดงข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว ลักษณะกิจกรรม และรายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศ

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ลักษณะกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในนิวซีแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์	งานฝีมือ หัตถกรรมโบราณ ภาษาถิ่น	การนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ่านหลายช่องทางจนทำให้นักท่องเที่ยวเกิดประสบการณ์ เช่น การแกะสลัก การเรียนภาษาเมารี การทอผ้า การทำงานไม้ และการทำอาหาร ท้องถิ่น
การทำมีดลัก โยล (Laguiole) ประเทศฝรั่งเศส	งานฝีมือแบบโบราณ	เรียนรู้การทำมีดลัก โยล (Laguiole) ด้วยตนเองโดยการแนะนำของมืออาชีพ ตั้งแต่ขั้นตอนของการเลือกวัสดุ การแกะสลัก การขัดเงา ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก
ศิลปะในป่า ประเทศแคนาดา	การวาดภาพวาด การแกะสลัก และ การถ่ายภาพ	การทำงานส่วนใหญ่เกิดจากแรงบันดาลใจและจากประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น การวาดภาพ การแกะสลักและการถ่ายภาพ สามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดการแสดงออกในเชิงสร้างสรรค์ผนวกกับประสบการณ์และความรู้สึก
เทศกาลดนตรี ประเทศเม็กซิโก	ดนตรีพื้นบ้าน ของชาวเม็กซิกัน	งานเทศกาลนี้ช่วยสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับคนในท้องถิ่น รวมทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับดนตรีและวัฒนธรรมเม็กซิกัน เป็นการถ่ายทอดเพลงและวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้รู้จกมากขึ้น

ตารางที่ 2.2 ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศ (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ลักษณะกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
วิธีการทำและการปรุงอาหารคาตาลัน เมืองบาร์เซโลนา ประเทศสเปน	วิธีทำอาหารและการปรุงอาหาร	เรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายและคุณภาพของอาหาร คาตาลัน การเข้าชมการทำอาหาร และการปรุงอาหาร จะทำเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งอาหารคาวและอาหารหวาน อาหารบางสูตรเป็นอาหารมีชื่อเสียงที่สุดของคาตาลัน

(Richards and Wilson, 2006: 1219)

จากตารางที่ 2.2 จะเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีการจัดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก โดยลักษณะของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ วัฒนธรรมท้องถิ่นแบบดั้งเดิมที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกิจกรรมพบว่า ในแต่ละกิจกรรมการท่องเที่ยวจะส่งผ่านความรู้และประสบการณ์ของท้องถิ่นไปสู่นักท่องเที่ยวผ่านผู้รู้ในชุมชนท้องถิ่น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ จะได้รับคำแนะนำจากมืออาชีพตลอดเวลา บางกิจกรรมอาจต้องอาศัยประสบการณ์ผนวกกับความรู้สึกรักของนักท่องเที่ยว เช่น การวาดภาพ รูปปั้น แกะสลัก และการถ่ายภาพ เป็นต้น เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้ การดำเนินงานเป็นกลุ่มเป็นกิจกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ และทัศนคติซึ่งกันและกัน ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสำหรับคนในท้องถิ่น พร้อมทั้งยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 2.3 ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ลักษณะกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
อัมพวาชัยพัฒนา นุรักษ์ นุรักษ์วิถีชีวิตไทย ให้ดำรงอยู่ คู่สายน้ำ จังหวัดสมุทรสงคราม	วิถีการดำรงชีวิตอยู่กับแม่น้ำ	ชมการดำรงชีวิตอยู่คู่กับสายน้ำมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและเคยเป็นศูนย์กลางการค้าขายทางน้ำที่คับคั่ง มีตลาดน้ำ เรือนแพ บ้านเรือนทั้งสองฝั่งคลองอูมไปด้วยสวนไม้ผล และพืชผักที่มีชื่อเสียง

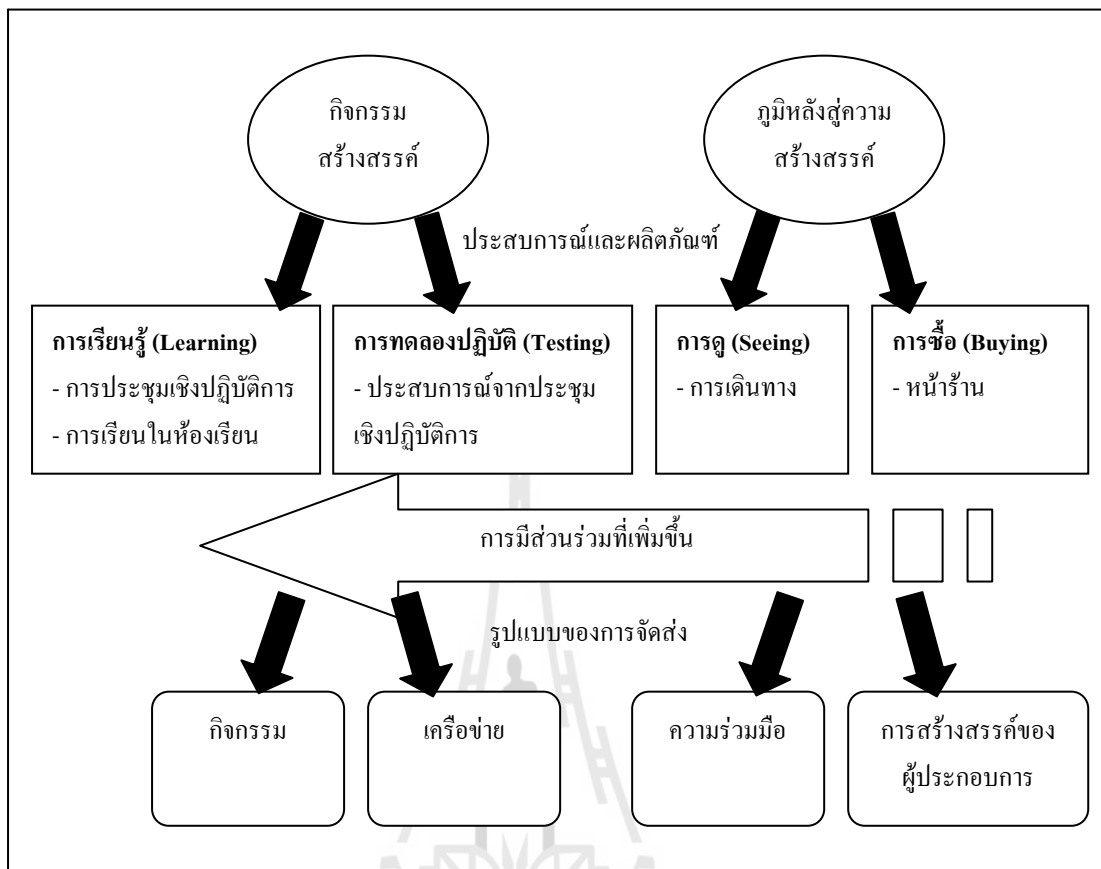
ตารางที่ 2.3 ตัวอย่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยว	ลักษณะกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม
ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ “สายใยรัก...จากแม่สู่ลูก” ในช่วงวันแม่ จังหวัดนครปฐม	การเดินทางเยี่ยมชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ และทำกิจกรรมร่วมกัน	สัมผัสความงามแบบผสมผสานของพระราชวังสนามจันทร์ กราบสักการะพระปฐมเจดีย์ พร้อมกิจกรรมนวดให้แม่และลูกได้สร้างความสัมพันธ์อันอบอุ่น ด้วยการสัมผัสจากการเรียนนวดแผนไทยกับศาสตราจารย์โบราณซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกของชาติ
การเล่นชั้นสูงจังหวัดราชบุรี	งานฝีมือแบบดั้งเดิม	ชมการออกแบบลวดลายไทยเชิงจิตรกรรม งานฝีมือแกะสลักประณีต นาฏศิลป์ การละคร ประกอบ บทพากย์ บทขับร้อง และดนตรีปี่พาทย์ โดยริเริ่มมาตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัย

จากตารางที่ 2.3 จะพบว่า ประเทศไทยเริ่มมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นในหลายพื้นที่ในภาคกลาง ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเน้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตในอดีต หัตถกรรม และศิลปะการแสดง รูปแบบกิจกรรมจะเป็นการเดินทางเยี่ยมชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ การชมงานฝีมือ ร่วมกับการทำกิจกรรมร่วมกัน เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวขนาดเล็กมีส่วนร่วมจากคนในท้องถิ่น ส่งผลให้รูปแบบการท่องเที่ยวไม่ได้แตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบเดิม นั่นคือ มีเพียงการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวไม่ได้มีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเมืองไทยจึงได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ

2.6.4 แบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

แบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของริชาร์ด (Richards, 2010b: 6) พัฒนาขึ้นมาเพื่ออธิบายกรอบแนวคิดของการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แสดงองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบดังภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 แบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, 2010b: 6)

แบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระดับคือ ระดับของการสร้างประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ และระดับของการจัดส่งสินค้าและบริการ

ระดับของการสร้างประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ ภูมิหลังสู่ความสร้างสรรค์และกิจกรรมสร้างสรรค์ อธิบายได้ ดังนี้

1) ภูมิหลังสู่ความสร้างสรรค์ ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพจะนำมาพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำไปสู่การสร้างประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ใน 2 ลักษณะ คือ การดู (Seeing) และการซื้อ (Buying) เช่น การเดินทางมาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว และซื้อของที่ระลึกจากหน้าร้านของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีอยู่ในการท่องเที่ยวทั่วไป

2) กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการท่องเที่ยว โดยกิจกรรมสร้างสรรค์ประกอบด้วย กิจกรรมที่เกิดจาก

การเรียนรู้ (Learning) และกิจกรรมที่เกิดจากการทดสอบหรือทดลองปฏิบัติ (Testing) เช่น การเรียนในห้องเรียน การอบรมในห้องประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือ การลงมือทำในสถานที่จริง เป็นต้น

ระดับของการจัดส่งสินค้าและบริการ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ คือ

- 1) การสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามลักษณะทรัพยากรที่ปรากฏในท้องถิ่น
- 2) ความร่วมมือจากชุมชนในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ต่าง ๆ ในการนำเสนอสินค้าและบริการสู่นักท่องเที่ยว
- 3) เครือข่ายหรือพันธมิตรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
- 4) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์รูปแบบต่าง ๆ ที่จะนำเสนอต่อนักท่องเที่ยว

จะเห็นว่า การเติบโตอย่างยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ที่สำคัญคือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและทรัพยากรการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ขึ้นในท้องถิ่น

2.6.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากการศึกษาของ ริชาร์ดในปี 2010 (Richards, 2010b: 7) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีทั้งสิ้น 11 ปัจจัย ดังนี้

- 1) บริบท (Context) แหล่งท่องเที่ยวจะต้องจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสถานที่ของตน ซึ่งแต่ละสถานที่อาจจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ จำเป็นต้องนำปัจจัยเหล่านี้มาประกอบการพิจารณาการจัดการท่องเที่ยว
- 2) การมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น (Local Involvement) ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 3) การมีพันธมิตร (Partnerships) การพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกันซึ่งถือว่ามีสำคัญ อาจรวมถึงสถาบันทางวัฒนธรรม สมาคมอิสระท้องถิ่น กลุ่มธุรกิจ การท่องเที่ยว การบริการทางสังคม และองค์กรชุมชน
- 4) การวางแผนระยะยาว (Long-term Planning) การวางแผนล่วงหน้าการจัดการการท่องเที่ยวและการวางแผนทรัพยากรที่สำคัญ

5) การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน (Clear Objectives) มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและวัตถุประสงค์จะต้องเอื้อต่อการพัฒนา

6) การมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ดี (Strong Content) การจัดการท่องเที่ยวไม่ควรซ้ำและสามารถมองเห็นความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว

7) การมีอิสระภาพในการบริหารจัดการ (Political Independence and Artistic Autonomy) การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ควรจะได้รับประโยชน์ทางการเมืองและโครงสร้างการดำเนินงานควรมีความอิสระในการจัดการท่องเที่ยว

8) การสื่อสารและการตลาดที่ดี (Good Communication and Marketing) กำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่ชัดเจน

9) การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ (Sufficient Funds) งบประมาณที่ให้การสนับสนุนควรพร้อมสำหรับการใช้ดำเนินงาน

10) การมีผู้นำที่เข้มแข็งและทีมงานที่มั่นคง (Strong Leadership and Committed Team) ผู้นำต้องวิสัยทัศน์และทักษะในการนำชุมชนและทีมงานควรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน

11) การเมือง (Political Will) โครงการต้องได้รับการสนับสนุนทางการเมืองเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยทำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาประยุกต์ใช้กับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยนำแบบจำลองการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของริชาร์ด (Richards, 2010b: 6) มาศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ทั้งระดับของการสร้างประสบการณ์และผลิตภัณฑ์ และระดับของการจัดส่งสินค้าและบริการ และนำประเด็นเรื่องลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดของริชาร์ด (Richards, 2010a: 79 – 81) มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายที่สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งนำปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอพิมาย เพื่อพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในลำดับต่อไป

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยว

2.7.1 ความหมายของเว็บไซต์

ดวงพร เกียงคำ และวงประชา จันทร์สมาน (2547: 22) กล่าวว่า เว็บไซต์ หมายถึง กลุ่มของเว็บเพจที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เช่น กลุ่มของเว็บเพจที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ รวมทั้งสินค้าและบริการของบริษัทหนึ่ง เป็นต้น ภายในเว็บไซต์นอกจากเว็บเพจหรือไฟล์ HTML แล้วยัง

ประกอบด้วยไฟล์ชนิดอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับสร้างเป็นหน้าเว็บเพจ เช่น รูปภาพ มัลติมีเดีย และไฟล์ สำหรับให้ดาวน์โหลด เป็นต้น

ธวัชชัย ศรีสุเทพ (2548: 27) กล่าวว่า เว็บไซต์ หมายถึง แหล่งข้อมูลหรือบริการแห่งหนึ่ง บนอินเทอร์เน็ต สำหรับหน้าแรกของเว็บไซต์จะเรียกว่า โฮมเพจ (Home Page) เป็นจุดเริ่มต้นของ เราเข้าสู่เว็บไซต์ โดยจะประกอบด้วยลิงค์ (Link) ที่จะนำไปสู่เนื้อหาส่วนอื่น ๆ ภายในเว็บ

พันจันทร์ ธนวัฒนเสถียร และปิยะ นากสงค์ (2551: 2) กล่าวว่า เว็บไซต์ หมายถึง การเก็บ รวบรวมข้อมูลของหน้าเว็บเพจไว้ด้วยกัน โดยการสร้างหน้าเว็บเพจหน้าหนึ่งไว้เป็นหน้าแรก เรียกว่า โฮมเพจ เพื่อเป็นทางเข้าเว็บเพจทั้งหมดภายในเว็บไซต์นั้น ๆ

ประเวศน์ วงษ์คำชัย (2552: 2) กล่าวว่า เว็บไซต์ คือ คำที่ใช้เรียกกลุ่มของเว็บเพจ ภายใน จะประกอบไปด้วยหน้าโฮมเพจ และเว็บเพจ ส่วนใหญ่มักจะใช้เรียกเว็บไซต์ที่มีขนาดใหญ่และมีการจดทะเบียนชื่อเว็บไว้แล้ว

ดังนั้นสรุปได้ว่า เว็บไซต์ หมายถึง กลุ่มของเว็บเพจที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดย ประกอบด้วยหน้าโฮมเพจ คือ เว็บเพจหน้าแรกเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เว็บเพจอื่น ๆ และเว็บเพจ คือ เว็บ ที่แสดงเนื้อหาภายในของเว็บไซต์ อย่างไรก็ตามก็ยังคงประกอบด้วยไฟล์ชนิดอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับสร้าง เป็นหน้าเว็บเพจ เช่น รูปภาพ มัลติมีเดีย เป็นต้น

2.7.2 ประโยชน์ของเว็บไซต์

ประโยชน์ของเว็บไซต์สามารถจำแนกได้ 8 ประการ (ประเวศน์ วงษ์คำชัย, 2552: 3 – 7) ดังนี้

1) นำเสนอข่าวสารและเหตุการณ์ในปัจจุบัน นอกจากการนำเสนอในรูปแบบของสื่อ สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์และสื่ออื่น ๆ การนำเสนอข้อมูลบนเว็บไซต์เป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถนำเสนอ ได้รวดเร็ว

2) ให้ความรู้และห้องสมุด เป็นการค้นหาข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ นอกจากนี้ เว็บไซต์ยัง ทำหน้าที่ในการรวบรวมความรู้ไว้เป็นคลังขนาดใหญ่

3) การประชาสัมพันธ์องค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อแนะนำประวัติ ความเป็นมา สินค้าและ บริการต่าง ๆ และที่อยู่สำหรับติดต่อต่าง ๆ

- 4) ให้ความบันเทิง เพราะเว็บไซต์มีทั้งภาพ เสียงและวิดีโอ รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ในแวดวงบันเทิงที่น่าสนใจต่อผู้บริโภค
- 5) เป็นประโยชน์ในการเงิน การลงทุนทางธุรกิจ คือ เว็บไซต์ที่มีการนำเสนอข้อมูลทางการเงินและการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ
- 6) เป็นแหล่งซื้อขายสินค้า ปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ มีการนำเว็บไซต์มาเป็นสื่อกลางในการซื้อขายสินค้าและบริการ รวมไปถึงการโฆษณาสินค้า ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์
- 7) ให้บริการดาวน์โหลดข้อมูลต่าง ๆ เช่น โปรแกรม เพลง หนังสือ วิดีโอ และรูปภาพ เป็นต้น
- 8) ให้บริการติดต่อสื่อสาร เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการติดต่อสื่อสารถึงกันในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมล เว็บบอร์ด และการสนทนาต่าง ๆ เป็นต้น

2.7.3 ประเภทของเว็บไซต์

รัชชัช ศรีสุเทพ ได้แบ่งเว็บไซต์ตามลักษณะของเนื้อหาและรูปแบบของเว็บไซต์ออกเป็น 8 ประเภท (2548: 58 – 61) ดังนี้

- 1) เว็บท่า (Portal Site) หรือ เว็บวาไรตี้ (Variety Web) หมายถึง เว็บไซต์ให้บริการมากมาย ประกอบด้วย เสิร์ชเอ็นจิน (Search Enging) รวมถึงลิงค์ของเว็บไซต์ตามหัวข้อ รวมถึงเรื่องราวที่มีสาระ และบันเทิงหลากหลายประเภท เช่น เว็บสนุกดอทคอม (sanook.com) เว็บกระปุกดอทคอม (krapook.com) เป็นต้น
- 2) เว็บข่าว (News Site) เป็นเว็บที่ทำหน้าที่เสนอข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ อาทิ การเงิน กีฬา สภาพอากาศ จราจร เว็บข่าวส่วนใหญ่จัดทำขึ้นโดยผู้ผลิตข่าวโดยตรง เนื้อหาในเว็บข่าวอาจเป็นบทสรุปของข่าวที่น่าสนใจในสื่อหลัก เช่น เว็บไทยรัฐออนไลน์ (thairath.co.th) เว็บมติชนออนไลน์ (matichon.co.th) เป็นต้น
- 3) เว็บข้อมูล (Information Site) เป็นเว็บที่ให้บริการเกี่ยวกับข้อเท็จจริง สำหรับหน่วยงานราชการจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับกฎระเบียบ คำแนะนำ วิธีการ ส่วนหน่วยงานอื่น ๆ ก็สามารถแสดงเนื้อหาที่น่าสนใจได้ตามต้องการ เช่น เรื่องของการท่องเที่ยว ไอที รถยนต์ เป็นต้น ตัวอย่างเว็บไซต์ เช่น เว็บการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (thai.tourismthailand.org/campaign/th) เว็บกรมส่งเสริมวัฒนธรรม (culture.go.th/thai) เป็นต้น
- 4) เว็บไซต์ธุรกิจหรือการตลาด (Business / Marketing Site) หมายถึง เว็บไซต์มีจุดประสงค์เพื่อโปรโมทสินค้าหรือบริการ ซึ่งทำขึ้นโดยผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้าและบริการประเภทต่าง ๆ

โดยมักมีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับสินค้าและบริการของธุรกิจนั้น ๆ เช่น เว็บไซต์ไทยดอทคอม (thaitambon.com) เป็นต้น

5) เว็บไซต์การศึกษา (Education Site) เป็นเว็บให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น เว็บของสถาบันการศึกษา ห้องสมุด และเว็บที่ให้บริการเรียนรู้ออนไลน์ (E-learning) เป็นต้น

6) เว็บบันเทิง (Entertainment Site) เป็นเว็บที่ให้บริการต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความบันเทิง โดยทั่วไปมักนำเสนอเกี่ยวกับ ดนตรี ภาพยนตร์ ดารา กีฬา เกม และความรัก รวมถึงการให้บริการดาวน์โหลดไฟล์หรือริงโทนสำหรับโทรศัพท์มือถือ เช่น เว็บทีนี่ดอทคอม (teenee.com) เป็นต้น

7) เว็บองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร (Nonprofit Organization Site) เป็นเว็บขององค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรรวมถึงสมาคม มูลนิธิ และโครงการต่าง ๆ เว็บกลุ่มนี้มีจุดประสงค์เพื่อทำความดี สร้างสรรค์สังคม รณรงค์ไม่ให้สูบบุหรี่ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น เว็บมูลนิธิเด็ก (ffc.or.th) สมาคมผู้ดูแลเว็บไทย (webmaster.or.th) เป็นต้น

8) เว็บส่วนตัว (Personal Site) อาจเป็นเว็บของคน ๆ เดียว เพื่อนฝูง หรือครอบครัว จัดทำขึ้น เพื่อแนะนำตัวเอง แนะนำกลุ่มเพื่อน ถ่ายทอดประสบการณ์ และการนำเสนอผลงาน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น เว็บคุณอภิสิทธิ์ (abhisit.org) เว็บคุณหมึกแดง (mcdang.com) และเว็บคุณสรยุทธ (sorayut.net) เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเว็บไซต์การท่องเที่ยวตามแนวคิดของ รัชชชัย ศรีสุเทพ (2548: 58 – 61) พบว่า เว็บไซต์การท่องเที่ยวยังจัดอยู่ในกลุ่มของเว็บข้อมูล คือ การให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยว โดยเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์การท่องเที่ยวมักขึ้นอยู่กับผู้พัฒนาเว็บไซต์ว่าต้องการให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้ในลักษณะใด

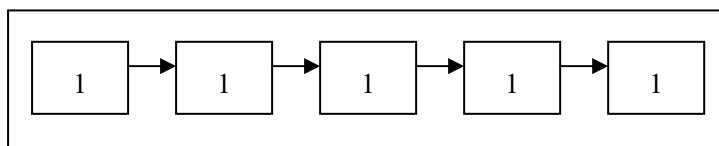
2.7.4 หลักการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยว

ดวงพร เกียงคำ และคณะ (2547: 36 – 38) กล่าวว่า การออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ดังนี้

1) การออกแบบโครงสร้างเว็บไซต์ (Site Structure Design) เป็นแผนผังของการลำดับเนื้อหาหรือจัดวางตำแหน่งเว็บเพจทั้งหมดทำให้ทราบว่าเว็บไซต์ประกอบด้วยเนื้อหาอะไรบ้าง และเว็บเพจหน้าไหนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงกัน วิธีการจัดโครงสร้างเว็บไซต์การท่องเที่ยวสามารถจัดได้หลายแบบแต่แนวคิดที่นิยมใช้กันมี 2 รูปแบบ คือ จัดตามกลุ่มเนื้อหา (Content – based Structure)

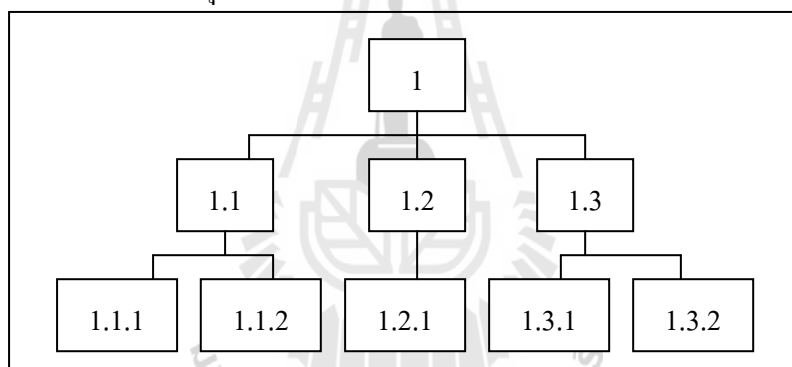
และจัดตามกลุ่มผู้ชม (User – based Structure) อย่างไรก็ดี รูปแบบของโครงสร้างเว็บไซต์ การท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1) แบบเรียงลำดับ เหมาะสำหรับเว็บไซต์การท่องเที่ยวที่มีจำนวนเว็บเพจไม่มาก หรือ ต้องการนำเสนอข้อมูลที่ละชั้น

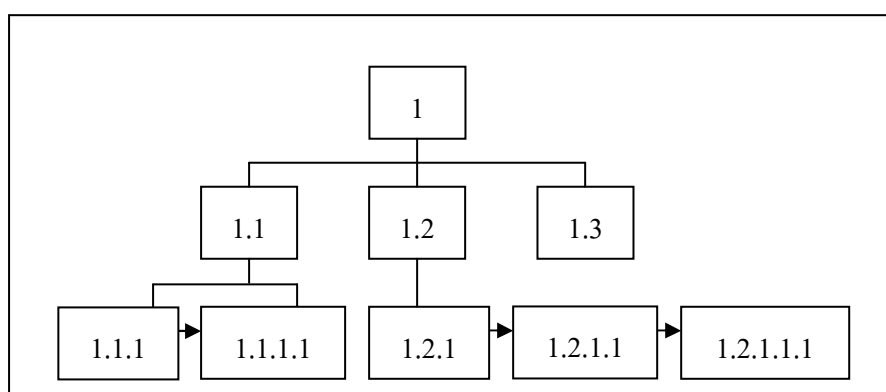
ภาพที่ 2.7 รูปแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวแบบเรียงลำดับ (ดวงพร เกียรติคำ และคณะ, 2547: 37)

1.2) แบบระดับชั้น เหมาะสำหรับเว็บไซต์การท่องเที่ยวที่มีจำนวนเว็บเพจมาก เป็นรูปแบบที่พบได้ทั่วไปในปัจจุบัน

ภาพที่ 2.8 รูปแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวแบบระดับชั้น (ดวงพร เกียรติคำ และคณะ, 2547: 37)

1.3) แบบผสม เหมาะสำหรับเว็บไซต์ที่ซับซ้อน เป็นการนำข้อดีของรูปแบบทั้ง 2 ข้างต้นมาผสมกัน

ภาพที่ 2.9 รูปแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวแบบผสม (ดวงพร เกียรติคำ และคณะ, 2547: 37)

2) การออกแบบระบบเนวิเกชัน (Site Navigation Design) เป้าหมายของ ระบบนำทาง หรือ เนวิเกชัน คือช่วยให้ผู้เข้าชมเว็บไซต์การท่องเที่ยวเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วและไม่หลงทาง ดังนั้นองค์ประกอบของระบบนำทางจึงประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

2.1) เครื่องนำทาง (Navigation Control) คือ เครื่องมือสำหรับให้ผู้ชมเปิดไปยังเว็บเพจต่าง ๆ ภายในเว็บไซต์การท่องเที่ยว โดยแยกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

2.1.1) เมนูหลัก เป็นเมนูสำหรับ ไปยังหัวข้อเนื้อหาหลักของเว็บไซต์ มักอยู่ในรูปแบบของลิงค์ที่เป็นข้อความหรือภาพกราฟิก และจะต้องปรากฏอยู่บนหัวของเว็บเพจทุกหน้า

2.1.2) เมนูเฉพาะกลุ่ม เป็นเมนูที่เชื่อมโยงเฉพาะหน้าเว็บเพจภายในกลุ่มย่อย ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกันเท่านั้น มักอยู่ในรูปแบบของลิงค์ที่เป็นข้อความหรือภาพกราฟิกเช่นกัน

2.1.3) เครื่องมือเสริม สำหรับช่วยเสริมการทำงานของเมนูมิได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ช่องค้นหาข้อมูล (Search Box) แผนที่เว็บไซต์ (Site Map) เป็นต้น

2.2) เครื่องบอกตำแหน่ง (Location Indicator) เป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงว่าขณะนี้ผู้ชมกำลังอยู่ในตำแหน่งใดในเว็บไซต์การท่องเที่ยว เครื่องบอกตำแหน่งมิได้หลายรูปแบบ เช่น ข้อความหรือภาพกราฟิกที่แสดงชื่อเว็บเพจ หรือข้อความที่บ่งชี้ทำนองนี้ รูปแบบการท่องเที่ยว > รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม > การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น

นอกจากนี้ เดโบราห์ และพอลโล (Deborah and Pauline, 2005: 58 – 59) ยังกล่าวถึงหลักการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยว ไว้ว่า นักท่องเที่ยวไม่ได้ให้ความสำคัญกับตัวอักษรหรือสีที่ใช้ในการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับรายละเอียดของการเดินทางและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตลอดการเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า ดังนั้น การออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวจึงควรให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่ปรากฏและความสะดวกสบายในการใช้งานเว็บไซต์การท่องเที่ยว

2.7.5 โครงสร้างการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยว

มิลล์ส และ มอริสัน (Mills and Morrison, 2003: 2) จำแนกโครงสร้างแบบจำลองเว็บไซต์การท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

1) ส่วนปฏิสัมพันธ์ของเว็บไซต์การท่องเที่ยว (Travel Website Interface) คือ การที่ผู้บริโภคมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเว็บไซต์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1) การเข้าถึง (Access) คือ วิธีการที่ผู้บริโภคสามารถเข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ การท่องเที่ยวผ่านเครื่องมือการค้นหา

1.2) การโหลด (Loading) คือ ความเร็วที่โหลดเว็บไซต์การท่องเที่ยวที่เข้าสู่คอมพิวเตอร์ของผู้บริโภค

1.3) ลักษณะที่ปรากฏ (Appearance) คือ ความสามารถของเนื้อหาและรูปแบบกราฟิกที่จะสร้างความเข้าใจ และสร้างความสนใจให้กับผู้บริโภค

1.4) การนำทาง (Navigation) คือ วิธีการช่วยผู้บริโภคสามารถท่องเที่ยวเว็บไซต์ การท่องเที่ยวโดยใช้ตัวเลือกในการเชื่อมโยงที่ง่ายที่สุด

1.5) การโต้ตอบ (Interactivity) คือ เว็บไซต์การท่องเที่ยวควรมีการโต้ตอบต่อผู้บริโภคอย่างรวดเร็วเมื่อใช้งาน

1.6) การค้นหา (Search) คือ ผู้บริโภคสามารถค้นหาข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ การท่องเที่ยวได้อย่างรวดเร็ว

1.7) การรักษาความปลอดภัย (Security) คือ ความปลอดภัยของข้อมูลในการทำธุรกรรมที่เว็บไซต์การท่องเที่ยว

2) การรับรู้ในคุณภาพ (Perceived Quality) คือ ความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อการให้บริการของเว็บไซต์การท่องเที่ยวโดยภาพรวม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1) แรงจูงใจ (Incentives) คือ สินค้าและข้อมูลที่สนับสนุนการใช้บริการเว็บไซต์ การท่องเที่ยว

2.2) ผลตอบรับ (Feedback) คือ สิ่งที่ปรากฏหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของผู้บริโภคที่มีต่อเว็บไซต์การท่องเที่ยว

2.3) ข้อมูลและความน่าเชื่อถือ (Info and Reliability) คือ การจัดส่งสินค้าทันเวลาและการให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวโดยเว็บไซต์การท่องเที่ยว

3) การรับรู้ในคุณค่า (Perceived Value) คือ การประเมินโดยรวมของผู้บริโภคต่อการให้บริการอรรถประโยชน์ของเว็บไซต์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

3.1) การมีส่วนร่วม (Involvement) คือ การค้นหาข้อมูลด้านการเดินทางท่องเที่ยวต้องเปิดโอกาสให้ผู้บริโภคมีส่วนร่วมในการกำหนดเส้นทางการเดินทาง

3.2) สิ่งอำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้า (Shopping Convenience) คือ ผู้บริโภคต้องมองว่าการซื้อสินค้าและบริการผ่านเว็บไซต์ การท่องเที่ยวช่วยประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

3.3) การทำรายการอรรถประโยชน์ (Transaction utility) คือ ผู้บริโภคสามารถใช้บริการเว็บไซต์ในการดำเนินการต่าง ๆ ได้

3.4) ราคา (Price) คือ ผู้บริโภคยอมที่จะชำระเงินค่าบริการผ่านเว็บไซต์การท่องเที่ยว

2.7.6 การประเมินคุณภาพของฐานข้อมูลเว็บไซต์การท่องเที่ยว

ซาง อี้ และ ยิง ลิง (Chaang – Iuan and Yi – Ling, 2007: 1435 – 1437) ได้จำแนกองค์ประกอบในการประเมินคุณภาพของฐานข้อมูลเว็บไซต์การท่องเที่ยวออกเป็น 8 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ข้อมูลต้องมีคุณภาพ (Information Quality) คือ ข้อมูลที่ให้บริการผ่านทางเว็บไซต์การท่องเที่ยวต้องได้รับการยอมรับในวงกว้างว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการให้บริการเว็บไซต์การท่องเที่ยว

2) การรักษาความปลอดภัย (Security) เป็นวิธีการสร้างความเชื่อมั่นของข้อมูลให้กับผู้บริโภคตลอดจนการสร้างความน่าเชื่อถือในการจัดส่งสินค้าให้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

3) การใช้งานง่าย (Ease of use) คือ วิธีการนำทางให้ผู้บริโภคสามารถค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์การท่องเที่ยวได้โดยง่าย

4) การเข้าถึงได้ง่าย (Availability) คือ การกำหนดขอบเขตการให้บริการข้อมูลออนไลน์ ความพร้อมของแหล่งข้อมูลที่สามารถให้บริการแก่ผู้บริโภค และผู้บริโภคสามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย

5) การกำหนดค่า (Customization) คือ การกำหนดขอบเขตของการให้บริการเว็บไซต์การท่องเที่ยว เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคแต่ละบุคคล

6) ชุมชน (Community) คือ ชุมชนเสมือนจริงที่เกิดขึ้นภายในเว็บไซต์การท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

7) การโต้ตอบ (Responsiveness) คือ ความรวดเร็วของเว็บไซต์การท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในขณะใช้งาน

8) การส่งมอบสินค้า (Delivery Fulfillment) คือ การส่งมอบสินค้าและบริการให้แก่ผู้บริโภค พร้อมทั้งพยายามลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการทำธุรกรรมร่วมกัน

ผู้วิจัยนำแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์การท่องเที่ยวมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา และนำเสนอประเด็นเรื่องการประเมินคุณภาพของฐานข้อมูลเว็บไซต์การท่องเที่ยวตามแนวคิดของซาง อี้ และ ยิง ลิง (Chaang – Iuan and Yi – Ling,

2007: 1435 – 1437) มาเป็นแนวทางในการประเมินฐานข้อมูลเพื่อช่วยสนับสนุนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอพิมาย

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8.1 งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กฤษดา ชู่อภัย (2552: 84 – 90) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านหลวงเหนือ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอคอกยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ลือบ้านหลวงเหนือ และศึกษาศักยภาพ ความพร้อม วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และผลกระทบจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยว รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และกลุ่มผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านหลวงเหนือ ผลการศึกษา พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านหลวงเหนือ คือ การพัฒนาในรูปแบบของโฮมสเตย์ และการสร้างแหล่งความรู้ โดยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต วิธีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ที่มีอิทธิมากที่สุด คือ การบอกต่อจากคนใกล้ชิดหรือคนรู้จัก และอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตาม เมื่อสอบถามเกี่ยวกับความน่าสนใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวเห็นว่ายังไม่แน่ใจว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความน่าสนใจหรือไม่ ส่วนปัญหาของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง การขาดความเข้มแข็งของชุมชนในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและภาษาอังกฤษ ขาดการสนับสนุนที่ดีจากภาครัฐเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นรายได้ การประชาสัมพันธ์ชุมชน ส่วนผลกระทบด้านลบคือ อาจเกิดปัญหาด้านอาชญากรรม ยาเสพติด และโรคระบาด เป็นต้น

บัญชา นาคทอง (www, 2550) ทำการศึกษาศึกษาภาพทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้ เพื่อการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน รวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม จังหวัดละ 5 แหล่ง รวบรวมข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ ด้านคุณค่า ด้านความนิยม ด้านความพร้อม และแนวทางเพื่อการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อีสานใต้ ให้ความสำคัญด้าน

ศิลปวัฒนธรรมมากขึ้นพร้อมกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 1 ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมพื้นที่ในอีสานใต้มีความพร้อมที่จะพัฒนาส่งเสริมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคได้โดยใช้พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ศิลปหัตถกรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีร่วมกันเป็นตัวเชื่อมประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนแนวทางพัฒนาศักยภาพมุ่งให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สามารถดำเนินการด้วยการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวจากความจำเป็นมากไปน้อยดังนี้ การประชาสัมพันธ์ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามทางภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม ความชัดเจนของป้ายบอกทาง และกิจกรรมเสริมความรู้ การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่กลุ่มอีสานใต้สู่ความยั่งยืนโดยเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านมี 4 แนวทาง คือ สร้างองค์ความรู้ด้านฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี ศิลปหัตถกรรม กลุ่มชาติพันธุ์ สร้างเส้นทางเชื่อมโยงพื้นที่ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมพัฒนาความร่วมมือกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านระหว่างประเทศ รัฐบาลเอกชน ส่งเสริมบทบาทร่วมกันในระดับภูมิภาค สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงและถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน

ปิยะพร กาญจนชาติทักษิณ (2549: 93 – 94) ได้ทำการศึกษาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วัฒนธรรม เครื่องถม ถนนท่าช้างจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม สร้างแรงจูงใจในการส่งเสริมและอนุรักษ์การทำเครื่องถม และเพื่อมุ่งเน้นให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกในชุมชนถนนท่าช้างและบริเวณใกล้เคียงในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช นักท่องเที่ยวทั่วไป และผู้ประกอบการเครื่องถมในบริเวณถนนท่าช้าง รวมทั้งช่างถม ผลการศึกษพบว่า สมาชิกในชุมชนมีความพร้อมและยินดีสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่มีบางจุดที่ต้องมีการปรับปรุงและต้องสร้างสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจ และเป็นเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาที่พบ คือ สมาชิกของชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว และขาดช่างที่มีฝีมือในการทำเครื่องถม สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหา คือ การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง มาให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว โดยการเชิญผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญมา ถ่ายทอดและฝึกฝนทักษะการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ให้สมาชิกชุมชน อย่างไรก็ตามควรสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยการเพิ่มบทบาทของสมาชิกให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านท่องเที่ยว

ให้มากขึ้น และรัฐบาลควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนศิลปินพื้นบ้านหรือช่างพื้นบ้านให้เขามีความภูมิใจในการประดิษฐ์ สามารถประกอบอาชีพได้ด้วยความมั่นใจ เน้นความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเป็นสำคัญ จากนั้นก็คอยประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์

2.8.2 งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สรณ์ศิริ ธีโรจน์วรกุล (2551: 132 – 135) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปทุมธานี เพื่อวิเคราะห์ จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ตลอดจนศึกษาการมีส่วนร่วมในด้านการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปทุมธานี การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ การอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาจุดเด่นของตนเอง เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับท้องถิ่น อันจะเป็นจุดขายของการท่องเที่ยว และการส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม การจัดการกับขยะและปัญหาน้ำเน่าเสีย การพัฒนาคุณภาพด้านการบริการ ให้มีคุณภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ชนินทร์ แสงต่ำย (2550: 58 – 61) ทำการศึกษาการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อศึกษาบริบทภูมิหลังของหมู่บ้านห้วยผึ้ง และเพื่อวิเคราะห์วิเคราะห์ จุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านห้วยผึ้ง การเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ และการวิเคราะห์จากเอกสาร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งเป็นชาวบ้านและผู้เฒ่าโดยตำแหน่ง ผลการศึกษา พบว่า หมู่บ้านห้วยผึ้งมีสิ่งสาธารณูปโภคค่อนข้างสมบูรณ์ มีช่องทางการค้าขายกับพม่า จากการวิเคราะห์จุดแข็งของหมู่บ้านห้วยผึ้ง คือ ผู้นำชุมชนในความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยว มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์มากมาย จุดอ่อน คือ ชุมชนในหมู่บ้านยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และชุมชนยังขาดความสามัคคี ส่วนโอกาสของหมู่บ้านห้วยผึ้ง คือ จังหวัดสนับสนุนด้านการตลาดนัดชายแดน ขยายโอกาสให้มีการท่องเที่ยวมาสู่บ้านห้วยผึ้งมากขึ้น และกำหนดให้มีที่ปรึกษาด้านการท่องเที่ยวแก่ชุมชน และอุปสรรค คือ ความ

มั่นคงของประเทศยังไม่ปลอดภัย 100 เปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามก็ยังคงพบปัญหาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ อาทิ ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ เนื่องจากมีการนำเข้าสัตว์จากต่างประเทศและคนต่างด้าว ทั้งนี้ การพัฒนาหมู่บ้านห้วยผึ้งให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนได้นั้น ต้องมีการประสานความร่วมมือกับหมู่บ้านใกล้เคียงหรือแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง และจัดให้มีสินค้าของฝากหมู่บ้านห้วยผึ้ง

อดิภา ตรีชคตานนท์ (2550: 158 – 169) ศึกษาแนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตลาดน้ำวัดไทร แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาตลาดน้ำวัดไทร รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่มผู้นำท้องถิ่นและประชาชน ผลการศึกษา พบว่า (1) แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตลาดน้ำวัดไทร จะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำท้องถิ่น และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างไรก็ตามควรสร้างจิตสำนึกในการรักษาลิ่งแวดล้อมร่วมกันในชุมชน มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ และออกกฎข้อบังคับของท้องถิ่น (2) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องมุ่งเน้นการอนุรักษ์และรักษาทรัพยากรให้คงไว้ยาวนานที่สุด ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องร่วมมือกัน ภาครัฐควรให้การสนับสนุน เน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีการวิจัยติดตามประเมินผล และ (3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตลาดน้ำวัดไทร ประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ลิ่งแวดล้อมน้อย ขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด และขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

วรรณิ ศิริมานะพงษ์ (2549: 316 – 324) ศึกษาการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อศึกษาสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรภาครัฐ บุคลากรภาคผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชน ที่มีต่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ รวบรวมข้อมูลวิจัยด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง บุคลากรของหน่วยงานภาคเอกชน นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติ และประชาชนท้องถิ่น ผลการศึกษา พบว่า (1) การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ฟาร์มจระเข้และสวนสัตว์สมุทรปราการ สถานตากอากาศบางปู และป่าชายเลนบริเวณปากอ่าวไทย แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ คือ เมืองโบราณพระสมุทรเจดีย์ พิพิธภัณฑ์ช้างเอราวัณ และแหล่งท่องเที่ยวทางกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมธรรมชาติปากอ่าวไทย (2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประกอบด้วย จุดแข็ง คือ เป็นแหล่งผลิต

อุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญของประเทศ ใกล้เคียงกรุงเทพมหานครจึงได้เปรียบด้านเศรษฐกิจการค้า และการลงทุน จุดอ่อน คือ ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม มีประชากรแฝงที่อพยพเข้ามาทำงาน โอกาส คือ พัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางการบินสุวรรณภูมิ พัฒนาภาคอุตสาหกรรมไปสู่การใช้ เทคโนโลยีทันสมัย และอุปสรรค คือ ขาดระบบการจัดการที่ดี ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ภายในจังหวัดอย่างต่อเนื่อง

2.8.3 งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด (2553: 3, 146 – 160) ทำการศึกษาระบบนวัตกรรมรายสาขาเพื่อ พัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้และเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างแนวทางและแบบแผนการศึกษาพัฒนา และดำเนินการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ (2) พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่ตรงกับความต้องการปัจจุบันและอนาคตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (3) พัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (4) สนับสนุนการพัฒนาผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดเล็กในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ และ (5) พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษาที่สำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้งและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เป็นปรัชญาสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน รวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนบาทในระบบนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความแตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม กรณีศึกษาทั้ง 3 กรณี ได้แก่ ฟาร์มโชคชัย นาฏยศาลาหุ่นละครเล็ก และตลาดน้ำอัมพวา ยังมีมิติของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ครบถ้วนหรือเต็มรูปแบบ แต่มีแนวโน้มที่จะสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ในอนาคต แม้ว่าทั้ง 3 กรณีศึกษา จะมีความแตกต่างกัน แต่ก็มีบทเรียนความสำเร็จบางประการที่มีความคล้ายคลึงกัน 5 ประเด็น ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำเป็นผู้ริเริ่ม โน้มน้าว และประสานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทำกิจกรรมร่วมกัน (2) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบเพราะผู้นำเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ (3) การยอมรับและประยุกต์ความรู้จากภายนอก เพื่อพัฒนาให้เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (4) ความยืดหยุ่นและพลวัต เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงภายในสังคม และ (5) เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ คือ การรักษาเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเองไว้ ข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การสร้างความเข้าใจและประชาสัมพันธ์แนวคิด และรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่แล้วบางแห่งให้มีองค์ประกอบของความเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การสร้างโมเดลธุรกิจใหม่ ๆ ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และส่งเสริมการทำ การตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย

ลินดรอท ริทาลาตี และซอยซาลอน ซอยนีแนน (Lindrot, Ritalahti and Soisalon – Soinen, 2007: 53 – 56) ศึกษาเรื่อง จุดมุ่งหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และเพื่อพัฒนารอบแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในเมือง ปาร์นู (Pärnu) ประเทศเอสโตเนีย และ พอร์วู (Porvoo) ประเทศฟินแลนด์ โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) รวบรวมข้อมูล การวิจัยด้วยการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษา พบว่า การสนทนากลุ่มสามารถจำแนกปัจจัยที่ช่วย ส่งเสริมจุดมุ่งหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบความสำเร็จประกอบด้วย 10 ปัจจัย ดังนี้ (1) สภาพแวดล้อมทางสังคมและกายภาพ สำหรับการวางแผนแบบองค์รวมโดย พิจารณาจากกระบวนการทางการตลาด (2) โครงสร้างการบริการท่องเที่ยวตามฤดูกาล (3) พฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อศึกษาความต้องการส่วนบุคคลของผู้เข้าชมและความต้องการด้านสินค้าที่มี คุณภาพ (4) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้ลูกค้าสามารถค้นหาข้อมูลในเบื้องต้น (5) การจราจร เพิ่มถนนคนเดินในเมืองเก่า (6) การขนส่งและการเข้าถึง (7) เครือข่าย เพื่อส่งเสริม การลงทุนธุรกิจด้านการท่องเที่ยว (8) อุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยว (9) ทรัพยากรท้องถิ่น และ (10) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามก็ยังคงพบว่าควรพิจารณาถึงผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ปัจจัยด้านการท่องเที่ยวแบบ องค์รวมและการวางแผนระยะยาวของจุดมุ่งหมายปลายทางการท่องเที่ยว

ริชาร์ด และ วิเวียน (Richard and Vivien, 2003: 7 – 30) ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายเทศกาล การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ กรณีศึกษา เมืองเอดินบะระ (Edinburgh) ประเทศสกอตแลนด์ เนื่องจาก เป็นเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นแหล่งรวมศิลปะการแสดงสกอตแลนด์ เพื่อศึกษา คุณลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสำรวจโดย การถ่ายภาพ กลุ่มตัวอย่างได้จากงานเทศกาลการท่องเที่ยวนานาชาติ (International Festival) และ ตามท้องถนน จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลเป็นหมวดหมู่ ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวของทั่วโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต นักท่องเที่ยวมักไม่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบเดิม ๆ อาทิ การแสดง ระบาย การฟ้อนรำรูปแบบต่าง ๆ ล้วนมีความเป็นสากลมากขึ้น นักท่องเที่ยวสามารถหาชมได้ง่ายขึ้น

ดังนั้นสถานที่ท่องเที่ยวจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพื่อให้นักท่องเที่ยวรู้สึกคุ้มค่ากับการลงทุนเดินทางไปท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมร่วมสมัยที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ขณะเดียวกันควรเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวก็มีส่วนสำคัญด้วยเช่นกัน

2.8.4 งานวิจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยว

ฉัฐพร ดอกบุญนาค (2553: 70 – 72) ทำการศึกษาศึกษาสภาพของชุมชนในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาชุมชนในเทศบาลตำบลพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลพิมาย และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลตำบลพิมาย รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยคัดเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แกนนำต่าง ๆ ในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว และภาคเอกชน ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวน้อย แต่ในปัจจุบันชุมชนเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการวางแผนหรือการวางแผนเพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ของตนเอง สถานที่ที่ชาวบ้านหรือคนในชุมชนไม่มีส่วนในการดูรักษา ได้แก่ ปราสาทหินพิมาย เนื่องจากเป็นพื้นที่รับผิดชอบของกรมศิลปากร ซึ่งกำลังพยายามผลักดันให้ปราสาทหินพิมายเป็นมรดกโลก แต่การดำเนินงานเกิดข้อขัดแย้งกับชุมชน เนื่องจากกำหนดให้ชาวบ้านในชุมชนโดยรอบปราสาทย้ายออกจากที่อยู่เดิม อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ อาทิ ขายสินค้าพื้นเมือง ขายอาหารพื้นเมือง การทำหมีพิมาย รวมถึงการรื้อฟื้นอาหาร ประเพณีดั้งเดิม โดยมีผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในการทำ โดยจะได้งบประมาณจากภาครัฐเข้ามาสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ทางเทศบาลจะทำป้ายประกาศในรูปแบบต่าง ๆ และแผ่นพับจะวางไว้ตามจุดต่าง ๆ อาทิ ป้ายรถเมล์ ด้านความปลอดภัยเทศบาลเมืองพิมายจะจัดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย อาทิ ช่วงของเทศกาลหรืองานประจำปี เป็นต้น

มณฑาวดี พูลเกิด (2552: 99 – 107) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน และเพื่อตรวจสอบและศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืน โดยชุมชน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและมีโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินมาตรฐาน โฮมสเตย์ไทย ปี 2547

– 2551 ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนโดยชุมชน และผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจงตามคุณสมบัติ ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงระบบมีดังนี้ (1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความสามารถของชุมชน ด้านสิ่งจูงใจของชุมชน ด้านศักยภาพของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการลงทุน (2) กระบวนการแปรสภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (3) ผลผลิต ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยว ด้านการควบคุม 3 ตัวแปรที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา (4) การป้อนกลับประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการควบคุม 6 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบ กติกา (5) สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ (6) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงระบบเพื่อความยั่งยืน ได้แก่ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์

สมปอง วงศ์คุณ (2550: 75 – 83) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล ต่อการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ควรได้รับการพัฒนา รวบรวมเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไปในเขตเทศบาลตำบลตระการพืชผล ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมในระดับมาก และเห็นว่าควรฟื้นฟูวัฒนธรรมที่กำลังจะสูญหายหรือสูญหายไปเพื่อจัดการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเทศบาลตำบลตระการพืชผลสามารถจำแนกได้ 6 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว คือ มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย และอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีปั้มน้ำมันตลอดเส้นทางท่องเที่ยว (3) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ มีไฟฟ้า และน้ำประปาครอบคลุมทุกพื้นที่ (4) ด้านบุคลากร คือ มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านการปฏิบัติงาน วัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ (5) ด้านงบประมาณ คือ เทศบาลตำบลตระการพืชผลสามารถพึ่งตนเองได้ในด้านงบประมาณ และ (6) ด้านความร่วมมือของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวทาง

วัฒนธรรม คือ ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามก็ดียังพบว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อดูแลความร่วมมือในการวางแผน การดำเนินงาน เพื่อจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ดีพเยอร์ อีดิเวิร์ด มิสทิลิส โรแมน และ สก๊อต (Dwyer, Edwards, Mistilis, Roman and Scott, 2008: 63 – 74) ทำการศึกษาการจัดการองค์กรและการจัดการจุดมุ่งหมายปลายทางเพื่อการท่องเที่ยวในอนาคต เพื่อศึกษาปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงการท่องเที่ยวโลกในปี ค.ศ. 2020 เพื่อศึกษาแนวโน้มการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว และองค์กรการท่องเที่ยวที่ต้องการผลิตสินค้าและบริการใหม่ และเพื่อศึกษากลยุทธ์ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการจุดมุ่งหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจน ดำเนินการวิจัยโดยการวิเคราะห์ปัจจัย 6 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ประชากร และสังคม ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ปัจจัย 6 ด้าน มีผลต่อการกำหนดความต้องการของการท่องเที่ยวในอนาคต และความต้องการด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวไม่สามารถควบคุมได้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องรวมการดำเนินงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถควบคุมความเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวเป็นผู้กำหนดขอบเขตการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามก็ดียังพบว่าการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการดำเนินงานจะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่สำหรับองค์กรที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อองค์กรมีปัญหาในการแข่งขัน ภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องร่วมมือกันจัดการกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นเพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แม็คเกอร์เชอร์ โฮ และ คอส (McKercher, Ho and Cros, 2005: 546) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของเขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน หรือการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถานอาวูโส หรือการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมอาวูโส ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการลดความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมี 5 ปัจจัย ได้แก่ (1) ความเป็นอิสระของการท่องเที่ยวและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม มีลักษณะเป็นคู่ขนานกัน มีอิสระต่อกัน (2) ความสมดุลของอำนาจทางการเมือง รัฐบาลต้องกำหนดนโยบายและออกกฎหมาย

เพื่อรักษาการท่องเที่ยวและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม (3) ความหลากหลายของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย อาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ควรเลือกผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ในระดับเดียวกัน (4) ความหลากหลายของทรัพย์สินมรดกทางวัฒนธรรม แต่ละสถานที่ต่างมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สร้างความหลากหลายให้กับนักท่องเที่ยว และ (5) ความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน มีทั้งนักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้ และนักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการเรียนรู้จากการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการท่องเที่ยวและการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมมี 7 รูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมักถูกปฏิเสธในช่วงแรก ความผิดหวังจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง มีความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน ความขัดแย้ง การจัดการร่วมกัน มีกลุ่มพันธมิตร และการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

2.8.5 งานวิจัยด้านการจัดการความรู้การท่องเที่ยว

ธัญพร วณิชฤทธา (2550: 190 – 198) ทำการศึกษาการจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน จังหวัดสมุทรสงคราม รวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม อำเภออัมพวา และอำเภอบางคนที โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้การท่องเที่ยว คือ กระบวนการจัดการความรู้ แบบจำลองปลาหู ผลการศึกษา พบว่า กระบวนการจัดการความรู้ของทั้ง 3 อำเภอมีความแตกต่างกัน แต่มีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่มีลักษณะของเมืองสามน้ำ คือ น้ำจืด น้ำเค็ม และน้ำกร่อย เป็นจุดเด่นเฉพาะของท้องถิ่น ทำให้เกิดกิจกรรมมากมาย อาทิ นั่งเรือเล่นในแม่น้ำลำคลอง คูหึ่งห้อยในยามค่ำคืน ชมและชิมผลไม้จากต้น เป็นต้น การบริหารจัดการความรู้ที่ปรากฏในการจัดการการท่องเที่ยวแห่ง ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ การวางมัดจำที่พักเพราะชาวบ้านมักประสบปัญหา นักท่องเที่ยวจองที่พักแต่ไม่เข้าพัก การจัดที่พักให้สอดคล้องกับลักษณะการให้บริการที่พักรั้ว ๆ การให้บริการเรื่องอาหาร มี 2 ลักษณะคือ เจ้าของบ้านปรุงเอง และแนะนำร้านอาหาร การสนทนากับนักท่องเที่ยว ควรใช้ภาษาสุภาพเพื่อสร้างความประทับใจ และการจัดเส้นทางท่องเที่ยว แบ่งเป็น 2 รูปแบบคือท่องเที่ยวทางบกและทางน้ำ

รุ่งศักดิ์ พงษ์ไสว (2550: 69 – 70) ศึกษาการจัดการความรู้เกี่ยวกับจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาความต้องการความรู้ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดราชบุรี เปรียบเทียบแผนที่ความรู้ ความสำคัญความรู้และการนำความรู้ไปใช้ตามประเภทของ

จุดหมายปลายทาง และจัดทำระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์สำหรับนักท่องเที่ยวโดยใช้แผนที่ความรู้ ได้ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอดำเนินสะดวก อำเภอสวนผึ้ง และอำเภอบ้านโป่ง ผลการศึกษา พบว่า แผนที่ความรู้ของแต่ละอำเภอ มีความแตกต่างกันตามประเภทของจุดหมายปลายทาง ความสำคัญของความรู้ พบว่า ความรู้ตามระดับความสำคัญของความรู้สามารถรวมเป็นปัจจัยที่สำคัญได้ 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้ด้านการตลาดสำหรับนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านความรู้ด้านสารสนเทศและการตัดสินใจ และปัจจัยด้านความรู้สำหรับการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว สำหรับการนำความรู้ไปใช้ พบว่า ความรู้ตามระดับการนำความรู้ไปใช้สามารถรวมเป็นปัจจัยสำคัญได้ 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านความรู้สำหรับการจัดการจุดหมายปลายทาง และปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจ และความพึงพอใจในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว

เซอไกร่า และ มาเกซ (Sequeira and Marque, 2011: 7 – 31) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้แบบจำลองการวิเคราะห์เพื่อการจัดการความรู้องค์กรการท่องเที่ยว เพื่อการจัดการความรู้องค์กรการท่องเที่ยวเมืองแอลการ์ ประเทศโปรตุเกส รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์สมาชิกองค์กรการท่องเที่ยวแอลการ์ ประเทศโปรตุเกส ผลการศึกษา พบว่า การจัดการความรู้องค์กรการท่องเที่ยวประกอบด้วย บุคคล กลุ่ม และองค์กร โดยการจัดการความรู้ องค์กรการท่องเที่ยวเป็นแบบสหสาขาวิชาหรือการจัดการทั้ง 3 องค์ประกอบร่วมกัน ความสัมพันธ์แบบพลวัตคือมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การสร้างพื้นที่ให้บุคคลในองค์กรมีพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถือว่ามีความสำคัญ การวิเคราะห์แบบจำลองมีขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดการความรู้ อาทิ การสร้างองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการใช้ความรู้ การจัดการแนวทางปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวก อาทิ การจัดการกลยุทธ์ องค์กรด้านวัฒนธรรม โครงสร้างและกระบวนการทำงาน นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ดียังพบว่าการจัดการความรู้ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยแวดล้อมด้วยเช่นกัน

สตีเฟน และ จอห์น (Stephen and John, 2006: 299) ศึกษาการจัดการเมืองและการท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาเมืองเอลมินา (Elmina) ประเทศกานา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสาธารณชน และเพื่อแสวงหากลยุทธ์การพัฒนาเมืองเอลมินาในปี ค.ศ. 2015 รวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์สวอดคู่ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของเมืองเอลมินา โดยนำประสบการณ์ที่ได้จากชุมชนนักปฏิบัติมาช่วยในการกำหนดกลยุทธ์ ผลการศึกษาพบว่า จุดแข็งของเอลมินาคือเป็นเมืองที่มีมรดกทางวัฒนธรรมมากมายมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ แต่การพัฒนาเอลมินาเป็นแหล่งท่องเที่ยวขึ้นควรตระหนักถึงเศรษฐกิจ

วัฒนธรรม และระบบนิเวศวิทยา เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาเอเลมินาในอีก 10 ปีข้างหน้า ต้องพัฒนาคนในท้องถิ่นให้กลายเป็นมืออาชีพ และดึงคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งแสวงหาพันธมิตร เพื่อให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นได้

ไลลา ฮาซิม ฮารอน และ อีฟฟิน (Laila, Hashim, Haron and Aiffin, 2005: 1 – 13) ทำการศึกษาการประยุกต์ใช้แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อการยอมรับของชุมชนต่อระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การท่องเที่ยวและเว็บไซต์การท่องเที่ยว เพื่อตรวจสอบ การรับรู้ ความไว้วางใจ ความเสี่ยง และการใช้งานร่วมกันของข้อมูลการท่องเที่ยวในเว็บการท่องเที่ยวออนไลน์ รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ โดยทำการศึกษาบนเว็บไซต์การท่องเที่ยวเสมือนจริง (www.virtualtour.com) คัดเลือกจาก เทคโนโลยีที่ใช้ในเว็บไซต์ ความน่าเชื่อถือ และความนิยมหลายเว็บไซต์ได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา 4 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ ความไว้วางใจ ความเสี่ยง และการใช้งานร่วมกัน ผลการศึกษา พบว่า เว็บไซต์มีเจตนาในเชิงบวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ ความไว้วางใจ อย่างไรก็ตามเว็บไซต์ยังมีความเสี่ยงคือ ความสะดวกในการใช้งานเว็บไซต์ขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้ใช้งาน โดยการรับรู้มีนัยสำคัญต่อการใช้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ งานวิจัยเรื่องนี้ยังสนับสนุนแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีจากการยอมรับของผู้ใช้ระบบจัดการความรู้ในการประยุกต์ใช้งานการดำเนินธุรกิจการค้าหรือการซื้อขายบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (E – Commerce) นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านความไว้วางใจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการใช้งานข้อมูลการท่องเที่ยวร่วมกันในเว็บการท่องเที่ยวออนไลน์

ผู้วิจัยนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พร้อมทั้งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ว่ามีสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาเหมือนหรือคล้ายกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างไร งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยนำมาใช้ เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและแนวทางการท่องเที่ยวอย่างท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อันจะเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำมาใช้เพื่อศึกษาทิศทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ งานวิจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยว นำมาใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ

งานวิจัยด้านการจัดการความรู้การท่องเที่ยว ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการความรู้การท่องเที่ยวว่านำกระบวนการจัดการความรู้ขั้นตอนใดบ้างมาประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยว เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนนำเข้า

1.1 แนวคิดวิวัฒนาการของรูปแบบการท่องเที่ยวและแนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นำมาใช้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545: 8 – 9) ได้แก่ ประเภทโบราณสถาน ประเภทโบราณวัตถุ ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเภทประเพณี

1.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์นำมาใช้เพื่อเป็นกรอบในการจำแนกคุณลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 6 ประการ (Richards, 2000: 18, 2010a: 78) ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ตรง การมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

1.3 แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบในการศึกษาองค์ประกอบการจัดการการท่องเที่ยว สามารถจำแนกได้ 4 องค์ประกอบ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข: 49) ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและธุรกิจการท่องเที่ยว

2. กระบวนการ

2.1 แนวคิดการจัดการความรู้นำมาเป็นกรอบในการจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยแบ่งออกเป็น 4 กระบวนการ ได้แก่ การค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้

3. ผลลัพธ์

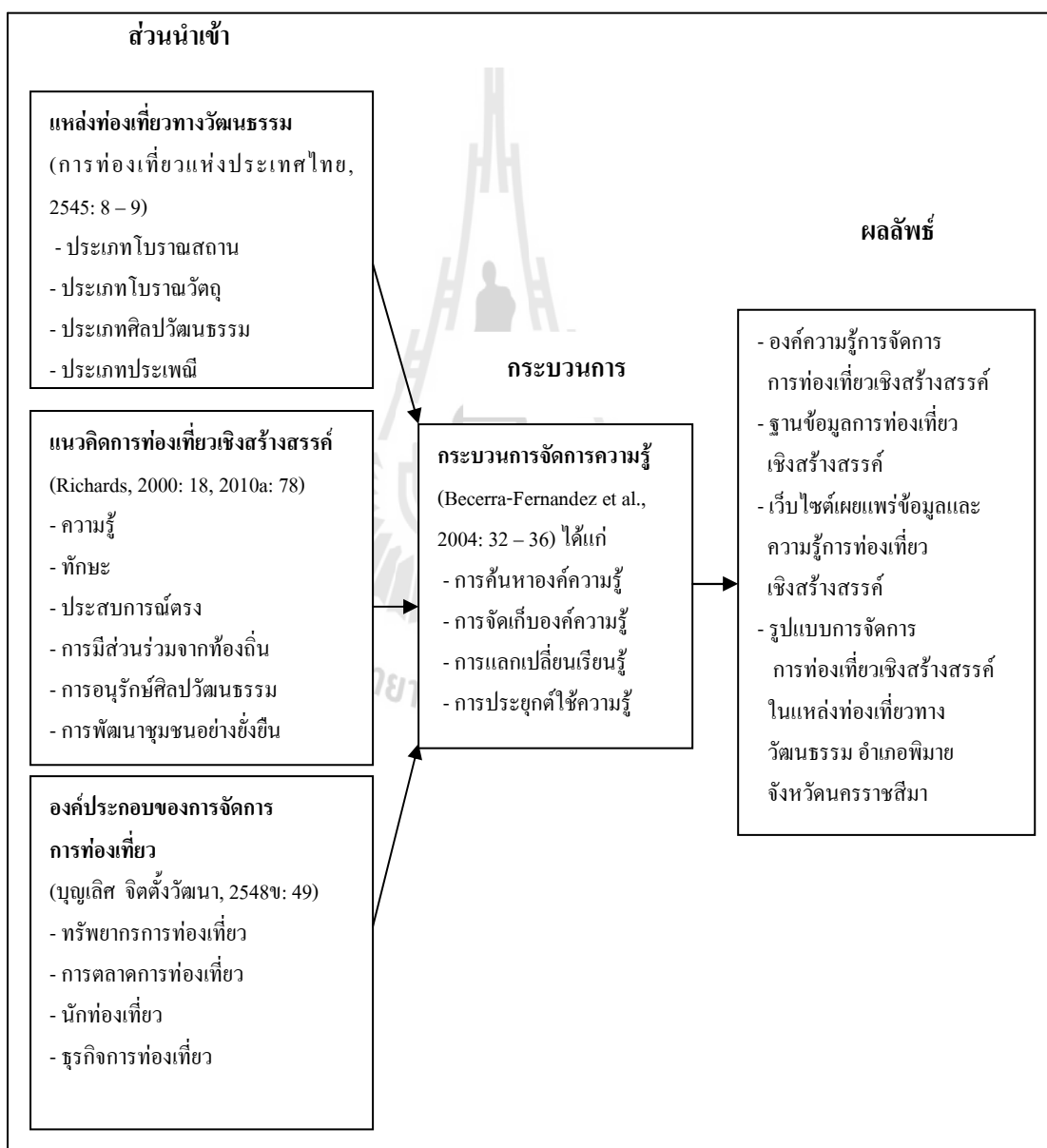
3.1 องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้นำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในกำหนดรูปแบบและการจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเว็บไซต์และการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บ เผยแพร่องค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ทั้งนี้ งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน งานวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ งานวิจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยว และงานวิจัยด้านการจัดการความรู้การท่องเที่ยว ถูกนำมาใช้โดยการแทรกอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของกรอบแนวคิดการวิจัย ตามภาพที่ 2.10 ดังนี้

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2.10 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 วิธีวิจัย
  - 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
  - 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 วิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เพื่อรวบรวมองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และความคิดเห็นจากผู้รู้และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งนี้จะเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แต่เนื่องจากการวิจัยดังกล่าวมีกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนมากและมีช่วงระยะเวลาว่างตรงกันน้อย ขณะที่ระยะเวลาในการทำวิจัยมีเวลาจำกัด ประกอบกับการสนทนากลุ่มมีข้อจำกัดคือกลุ่มตัวอย่างอาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นบางอย่าง เพราะเป็นความคิดเห็นที่อาจไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนและจะไม่ถูกเปิดเผยในการสนทนากลุ่ม ซึ่งการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวจะได้รับการเปิดเผยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า (ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2545: 153) ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการสัมภาษณ์เชิงลึกแทน ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลในลักษณะเดียวกับการสนทนากลุ่มได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยแบ่งการวิจัยเป็น 4 ระยะ ตามกระบวนการจัดการความรู้ของ เบเชอร์รา เฟอ์นันเดซ และคณะ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 32) ดังนี้

3.1.1 ระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ (Knowledge Discovery) เป็นกระบวนการในการค้นหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยดำเนินการค้นหาองค์ความรู้โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 เรื่อง ได้แก่

1) การค้นหาองค์ความรู้และศักยภาพของอำเภอพิมายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมีประเด็นในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1.1) องค์ความรู้และศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย
- 1.2) องค์ความรู้และศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย
- 1.3) องค์ความรู้และศักยภาพด้านนักท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย
- 1.4) องค์ความรู้และศักยภาพด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย

2) การค้นหาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) (เบญจา ยอดดำเนิน – แอ็ดดิกซ์ อรพินท์ พิทักษ์มหาเกตุ และอุไรวรรณ คณิงสุขเกษม, 2544: 99) เพื่อค้นหาองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นศึกษาลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

3.1.2 ระยะที่ 2 การจัดเก็บองค์ความรู้ (Knowledge Capture) เป็นกระบวนการในการจัดเก็บองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บองค์ความรู้โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

1) การจัดกลุ่มความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งความรู้ออกเป็น 4 ระดับ (Know – what, Know – How, Know – why, Know – who) ตามแนวคิดของคอย ยูน และมาร์ติน (Qiu, Yoon and Martin, 2006: 56) และจัดหมวดหมู่ความรู้ (Taxonomy) โดยอาศัยหลักการดังต่อไปนี้

- 1.1) การจำแนกองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข: 49)
- 1.2) การจำแนกรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Goeldner and Ritchies, 2006: 428)
- 1.3) การจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (กระทรวงวัฒนธรรม, www, 2554)
- 1.4) การจำแนกองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ก: 20)
- 1.5) การจำแนกลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, 2010a: 79 – 81)
- 1.6) การจำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, 2010b: 7)

2) การพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยใช้โปรแกรม พีเอชพี แอดมิน (phpMyAdmin) เข้ามาช่วยการพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากเป็น โปรแกรมที่ถูกพัฒนาโดยใช้ ภาษา PHP เพื่อใช้ในการบริหารจัดการฐานข้อมูล Mysql แทนการคีย์คำสั่ง สามารถใช้งานได้ง่าย และแสดงผลบนเว็บไซต์ได้ดี

3.1.3 ระยะที่ 3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ (Knowledge Transfer) เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้วยการสร้างเว็บไซต์ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม สำหรับพัฒนา Web Application ได้แก่ Adobe Dream weaver มาช่วยในการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อให้รูปแบบมีความสวยงาม เข้าใจง่าย และเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลได้ เพื่อเผยแพร่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยจัดกลุ่มเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์ตาม หลักการของการจัดหมวดหมู่ความรู้

3.1.4 ระยะที่ 4 การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ (Knowledge Application) เป็นการใช้ประโยชน์ ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ให้ไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้จากฐานข้อมูลและเว็บไซต์ที่ พัฒนาขึ้นจากกระบวนการของการระบุและการสร้างองค์ความรู้นำมากำหนดรูปแบบการจัดการ

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ให้มีความเหมาะสมกับทรัพยากรการท่องเที่ยวท้องถิ่น และยืนยันความถูกต้องของความรู้ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการท่องเที่ยว

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

3.2.1 ระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1) ประชากร

ประชากรในการวิจัยระยะที่ 1 สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งไม่สามารถระบุขนาดของประชากรที่ชัดเจนได้ ทั้งนี้ ประชากรในการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐบาล ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีศักยภาพพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีจำนวน 18 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 1 สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว ตามแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ข: 49) ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว เนื่องจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างไม่ว่าจะเป็นการใช้สูตร หรือการใช้ตารางสำเร็จรูปไม่สามารถใช้ได้กับงานวิจัยในลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว สามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมดได้ โดยสามารถจำแนกได้ตามตารางที่ 3.1 และมีรายละเอียดการกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 ประเภทและจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

ประเภท	จำนวน (คน)
ภาครัฐบาล	5
ภาคเอกชน	16
ชุมชนท้องถิ่น	9
นักท่องเที่ยว	30
รวม	60

2.1.1) หน่วยงานภาครัฐบาล จำนวน 5 คน ได้แก่

2.1.1.1) คุณคณิศร ทูมมากรณ์ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ในฐานะเป็นผู้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

2.1.1.2) คุณทศพร ศรีสมาน ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในฐานะเป็นผู้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

2.1.1.3) คุณคณัย ตั้งเจดจ้ำ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในฐานะเป็นผู้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (อาทิ ระบบน้ำ ระบบไฟ การสุขาภิบาล ถนนหนทาง เป็นต้น)

2.1.1.4) คุณภาวนา ประจิตต์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครราชสีมา ในฐานะเป็นหน่วยงานส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น (อาทิ การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เป็นต้น)

2.1.1.5) คุณบรรเจิด สอพิมาย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลในเมือง ในฐานะเป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น

2.1.2) ภาคเอกชน จำนวน 16 คน ได้แก่

2.1.2.1) คุณสิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล กรรมการผู้จัดการบริษัท นครราชสีมาพินายเดินรถ จำกัด จำนวน 1 คน ได้แก่ ในฐานะเป็นธุรกิจให้บริการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ บริษัทดังกล่าวเป็นเพียงบริษัทเดียวที่ให้บริการรถโดยสารของอำเภอพิมาย

2.1.2.2) เจ้าของธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกในอำเภอพิมาย จำนวน 4 คน ได้แก่ (1) คุณปนัดดา สองแถมราม เจ้าของร้านพิมายกีฟชอป (2) คุณสมบุญ เกตุสรระน้อย เจ้าของร้านสมบุญ (ร้านที่ 1 และ 2 จำหน่ายสินค้าที่ระลึกบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย)

(3) คุณขวัญใจ คล่องขอบ เจ้าของร้านขวัญใจ (4) คุณสายฝน ดวงสวัสดิ์ เจ้าของร้านอ้อร้อปัดได้ (ร้านที่ 3 และ 4 จำหน่ายสินค้าที่ระลึกบริเวณอุทยานไทรงาม) ในฐานะเป็นธุรกิจที่บริการจำหน่ายสินค้าประเภทของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว

2.1.2.3) เจ้าของหรือผู้จัดการธุรกิจที่พักที่ตั้งอยู่ในอำเภอพิมาย จำนวน 5 คน จำแนกตามประเภทของธุรกิจที่พัก ดังนี้ (1) ธุรกิจที่พักประเภทโฮมสเตย์ ได้แก่ คุณอนุกุล สิชมพู ผู้ติดต่อประสานงานโฮมสเตย์ชุมชนโอท็อปตำบลวังไทรใหญ่ (2) ธุรกิจที่พักประเภทโรงแรม ได้แก่ คุณกมลทิพย์ คุ่มเรือน ผู้จัดการโรงแรมพิมายโฮเต็ล คุณเบญจรัตน์ คงศิริปัญญา ผู้จัดการโรงแรมพิมายพาราไดซ์ และ(3) ธุรกิจที่พักประเภทรีสอร์ท ได้แก่ คุณศิริศักดิ์ หมอพิมาย เจ้าของกอดพิมายรีสอร์ท คุณสุชิน มามั่ง เจ้าของมุลรีเวอร์โฮมสเตย์ (พิจารณาจากลักษณะทางกายภาพจัดอยู่ในประเภทรีสอร์ท) ในฐานะธุรกิจให้บริการด้านที่พักค้างคืนชั่วคราวแก่นักท่องเที่ยว

2.1.2.4) เจ้าของธุรกิจอาหารในอำเภอพิมาย จำนวน 4 คน ได้แก่ (1) คุณนันทย์ภรณ์ เสริมวิลาสกุล เจ้าของร้านอาหารทิวไผ่เปิดอย่าง (2) คุณยุพิน เสียมตะคุ เจ้าของร้านอาหารริมมูล (3) คุณไอรดา สุขะเดชะ ผู้จัดการร้านอาหารระเบียบไม้ (4) คุณวิไล อ่อนสำลี เจ้าของร้านอาหารคุณวิไล (บริเวณอุทยานไทรงาม) ในฐานะเป็นธุรกิจให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว

2.1.2.5) เจ้าของธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ จำนวน 2 คน ได้แก่ (1) คุณอารีรัตน์ เพ็ชรดำ เจ้าของบริษัท พีเค สงขลา สมิหลาทัวร์ (2) คุณสุขหทัย เพ็ชรดำ เจ้าของบริษัทเพื่อนสนิททัวร์ ในฐานะธุรกิจให้บริการหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางสถานที่พัก อาหารและทัศนอาจร แก่นักท่องเที่ยว

2.1.3) ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 9 คน ได้แก่

2.1.3.1) คุณสันทนา ธรรมสโรจน์ หัวหน้าจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิถีชุมชนภูมิปัญญาคนพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในฐานะเป็นสื่อมวลชนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

2.1.3.2) คุณคำ อุ่นใจ รองประธานชุมชนปราสาทหินพิมาย ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่ประจวบและเมรุพรหมพิต

2.1.3.3) คุณบุญอ่อน การค้า ประธานชุมชนสามสระสามัคคี ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

2.1.3.4) คุณศิริพร กาจหาญ ประธานชุมชนวังบูรพา ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณอุทยานไทรงาม

2.1.3.5) คุณจันทร์ฉาย ยุทธยงค์ ประธานชุมชนไทรแก้ว ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

2.1.3.6) คุณทองม้วน สมบัติสวัสดิ์ ประธานชุมชนตะวันตกวัดเดิม ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

2.1.3.7) คุณสมเกียรติ จันทร์กระจ่าง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 บ้านสัมฤทธิ์ ตะวันออก ในฐานะเป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้แทนชุมชนที่อาศัยอยู่บริเวณอนุสรณ์วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

2.1.3.8) ผู้รู้ในท้องถิ่น จำนวน 2 คน ได้แก่ (1) คุณคงภพ พัฒนพิรเดช และ (2) คุณสมหมาย แก้วเพชร ในฐานะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของอำเภอพิมาย และความรู้ด้านการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่น

2.1.4) นักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน เนื่องจากไม่ทราบจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายที่แน่นอน การกำหนดขนาดของตัวอย่างเป็น 30 ตัวอย่างจากจำนวนประชากร (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551: 46) จึงสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มตัวอย่างได้ (ตามภาคผนวก ข)

2.2) ผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการแนะนำของผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกลุ่มตัวอย่างที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้ว วิธีการนี้ ผู้วิจัยจะได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการแนะนำต่อ ๆ กันของกลุ่มตัวอย่าง จะหยุดการสัมภาษณ์เมื่อข้อมูลที่ได้จากผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกลุ่มตัวอย่างซ้ำกัน

3.2.2 ระยะเวลาที่ 4 การประยุกต์ใช้องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีประชากรและกลุ่มตัวอย่างนำไปสู่การประเมินผล ดังต่อไปนี้

1) ประชากร

ประชากรในการวิจัยระยะที่ 4 คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ทั้งนี้ ประชากรในการวิจัยระยะที่ 4 ไม่สามารถกำหนดขนาดของประชากรได้แน่นอน เนื่องจากประชากรมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยระยะที่ 4 คือ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตัววิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน ได้แก่

2.1) คุณคุณิต ทูมมากรณ์ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ในฐานะเป็นผู้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

2.2) คุณทศพร ศรีสมาน ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในฐานะเป็นผู้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและโบราณวัตถุ

2.3) คุณภาวนา ประจิตต์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครราชสีมา ในฐานะเป็นหน่วยงานส่งเสริมตลาดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น (อาทิ การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว)

2.4) เจ้าของบริษัทนำทัวร์ภายในอำเภอพิมาย จำนวน 2 คน ได้แก่ (1) คุณอารีรัตน์ เพชรดำ เจ้าของบริษัท พีเค สงขลา สมิหลาทัวร์ (2) คุณสุขหทัย เพชรดำ เจ้าของบริษัทเพื่อนสนิททัวร์ ในฐานะธุรกิจให้บริการหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พัก อาหารและทัศนอาจร แก่นักท่องเที่ยว

2.5) คุณละม่อม ฉายพิมาย อดีตประธานโฮมสเตย์ชุมชนโอท็อปตำบลรังกาใหญ่ ในฐานะเป็นธุรกิจให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว

2.6) คุณเบญจรัตน์ คงศิริปัญญา ผู้จัดการ โรงแรมพิมายพาราไดซ์ ในฐานะเป็นธุรกิจให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแต่ละประเภทดำเนินการเก็บข้อมูลตามกระบวนการจัดการความรู้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังต่อไปนี้

3.3.1 ระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาองค์ความรู้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 1 ฉบับ เพื่อศึกษาองค์ความรู้และศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายที่สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และค้นหาผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกในลำดับต่อไป โดยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อายุ ตำแหน่ง หน่วยงาน อาชีพ การศึกษาและรายได้

ส่วนที่ 2 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

1. ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย เช่น ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ลักษณะเด่นของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวและผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท เป็นต้น

2. ศักยภาพด้านนักท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวหลัก วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวอำเภอพิมาย ทักษะคิขของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย เช่น วิธีการส่งเสริมการตลาดและรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

4. ศักยภาพด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย เช่น จุดแข็งและจุดอ่อนของธุรกิจการขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจอาหาร ธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1.2) การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การหาประสิทธิภาพของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการขอรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยเชิงคุณภาพและผู้เชี่ยวชาญด้าน

การจัดการความรู้ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยหรือไม่ โดยมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ดังนี้

1.2.1) รองศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล คอนขวา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการท่องเที่ยว

1.2.2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หนึ่งททัย ขอผลกลาง ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา

1.2.3) อาจารย์ ดร. นิสาชล จำนงศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อค้นหาองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และนำความรู้ดังกล่าวมาจัดกลุ่มเพื่อจัดเก็บองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในระยะเวลาวิจัยที่ 1 โดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ชื่อนามสกุล อายุ อาชีพ รายได้และเรื่องที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยว ความสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวและโอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

2.2) การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การหาประสิทธิภาพของการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยการขอรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ดังนี้

2.2.1) รองศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล ดอนขวา ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการการท่องเที่ยว

2.2.2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หนึ่งหทัย ขอผลกลาง ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา

2.2.3) อาจารย์ ดร. นิสาชล จันทงศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความรู้

3.3.2 ระยะเวลาที่ 2 การจัดเก็บองค์ความรู้

การออกแบบและพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาด้วยโปรแกรม พีเอชพี แอดมิน (phpMyAdmin) เนื่องจากเป็น โปรแกรมที่ถูกพัฒนาโดยใช้ภาษา PHP เพื่อใช้ในการบริหารจัดการฐานข้อมูล Mysql แทนการคีย์คำสั่ง สามารถใช้งานได้ง่ายและแสดงผลบนเว็บไซต์ได้ดี

3.3.3 ระยะเวลาที่ 3 การถ่ายทอดองค์ความรู้

การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาด้วยโปรแกรมสำหรับพัฒนา Web Application ได้แก่ Adobe Dream weaver เนื่องจากสามารถเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลได้ดี

3.3.4 ระยะเวลาที่ 4 การประยุกต์ใช้องค์ความรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ คือ แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ความเหมาะสมขององค์ความรู้ที่นำมาพัฒนาฐานข้อมูลและพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

3.4.1 ระยะเวลาที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้

ผู้วิจัยดำเนินการค้นหาองค์ความรู้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ดังนี้

1) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย อาทิ แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ แนวคิดการจัดการความรู้ แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว แนวคิดวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว แนวคิดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากวิทยานิพนธ์ หนังสือ วารสาร บทความ สิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1) ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มตัวอย่างโดยตรง (Personal Interview) เป็นวิธีการที่นักวิจัยเดินทางออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและบันทึกการสัมภาษณ์ลงบนเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งบันทึกคำตอบลงในแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45 – 60 นาทีต่อ 1 คน

2.2) ผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกลุ่มตัวอย่างโดยตรง (Personal Interview) เป็นวิธีการที่นักวิจัยเดินทางออกไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และบันทึกการสัมภาษณ์ลงบนเครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งบันทึกคำตอบลงในแบบสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 45 – 60 นาทีต่อ 1 คน

3.4.2 ระยะเวลาที่ 4 การประยุกต์ใช้องค์ความรู้

ผู้วิจัยและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากฐานข้อมูลและเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น จากกระบวนการระบุและสร้างความรู้มากำหนดรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย และให้กลุ่มตัวอย่างประเมินและแสดงความคิดเห็นต่อความถูกต้องและประโยชน์ขององค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้นต่อการกำหนดรูปแบบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย ใช้เวลาประมาณ 45 – 60 นาทีต่อ 1 คน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

3.5.1 ระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการตีความข้อมูล (Interpretation) คือ การสกัดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งการตีความข้อมูลผู้วิจัยใช้เกณฑ์ตามกรอบแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยว แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

3.5.2 ระยะที่ 2 การจัดเก็บองค์ความรู้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 โดยการนำข้อมูลการวิจัยที่ได้จากระยะที่ 1 มาจำแนก แยกแยะ วิเคราะห์เนื้อหา และจัดหมวดหมู่องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากนั้นจะนำความรู้ที่ได้ไปทำการพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อสะดวกในการใช้งาน

3.5.3 ระยะที่ 3 การถ่ายทอดองค์ความรู้

ผู้วิจัยจัดกลุ่มความรู้และทำแผนที่ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นำเสนอบนเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยนำฐานข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บองค์ความรู้มาพัฒนา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในรูปแบบเว็บไซต์

3.5.4 ระยะที่ 4 การประยุกต์ใช้องค์ความรู้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินและการสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวมาดำเนินการจำแนก แยกแยะและจัดหมวดหมู่ความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อความถูกต้องเหมาะสมของข้อมูลและความรู้ในการนำมากำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

บทที่ 4

การค้นหาคำความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการค้นหาคำความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยสามารถแบ่งออกเป็น 2 เรื่อง ดังนี้

4.1 การค้นหาคำความรู้และศักยภาพของอำเภอพิมายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

4.2 การค้นหาคำความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอพิมาย

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การค้นหาคำความรู้และศักยภาพของอำเภอพิมายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การค้นหาคำความรู้และศักยภาพของอำเภอพิมายในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐบาล จำนวน 5 คน ภาคเอกชน จำนวน 16 คน ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 9 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน นำเสนอผลการวิจัยตามองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว 4 ด้าน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548ข: 49) ดังนี้

4.1.1 องค์ความรู้และศักยภาพด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย ประกอบด้วย 9 ประเด็น ได้แก่ (1) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย (2) ความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย (3) ความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย (4) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว (5) ลักษณะ

การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยว (6) ที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอพิมาย (7) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น (8) สภาพแวดล้อมโดยภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (9) ข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1) ประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจำแนกประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย ได้ 4 ประเภท คือ (1) โบราณสถาน ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เช่น ปราสาทหินพิมาย เมรุพรหมทัต กุฎยาณี ประตุมือง กำแพงเมืองพิมาย ปรารักษ์หินแดง อนุสรณ์สถานวีกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ วัดเดิม (2) โบราณวัตถุ ได้แก่ โบราณวัตถุที่จัดเก็บในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย (3) ศิลปวัฒนธรรม สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการแสดงพื้นบ้าน ได้แก่ การแสดงระบำพิมาย ปูระ การร้องเพลงโคราช ลิเกป่า และลิเกชาวบ้าน กลุ่มวิถีชีวิต ได้แก่ การพูดภาษาพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาด การชกมวยพิมาย การละเล่นสะบ้า การทอผ้าไหมพิมาย การทอผ้าหางกระรอก การแกะสลักเทียนพรรษา การทำเครื่องจักสานหวาย การทอเสื่อและอุทยานไทรงาม กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ การทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย การทำหมี่อ่อน การทำส้มตำพิมาย การทำกระยาสารพิมาย การทำเป็ดย่างพิมาย การทำข้าวพะพะ การทำขนมถั่วตัด การทำขนมเม็ดยาล การทำแกงบอน การทำแกงจืดเหล็ก การทำแกงหัวตาล การทำหมูส้มและการทำเกลือโบราณ (4) ประเพณี ได้แก่ การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา เทศกาลเที่ยวพิมาย และประเพณีลอยกระทง

2) ความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย

เมื่อพิจารณาถึงความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวของพิมายเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

2.1) ความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของโบราณสถานหลัก คือ ปราสาทหินพิมาย เป็น โบราณสถานที่เป็นวัฒนธรรมอาณาจักรขอม โบราณซึ่งมีความเก่าแก่ ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 17 - 18 ปราสาทหินพิมายเป็นศูนย์กลางอำนาจของอาณาจักรขอมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพุทธศาสนสถานในนิกายมหายานขนาดใหญ่ที่สุดของอาณาจักรขอมบนพื้นที่ 38 ไร่ (สมหมาย แก้วเพชร, 2556: 3 - 4) นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า ปราสาทหินพิมายสร้างจากหินทรายขาว และยังเป็นต้นแบบของปราสาทนครวัด ประเทศกัมพูชา ซึ่งสอดคล้องกับ

การรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับปราสาทหินพิมายของสมหมาย แก้วเพชร (2556: 4 – 5) ที่กล่าวว่า ปราสาทหินพิมายสร้างจากหิน 3 ชนิด คือ หินทรายขาว หินทรายแดง และศิลาแลง ซึ่งเป็นหินที่ได้จากแหล่งหินตัดในเขตอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และการสร้างยอดปราสาทปราสาทนครวัด ชั้นบนสุดมี 5 ยอดได้นำรูปแบบของยอดปราสาทประธานปราสาทหินพิมายมาเป็นต้นแบบ ปัจจุบันปราสาทหินพิมายได้รับการบูรณะซ่อมแซมอย่างต่อเนื่องจนถือได้ว่าเป็นปราสาทที่มีความสมบูรณ์ ปราสาทหินพิมายเริ่มมีการบูรณะซ่อมแซมเมื่อปี พ.ศ. 2507 – 2512 โดยได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลฝรั่งเศส ผ่านทางองค์การสนธิสัญญาป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดำเนินการบูรณะปราสาทหินพิมายด้วยวิธีอนาสติโลซิส (Anastylosis) ต่อมา พ.ศ. 2519 – 2532 กรมศิลปากรได้จัดตั้งโครงการอุทยานประวัติศาสตร์พิมายขึ้น ทำการบูรณะและปรับปรุงปราสาทหินพิมายจนแล้วเสร็จ และเปิดเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าเยี่ยมชม (กรมศิลปากร, 2554: 16 – 19) โดยทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนต่างมีความตระหนักรู้ในเรื่องนี้ ตัวอย่างคำตอบของภาครัฐบาลและภาคเอกชนที่ให้ข้อมูลว่า

“...ปราสาทหินพิมายมีอายุยาวนานมากกว่า 1,000 ปี เป็นโบราณสถานที่มีความเก่าแก่ และมีความน่าสนใจ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพิมายจะเป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบดูของเก่า...”

(G03)

ซึ่งสอดคล้องกับคำตอบของภาคเอกชนที่ให้ข้อมูลว่า

“...แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานของพิมายมีความสมบูรณ์ ปราสาทหินพิมายมีการบูรณะอยู่เสมอ...”

(P03)

2.2) ความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของอาหารท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อาหารท้องถิ่นของพิมายมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ตัวอย่างเช่น เส้นหมี่พิมาย ทำจากแป้งข้าวเจ้าทำให้เส้นหมี่มีความเหนียวนุ่ม นอกจากนี้ เส้นหมี่พิมายยังมีสีธรรมชาติซึ่งได้จากส่วนผสมของพืชผักและยังสามารถเก็บไว้ได้นานประมาณ 1 เดือน ส่วนแป้งขี้เหล็กพิมาย มีความพิเศษในส่วนของการย่างเนื้อเปิดทำให้ได้เนื้อเปิดที่แห้ง แต่ยังคงนุ่ม และหนังเปิดยังมีความกรอบอยู่ ซึ่งแตกต่างจากแป้งขี้เหล็กของท้องถิ่น

2.3) ความโดดเด่นด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมายกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายตั้งอยู่ใจกลางเมืองและบริเวณโดยรอบ ทำให้

การเดินทางสะดวกสบาย ง่ายในการเดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นยังยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อนักท่องเที่ยว

3) ความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย

ความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ได้แก่ ระดับความนิยม แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมและแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1) ระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าโดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนานาชาติ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวและเหตุผลสนับสนุน

ระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยว	เหตุผลสนับสนุน
ระดับนานาชาติ	1. มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายอย่างต่อเนื่อง (G01) 2. ปราสาทหินพิมายได้ถูกบรรจุในคู่มือแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ (L08) 3. ปราสาทหินพิมายได้รับความสนใจจากนักโบราณคดีจากทั่วโลก เข้ามาศึกษาหาความรู้ เช่น ประวัติความเป็นมา การก่อสร้าง เป็นต้น (T28)
ระดับประเทศ	ปราสาทหินพิมายถูกบรรจุเป็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ (G03)
ระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น	แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักหรือรู้จักน้อย เช่น อุทยานไทรงาม เป็นต้น (T26)

3.2) แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวและเป็นเป้าหมายการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ ปราสาทหินพิมายได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาคือ อุทยานไทรงาม คิดเป็นร้อยละ 20

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย คิดเป็นร้อยละ 5 วัดเดิม คิดเป็นร้อยละ 3 อุทยานประวัติศาสตร์ เช่น เมรุพรหมทัต กุฎีญาติ ประตุมือง กำแพงเมืองพิมาย ปรากฏหินแดง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 2 ตามลำดับ

3.3) แหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายที่ได้รับความนิยมน้อย แต่มีความน่าสนใจและสามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในอนาคตได้ (ในปี พ.ศ. 2556) สามารถจัดอันดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวได้ตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 อันดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

อันดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่ได้รับความนิยมน้อย
อันดับ 1	การทำเส้นหมี่และการตัดหมี่พิมาย
อันดับ 2	กระยาสารพิมาย
อันดับ 3	อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ การเลี้ยงแมว สีสวาด การทำอาหารท้องถิ่น เช่น แกงบอน แกง จี่เหล็ก แกงลูกตาล ข้าวพะยะ และ การทำขนม เปียกอ่อน เป็นต้น
อันดับ 4	อุทยานไทรงาม การแสดงระบำพิมายปุระและ การชกมวยพิมาย
อันดับ 5	การละเล่นพื้นบ้าน เช่น การเล่นสะบ้า เป็นต้น
อันดับ 6	การพูดภาษาพิมาย ชุมชนเริ่มต้นของพิมาย การร้องเพลงโคราช การทอผ้าไหมและวัดเดิม
อันดับ 7	การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิมาย เครื่องจักสานหวายและประเพณีแข่งเรือ ลากจ้าว

4) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย สามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ดังนี้

4.1) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบ่งตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวตามแนวคิดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายเหล่านี้สามารถจำแนกประเภทตามหลักการแบ่งประเภทแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545: 8 – 9) ได้ 4 ประเภท ดังนี้

1.4.1) โบราณสถาน ได้แก่

1.4.1.1) อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสักการะขอพรจากคุณย่าบุญเหลือ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวอำเภอพิมาย และชุมชนที่ใกล้เคียง ทั้งนี้ยังเป็นสถานที่สถิตดวงวิญญาณคุณย่าบุญเหลือ

1.4.1.2) วัดเดิม นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสักการะขอพรจากหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง และหลวงพ่อบุญวิมาชะ ซึ่งเป็นหลวงพ่อบ้านคูเมืองอำเภอพิมายและเป็นที่เคารพสักการะของชาวอำเภอพิมายและนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันหลวงพ่อดำทั้ง 3 องค์ประดิษฐานอยู่ที่วัดเดิม ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ที่สุดของอำเภอพิมาย

1.4.2) โบราณวัตถุ คือ โบราณวัตถุที่อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชม โบราณวัตถุต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นแหล่งรวบรวมทับหลังที่ใหญ่ที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.4.3) ประเภทศิลปวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้อีก 3 กลุ่ม ดังนี้

1.4.3.1) กลุ่มการแสดงพื้นเมือง ได้แก่

(1) ระบำพิมายปุระ นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมการแสดงระบำพิมายปุระได้ในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย ทั้งนี้ ระบำพิมายปุระเป็นทำราชของพระศิวนาฏราช ลักษณะการรำจะขึ้นซ้อนกันและมีมือแตกออกมา ระบำพิมายปุระต้องรำเป็นกลุ่มใหญ่ไม่สามารถรำเดี่ยวหรือรำ 2 คนได้

(2) การร้องเพลงโคราช นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมการร้องเพลงโคราชได้ในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย การร้องเพลงโคราชเป็นเพลงประจำท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมา เนื้อหาของเพลงโคราชจะเกี่ยวกับนิทานชาดก เรื่องสอนศีลธรรม เป็นต้น

1.4.3.2) กลุ่มวิถีชีวิต ได้แก่

(1) การชกมวยพิมาย นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมค่ายมวยที่ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนพิมายวิทยา ทั้งนี้ มวยพิมายเป็นมวยที่หมัดหนัก โดยมีท่าชกที่เป็นเอกลักษณ์คือ หมัดเขี้ยวควาย เพราะมีความดุร้าย แข็งแรง

(2) การเล่นสะบ้า นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมและฝึกเล่นสะบ้าได้ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ บริเวณวัดเดิม เป็นการละเล่นที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น เน้นความสนุกสนานของผู้เล่น วัสดุหรือลูกสะบ้าทำจากเขาควาย เพราะมีความคงทน สามารถใช้งานได้นาน

(3) การพูดภาษาพินาย นักท่องเที่ยวสามารถฝึกออกเสียงและสำเนียงการออกเสียงคำจะแตกต่างกันได้ ภาษาโคราชจะออกเสียงคำสั้น แต่ภาษาพินายจะออกเสียงคำยาวกว่า

(4) การทำเครื่องจักสานหวาย นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมวิธีการทำเครื่องจักสานหวายในทุกกระบวนการ เครื่องจักสานเป็นงานฝีมือทั้งสิ้น ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ลายที่ใช้ในการสานมีความเป็นเอกลักษณ์

(5) การแกะสลักเทียนพรรษา นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมการแกะสลักเทียนพรรษาได้บริเวณวัดเดิม การแกะสลักเทียนพรรษา ของอำเภอพินายเป็นการแกะลายประยุกต์เป็นการผสมผสานจากหลากหลายลวดลายต่าง ๆ ที่แกะสลักบนต้นเทียนพรรษาเป็นลายไทยแต่มีการปรับและดัดแปลงให้มีความแตกต่างจากลายเดิม

(6) การเลี้ยงแมงสีสวาด นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมความสวยงามของแมงสีสवादได้ในช่วงเทศกาลเที่ยวพินาย แมงสีสवादเป็นแมงที่มีต้นกำเนิดจากอำเภอพินาย เป็นแมงขนาดกลาง หากมองผิวเผินจะเห็นเป็นสีเทา แต่เมื่อพิจารณา โดยละเอียดแล้วแมงสีสवादสายพันธุ์แท้จะมีสีเทาเงิน ขนสั้นนุ่มเรียบเป็นมันคล้ายกำมะหยี่ เมื่อกระทบกับแสงสว่างจะสะท้อนให้เห็นชัดเจนสีของโคนขนจะมีสีเทาส่วนตรงปลายจะมีสีขาว (สีเงิน) คล้ายกับ ดอกเลา

(7) การทอผ้าไหม นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมผ้าไหมของอำเภอพินายได้ในช่วงเทศกาลเที่ยวพินายและบริเวณร้านขายของที่ระลึกหน้าปราสาทหินพินาย ผ้าไหมของอำเภอพินายมีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ คือ ลายดอกพิกุล ซึ่งมีความสวยงาม

(8) ชุมชนแรกเริ่มของพินาย นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนดั้งเดิมของอำเภอพินาย ซึ่งชุมชนแรกเริ่มที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานบริเวณบ้านส่วยในปัจจุบัน

(9) อุทยานไทรงาม นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมอุทยานไทรงามที่มีความเก่าแก่และเกิดจากต้นไทรเพียงต้นเดียวที่แผ่กิ่งก้านสาขากลายเป็นกลุ่มต้นไทรงามขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเข้าสักการะและขอพรจากเจ้าแม่ไทรงาม สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่อุทยานไทรงาม

1.4.3.3) กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ได้แก่

(1) การทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมกรรมวิธีในการทำเส้นหมี่ได้บริเวณชุมชนตะวันตกวัดเดิม เส้นหมี่พิมายจะนิ่ม เวลาผัดไม่ต้องแช่น้ำสามารถผัดได้เลย แป้งที่ใช้ทำเส้นหมี่มาจากข้าวเจ้าทั้งหมด เพราะอำเภอพิมายปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก

(2) การทำกระดาษสา นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมขั้นตอนการทำกระดาษสาได้ ปัจจุบันกระดาษสาแม่ปรานีมี 11 สูตร อาทิ สูตรดั้งเดิม สูตรใบเตย สูตรชาเขียว เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย สามารถพกพาได้สะดวกสบาย

(3) การทำอาหารท้องถิ่น นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมวิธีการทำอาหารท้องถิ่นได้ตามร้านอาหารท้องถิ่นหรือตามเทศกาลหรืองานต่าง ๆ ได้แก่ งานบวช งานแต่งงาน งานศพ อาหารท้องถิ่น เช่น ข้าวพะยะ แกงบอน แกงจืดเหล็ก เป็นต้น อาหารท้องถิ่นเหล่านี้ อยู่คู่กับคนพิมายมาช้านาน วัตถุประสงค์ในการทำมีอยู่ภายในท้องถิ่น

1.4.4) ประเพณี ได้แก่

1.4.4.1) การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมการแข่งขันเรือพิมายได้ในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย เรือที่ใช้แข่งขันในประเภทท้องถิ่นเป็นเรือของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เรือมาจากคุ้มวัดคุ้มบ้าน ชุมชนแต่ละชุมชนจะมีเรือสำหรับใช้แข่งขัน สนามแข่งเรือพิมายมีลักษณะตรงไม่คดเคี้ยว ทำให้ฝีพายสามารถพายเรือได้สะดวก สามารถเพิ่มความเร็วในการพายเรือได้

1.4.4.2) ประเพณีแข่งเรือลากข้าว ของตำบลรังกาใหญ่ นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมการแข่งขันเรือลากข้าวได้ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคมของทุกปี เป็นประเพณีแข่งเรือที่จัดโดยตำบลรังกาใหญ่ โดยการใช้เรือลากข้าว ถึงในอดีตพอเสร็จสิ้นฤดูกาลทำนา ชาวบ้านจะใช้เรือเป็นพาหนะในการขนย้ายข้าว จึงเป็นที่มาของประเพณีดังกล่าว เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้พักผ่อนหย่อนใจหลังจากหมดฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว

4.2) แหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้

เมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Richards, 2010a: 79 – 81) พบว่า มี 12 กิจกรรม ที่สามารถจัดให้อยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ได้แก่ (1) การทำเส้นหมี่และมัดหมี่พิมาย (2) การรำพิมายปุระ (3) การพูดภาษาพิมาย (4) การร้องเพลงโคราช (5) การชกมวยพิมาย (6) การทำกระดาษสา (7) การเล่นสะบ้า (8) การแกะสลักเทียนพรรษา (9) การทอผ้าไหม (10) การทำเครื่องจักสานหวาย (11) การทำขนม

ท้องถิ่น เช่น ขนมเป็ยก่อน เป็นต้น และ (12) การทำอาหารท้องถิ่น เช่น แกงบอน แกงจีเหล็ก แกงลูกตาล ข้าวพะพะ หมี่อ่อน ขนมจีนหมี่อด เป็นต้น ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 กิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และกลุ่มเป้าหมาย

กิจกรรม	วิธีการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	กลุ่มเป้าหมาย
การทำเส้นหมี่และตัดหมี่พิมาย	สามารถทำได้ทุกเพศทุกวัย การทำเส้นหมี่พิมายเป็นการทำแบบวันต่อวัน ต้องตากแดดธรรมชาติ ผู้ที่สามารถควบคุมและดำเนินกิจกรรมนี้ คือ สมาชิกกลุ่มหมี่พิมาย	วัยรุ่นไปถึงวัยผู้สูงอายุ
การแสดงระบำพิมายปุระ	สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง และต้องมีความสนใจในการรำพิมายปุระ โดยมีคุณครูวรรณิ อมัตริตนะ เป็นผู้ควบคุม	วัยรุ่น ไปถึงวัยทำงาน
การพูดภาษาพิมาย	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ภาษาพิมาย การออกเสียงคำความหมาย โดยให้คุณประณีต สมบัติสวัสดิ์หรือคนพิมายเป็นผู้ควบคุมการฝึกสอน	ทุกเพศทุกวัย
การร้องเพลงโคราช	สามารถเรียนรู้วิธีการร้องเพลงโคราช การแบ่งวรรคคำร้อง โดยมีผู้รู้หรือครูเพลงในท้องถิ่นเป็นผู้ฝึกสอน	ทุกเพศทุกวัย
การชกมวยพิมาย	สามารถชกมวยได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง เรียนรู้วิธีการชกมวยพิมายในเบื้องต้น โดยให้ผู้รู้หรือครูมวยเป็นผู้ฝึกสอน	วัยเด็ก ไปถึงวัยทำงาน
การทำกระยาสารท	สามารถเรียนรู้วิธีการทำกระยาสารท ซึ่งกำหนดให้แต่ละช่วงอายุฝึกทำในแต่ละขั้นตอนที่เหมาะสมกับช่วงอายุ โดยให้คุณพนิตตา ศรีเขียว บุตรสาวของคุณปราณี ศรีเขียวเป็นผู้ดูแลในทุกขั้นตอน	ทุกเพศทุกวัย

ตารางที่ 4.3 กิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และกลุ่มเป้าหมาย (ต่อ)

กิจกรรม	วิธีการดำเนินกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	กลุ่มเป้าหมาย
การเล่นสบ้า	สามารถเรียนรู้วิธีการเล่นสบ้าของคน พิมาย ใช้ระยะเวลาในการเล่นประมาณ 1 ชั่วโมง ผู้เล่นมีจำนวน 6 คน แบ่งเป็นฝ่ายละ 3 คน โดยให้คุณประทุม ผลนา เป็นผู้ ฝึกสอน	วัยเด็ก ไปถึงวัยรุ่น
การแกะสลักเทียน พรรษา	สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งเพศชายและ เพศหญิง เรียนรู้วิธีการแกะสลักเทียนพรรษา ในเบื้องต้น โดยมีคุณณรงค์ ดวงทองเป็น ผู้ดูแลกิจกรรม	วัยรุ่น ไปถึงวัยทำงาน
การทอผ้าไหม	นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงที่ชื่นชอบการทอผ้าไหม สามารถ เรียนรู้วิธีการทอผ้าไหมในทุกขั้นตอน โดย ให้ผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นผู้ฝึกสอน	วัยรุ่น ไปถึงวัยทำงาน
การทำเครื่องจักสาน หวาย	เรียนรู้วิธีการทำเครื่องจักสานหวายใน เบื้องต้น ศึกษาแนวคิดในการออกแบบ เครื่องจักสานหวายแต่ละประเภท โดยให้คุณ ละม่อม ฉายพิมายเป็นผู้ควบคุมในทุกขั้น ตอน	ทุกเพศทุกวัย
การทำขนมท้องถิ่น เช่น ขนมเปียกอ่อน เป็นต้น	เรียนรู้วิธีการทำขนมท้องถิ่น เช่น ขนมเปียก อ่อน พร้อมทั้งฝึกทำขนมด้วยตนเอง โดยให้ ผู้รู้เป็นผู้ฝึกสอนอย่างใกล้ชิด	ทุกเพศทุกวัย
การทำอาหารท้องถิ่น เช่น แกงบอน แกง ขี้เหล็ก แกงลูกตาล ข้าวพะพะ หมี่อ่อน ขนมจีนหมี้อด เป็นต้น	เรียนรู้วิธีการทำอาหารท้องถิ่น พร้อมทั้งฝึก ทำอาหารด้วยตนเอง โดยมีผู้รู้เป็นผู้ฝึกสอน	ทุกเพศทุกวัย

5) ลักษณะการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยว อำเภอพิมาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อย อาทิ การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งมี 7 กิจกรรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมาก อาทิ การเรียนรู้วิถีการ ขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งมี 16 กิจกรรม โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.4 และ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อยและลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อย	ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว
การเยี่ยมชมปราสาทหินพิมาย	นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมปราสาทหินพิมาย พร้อมทั้งศึกษาความเป็นมา ความเชื่อต่าง ๆ ของปราสาทหินพิมาย
การเยี่ยมชมอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์	นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ พร้อมทั้งประวัติความเป็นมาของคุณย่าบุญเหลือ
การเยี่ยมชมวัดเดิม	นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมและสักการะหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง และพระพุทธรูปวิมาเยะ พร้อมทั้งศึกษาประวัติความเป็นมาของ หลวงพ่อทั้ง 3 องค์ ซึ่งประดิษฐานบริเวณวัดเดิม
การเยี่ยมชมอุทยานไทรงาม	นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมต้นไทร และขอพรจากเจ้าแม่ไทรงาม พร้อมทั้งศึกษาประวัติความเป็นมา ความเชื่อต่าง ๆ ของอุทยานไทรงาม
การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย	นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมโบราณวัตถุต่าง ๆ พร้อมทั้งศึกษาประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการของเครื่องปั้นดินเผาของแต่ละยุคสมัย

ตารางที่ 4.4 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อยและลักษณะของกิจกรรม

การท่องเที่ยว (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมน้อย	ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว
การเยี่ยมชมการแข่งขันเรือยาวประเพณีเทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา	นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมและศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีแข่งเรือพิมาย
การเยี่ยมชมการแข่งขันเรือลากซ่าว	นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมศึกษาประวัติความเป็นมาของประเพณีแข่งเรือลากซ่าว ของตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย

ตารางที่ 4.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากและลักษณะของกิจกรรม

การท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมาก	ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว
การเรียนรู้วิธีการเลี้ยงแมงกิ้งก่า	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการให้อาหารแมงกิ้งก่า เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและคุณลักษณะเฉพาะของแมงกิ้งก่า
การเรียนรู้ทำรำพิมายปุระ	นักท่องเที่ยวสามารถฝึกรำพิมายปุระในท่ารำเบื้องต้น ใช้ระยะเวลาเรียนรู้ไม่นาน และเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของทำรำพิมายปุระ
การเรียนรู้วิธีการร้องเพลงโคราช	นักท่องเที่ยวสามารถฝึกร้องเพลงโคราช และเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช
การเรียนรู้วิธีการเล่นเกมสะบ้า	นักท่องเที่ยวสามารถฝึกเล่นเกมสะบ้าได้จริง
การเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย ประวัติความเป็นมาพร้อมทั้งลงมือทำเส้นหมี่และมัดหมี่พิมายได้ด้วยตนเอง
การเรียนรู้การทำหมี่อ่อน	นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำหมี่อ่อนได้จริง
การเรียนรู้การชกมวยพิมาย	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ท่าชกมวยพิมาย ประวัติความเป็นมาและสามารถฝึกชกมวยพิมายโดยการฝึกท่ามวยเบื้องต้น

ตารางที่ 4.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากและลักษณะของกิจกรรม

การท่องเที่ยว (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมาก	ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยว
การเรียนรู้ขั้นตอนการทอผ้าไหม	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ขั้นตอนของการทอผ้าไหม สามารถลงมือข้อมผ้าไหมด้วยสรีระธรรมชาติ
การเรียนรู้วิธีการแกะสลักเทียนพรรษา	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้แนวคิดและวิธีการออกแบบลายต้นเทียนพรรษา และสามารถฝึกแกะสลักเทียนด้วยลวดลายพื้นฐาน
การเรียนรู้วิธีการพูดภาษาพิมาย	นักท่องเที่ยวสามารถฝึกออกเสียงคำที่เป็นภาษาพิมายได้จริง
การเรียนรู้วิธีการทำอาหารพื้นบ้าน เช่น ข้าวแพะ แกงบอน แกงขี้เหล็กและแกงลูกตาล	นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำอาหารพื้นบ้านได้ เช่น ข้าวแพะ การทำแกงบอน แกงขี้เหล็กและแกงลูกตาล เป็นต้น
การเรียนรู้วิธีการทำ	นักท่องเที่ยวสามารถลงมือทำข้าวแพะได้ด้วยตนเอง
การเรียนรู้วิธีการทำกระดาษสา	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้กรรมวิธีและสามารถลงมือทำกระดาษสาได้ด้วยตนเอง
การเรียนรู้ขั้นตอนการการทำขนมเปียกอ่อน	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ขั้นตอนและสามารถลงมือทำขนมเปียกอ่อนได้ด้วยตนเอง
การเรียนรู้วิธีการเลี้ยงแมงสาบ	นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการให้อาหารแมงสาบ เรียนรู้ประวัติความเป็นมาและคุณลักษณะเฉพาะของแมงสาบ
การเรียนรู้ทำรำพิมายปุระ	นักท่องเที่ยวสามารถฝึกรำพิมายปุระในท่ารำเบื้องต้น ใช้ระยะเวลาเรียนรู้ไม่นาน และเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของทำรำพิมายปุระ

6) ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอพิมาย

ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ผู้ที่สามารถอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดีมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	นายคูสิต ทูมมากรณ์ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์	นายบุญ หนากลาง อดีตกำนันตำบลทุ่งสัมฤทธิ์
วัดเดิม	ท่านเจ้าคุณ ดร. สมเด็จพระโพธิญาณ เจ้าอาวาสวัดเดิม
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย	นายทศพร ศรีสมัย ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย
ระบำพิมายปุระ	คุณครูวรรณิ อมัตริตนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนพิมายวิทยา
การพูดภาษาพิมาย	นางปราณีต สมบัติสวัสดิ์ ข้าราชการบำนาญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนพิมายวิทยา
การละเล่นสะบ้า	นางประทุม ผลนา ผู้สนับสนุนการละเล่นสะบ้า
การทำเครื่องจักสานหวาย	นางละม่อม ฉายพิมาย ประธานกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหวาย
การแกะสลักเทียนพรรษา	นายณรงค์ ดวงทอง ผู้อนุรักษ์การแกะสลักเทียนพรรษา
การชกมวยพิมาย	นายชัยวัฒน์ สุขะเดชะ ครูสอนมวยพิมาย
การเลี้ยงแมวสีสวาด	นายชูชัย วิเศษจินาวัฒน์ ประธานชมรมอนุรักษ์แมวโคราชเมืองพิมาย
อุทยานไทรงาม	นายกิติกุล เสภาศิริภรณ์ ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์
การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย	นางประทุม ผลนา ประธานกลุ่มหมี่พิมาย
การทำส้มตำพิมาย	นางสาวจารุณี ศรีพักกร แม่ค้าขายส้มตำ
การทำกระยาสารท	นางพนิตตา ศรีเขียว ผู้สืบทอดกระยาสารทแม่ปราณี
การทำเป็ดย่างพิมาย	นายสิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล เจ้าของร้านอาหารทิวไผ่เป็ดย่าง
การทำหมี่อ่อน	นางประทุม ผลนา ประธานกลุ่มหมี่พิมาย

ตารางที่ 4.6 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	ผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
การทำขนมเปียกก่อน	นางประทุม ผลนา ประธานกลุ่มหมีพิมาย
การทำอาหารท้องถิ่น เช่น ข้าวพะ แกง บอน แกงจืดเหล็ก แกงลูกตาล	นางประทุม ผลนา ประธานกลุ่มหมีพิมาย
เทศกาลเที่ยวพิมาย	นายคณัย ตั้งเจดจ้ำ นายกเทศมนตรีตำบลพิมาย
การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยว พิมาย จังหวัดนครราชสีมา	นายบรรเจ็ด สอพิมาย นายกองค์การบริหารส่วน ตำบลในเมือง
ประเพณีแข่งเรือลากขัวของตำบลรังกาใหญ่	นางละม่อม ฉายพิมาย ประธานกลุ่มแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากหวาย

7) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านชุมชนท้องถิ่น ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1) ด้านชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการป้องกันเหตุการณ์ที่อาจจะส่งต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว รักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม และสร้างเสริมการท่องเที่ยวไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

7.2) ด้านแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวต้องคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว รักษาวิถีแบบดั้งเดิม คงความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ปราศจากการแต่งเติมจากปัจจัยแวดล้อมเพียงเพื่อมุ่งผลประโยชน์ทางธุรกิจมากเกินไป

8) สภาพแวดล้อมโดยภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย ในด้านความสะอาด ถือว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความสะอาด เพราะเทศบาลเข้ามาดูแลเรื่องความสะอาดภายในชุมชน แต่บริเวณอุทยานไทรงามไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร ด้านความสะดวก โดยภาพรวมถือว่าการคมนาคมสะดวกสบาย เพราะอยู่ติดถนนมิตรภาพ แต่จะมีปัญหาเรื่องที่จอดรถน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการและป้ายรถเมล์ไม่ค่อยบอกรายละเอียด ป้ายบอกทางน้อย และด้านความปลอดภัย ถือว่ามีความปลอดภัยดี เพราะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยวดูแลความปลอดภัย

และความปลอดภัยด้านอาหาร ร้านอาหารบริเวณอุทยานไทรงามจะมีเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาล ฝึมายมาตรวจคุณภาพปีละ 1 ครั้ง

9) ข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัยพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอฝึมาย ไม่มีอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ยังพบปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

9.1) ปัจจัยด้านช่วงเวลาเปิดปิดของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปราสาทหินฝึมาย เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 07.30 – 18.00 น. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติฝึมาย เปิดให้บริการตั้งแต่วันพุธ – วันอาทิตย์ ระหว่างเวลา 09.00 – 16.00 น. และอุทยานไทรงาม เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 – 18.00 น. ทั้งนี้ การกำหนดช่วงเวลาเปิดปิดที่แน่นอนทำให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า และสามารถคาดการณ์การเดินทางท่องเที่ยวในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวได้

9.2) ปัจจัยด้านช่วงเวลาจัดกิจกรรม เป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยว เนื่องจากมีกิจกรรมให้เที่ยวชมตลอดทั้งปี ได้แก่ (1) เดือนมกราคม จะมีกิจกรรมการแข่งขันเรือลากขี้าวของตำบลรังกาใหญ่ (2) เดือนกุมภาพันธ์ จะมีกิจกรรมการแข่งขันเรือลากขี้าวของตำบลรังกาใหญ่ (ขึ้นอยู่กับแต่ละปีว่าจะจัดในเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์) (3) เดือนมีนาคม จะมีการแสดงแสงสีเสียงบริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ (4) เดือนเมษายน ในช่วงเทศกาลสงกรานต์จะมีกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน เช่น การเล่นสบ้า เป็นต้น (5) เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม จะไม่มีกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากกิจกรรมการท่องเที่ยวหลัก อาทิ การเยี่ยมชมปราสาทหินฝึมาย การเยี่ยมชมอุทยานไทรงาม เป็นต้น เนื่องจากช่วงเดือนดังกล่าวเป็นฤดูฝน ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา จึงอาศัยช่วงเวลาดังกล่าวในการประกอบอาชีพหลัก (11) เดือนพฤศจิกายน จะมีงานเทศกาลเที่ยวฝึมาย จะจัดขึ้นในสัปดาห์ที่ 2 ของเดือน ภายในงานจะมีกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การแข่งขันเรือฝึมาย การแสดงแสงสีเสียง การประกวดแมวสีสวาด เป็นต้น (12) เดือนธันวาคม จะมีการทำเกลือโบราณนิยมทำได้ช่วงหลังเก็บเกี่ยวข้าว

4.1.2 องค์ความรู้และศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวของอำเภอฝึมาย ประกอบด้วย 9 ประเด็น ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว (2) ความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว อำเภอฝึมาย (4) การกำหนดราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของอำเภอฝึมาย (5) ช่องทางการเปิดรับข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (6) เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการตลาดสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยว

อำเภอพิมาย (7) เครื่องมือและวิธีการในการจำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม (8) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายหรือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม (9) การสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยบุคลากรทางการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวอำเภอพิมาย พบว่า ภาครัฐบาล อาทิ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา เป็นต้น มีการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบวิเคราะห์ความต้องการ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา โรงเรียนพิมายวิทยาและกพร. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรง และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปพัฒนาการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนในภาคเอกชน พบว่า ธุรกิจนำทัวร์ไม่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อน การจัดโปรแกรมทัวร์หรือรูปแบบการท่องเที่ยว เจ้าของบริษัทนำทัวร์เป็นผู้กำหนดโปรแกรมทัวร์หรือรูปแบบการท่องเที่ยว แล้วนำไปเสนอนักท่องเที่ยว (P10) หากไม่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวก็จะมี การปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในลำดับต่อไป

2) ความต้องการด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ได้แก่ (1) ธุรกิจขนส่ง ส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ การคมนาคมสะดวกสบาย ในส่วนที่ไม่ตรง คือ จำนวนรถให้บริการน้อย (2) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ สินค้ามีราคาถูก และส่วนที่ไม่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ สินค้าไม่มีความหลากหลาย ไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดวางสินค้าไม่น่าสนใจ (3) ธุรกิจที่พัก ส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว ราคาไม่แพง และในส่วนที่ไม่ตรง คือ โรงแรมเก่า โทรมมากเกินไป (4) ธุรกิจอาหาร ในส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ เป็นอาหารท้องถิ่น อาหารอร่อยและราคาไม่แพง และส่วนที่ไม่ตรง คือ มีร้านอาหารให้บริการน้อย โดยนักท่องเที่ยวได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ย่ว่า

“...ผลิตภัณฑ์บางประเภทตรงและไม่ตรงกับความต้องการ ธุรกิจขนส่งตรงกับความต้องการ ธุรกิจอาหารไม่ค่อยโปรโมทเท่าไร ธุรกิจที่พักยัง

ไม่ค่อยดี เพราะคุณภาพของห้องพักยังไม่ดีพอ ธุรกิจของที่ระลึกยังไม่ใช้ของ
ฝากของพิมาย ยังไม่สะท้อนความเป็นพิมาย...”

(T26)

3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว อำเภอพิมาย

กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
ได้แก่ ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจอาหาร ธุรกิจที่พัก ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก โดยสามารถจำแนกระดับ
ความพึงพอใจออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง และพึงพอใจน้อย ดังนี้

3.1) ความพึงพอใจระดับมาก ได้แก่ (1) ธุรกิจอาหาร เพราะอาหารอร่อย ตรงกับความ
ต้องการของนักท่องเที่ยวและราคาไม่แพง (2) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เพราะผ้าไหมมีคุณภาพดี
(3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความหลากหลายและมีความสวยงาม ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง
การเดินทางสะดวกสบายและมีความพร้อมให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมได้ตลอดเวลา (คิดเป็นร้อยละ
35)

3.2) ความพึงพอใจระดับปานกลาง ได้แก่ ธุรกิจอาหาร เพราะร้านอาหารมีจำนวนน้อย
ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย (2) ธุรกิจจำหน่าย
สินค้าที่ระลึก เพราะสินค้าไม่มีความหลากหลายไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ (คิดเป็น
ร้อยละ 40)

3.3) ความพึงพอใจระดับน้อย ได้แก่ ธุรกิจที่พัก เพราะโรงแรม รีสอร์ท และโฮมสเตย์ที่
ให้บริการนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยและไม่ค่อยน่าสนใจ ไม่มีความหลากหลาย ไม่แตกต่างจาก
แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และการบริการไม่ดี (คิดเป็นร้อยละ 25)

4) การกำหนดราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย

สามารถจำแนกได้ 4 เกณฑ์ ได้แก่ (1) กำหนดราคาสินค้าและบริการโดยเจ้าของธุรกิจ
กำหนดจากต้นทุนบวกกำไร (2) กำหนดราคาตามร้านอื่นที่ขายของประเภทเดียวกัน (3) กำหนด
ราคาตามตลาดและเศรษฐกิจ (4) กำหนดราคาตามร้านอื่น ๆ และกำหนดจากต้นทุนสินค้าและ
บริการประกอบกัน ตามลำดับ

5) ช่องทางการเปิดรับข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว อาทิ ข้อมูลโปรแกรม
การท่องเที่ยว ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ธุรกิจที่พัก ธุรกิจอาหาร

นักท่องเที่ยวเปิดรับผ่านทางช่องทางสื่อสารต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) เว็บไซต์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา (2) เพื่อนบอกต่อ แบบปากต่อปาก (3) หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว (4) การออกบูทตามงานเทศกาลต่าง ๆ (5) นิตยสารอิเล็กทรอนิกส์ ป้ายโฆษณา แผ่นพับโบว์ชัวร์ โปสเตอร์ วนิล และโทรทัศน์ ตามลำดับ

6) เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการตลาดสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยว อำเภอพิมาย พบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวของพิมายใช้วิธีการในการส่งเสริมการตลาดสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว โดยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายโฆษณาเชิญชวนเที่ยวเทศกาลเที่ยวพิมาย วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา โบว์ชัวร์ วนิล แผ่นพับ หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว การออกบูทและปากต่อปาก

7) เครื่องมือและวิธีการในการจำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม พบว่า หน่วยงานภาครัฐบาล ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะใช้การพูดคุยและแบบสอบถามที่ส่วนกลางเป็นผู้จัดทำเป็นเครื่องมือในการจำแนกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

8) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม พบว่า บุคลากรด้านการท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม อาทิ มัคคุเทศก์ เจ้าของธุรกิจการท่องเที่ยวต่าง ๆ หน่วยงานภาครัฐหรือชุมชนท้องถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย โดยภาพรวมมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของพิมายในเบื้องต้น สามารถบอกเส้นทางท่องเที่ยว สามารถแนะนำแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้ เพราะเป็นคนในพื้นที่ ส่วนยุวมัคคุเทศก์ของโรงเรียนพิมายวิทยาและมัคคุเทศก์ทั่วไปจะมีความรู้ระดับดี เพราะผ่านการอบรมและศึกษามาก และเจ้าของธุรกิจต่าง ๆ ก็มีความรู้ระดับดีเช่นกัน เพราะเป็นคนในพื้นที่ โดยกลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชนกล่าวว่า

“...คนท้องถิ่นมีความรู้เบื้องต้น ก่อนหน้านี้มีเรียกชาวบ้านไปอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจะได้สามารถตอบนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่ตอนนี้ไม่มีโครงการนี้แล้ว...”

(P07)

อย่างไรก็ดี นักท่องเที่ยวยังมีข้อเสนอแนะว่า

“...มีคฤหบดี เจ้าของธุรกิจการท่องเที่ยวต่าง ๆ และหน่วยงานภาครัฐ หรือชุมชนท้องถิ่น ควรมีความรู้ให้มากกว่านี้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถ สอบถามรายละเอียดได้...”

(T25)

9) การสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยบุคลากรทางการท่องเที่ยว

บุคลากรทางการท่องเที่ยวสามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ 4 ระดับ โดยเรียงลำดับใหม่ จากประทับใจมากที่สุด ไปหาประทับใจน้อยที่สุด ได้แก่

9.1) ความประทับใจระดับมาก นักท่องเที่ยวร้อยละ 50 มีความประทับใจต่อบุคลากรทางการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายในระดับมาก ด้วยเหตุผล ดังนี้ เพราะสามารถเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว เป็นเจ้าบ้านที่ดี ช่วยกันรักษาความสะอาด ยิ้มแย้มแจ่มใส คอยให้คำแนะนำ นักท่องเที่ยว อำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว ช่วยกันอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

9.2) ความประทับใจระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวร้อยละ 25 มีความประทับใจต่อบุคลากรทางการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายในระดับปานกลาง ด้วยเหตุผล ดังนี้ เพราะบุคลากรทางการท่องเที่ยวควรเป็นเจ้าบ้านที่ดี คอยให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว ควรเน้นการให้บริการที่ดีแก่นักท่องเที่ยวดูแลเอาใจใส่นักท่องเที่ยว ควรทราบข้อมูลหรือประวัติของพิมายมากพอที่จะสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ แหล่งท่องเที่ยวที่มีมีคฤหบดีประจำจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นมีความน่าสนใจมากขึ้น ตอนนี้ไม่มีมีคฤหบดีประจำเฉพาะปราสาทหินพิมาย และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

9.3) ความประทับใจระดับน้อย นักท่องเที่ยวร้อยละ 20 มีความประทับใจต่อบุคลากรทางการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายในระดับมากที่สุด ด้วยเหตุผล คือ บุคลากรทางการท่องเที่ยวให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว และให้ความเป็นมิตรต่อนักท่องเที่ยว

9.4) ความประทับใจระดับน้อยที่สุด นักท่องเที่ยวร้อยละ 5 มีความประทับใจต่อบุคลากรทางการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายในระดับน้อย ด้วยเหตุผล คือ บุคลากรทางการท่องเที่ยวไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมากนัก

4.1.3 องค์ความรู้และศักยภาพด้านนักท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ (1) นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักของพิมาย (2) วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายของนักท่องเที่ยว (3) ช่วงเวลาหรือเทศกาลที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว (4)

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักของพิมาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่านักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของอำเภอพิมาย ในกรณีที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นักเรียน นักศึกษา ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยว อำเภอพิมายเป็นนักท่องเที่ยวทั่วไปไม่ได้ขึ้นชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยตรง ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ วิทยากร ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ขึ้นชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นทุนเดิมและต้องการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของปราสาทหินพิมาย สำหรับลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินักเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะและเป็นครอบครัว โดยนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวอำเภอพิมายมีทุกเพศทุกวัย แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 6 – 60 ปี ประกอบอาชีพนักเรียน นักศึกษา รับราชการ พนักงานบริษัทเอกชน และเกษียณอายุราชการ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนไทย และเป็นคนต่างจังหวัด

2) วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายของนักท่องเที่ยว สามารถจำแนกได้ 8 ข้อ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 อันดับและวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย

อันดับ	วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยว
อันดับ 1	เป็นทางผ่านและแวะเที่ยว (35%)
อันดับ 2	เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมขอม (30%)
อันดับ 3	เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (15%)
อันดับ 4	ตั้งใจมาเยี่ยมชมปราสาทหินพิมายโดยตรง (8%)
อันดับ 5	พาญาติ เพื่อน คนรู้จักมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา (5%)
อันดับ 6	เพื่อความเพลิดเพลินและเพื่อทัศนศึกษา (4%)
อันดับ 7	เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเพื่อรับประทานอาหารมือเที่ยง (2%)

ตารางที่ 4.7 อันดับและวัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย (ต่อ)

อันดับ	วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยว
อันดับ 8	เพื่อประชุมสัมมนา เพื่อทำบุญ อยู่ใกล้ กรุงเทพมหานคร สักการะพระพุทธรูปเก่าแก่ และเยี่ยมชมอุทยานไทรงาม (1%)

3) ช่วงเวลาหรือเทศกาลที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่านักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายในช่วงฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม เพราะอากาศไม่ร้อน โดยช่วงเวลาที่นิยมมาท่องเที่ยวได้แก่ ช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ วันหยุดยาว เช่น เทศกาลปีใหม่ เทศกาลเที่ยวพิมาย เป็นต้น และนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากที่สุดในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย (สัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนทุกปี)

4) ทักษะคตินักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย พบว่านักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายเป็น 3 ระดับ ได้แก่

4.1) ทักษะคิดระดับดีหรือชอบหรือประทับใจหรือพอใจ เป็นทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 เนื่องด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้ ปราสาทพิมายมีความสวยงาม ยิ่งใหญ่อลังการและมีความสมบูรณ์ อาหารอร่อย ที่พักสะดวกสบาย แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในตัวเมืองของอำเภอพิมาย การเดินทางสะดวกสบาย ชุมชนท้องถิ่นให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมที่ดี ภูมิทัศน์สวยงาม ได้เห็นถึงความสามารถของคนในอดีต ความพยายามในการก่อสร้างปราสาทหินพิมาย การเรียงหินแต่ละก้อน มีความเก่าแก่ เป็นร่องรอยอารยธรรมขอมโบราณและถ้ามีโอกาสอยากกลับมาเที่ยวพิมายอีกครั้ง

4.2) ทักษะคิดระดับเฉย ๆ หรือปานกลาง เป็นทัศนคติอันดับรองลงมาของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 35 โดยมีเหตุผลว่าอำเภอพิมายเป็นอำเภอขนาดเล็ก และช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายมีประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมภายในงานน้อย สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

4.3) ทักษะคิดระดับน้อย เป็นทัศนคติอันดับที่ 3 ของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 15 เนื่องด้วยเหตุผล ดังนี้ อากาศร้อน ค่าเข้าชมปราสาทหินพิมายสำหรับนักท่องเที่ยวมีราคาแพงเกินไป การบูรณะซ่อมแซมบางจุดต่อเติมไม่เหมือนของจริง ที่พักและที่จอดรถน้อยไม่เพียงพอในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย

4.1.4 องค์ความรู้และศักยภาพด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ (1) การให้บริการรถโดยสารเพื่อเดินทางไปอำเภอพิมาย (2) ธุรกิจที่พักที่ได้รับความนิยมของอำเภอพิมาย (3) ธุรกิจอาหารที่ได้รับความนิยมของพิมาย (4) ธุรกิจนำเที่ยวที่ให้บริการนำเที่ยวภายในอำเภอพิมาย (5) สินค้าที่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกอำเภอพิมาย (6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยมียุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

1) การให้บริการรถโดยสารเพื่อเดินทางไปอำเภอพิมาย

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าบริษัทที่ให้บริการรถโดยสารไปพิมายมีอะไรบ้าง แต่เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชน พบว่า รถที่ให้บริการมี 2 ประเภท คือ รถโดยสารมีจำนวน 25 คัน และรถตู้มีจำนวน 4 คัน (ให้บริการ นครราชสีมา-พิมาย-ชุมพวง) ทั้งนี้ รถโดยสารเริ่มให้บริการจากอำเภอชุมพวงเวลา 04.00 น. และรถโดยสารคันสุดท้ายออกจาก บขส. แห่งที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา เวลา 22.00 น. รถโดยสารจะเริ่มวิ่งทุก 20 นาที ในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายจะให้บริการรถเสริมออกจากอำเภอพิมายไป บขส. แห่งที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา เวลา 23.00 น. และรถตู้จะวิ่งทุก 1 ชั่วโมง เมื่อพิจารณาจากประเภทรถ จำนวนรถและช่วงเวลาให้บริการ กลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชนมีความเห็นว่าเพียงพอสำหรับให้บริการ โดยมีจุดแข็ง คือ ราคามีความเหมาะสม เป็นไปตามที่กรมการขนส่งกำหนด มีการปรับปรุงสภาพรถดีขึ้น การวิ่งในแต่ละรอบมีการจับเวลาตามจุดต่าง ๆ ออกตรงเวลา การให้บริการอยู่ในระหว่างพอใช้ไปถึงระดับดี พนักงานบริการดี ยิ้มแย้มแจ่มใสและจำนวนรถเพียงพอกับความต้องการ ส่วนจุดอ่อน คือ รถมีจำนวนจำกัด ช่วงเทศกาลไม่มีการเสริมรถทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว รถโดยสารบางคันเก่า โทรมและอากาศร้อน พนักงานพูดจาไม่สุภาพและบริการไม่ดี พนักงานขับลาออกบ่อย รถโดยสารบางคันวิ่งไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด

2) ธุรกิจที่พักที่ได้รับความนิยมของอำเภอพิมาย

พบว่า ธุรกิจที่พักประเภทโรงแรมได้รับความนิยมมากที่สุด เนื่องจากให้บริการแบบครบวงจร คือ ให้บริการสระว่ายน้ำ ร้านอาหาร และสถานบันเทิง ส่วนธุรกิจที่พักประเภทรีสอร์ตที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เป็นรีสอร์ตที่มีความเป็นส่วนตัวและแวดล้อมด้วยธรรมชาติ นอกจากนี้ยังพบว่า การตั้งชื่อธุรกิจประเภทที่พักเป็นรีสอร์ตจะส่งผลกระทบต่อในแง่ลบของธุรกิจที่พัก เจ้าของธุรกิจจึงเลือกใช้วิธีการตั้งชื่อธุรกิจที่พักเป็นประเภทอื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการเข้าใจในลักษณะดังกล่าว เช่น ตั้งชื่อเป็นโฮมสเตย์แทนรีสอร์ต ซึ่งหากพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของธุรกิจที่พักดังกล่าว จัดอยู่ในหมวดธุรกิจที่พักประเภทรีสอร์ต อย่างไรก็ดี กลุ่มตัวอย่างประเภทนักท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าธุรกิจที่פקของอำเภอพิมายมีอะไรบ้าง ทั้งนี้ ธุรกิจที่פקมีจุดแข็ง คือ ราคาเหมาะสม พนักงานบริการดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบ ตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมดี มีการปรับปรุงห้องพักอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจที่פקบางแห่งให้บริการแบบครบวงจร คือ มีสระว่ายน้ำ ร้านอาหาร สถานบันเทิง จุดอ่อน คือ นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักธุรกิจที่פקของพิมาย ไม่ค่อยประชาสัมพันธ์ธุรกิจที่פקเท่าที่ควร แสวงหาผลกำไรมากเกินไป ธุรกิจที่פקบางแห่งมีสภาพทรุดโทรม ห้องפקแคบ ตั้งอยู่นอกเมืองเดินทางลำบากและการบริการไม่ดี

3) ธุรกิจอาหารที่ได้รับความนิยมของพิมาย

พบว่า ธุรกิจอาหารที่ได้รับความนิยมของพิมาย มักเป็นร้านอาหารท้องถิ่น อยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ ธุรกิจอาหารมีจุดแข็ง คือ ราคาเหมาะสม เป็นอาหาร อาหารอร่อย การบริการดี บรรยากาศดี สภาพแวดล้อมดี ปลอดภัย สะอาด เป็นธรรมชาติ พนักงานบริการดี จุดอ่อน คือ ช่วงเทศกาลไม่เพียงพอกับความต้องการ ราคาแพง พนักงานน้อย บางร้านมีที่จอดรถน้อย สภาพแวดล้อมบางร้านมีกลิ่นเหม็น ส่วนใหญ่อยู่นอกเมืองต้องเดินทางไกล ร้านอาหารบริเวณไทรงามเป็นร้านอาหารแบบชาวบ้าน ไม่ได้คิดเกรด เป็นร้านอาหารแบบชาวบ้านเป็นเพียงไม่ได้มีลักษณะแบบร้านอาหาร ช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายร้านอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

4) ธุรกิจนำเที่ยวที่ให้บริการนำเที่ยวภายในอำเภอพิมาย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ทั้งภาครัฐ ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวไม่ทราบว่าธุรกิจให้บริการนำเที่ยวพิมายมีอะไรบ้าง เมื่อสอบถามภาคเอกชนที่ดำเนินธุรกิจด้านนี้ พบว่า ธุรกิจนำเที่ยวที่ให้บริการนำนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย ส่วนใหญ่มาจากภาคใต้ อาทิ จังหวัดสงขลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น บริษัทนำเที่ยวที่เป็นของจังหวัดนครราชสีมาและจัดทัวร์มาที่อำเภอพิมายโดยตรงมีจำนวนน้อย ส่วนใหญ่บริษัทนำเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมาจะจัดทัวร์ไปแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดอื่น โดยกลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชนกล่าวว่า

“...จุดอ่อน คือ ของโคราชไม่มีบริษัททัวร์ที่จัดทัวร์ในโคราชมีแต่จัดทัวร์ไปที่อื่นถ้ามีก็ราคาแพงมาก...”

(G04)

ภาคเอกชนบางส่วนมีความเห็นว่าธุรกิจนำเข้าที่มีจุดแข็ง คือ ราคาเหมาะสม การบริการดี แต่มีจุดอ่อน คือ บางบริษัทไม่สอบถามลูกค้าไว้ก่อนว่าไม่สามารถรับประทานอาหารประเภทใดบ้าง บางบริษัทให้นักศึกษาฝึกงานเป็นผู้ติดต่อประสานงานทำให้การติดต่อสื่อสารไม่ครบถ้วน

5) สินค้าที่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกอำเภอพิมาย

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าสินค้าที่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นมีดังนี้ (1) กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ กระจยาสารท เส้นหมี่พิมาย เป็ดย่างพิมาย (2) กลุ่มสินค้าโอท็อป ได้แก่ เครื่องจักสาน หวาย ผ้าไหมพิมาย เสื้อแปรรูป และสินค้าทั่วไป ได้แก่ พวงกุญแจ ปราสาทหินพิมายจำลอง หมวกใบตาล หลั๊กโกโล กระเป๋าผ้า ทับหลัง หลั๊กโกโล ตู้ไปรษณีย์ หมวกใบตาลพิมาย ไม้กวาด อุปกรณ์ทำอาหารที่ทำจากวัตถุดิบจากธรรมชาติ เครื่องปั้นดินเผา อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชนและนักท่องเที่ยวบางส่วนมีความเห็นตรงกันว่า สินค้าของธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกของพิมายไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่หลากหลาย สามารถพบสินค้าเหล่านี้ได้ตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป ของที่ระลึกที่จำหน่ายภายในร้านมาจากการฝากขายจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกมีจุดแข็ง คือ ราคาไม่แพง สินค้าสามารถใช้งานได้จริง มีความสวยงาม การให้บริการลูกค้าดี จุดอ่อน คือ สินค้าไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่มีความหลากหลาย สินค้ามีจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป สินค้ามีจำนวนน้อย ไม่แยกเป็นหมวดหมู่ชัดเจน ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่น่าสนใจ ไม่มีการปรับปรุงรูปแบบของสินค้า

6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถจัดหมวดหมู่ข้อเสนอแนะตามองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 49) จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

- 6.1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย
- 6.2) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว
- 6.3) ด้านนักท่องเที่ยว
- 6.4) ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว

โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

6.1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอฟิมาย

6.1.1) การจัดการภูมิทัศน์ ควรปรับภูมิทัศน์ให้สวยงาม และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน มีการบริหารจัดการที่ดีควบคู่ไปกับความเป็นธรรมชาติ บริเวณอุทยานไทรงามไม่ควรให้มีหมอก ควรจัดให้อยู่บริเวณใกล้เคียง เพราะทำให้เสียความเป็นธรรมชาติ เป็นต้น

6.1.2) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ควรมีการดำเนินงานร่วมมือกันทั้งภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น ควรปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงยุคปัจจุบัน ควรเปิดไฟช่วงในตัวปราสาทตอนกลางคืน ให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมช่วงกลางคืน

6.1.3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้อยู่ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การฝึกซ้อมระบำฟิมายประ เป็นต้น

6.1.4) สิ่งอำนวยความสะดวก (1) ควรเพิ่มที่จอดรถ เพราะน้อยเกินไป ไม่เพียงพอับความต้องการ (2) ป้ายบอกทางน้อยและไม่ชัดเจน (3) ควรมีห้องน้ำกระจายตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพราะปัจจุบันมีน้อย

6.1.5) ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ ได้แก่ (1) ควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และทำให้เป็นระบบ (2) ฟิมายมีของดีหลากหลาย จะทำอย่างไรให้น่าสนใจอย่างเป็นธรรมชาติ (3) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นเรื่องของความเป็นธรรมชาติ ทำโดยวิถี และจะทำให้การนำเสนอเกิดความยั่งยืน (4) หน่วยงานระดับสูงควรให้การสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (5) บริเวณรอบนอกควรดูแลความสะอาดให้มากกว่านี้ เนื่องจากปัจจุบันยังไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร (6) ควรดึงความเป็นตัวตน ขยายความเป็นแหล่งท่องเที่ยว อาจจะเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อดึงนักท่องเที่ยว (7) ฟิมายควรมีตลาดน้ำและถนนคนเดิน เพื่อเพิ่มกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้เดินเที่ยวในช่วงเย็น (8) ควรสร้างจิตสำนึกคนฟิมายรักและหวงแหนในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน (9) ควรส่งเสริมให้ชาวบ้านที่มีฝีมือด้านต่าง ๆ มาร่วมแสดงในปราสาท เช่น การแสดงวิถีชีวิตของคนฟิมาย เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน (10) ควรมีรถวิ่งส่งนักท่องเที่ยวจากจุดหนึ่งอีกจุดหนึ่ง หรือจังหวัดหนึ่ง เช่น ปราสาทหินฟิมายไปเขาพนมรุ้ง เพราะเป็นเส้นทางท่องเที่ยวประเภทเดียวกัน

6.2) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะด้านการตลาดการท่องเที่ยว ได้แก่ (1) ควรผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของฟิมายในรูปแบบใหม่ ๆ โดยเฉพาะอุทยานไทรงามไม่ค่อยได้ประชาสัมพันธ์ให้

นักท่องเที่ยวรู้จักมากขึ้น (2) ควรผลิตสื่อที่สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ เพราะแหล่งท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่ตอนนี้สื่อยังไม่ถึงนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร (3) ควรมีส่วนให้บริการข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว (4) ควรทำเป็นแผนที่หรือเส้นทางท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย (5) ควรจัดให้มีเส้นทางท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย (6) ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวพิมายตลอดปี

6.3) ด้านนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะด้านนักท่องเที่ยว ได้แก่ (1) ควรทำให้นักท่องเที่ยวใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวที่อำเภอพิมายให้นานที่สุด (2) ควรเพิ่มกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากกว่านี้ เช่น สอนการทำอาหารพื้นบ้าน สอนทอผ้าไหม การทำเส้นหมี่พิมาย การแสดงระบำพิมายประ และการละเล่นพื้นบ้าน เพราะปัจจุบันนักท่องเที่ยวทำได้เพียงไปถ่ายรูปซื้อของฝากแล้วกลับบ้านเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนร่วมอะไร

6.4) ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว

6.4.1) ธุรกิจที่พัก ได้แก่ ควรมีธุรกิจที่พักขนาดใหญ่รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีเอกลักษณ์และสะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น

6.4.2) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ได้แก่ (1) สินค้าที่ระลึกไม่มีความหลากหลายและสะท้อนความเป็นท้องถิ่น ควรสร้างจุดขายมากกว่านี้ (2) ร้านขายสินค้าที่ระลึกควรจัดตั้งเป็นศูนย์จำหน่ายสินค้าที่ระลึก ไม่ควรวางสินค้าไว้กับพื้นเพราะดูไม่เหมาะสม (3) ควรสนับสนุนและจัดสรรพื้นที่ให้ชาวบ้านได้มีพื้นที่ในการขายสินค้าท้องถิ่น หรือ สินค้าโอท็อป มากกว่านี้

6.4.3) ธุรกิจนำเที่ยว ได้แก่ ควรมีมัคคุเทศก์ประจำตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพิ่มมากขึ้น

6.4.4) เทศกาลเที่ยวพิมาย ได้แก่ (1) ร้านขายของในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายเยอะเกินไป ควรมีการแบ่งโซนของสินค้าที่จำหน่าย เพราะพื้นที่น้อย บางร้านซ้อนกัน ทำให้ถนนแคบเดินไม่สะดวกสบาย (2) ควรปรับลดราคาเช่าพื้นที่ขายของในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย เพราะคนพิมายไม่ได้ขาย ของเนื่องจากค่าเช่าที่แพงมาก พ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่

6.4.5) ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ ได้แก่ (1) ควรมีบริการรถรางนำชมตลอดทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย (2) ร้านขายของทุกร้านควรจับมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่มุ่งหวังผลกำไรมากเกินไป (3) ชุมชนท้องถิ่นต้องเป็นเสมือนมัคคุเทศก์สามารถเล่าประวัติความเป็นมาของพิมายให้นักท่องเที่ยวฟังได้ (4) ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายให้กับชุมชนท้องถิ่น (5) ควรสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ

การท่องเที่ยวให้บุคลากรในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำมาวางแผนการท่องเที่ยวได้ (6) ควรมีร้านที่สามารถนั่งได้นาน ๆ ๑ ชั่วโมง

4.2 การค้นหาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอพิมาย

การค้นหาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอำเภอพิมาย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 18 คน จากแหล่งท่องเที่ยว 18 แห่ง สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาแหล่งท่องเที่ยว 18 แห่ง เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวและสามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ประกอบกับผู้วิจัยมีข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการทำวิจัยไม่สามารถนำแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งของอำเภอพิมายมาจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ผู้วิจัยจึงเลือกแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบางแห่งมาศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมในเชิงลึก ทั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแต่ละแห่งจะนำเสนอข้อมูลใน 3 ประเด็น ตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ (1) ความสมบูรณ์ (2) ความดึงดูดใจ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา เอกลักษณ์หรือความพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว ความมีชื่อเสียง ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภทตามหลักการแบ่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545: 8 – 9) ดังนี้

4.2.1 ประเภทโบราณสถานมีทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์และวัดเดิม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

1.1) ความสมบูรณ์

พ.ศ. 2519 – 2532 กรมศิลปากรได้จัดตั้งโครงการอุทยานประวัติศาสตร์พิมายขึ้น ทำการบูรณะและปรับปรุงเมืองพิมายจนเสร็จเรียบร้อย และเปิดเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าชม โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ พระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2532 ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ตั้งกีดสำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลบำรุงรักษาโบราณสถาน โดยรอบเมืองพิมายให้มีสภาพมั่นคงแข็งแรงสวยงามและสะอาดเหมาะสม แก่การท่องเที่ยว ตลอดจนบริการข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีของเมืองพิมายแก่นักท่องเที่ยวและ

1.2.3) ความมีชื่อเสียง

อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเป็นที่รู้จักระดับนานาชาติ เพราะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ถ้าแยกเฉพาะปราสาทขอม ปราสาทหินพิมายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมากที่สุดในประเทศ (คูสิต ทูมมากรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

การเดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พิมายถือว่าสะดวกสบายสามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร และรถสองแถว ตั้งอยู่ในอำเภอพิมายเมืองพิมาย ค่าใช้จ่ายในการเข้าชมปราสาทหินพิมาย คนไทย 20 บาทต่อคน ชาวต่างชาติ 100 บาทต่อคน เปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลา 07.30 – 18.00 น. ผู้รู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย คือ นายคูสิต ทูมมากรณ์ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เบอร์โทรศัพท์ 0-4447-1568 (คูสิต ทูมมากรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

1.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

อุทยานประวัติศาสตร์พิมายถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายที่มีโอกาสในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเป็นศิลปวัฒนธรรมของอาณาจักรขอมโบราณ เป็นสถานที่ที่แสดงถึงความเจริญด้านศาสนสถานของขอมในอดีต มีความเก่าแก่และมีความสวยงามมาก ปัจจุบันได้รับการบูรณะอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นปราสาทหินที่มีความสมบูรณ์ของตัวปราสาทมากที่สุดของประเทศไทย (2) ด้านผู้รู้ อุทยานประวัติศาสตร์พิมายสามารถจำแนกผู้รู้ ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นมัคคุเทศก์ที่ทางอุทยานจัดเตรียมไว้สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว กลุ่มนี้จะมีความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์พิมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การเข้าอบรม เป็นต้น กลุ่มที่สองเป็นผู้รู้ในชุมชน กลุ่มนี้จะมีความรู้ในลักษณะของเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับการก่อสร้างปราสาทหินพิมาย เป็นต้น (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนในการกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นได้ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ คอยให้ความรู้และคำแนะนำกับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ มัคคุเทศก์จะได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันการศึกษาต้นสังกัดและอุทยานประวัติศาสตร์ เพื่อให้มัคคุเทศก์มีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวมากที่สุด (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อุทยานประวัติศาสตร์พิมายสามารถจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ เช่น การเปิดโอกาสให้

ยุวมัคคุเทศก์เป็นผู้นำเยี่ยมชมและให้ความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์พิมายแก่นักท่องเที่ยว การเปิดโอกาสให้ผู้รู้ในชุมชนได้บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการก่อตั้งอุทยานประวัติศาสตร์พิมายตาม ความเชื่อของบรรพบุรุษให้นักท่องเที่ยวได้รับฟัง เป็นต้น (คู่มือ ทูมมารณ์, สัมภาษณ์. 2556)

2) อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

2.1) ความสมบูรณ์

อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ให้ดูสวยงาม มากยิ่งขึ้น ซึ่งจากในอดีตพื้นที่บริเวณนี้เป็นทุ่งนา ไม่มีถนนตัดผ่าน ปัจจุบันอนุสรณ์สถานวีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของอำเภอพิมาย การเดินทางสะดวกสบาย สวยงาม (บุญ หนากลาง, สัมภาษณ์. 2556)

2.2) ความดึงดูดใจ

2.2.1) ประวัติความเป็นมาของอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

คุณย่าบุญเหลือเป็นวีรสตรีอีกท่านหนึ่งของจังหวัดนครราชสีมา เมื่อครั้ง กองทัพเจ้าอนุวงศ์หยุดพักระหว่างเดินทางไปเวียงจันทน์ บริเวณทุ่งสัมฤทธิ์ คุณหญิงโมและคุณย่า บุญเหลือ จึงได้ออกก่อกองทัพ โดยให้ชาวบ้านเลี้ยงสุราและอาหารแก่ทหารลาว เมื่อทหารของเจ้า อนุวงศ์กินเหล้าเมาจนขาดสติแล้ว ชาวบ้านที่ทุ่งสัมฤทธิ์ทั้งชายและหญิง ต่างเข้าแย่งอาวุธและฆ่า ทหารลาวตายเป็นจำนวนมาก เหตุการณ์ครั้งนั้น ทำให้บุญเหลือได้เสียชีวิต เพราะต้องการหลอก หล่อทหารลาวเข้าไปตรงบริเวณเกวียนที่บรรจุทุกดินประสิว และเกิดระเบิดขึ้นจนสามารถเอาชนะ ทหารลาวได้ (บุญ หนากลาง, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.2) เอกลักษณ์ของอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นสถานที่สถิตดวงวิญญาณคุณย่าบุญ เหลือ รูปปั้นคุณย่าบุญเหลืออยู่ในท่าถือคบเพลิงที่นำไปจุดเกวียนบรรจุทุกดินระเบิดของทหารลาว อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์เป็นที่เคารพ สักการะของชาวอำเภอพิมาย และชุมชนที่ใกล้เคียง ทั้งนี้ ทุกวันที่ 4 มีนาคมของทุกปี จะเป็นวันสดุดีวีรกรรมของคุณย่าบุญเหลือ โดยมีผู้ว่าราชการ จังหวัด ข้าราชการ พ่อค้าและประชาชนได้ร่วมกันสดุดี พร้อมทั้งเปลี่ยนผ้าตะเบงมาน ตามสีแห่งปี มอบพวงมาลัยและวางพวงมาลา ณ อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ (บุญ หนากลาง, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.3) ความมีชื่อเสียง

อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ มีชื่อเสียงในระดับภูมิภาค สังกัดได้จากการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (บุญ หนากลาง, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ตั้งอยู่ในเขตบ้านสัมฤทธิ์ หมู่ที่ 1 ตำบลสัมฤทธิ์ อำเภอพิมาย ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมา 46 กิโลเมตร สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว และรถโดยสาร และสามารถเข้าเยี่ยมชมและสักการะคุณย่าบุญเหลือได้ทุกวันที่ผู้เกี่ยวข้องกับอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ คือ นายบุญ หนากลาง อดีตผู้ใหญ่บ้านทุ่งสัมฤทธิ์และอดีตกำนันตำบลทุ่งสัมฤทธิ์ ผู้ร่วมก่อตั้งอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ (บุญ หนากลาง, สัมภาษณ์. 2556)

2.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์เป็นสถานที่สถิตดวงวิญญาณคุณย่าบุญเหลือ และเป็นที่เคารพสักการะของชุมชนท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียง ภูมิทัศน์โดยรอบมีความสวยงาม (2) ด้านผู้รู้ อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์มีผู้รู้ในชุมชนที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ อาทิ ประวัติการก่อสร้างอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ประวัติความเป็นมาของคุณย่าบุญเหลือ ความเชื่อต่าง ๆ ที่มีต่อคุณย่าบุญเหลือ เป็นต้น (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบการแสดงผลงานสดุดีวีรกรรมของคุณย่าบุญเหลือ และกำหนดให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าร่วมการแสดงผล (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เช่น การเปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นยุวมัคคุเทศก์คอยให้ความรู้และนำเยี่ยมชมอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์แก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น (บุญ หนากลาง, สัมภาษณ์. 2556)

3) วัดเดิม

3.1) ความสมบูรณ์

วัดเดิม ได้มีการบูรณะซ่อมแซมอย่างต่อเนื่อง ตามจิตศรัทธาของชาวอำเภอพิมาย ในอดีตที่มีศาลาวัดเพียงไม่กี่หลัง ส่วนหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง และหลวงพ่อบุชวิมาชะ

ได้มีการบูรณะเพียง 1 ครั้ง โดยการทาสีและฉาบปูนใหม่ ก่อนจะอันเชิญขึ้นประดิษฐานในพระวิหารของวัดเดิม (พระโพธิวรญาณ, สัมภาษณ์. 2556)

3.2) ความดึงดูดใจ

3.2.1) ประวัติความเป็นมาของวัดเดิม

ประวัติความเป็นมาของวัดเดิมยังไม่ชัดเจน ตามคำบอก กล่าวว่า วัดเดิมเป็นวัดดั้งเดิม ก่อตั้งขึ้นเมื่อประมาณ 300 กว่าปีที่ผ่านมา เริ่มก็ตั้งในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสิน เป็นวัดที่ก่อตั้งก่อนทุกวัดในอำเภอพิมาย ประชาชนจึงเรียกว่า “วัดเดิม” แต่ก่อนจะมีวัดอยู่ในปราสาทหินพิมาย ภายหลังได้ย้ายวัดออกมาจากปราสาทหินพิมาย ภายในปราสาทหินพิมายจะมีหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดงประดิษฐานอยู่ ต่อมา กรมศิลปากรได้เข้ามาดูแลปราสาทหินพิมาย จึงได้อันเชิญหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง มาประดิษฐานที่วัดเดิม สาเหตุที่เรียกว่า หลวงพ่อดำ เพราะว่าทาสีดำและลงลักษณะสีดำ แต่ยังไม่ได้ปิดทอง ส่วนหลวงพ่อแดงก็ทาสีแดงลงลักษณะ แต่ยังไม่ได้ปิดทองเช่นกัน นอกจากหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง ที่ประดิษฐานอยู่ในวัดเดิมแล้วยังมี หลวงพ่อพุทธวิมาเย ประดิษฐานอยู่เช่นกัน (พระโพธิวรญาณ, สัมภาษณ์. 2556)

หลวงพ่อกุศลวิมาเย เป็นพระพุทธรูปศิลา ซึ่งประชาชนชาวอำเภอพิมายนับถือมาก คำว่า “วิมาเย” สันนิษฐาน ว่ามาจากสมัยก่อนที่ปรากฏชื่อเมืองพิมายในศิลาจารึกสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชที่ 1 (ปี พ.ศ. 1159 – 1172) ต่อมาได้สร้างปราสาทหินพิมาย จึงได้อันเชิญขึ้นมาประดิษฐานที่กลางปราสาทประธานของปราสาทหินพิมาย เมื่อเวลาผ่านไปตัวองค์หลวงพ่อกุศลวิมาเยตามกาลเวลา เหลือเฉพาะเศียรของหลวงพ่อกุศลวิมาเยในสมัยนั้นจึงได้นำเศียรของท่านมาบูรณะใหม่ โดยนำศิลาแดงในปราสาทหินพิมายมาหล่อเป็นตัวองค์พระและใช้เศียรของหลวงพ่อกุศลวิมาเย (พระโพธิวรญาณ, สัมภาษณ์. 2556)

3.2.2) ความพิเศษของวัดเดิม

ความพิเศษของวัดเดิม คือ เป็นวัดเก่าแก่และเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอพิมาย เป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง และหลวงพ่อกุศลวิมาเย ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวอำเภอพิมายและนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมและสักการะขอพรมีทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ (พระโพธิวรญาณ, สัมภาษณ์. 2556)

3.2.3) ความมีชื่อเสียง

หลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง และหลวงพ่พุทธรวิมาเย ที่ประดิษฐานอยู่ในวัดเดิมถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์ที่นักท่องเที่ยว เมื่อเดินทางมาถึงอำเภอพิมายต้องเข้ามาสักการะขอพรก่อนเดินทางท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย หรือ ก่อนเดินทางกลับบ้านหลังจากเที่ยวอำเภอพิมายเสร็จแล้ว มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาสักการะอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงวันหยุด เทศกาลต่าง ๆ (พระโพธิวรญาณ, สัมภาษณ์. 2556)

3.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงวัดเดิม

การเดินทางเพื่อมาสักการะหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง และหลวงพ่พุทธรวิมาเยบริเวณวัดเดิม สามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร สามารถเข้าไปสักการะได้ทุกวัน วัดเดิมตั้งอยู่บริเวณชุมชนตะวันตกวัดเดิม ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้รู้เกี่ยวกับวัดเดิม คือ ท่านเจ้าคุณ ดร. สมเด็จพระโพธิวรญาณ (หลวงพ่อเขียว) เจ้าอาวาสวัดเดิม (พระโพธิวรญาณ, สัมภาษณ์. 2556)

3.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

วัดเดิมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว วัดเดิมเป็นวัดเก่าแก่ของอำเภอพิมาย และเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดงและหลวงพ่พุทธรวิมาเย ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะบูชาของชาวอำเภอพิมายและนักท่องเที่ยว (2) ด้านผู้รู้ วัดเดิมมีผู้รู้ในชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของวัดเดิม ประวัตติความเป็นมาของหลวงพ่ทั้ง 3 องค์ ผู้รู้ดังกล่าวพร้อมที่จะให้ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน วัดเดิมเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริจาคเงิน เพื่อบูรณะซ่อมแซมวัดเดิม (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ วัดเดิมสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นยุวมัคคุเทศก์คอยให้ความรู้เกี่ยวกับวัดเดิม การจัดให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดเดิม อาทิ กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ เป็นต้น (พระโพธิวรญาณ, สัมภาษณ์. 2556)

4.2.2 ประเภทโบราณวัตถุมี 1 แหล่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

1.1) ความสมบูรณ์

ในปี พ.ศ. 2532 – 2536 กรมศิลปากรได้พัฒนาปรับปรุง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายให้ถูกต้องตามหลักวิชาการพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนโครงการจากน้ำพระทัยจากในหลวงหรือโครงการอีสานเขียว ก่อสร้างอาคาร 3 หลังเชื่อมต่อกัน พร้อมทั้งจัดแสดงโบราณวัตถุและปรับปรุงภูมิทัศน์ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ถือได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงถูกต้องตามหลักวิชาการ และได้มาตรฐานสากลแห่งหนึ่งในประเทศไทย (กรมศิลปากร, 2551: 8)

การจัดแสดงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ อาคารชั้นบน อาคารชั้นล่าง และอาคารโถงจัดแสดงโบราณวัตถุ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 อาคารชั้นบน จัดแสดงเรื่องพัฒนาการของสังคมในดินแดนแถบอีสานตอนล่าง แสดงถึงรากฐานการกำเนิดอารยธรรม ซึ่งมีที่มาจากความเชื่อต่าง ๆ ตลอดจนอิทธิพลภายนอกที่เข้ามามีบทบาทตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 อาคารชั้นล่าง จัดแสดงเรื่อง โบราณคดีและประวัติศาสตร์ของเมืองพิมาย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของเมือง การสร้างปราสาทหินพิมาย หลักฐานความเจริญทางศาสนา สังคม เศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม

ส่วนที่ 3 อาคารโถงจัดแสดงโบราณวัตถุซึ่งเป็นส่วนประกอบสถาปัตยกรรมหินทราย อาทิ ทับหลัง หน้าบัน เสาประดับกรอบประตู กุฏิขนาบ บัวยอดปราสาทและปราสาทจำลอง เป็นต้น (กรมศิลปากร, 2551: 9)

1.2) ความดึงดูดใจ

1.2.1) ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

ในปี พ.ศ. 2507 กรมศิลปากรได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลฝรั่งเศส ผ่านองค์การสนธิสัญญาร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ส.ป.อ.) บูรณะปราสาทหินพิมายจนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2511 จึงเก็บรวบรวมโบราณวัตถุจากการขุดแต่งบูรณะในครั้งนั้นและจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างจัดแสดงพร้อมทั้งจัดทำป้ายคำบรรยายโบราณวัตถุ หน่วยศิลปากรที่ 6 ในลักษณะของพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง โดยตั้งชื่อว่า พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร มีลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งนี้อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา กรมศิลปากร (กรมศิลปากร, 2551: 7 – 8)

1.2.2) เอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย เป็นสถานที่เก็บรวบรวมชิ้นส่วนโบราณวัตถุ เครื่องประดับ ทับหลัง หน้าบัน เป็นแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับโบราณวัตถุของขอมก็สามารถมาศึกษาที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายได้ (ทศพร ศรีสมาน, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.3) ความมีชื่อเสียง

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ สังเกตได้จากการเดินทางมาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง อาทิ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น เมื่อปี พ.ศ. 2541 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายได้รับโล่รางวัลประเภทหน่วยงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว จัดโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ทศพร ศรีสมาน, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ความสะดวกสบายในการเดินทางมาเที่ยวพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายสามารถได้โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร และรถสองแถว ค่าใช้จ่ายสำหรับการเข้าชม คนไทย 20 บาทต่อคน ชาวต่างชาติ 100 บาทต่อคน เปิดให้บริการตั้งแต่วันพุธ – วันอาทิตย์ เวลา 09.00 – 16.00 น. ผู้รู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย คือ นายทศพร ศรีสมาน ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 0-4447-1167 (ทศพร ศรีสมาน, สัมภาษณ์. 2556)

1.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายมีโอกาสดำเนินการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายเป็นสถานที่เก็บรวบรวมชิ้นส่วนโบราณวัตถุ เครื่องประดับ ทับหลัง หน้าบัน เป็นแหล่งรวบรวมโบราณวัตถุที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย (2) ด้านผู้รู้ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายส่วนใหญ่เป็นภัณฑารักษ์ประจำพิพิธภัณฑสถานฯ ทั้งนี้ พิพิธภัณฑสถานฯ ได้จัดเตรียมภัณฑารักษ์ไว้เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับโบราณวัตถุต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในระดับการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การจัดกิจกรรมวันเด็กและเปิดอบรมให้กับผู้นำชุมชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะจัดขึ้นปีละ 1 – 2 ครั้ง (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมายสามารถจัดกิจกรรม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นที่ผ่านการฝึกอบรมแล้วมาทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์นำเยี่ยมชมโบราณวัตถุต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว การเปิดโอกาสนักท่องเที่ยวทำโปสการ์ดด้วยตนเองแล้วส่งโปสการ์ดดังกล่าวกลับบ้าน เพื่อเป็นการเตือนความทรงจำให้กับนักท่องเที่ยว (ทศพร ศรีสมาน, สัมภาษณ์. 2556)

4.2.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรมยังสามารถจำแนกได้อีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการแสดงพื้นเมือง มี 1 แห่ง ได้แก่ ระบายพิมายปุระ กลุ่มวิถีชีวิตมี 7 แห่ง ได้แก่ การพูดภาษาพิมาย การละเล่นสะบ้า การทำเครื่องจักสานหวาย การแกะสลักเทียนพรรษา การชกมวยพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาดและอุทยานไทรงาม กลุ่มอาหารพื้นบ้านมี 4 แห่ง ได้แก่ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมาย การทำกระยาสารทแม่ปรานีและการทำเป็ดย่างพิมาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ระบายพิมายปุระ

1.1) ความสมบูรณ์

ระบายพิมายปุระได้มีการพัฒนาทำร่าอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทำร่าให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ในช่วงแรกกำหนดผู้แสดงเป็น 5 คน ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็น 7 คน และ 9 คน 11 คน ตามลำดับ สาเหตุที่เพิ่มจำนวนนักแสดงเพื่อต้องการเพิ่มความอลังการและความตระการตายิ่งขึ้น นอกจากทำร่าแล้วชุดการแสดงก็มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบด้วยเช่นกัน เพื่อให้สะท้อนวัฒนธรรมขอมโบราณอย่างแท้จริง (วรรณิ อมัตริตนะ, สัมภาษณ์. 2556)

1.2) ความดั้งเดิม

1.2.1) ประวัติความเป็นมาของระบายพิมายปุระ

ระบายพิมายปุระเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2531 จากความตั้งใจของนางวรรณิ อมัตริตนะ คุณครูประจำโรงเรียนพิมายวิทยา ที่ต้องการให้มีชุดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอพิมาย โดยนำเอาทำร่าของพระคิระนาถราชที่ปรากฏปรากฏประชันของปราสาทหินพิมาย ภาพที่ปรากฏเป็นภาพของนางรำ แต่ไม่ปรากฏชื่อของทำร่า นางวรรณิ อมัตริตนะจึงนำเอาทำร่าดังกล่าวมาผนวกกับจินตนาการของตน ในยุคเริ่มแรกชุดการแสดงค่อนข้างมีปัญหา เนื่องจากขาดงบประมาณในการสนับสนุนคุณครูวรรณิ อมัตริตนะ จึงประยุกต์วัสดุที่มีอยู่ให้กลายเป็นเครื่องประดับต่าง ๆ อาทิ ต่างหู กำไล สร้อยทอง เป็นต้น ตามจินตนาการ (วรรณิ อมัตริตนะ, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.2) ความพิเศษของระบำพิมายปุระ

ความพิเศษของระบำพิมายปุระ คือ ท่ารำของพระศิวะนาฏราช เป็นท่ารำที่ยืนซ้อนกัน และมีมือแตกออกมา และต้องรำเป็นกลุ่มใหญ่ไม่สามารถรำเดี่ยวหรือรำ 2 คนได้ โดยท่ารำดังกล่าวจะปรากฏอยู่ในภาพจำหลัก ทั้งนี้ ท่ารำดั้งเดิมมี 5 ท่า แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความเหมาะสม ปัจจุบันท่ารำของระบำพิมายปุระมี 7 ท่า แต่ละท่าจะแตกต่างกัน (วรรณิ อมัตริตนะ, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.3) ความมีชื่อเสียง

ระบำพิมายปุระได้รับรางวัลชุดการแสดงยอดเยี่ยมระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทุกครั้งที่จังหวัดนครราชสีมาจัดกิจกรรมต่าง ๆ มักจะนำชุดการแสดงระบำพิมายปุระไปแสดงในกิจกรรมนั้น ๆ และมีโอกาสได้แสดงต่อหน้าพระที่นั่งพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นอกจากนี้ชุดการแสดงดังกล่าวมีโอกาสดำเนินการแสดงต่างประเทศ อาทิ สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 7 เมือง สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นต้น (วรรณิ อมัตริตนะ, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงระบำพิมายปุระ

การเดินทางเพื่อเยี่ยมชมการแสดงพิมายปุระสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ 2 ช่วงเวลา คือ เทศกาลเที่ยวพิมาย ในงานแสงสีเสียง และช่วงวัน เวลาราชการ สามารถเข้าเยี่ยมชมได้ที่โรงเรียนพิมายวิทยา นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารและรถสองแถว ผู้รู้เกี่ยวกับระบำพิมายปุระ คือ นางวรรณิ อมัตริตนะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนพิมายวิทยา เบอร์โทรศัพท์ 0-447-1105 (วรรณิ อมัตริตนะ, สัมภาษณ์. 2556)

1.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

ระบำพิมายปุระสามารถจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ระบำพิมายปุระมีความพิเศษ คือ เป็นท่ารำของพระศิวะนาฏราช เป็นท่ารำที่ยืนซ้อนกันและมีมือแตกออกมา ท่ารำดังกล่าวปรากฏอยู่ในภาพจำหลัก ระบำพิมายปุระยังได้รับรางวัลชุดการแสดงยอดเยี่ยมระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) ด้านผู้รู้ เป็นคุณครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนพิมายวิทยา ผู้ซึ่งคิดค้นท่ารำและพัฒนาท่ารำจนมีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของอำเภอพิมาย ผู้รู้ดังกล่าวมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดท่ารำให้กับผู้ที่มีความสนใจ แต่ต้องติดต่อประสานงานล่วงหน้าก่อน เพื่อทางโรงเรียนพิมายวิทยาจะได้เตรียมความพร้อม (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชาวชนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดยการเข้าเรียนรู้และฝึกกระบ

พินัยประณ โรงเรียนพินัยวิทยา (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถทำได้ โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมและฝึกรำพินัยประณได้ด้วยตนเอง โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด (วรรณิ อมัตริตนะ, สัมภาษณ์. 2556)

2) การพูดภาษาพินัย

2.1) ความสมบูรณ์

ภาษาพินัยเป็นภาษาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของอำเภอพินัย ไม่มีการเปลี่ยนแปลงภาษาพูดเป็นภาษาอื่น ๆ การออกเสียงคำยังคงเหมือนเดิม ปัจจุบันภาษาพินัยมักจะพูดกันในกลุ่มของผู้ใหญ่ สำหรับวัยเด็กมักพูดภาษาไทยกลางในการสื่อสารมากกว่าพูดภาษาพินัย แต่ก็คงใช้ภาษาพินัยในการสื่อสารอยู่เช่นกัน (ประณีต สมบัติสวัสดิ์, สัมภาษณ์. 2556)

2.2) ความดึงดูดใจ

2.2.1) ประวัติความเป็นมาของการพูดภาษาพินัย

ภาษาพินัยเป็นภาษาที่คนพินัยใช้ในการสื่อสารตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ภาษาพินัยจะมีลักษณะคล้ายภาษาโคราช แต่จะมีเอกลักษณ์เฉพาะ แตกต่างจากภาษาโคราชในการออกเสียงจะเป็นวรรณยุกต์เสียงจัตวา อาทิ “กินเช่า” หมายถึง “กินข้าว” “ไปนา” หมายถึง “ไปนา” ปัจจุบันภาษาพินัยยังเป็นภาษาที่ประชาชนในอำเภอพินัยใช้ในการสื่อสาร (ประณีต สมบัติสวัสดิ์, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.2) เอกลักษณ์ของการพูดภาษาพินัย

ภาษาพินัยจะมีเอกลักษณ์ คือ สำเนียงการออกเสียงคำจะแตกต่างกัน ภาษาโคราชจะออกเสียงคำสั้น แต่ภาษาพินัยจะออกเสียงคำยาวกว่า อาทิ “ออกลูก” หมายถึง “คลอดลูก” คำว่า “ออกลูก” จะลากเสียงยาวกว่าภาษาโคราช ถ้าเป็นคนโคราชจะฟังออกว่าคนที่กำลังสนทนาด้วยเป็นคนอำเภอพินัย เพราะสังเกตจากการออกเสียงคำ ภาษาพินัยจะอิงภาษาโคราชในการออกเสียง (ประณีต สมบัติสวัสดิ์, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.3) ความมีชื่อเสียง

ภาษาพินัยจะรู้จักกันในระดับท้องถิ่น โดยทั่วไปคนมักมองว่าภาษาพินัยและภาษาโคราชเหมือนกัน ซึ่งความจริงแล้วทั้ง 2 ภาษามีส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ถ้าเป็นคนต่างจังหวัดจะแยกความแตกต่างของทั้ง 2 ภาษาไม่ออก (ประณีต สมบัติสวัสดิ์, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการพูดภาษาพินาย

ภาษาพินายเป็นภาษาที่ประชาชนในอำเภอพินายใช้ในการสื่อสารการเรียนรู้ และฝึกพูดภาษาพินายสามารถเรียนรู้และฝึกพูดได้จากคนอำเภอพินายโดยตรง เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันหรือติดต่อสอบถามผู้รู้เกี่ยวกับภาษาพินาย คือ นางประณีต สมบัติสวัสดิ์ คุณครูสอนวิชาภาษาไทย ข้าราชการครูชำนาญ (ประณีต สมบัติสวัสดิ์, สัมภาษณ์. 2556)

2.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

ภาษาพินายมีโอกาสนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ เพราะเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ภาษาพินายมีเอกลักษณ์ คือ สำเนียงการออกเสียงคำจะแตกต่างกัน ภาษาโคราชจะออกเสียงคำสั้น แต่ภาษาพินายจะออกเสียงคำยาวกว่า ทั้งนี้ ชุมชนท้องถิ่นยังใช้ภาษาพินายในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน (2) ด้านผู้รู้ ประชาชนชาวพินายทุกคนสามารถเป็นผู้รู้ได้ เพราะสามารถพูดภาษาพินายได้ (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน โดยกำหนดให้ใช้ภาษาพินายกล่าวทักทายนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ อาทิ ประเพณีสงกรานต์ ช่วงเปิดการแสดงแสงสีเสียงในงานเทศกาลเที่ยวพินาย เป็นต้น (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ อาทิ การสอนการพูดภาษาพินายให้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น (ประณีต สมบัติสวัสดิ์, สัมภาษณ์. 2556)

3) การละเล่นสะบ้า

3.1) ความสมบูรณ์

การละเล่นสะบ้าของอำเภอพินายยังคงรูปแบบการเล่นเหมือนเดิมไม่ได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบหรือวิธีการเล่น แต่มีการปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์หรือลูกสะบ้าในการเล่นในอดีตลูกสะบ้าทำจากเขาควาย แต่เมื่อเขาควายหายากจึงเปลี่ยนมาเป็นทำจากไม้แทน เพราะสามารถหาได้ง่าย แต่ก็จะไม่คงทนเท่ากับเขาควาย (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

3.2) ความดึงดูดใจ

3.2.1) ประวัติความเป็นมาของการละเล่นสะบ้า

การละเล่นสะบ้าของอำเภอพินายมีมาช้านาน ตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย นิยมเล่นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนและคนต่างชุมชน และเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างชายหญิง เพราะในอดีตโอกาสที่ชายหญิงจะได้พบหน้ากันน้อย จึงใช้การละเล่นดังกล่าวเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน การละเล่นสะบ้าในอดีตมักเล่นเพื่อความสนุกสนานไม่มีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้อง (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

3.2.2) ความพิเศษของการเล่นสะบ้า

ความพิเศษของการเล่นสะบ้า คือ เน้นความสนุกสนานของผู้เล่น วัสดุหรือลูกสะบ้าทำจากเขาควาง เพราะมีความคงทน สามารถใช้งานได้นาน การเล่นสะบ้าสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สะบ้ายิงและสะบ้าโยน ซึ่งการเล่นสะบ้าทั้ง 2 ประเภทจะมีความแตกต่างกัน ทั้งท่าเล่น จำนวนผู้เล่น และระยะเวลาในการเล่น กล่าวคือ สะบ้ายิงจะมีท่ายิงประมาณ 32 ท่า ผู้เล่นต้องเล่นให้ครบทุกท่าจึงจะเป็นผู้ชนะ เป็นการเล่นที่ใช้ระยะเวลาในการเล่น นาน จำนวนผู้เล่นนิยมแบ่งเป็นชายหญิง ฝ่ายละ 7 คน ส่วนสะบ้าโยนจะมีท่าเดียวคือการโยนลูกสะบ้า ใช้ระยะเวลาในการเล่นน้อยกว่าจะบ้ายิง จำนวนผู้เล่นนิยมแบ่งเป็นชายหญิงเช่นกัน มีจำนวนระหว่าง 10 – 14 คน ตามความต้องการของผู้เล่น ปัจจุบันการเล่นสะบ้าได้รับความนิยมน้อยในหมู่วัยรุ่น อำเภอพิมาย จึงได้รณรงค์ให้นำการเล่นสะบ้ามาบรรจุไว้ในกิจกรรมสงกรานต์ของอำเภอพิมาย โดยกำหนดให้จัดการเล่นสะบ้าบริเวณวัดเดิม (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

3.2.3) ความมีชื่อเสียง

การเล่นสะบ้าของอำเภอพิมายเป็นที่รู้จักในระดับท้องถิ่น เป็นวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่น ในอดีตชาวอำเภอพิมายนิยมเล่น เพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลาย และเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เล่น (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

3.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการเล่นสะบ้า

การเล่นสะบ้าของอำเภอพิมายจะจัดขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์ นักท่องเที่ยวที่ต้องการมาศึกษาและฝึกการเล่นสะบ้าต้องเดินทางมาช่วงเทศกาลสงกรานต์เท่านั้น ปัจจุบันการเล่นสะบ้าจะจัดภายในบริเวณวัดเดิม ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้รู้เกี่ยวกับการเล่นสะบ้า คือ นางประทุม ผลนา ผู้อนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านของอำเภอพิมาย สามารถติดต่อประสานงานได้โดยผ่านนางสายทอง ใจดี (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

3.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การเล่นสะบ้าสามารถจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การเล่นสะบ้าของอำเภอพิมายสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สะบ้ายิงและสะบ้าโยน วัสดุหรือลูกสะบ้าทำจากเขาควางเพราะมีความคงทน สามารถใช้งานได้นาน (2) ด้านผู้รู้ การเล่นสะบ้ามีผู้รู้ในชุมชนที่พร้อมจะถ่ายทอดวิธีการเล่นให้กับผู้ที่สนใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดยการกำหนดให้มีกิจกรรมการเล่นสะบ้าในช่วงเทศกาลสงกรานต์เหมือนในอดีต เพื่อเป็นการอนุรักษ์การเล่น

พื้นบ้านให้คงอยู่ นิยมเล่นกันในกลุ่มวัยเด็กและวัยผู้สูงอายุ (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การละเล่นสะบ้าสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ อาทิ การสอนการละเล่นสะบ้าให้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

4) การทำเครื่องจักสานหวาย

4.1) ความสมบูรณ์

ปัจจุบันการทำเครื่องจักสานหวายเป็นการดำเนินงานในเชิงธุรกิจ แม้จะเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน แต่ได้มีการพัฒนาจนกลายเป็นธุรกิจ สำหรับผลิตภัณฑ์หวายจะมีลายที่เป็นลายดั้งเดิม และลายที่ลูกค้าเป็นคนกำหนดให้ มีการผสมผสานระหว่างหวายเทียม ไม้ ลายที่ทำเครื่องจักสานต่าง ๆ มีทั้งลายที่เป็นลายดั้งเดิม อาทิ ลายดอกพิกุล ลายสาม ลายขัด เป็นต้น และลายที่พัฒนาขึ้นใหม่ มักเป็นลายที่ลูกค้าเป็นคนกำหนดหรือนำแบบมาให้แกะลาย (ละม่อม ฉายพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

4.2) ความดึงดูดใจ

4.2.1) ประวัติความเป็นมาของการทำเครื่องจักสานหวาย

ในอดีตปู่ ย่า ตา ยาย มักเดินทางค้าขายไปยังประเทศเขมร ในระหว่างเดินทางกลับจะนำหวายกลับมาด้วย โดยนำมาสานตะกร้า ไม้ตะพด เป็นข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ นับจากวันนั้นจึงสืบทอดต่อกันมา จนกระทั่งในยุคของ คุณป้าละม่อม ฉายพิมาย ซึ่งเป็นผู้ที่ชื่นชอบค้าขายเป็นทุนเดิม โดยได้เห็นจังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ ทำเครื่องจักสานหวายจำหน่ายจึงได้รับเครื่องหวายจากทั้ง 2 จังหวัดมาจำหน่าย ต่อมา ปี พ.ศ. 2528 คุณป้าละม่อม ฉายพิมาย จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาเครื่องจักสานหวายเอง เนื่องจากพอมีความรู้เกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานจากการสืบทอดจาก ปู่ ย่า ตา ยาย ในช่วงแรกของการทำเครื่องจักสานหวายจะเจอปัญหาความชำนาญในการทำเครื่องจักสานหวาย คุณป้าละม่อมจึงได้จ้างช่างจากจังหวัดน่าน จังหวัดมหาสารคาม มาเป็นช่างประจำ จากนั้นจึงได้จัดอบรมให้กับชุมชนท้องถิ่น โดยให้ผู้ที่รู้ที่เป็นช่างประจำเป็นคนอบรมในครั้งนั้น ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ต่อมาได้มีการจัดอบรมการทำเครื่องจักสานหวายให้กับชุมชนท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง เมื่อชุมชนดังกล่าวสามารถทำเครื่องจักสานได้ด้วยตนเอง คุณป้าละม่อมจะกระจายงานที่ได้รับจากลูกค้าให้กับผู้เข้าอบรมได้นำไปทำที่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิกภายในกลุ่มเครื่องจักสานหวายประมาณ 40 คน นอกจากเครือข่ายเครื่องจักสานหวายของคุณป้าละม่อมแล้ว ยังมีเครือข่ายอื่น ๆ อีกมากมาย (ละม่อม ฉายพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

4.2.2) ความพิเศษของการทำเครื่องจักสานหวาย

เครื่องจักสานหวายของอำเภอพิมายมีความพิเศษ คือ ทุกกระบวนการในการทำเครื่องจักสานเป็นงานฝีมือทั้งสิ้น ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ลายที่ใช้ในการสานเป็นลายดั้งเดิมที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน อาทิ ลายดอกพิกุล ลายขัด เป็นต้น เป็นสินค้าโอท็อประดับ 5 ดาว ระดับภูมิภาคและระดับ 4 ดาวในระดับประเทศ (ละม่อม ฉายพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

4.2.3) ความมีชื่อเสียง

เครื่องจักสานหวายมีจำหน่ายอยู่ทั่วประเทศ และมีจำหน่ายในงานสำคัญของจังหวัดนครราชสีมา เช่น งานฉลองชัยท้าวสุรนารี งานกาชาด เป็นต้น สำหรับลูกค้าประจำของกลุ่มเครื่องหวาย คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดอ่างทอง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานหวายได้รับสินค้าโอท็อป ระดับ 5 ดาว ในระดับภูมิภาค และได้รับสินค้าโอท็อป ระดับ 3 – 4 ดาว ในระดับประเทศ แล้วแต่ชิ้นงาน การทำเครื่องจักสานหวายของคุณป้าละม่อมเป็นงานฝีมือทุกชิ้นตอน ไม่ได้นำเทคโนโลยีใด ๆ เข้ามาช่วยในกระบวนการผลิต (ละม่อม ฉายพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

4.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการทำเครื่องจักสานหวาย

การเดินทางเพื่อเข้าเยี่ยมชมและฝึกทำเครื่องจักสานหวายสามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ที่กลุ่มพัฒนาอาชีพตำบลรังกาใหญ่ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากหวาย ตั้งอยู่ ได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 – 16.00 น. กลุ่มดังกล่าวตั้งอยู่ที่หมู่ 16 ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้รู้เกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานหวาย คือ นางละม่อม ฉายพิมาย (ละม่อม ฉายพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

4.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การทำเครื่องจักสานหวายสามารถจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว หวายที่นำมาทำเครื่องจักสานหวายมีจำนวนเพียงพอในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานหวายมีหลากหลายรูปแบบ (2) ด้านผู้รู้ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหวายมีผู้รู้ด้านการทำเครื่องจักสานหวายจำนวนมาก สามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวได้ (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นเข้ามาส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว และยังเปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเรียนรู้และฝึกทำเครื่องจักสานหวาย จนสามารถพัฒนาเป็นอาชีพ ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนท้องถิ่น โดยการบรรจุในชั่วโมงการเรียนการสอน

ของโรงเรียนในท้องถิ่น (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การทำเครื่องจักสานหวาย สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาดูงานและฝึกทำเครื่องจักสานหวาย นักท่องเที่ยวที่เข้ามาศึกษาดูงานจะเข้ารับฟังบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา รายละเอียดเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานหวายและฝึกทำเครื่องจักสานหวาย ทั้งนี้ ทางกลุ่มเครื่องจักสานหวายจะสอนทำलयง่าย ๆ ใช้ระยะเวลาประมาณระยะเวลา 2 – 3 ชม. (ละม่อม ฉายพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

5) การแกะสลักเทียนพรรษา

5.1) ความสมบูรณ์

การแกะสลักเทียนพรรษาของอำเภอพิมายมีการเปลี่ยนแปลงไปกาลเวลาในอดีต ทำจากไม้และติดด้วยกระดาษทองหรืออาจใช้วัสดุจากธรรมชาติ อาทิ เม็ดข้าวเปลือก เม็ดถั่วเขียว เม็ดละหุ่ง เป็นต้น ต่อมาได้ใช้เทียนจริงแทนไม้ และได้มีการคิดพิมพ์ลงในเทียนพรรษา จนพัฒนา มาเป็นการแกะสลัก และได้มีการพัฒนามาเป็นรูปขบวน เพิ่มขนาดความยาวของขบวน เพื่อสร้างความอลังการสวยงามดังปรากฏในปัจจุบัน (ณรงค์ ดวงทอง, สัมภาษณ์. 2556)

5.2) ความดั้งเดิม

5.2.1) ประวัติความเป็นมาของการแกะสลักเทียนพรรษา

การแกะสลักเทียนพรรษาของอำเภอพิมายมีมาช้านาน ในอดีตต้นเทียนพรรษาของอำเภอพิมายทำจากไม้ โดยใช้วิธีการเหลาต้นไม้ออกแล้วติดด้วยกระดาษทองหรือติดต้นเทียนด้วยวัสดุจากธรรมชาติ อาทิ เม็ดข้าวเปลือก เม็ดถั่วเขียว เม็ดละหุ่ง เป็นต้น ต่อมา ปี พ.ศ. 2518 จึงได้ทำต้นเทียนพรรษาขึ้น โดยใช้เทียนจริงแทนต้นไม้อันเนื่องมาจากต้นเทียนยังมีเพียงต้นเดียว จากนั้น ปี พ.ศ. 2525 เริ่มมีการทำต้นเทียนหลายต้นและพัฒนารูปแบบการนำเสนออย่างต่อเนื่อง ทั้งจำนวนต้นเทียนและรูปแบบของขบวน ทั้งนี้ รูปแบบขบวนเทียนพรรษาของอำเภอพิมายจะเน้นการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ ปัจจุบันขบวนต้นเทียนพรรษาของอำเภอพิมายเป็นขบวนที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เพราะมีความสวยงามและเป็นขบวนที่มีความยาวมากที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา (ณรงค์ ดวงทอง, สัมภาษณ์. 2556)

5.2.2) เอกลักษณ์ของการแกะสลักเทียนพรรษา

เอกลักษณ์ของการแกะสลักเทียนพรรษา คือ การแกะลายประยุกต์เป็นการผสมผสานจากหลากหลายลวดลายต่าง ๆ ที่แกะสลักบนต้นเทียนพรรษาเป็นลายไทยแต่มีการปรับและดัดแปลงให้มีความแตกต่างจากลายเดิม (ณรงค์ ดวงทอง, สัมภาษณ์. 2556)

5.2.3) ความมีชื่อเสียง

ขบวนเทียนพรรษาของอำเภอพิมายมักได้รับรางวัลชนะเลิศจากจังหวัดนครราชสีมา ในงานเทศกาลเข้าพรรษา ประเภท ข เป็นเวลา 10 ปีติดต่อกัน ซึ่งเป็นขบวนเทียนพรรษาขนาดเล็ก ต่อมาได้เข้าประกวดในประเภท ก ซึ่งเป็นขบวนต้นเทียนพรรษาขนาดใหญ่ ได้รับรางวัลชนะเลิศเป็นเวลา 6 ปีติดต่อกัน และรางวัลอื่น ๆ อีกมายมาก (ณรงค์ ดวงทอง, สัมภาษณ์. 2556)

5.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการแกะสลักเทียนพรรษา

นักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้และฝึกแกะสลักเทียนพรรษาสามารถเดินทางมาที่ศูนย์การเรียนรู้การแกะสลักเทียนพรรษา ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดเดิม ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิมาย จังหวัดนครราชสีมา นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้และฝึกแกะสลักเทียนพรรษาได้ทุกวัน ไม่เว้นวันหยุดราชการ ผู้รู้เกี่ยวกับการแกะสลักเทียน คือ นายณรงค์ ดวงทอง ผู้สืบทอดวัฒนธรรมการแกะสลักเทียนพรรษาของอำเภอพิมาย (ณรงค์ ดวงทอง, สัมภาษณ์. 2556)

5.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การแกะสลักเทียนพรรษามีโอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การแกะสลักเทียนพรรษาของอำเภอพิมายมีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีเทียนที่ใช้สำหรับแกะสลักจำนวนมาก เพราะใช้วิธีการหล่อเทียนที่เคยใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (2) ด้านผู้รู้ การแกะสลักเทียนพรรษามีผู้รู้ในชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการแกะสลักเทียนหลายท่านและมีการรวมกลุ่มกันเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับผู้ที่มีความสนใจในการแกะสลักเทียน (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกำหนดลวดลายของต้นเทียนพรรษา โดยชุมชนท้องถิ่นจะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัดของแต่ละบุคคล อาทิ การแกะสลักเทียน การขึ้น โครงขบวน เป็นต้น (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การแกะสลักเทียนพรรษาสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสามารถเข้าเยี่ยมชมวิธีการแต่งเทียนได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้ หากเป็นช่วงก่อนเข้าพรรษานักท่องเที่ยวจะมีโอกาสได้เห็นวิธีการขึ้นโครงของขบวนเทียนพรรษา (ช่วงเดือนเมษายน – เดือนกรกฎาคม) (ณรงค์ ดวงทอง, สัมภาษณ์. 2556)

6) การชกมวยพินาย

6.1) ความสมบูรณ์

มวยพินายเป็นมวยที่เน้นหมัดเป็นหลัก แต่ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนให้ทันสมัยมากขึ้น โดยเน้นส่วนอื่น ๆ ของร่างกาย อาทิ เข่า ศอก เป็นต้น (ชัยวัฒน์ สุชะเดชะ, สัมภาษณ์. 2556)

6.2) ความดึงดูดใจ

6.2.1) ประวัติความเป็นมาของการชกมวยพินาย

จุดเริ่มต้นของมวยพินายเริ่มจาก นายสุข ปราสาทหินพินาย (มวยยักษ์สุข) ได้เริ่มหัดชกมวยเมื่อปี พ.ศ. 2452 ที่อำเภอพินาย จังหวัดนครราชสีมา เริ่มฝึกหัดช่วงเป็นทหารเกณฑ์ จนได้รับคัดเลือกให้เป็นพลตำรวจ ครุมวยคนแรก คือ ส.ต.ต. บุญ ชูรัตน์ ปี พ.ศ. 2474 นายสุข ปราสาทหินพินายได้ขึ้นชกมวยไทยครั้งแรกที่เวทีชั่วคราวบริเวณ อำเภอพินาย ตอนนั้นมีอายุ 21 ปี สามารถเอาชนะคู่ต่อสู้ในยกที่ 2 (ชัยวัฒน์ สุชะเดชะ, สัมภาษณ์. 2556)

ต่อมาเมื่อ นายสุข ปราสาทหินพินาย อายุ 27 ปี ถูกจับด้วยคดีฆ่าคนตาย ถูกศาลพิพากษาให้จำคุกเป็นเวลา 20 ปี ที่เรือนจำนครราชสีมา ในระหว่างจำคุกเคยถูกเบียดหัวให้ออกมาชกกับ ประเสริฐ ส.ส. นักมวยที่โด่งดังในขณะนั้น ในงานไว้อาลัยทหารที่เสียชีวิตในสงครามอินโดจีน ผลปรากฏว่าเสมอกัน เมื่อพ้นโทษ สุข ปราสาทหินพินาย ได้กลับไปชกมวยอีกครั้ง ด้วยวัย 34 ปี สามารถเอาชนะคู่ชกได้ทุกครั้ง และการชกที่สร้างชื่อให้กับ สุข ปราสาทหินพินาย คือ การชนะคะแนน สมาน ศิลกวิลาส และชนะน็อก สมพงษ์ เวชสิทธิ์ ยกที่ 3 จนหาคู่ชกไม่ได้และต้องเลิกชกมวยไป 3 ปี จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2496 สุข ปราสาทหินพินาย ได้ชกครั้งสุดท้าย และได้ยอมแพ้ลิงลม ฉวีวงษ์ เพราะอายุมากแล้ว ลูกหลานของ สุข ปราสาทหินพินาย ที่มีชื่อเสียงทางหมัดมวย ได้แก่ สรศักดิ์ ส. ลูกบุญคโโล แชมป์รุ่น จูเนียร์เวลเตอร์เวทของลุมพินี สก๊อต เพชรยินดี แชมป์ OPBF รุ่นไลท์เวท และสุริยา ปราสาทหินพินาย เหรียญทองแดงกีฬาโอลิมปิกที่ประเทศกรีซ ปัจจุบันอำเภอพินายมีค่ายมวยแห่งเดียว ตั้งอยู่บริเวณโรงเรียนพินายวิทยา อำเภอพินาย (ชัยวัฒน์ สุชะเดชะ, สัมภาษณ์. 2556)

6.2.2) เอกลักษณ์ของการชกมวยพินาย

มวยพินายเป็นมวยที่หมัดหนัก โดยมีท่าชกที่เป็นเอกลักษณ์ คือ หมัดเขวี้ยงควาย เพราะมีความคุดัน แข็งแรง (ชัยวัฒน์ สุชะเดชะ, สัมภาษณ์. 2556)

6.2.3) ความมีชื่อเสียง

มวยพิมายถือว่าเป็นที่นิยมในระดับประเทศ มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมาฝึกมวยพิมายอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีนักมวยจากต่างชาติมาฝึกมวยพิมายเดือนละประมาณ 5 – 10 คน เดินทางมาจากประเทศต่าง ๆ อาทิ สหพันธรัฐรัสเซีย สาธารณรัฐตุรกี สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ ราชอาณาจักรสวีเดน ราชอาณาจักรเดนมาร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น (ชัยวัฒน์ สุชะเดชะ, สัมภาษณ์. 2556)

6.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการชกมวยพิมาย

การเดินทางเพื่อเข้าเยี่ยมชมค่ายมวยพิมายสามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร รถสองแถว ที่ตั้งของค่ายมวยพิมายอยู่บริเวณ โรงเรียนพิมายวิทยา นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 15.00 – 20.00 น. ผู้รู้เกี่ยวกับการชกมวยพิมาย คือ นายชัยวัฒน์ สุชะเดชะ ครูมวยพิมาย (ชัยวัฒน์ สุชะเดชะ, สัมภาษณ์. 2556)

6.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การชกมวยพิมายมีโอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้านดังต่อไปนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว มวยพิมายเป็นมวยที่หมัดหนัก โดยมีท่าชกที่เป็นเอกลักษณ์ คือ หมัดเขี้ยวควาย เพราะมีความคู่กัน แข็งแรง มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมาฝึกมวยพิมายอย่างต่อเนื่อง (2) ด้านผู้รู้ มวยพิมายมีผู้รู้ในชุมชนที่เป็นครูมวยและมีความเชี่ยวชาญในการชกมวยหลายท่าน พร้อมให้คำแนะนำแก่ผู้สนใจได้ตลอดเวลา (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการชกมวยพิมาย กำหนดช่วงเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม กำหนดค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม และส่งบุตรหลานไปฝึกชกมวยพิมาย เพื่อเป็นการอนุรักษ์มวยพิมาย (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยการสอนการชกมวยพิมายให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจ (ชัยวัฒน์ สุชะเดชะ, สัมภาษณ์. 2556)

7) การเลี้ยงแมวลีสวาด

7.1) ความสมบูรณ์

ในช่วงแรกของการเลี้ยงแมวลีสวาดจะเลี้ยงในกรงขนาดเล็ก ต่อมาจึงได้ปรับเปลี่ยนให้แมวลีสวาดอยู่สบายมากขึ้น ปรับปรุงกระบวนการเลี้ยง อาทิ ดัดมุ้งลวดป้องกันยุง ฉีดวัคซีนป้องกันโรค พัฒนาฟาร์มเลี้ยงแมวลีสวาดให้ได้มาตรฐานและได้รับการยอมรับในระดับ

สากล สำหรับการพัฒนาสายพันธุ์แมวสีสวาดให้เป็นสายพันธุ์แท้ต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควร ในการลองผิดลองถูกจนได้สายพันธุ์ (ชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์, สัมภาษณ์. 2556)

7.2) ความดึงดูดใจ

7.2.1) ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงแมวสีสวาด

บันทึกสมุดข่อยโบราณเกี่ยวกับเรื่องสายพันธุ์แมวไทยแท้ระบุว่า ในอดีตมีสายพันธุ์แมวไทยอยู่ 23 ชนิด แบ่งเป็นประเภทแมวมงคล 17 ชนิด และแมวให้โทษ 6 ชนิด แต่ปัจจุบันแมวมงคลได้สูญพันธุ์ไปแล้ว 13 ชนิด เหลือเพียง 4 ชนิด ได้แก่ แมววิเชียรมาศหรือแมวเก้าแต้ม แมวศุกถลักษณ์หรือแมวทองแดง แมวขาวมณีหรือแมวขาวปลอด และแมวสีสวาดหรือแมวโคราช แมวสีสวาด เป็นแมวสายพันธุ์ไทยแท้ซึ่งมีถิ่นกำเนิดในจังหวัดนครราชสีมา คำว่า “สีสวาด” เป็นชื่อที่คนท้องถิ่นเรียกกันมาแต่โบราณ โดยเรียกตามสีของแมว คือ สีสวาด หรือสีเทาเงิน ซึ่งในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า Silver blue (ชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์, สัมภาษณ์. 2556)

ปี พ.ศ. 2426 – 2462 ได้มีนักสำรวจชาวฝรั่งเศสและชาวอังกฤษหลายคน มีทั้งนักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี และนักธรรมชาติวิทยา เข้ามาสำรวจแหล่ง โบราณสถานที่อำเภอพิมาย ซึ่งมีนักสำรวจบางคนพบว่า ชาวอำเภอพิมายเลี้ยงแมวสีสวาดเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบ้านที่มีฐานะดีจะนิยมเลี้ยงกันเป็นพิเศษ เพราะเชื่อว่าการเลี้ยงแมวสีสवादแล้วจะเกิดโชคลาภและความเป็นสิริมงคล ทั้งนี้ แมวสีสवादไม่เคยพบเห็นที่ใดมาก่อน จึงได้นำแมวสีสवादไปเผยแพร่ให้ชาวต่างประเทศได้รู้จัก ในนาม แมวโคราช (Korat cat) ดังนั้น ชาวต่างชาติจึงรู้จักแมวสีสवादในนาม แมวโคราช (สมหมาย แก้วเพชร, 2556: 1)

ต่อมาปี พ.ศ. 2536 กลุ่มผู้รักสัตว์เลี้ยงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของแมวสีสवाद จึงได้รวมตัวกันประมาณ 7 คนเพื่อเสาะแสวงหาแมวสีสवादที่มีลักษณะดีจากเขตอำเภอพิมายและอำเภอใกล้เคียงมาเลี้ยงให้เป็นกิจจะลักษณะ ปีพ.ศ. 2538 ได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่ายจัดการประกวดแมวสีสवादในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย นับตั้งแต่บัดนั้นจนถึงปัจจุบัน เมื่อมีผู้สนใจเข้าร่วมกลุ่มเป็นจำนวนมากขึ้น ทางกลุ่มจึงได้จัดตั้งชมในปีพ.ศ. 2540 ภายใต้ชื่อ ชมรมอนุรักษ์แมวโคราชเมืองพิมาย โดยมีนายชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์ เป็นประธานชมรมจนถึงปัจจุบัน และสามารถพัฒนาสายพันธุ์แมวสีสवादให้กลับสู่สายพันธุ์แท้ (ชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์, สัมภาษณ์. 2556)

7.2.2) ความพิเศษของการเลี้ยงแมวสีสวาด

แมวสีสวาดเป็นแมวขนาดกลาง หากมองผิวเผินจะเห็นเป็นสีเทา แต่เมื่อพิจารณา โดยละเอียดแล้วแมวสีสวาดสายพันธุ์แท้จะมีสีเทาเงิน (Silver blue) ขนสั้นนุ่มเรียบเป็นมัน คล้ายกำมะหยี่ เมื่อกระทบกับแสงสว่างจะสะท้อนให้เห็นชัดเจนสีของโคนขนจะมีสีเทาส่วนตรงปลายจะมีสีขาว (สีเงิน) คล้ายกับ ดอกเลา สีของขนแมวจะมีสีเดียวตั้งแต่เกิดจนตาย หากมีสีอื่นปนเพียงเล็กน้อย (อาทิ สีขาว เป็นต้น) ก็ถือว่าไม่ใช่สายพันธุ์แท้ ลำตัวค่อนข้างกลมกว่าแมวชนิดอื่น ๆ โครงกระดูกแข็งแรง หลังโค้ง ช่วงขาได้สัดส่วนกับลำตัว อู้งเท้าเป็นรูปไข่มีหางยาวปานกลาง โคนหางใหญ่แล้วค่อยเรียวกลมไปจนถึงปลายสุด รูปศีรษะเมื่อดูจากด้านหน้าจะเป็นรูปหัวใจ หน้าผากใหญ่และกว้าง ดวงตาใหญ่เป็นประกายแวววาวเด่นชัด สีของตาในขณะเล็ก ๆ จะมีสีฟ้า แต่เมื่อเริ่มโตจะกลายเป็นสีเหลือง และเปลี่ยนเป็นสีเขียวหรือสีเหลืองอำพันเมื่อโตเต็มที่ (ชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์, สัมภาษณ์. 2556)

7.2.3) ความมีชื่อเสียง

แมวสีสวาดได้รับความนิยมจากชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก หลายประเทศ ก่อตั้งสมาคมผู้เลี้ยงแมวไทยสายพันธุ์โคราช อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา สหราชอาณาจักรบริเตนใหญ่และไอร์แลนด์เหนือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส เครือรัฐออสเตรเลีย ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นต้น สาเหตุที่แมวสีสวาดได้รับความนิยมจากชาวต่างชาติ เนื่องจาก ปี พ.ศ. 2543 แมวสีสวาด หรือ แมวโคราช ได้รับรางวัลชนะเลิศของโลกที่เรียกว่า แกรนด์แชมป์ (Champ of The Champ ของแมวทุกสายพันธุ์ทั่วโลก) นับว่าเป็นแมวไทยเพียงชนิดเดียวที่สามารถก้าวถึงตำแหน่งนี้ได้ ส่วนรางวัลในระดับประเทศได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดแมวระดับประเทศ ประเภทแมวสีสวาด เป็นประจำและได้รับรางวัลด้วยพระราชทานหลายรางวัลด้วยเช่นกัน (ชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์, สัมภาษณ์. 2556)

7.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการเลี้ยงแมวสีสวาด

ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแมวสีสวาด สามารถเดินทางมาเยี่ยมชมได้ โดยรถยนต์ส่วนตัว โดยฟาร์มเลี้ยงแมวสีสวาดตั้งอยู่ที่ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอพิมาย และบริเวณบ้านของนายชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์ ติดกับขนส่งต่อทะเบียนรถตลาดใหม่ อำเภอพิมาย นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 – 16.00 น. แต่ต้องแจ้งนายชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์ ทราบล่วงหน้าเพื่อเตรียมการต้อนรับได้ถูกต้อง ให้ผู้รู้เกี่ยวกับแมวสีสวาด คือ นายชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์ (ชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์, สัมภาษณ์. 2556)

7.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การเลี้ยงแมวสีสวาดมีโอกาสนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การเลี้ยงแมวสีสวาดของอำเภอพิมาย ถือได้ว่าเป็นฟาร์มเลี้ยงแมวที่ได้รับมาตรฐานสากล มีการพัฒนาฟาร์มเลี้ยงแมวอย่างต่อเนื่อง แมวสีสวาดของอำเภอพิมายเป็นแมวสีสวาดสายพันธุ์แท้ (2) ด้านผู้รู้ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับแมวสีสवाद ได้แก่ สมาชิกชมรมอนุรักษ์แมวโคราชเมืองพิมาย ซึ่งพร้อมที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงแมวสีสवादให้กับผู้ที่สนใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมชมรม นำแมวสีสवादไปเลี้ยงที่บ้านและส่งแมวสีสवादเข้าประกวดในเทศกาลเที่ยวพิมาย (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การเลี้ยงแมวสีสवादสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ อาทิ การให้อาหารแมวสีสवाद การเรียนรู้วิธีการเลี้ยงแมวสีสवाद เป็นต้น (ชูชัย วิเศษจินดาวัฒน์, สัมภาษณ์. 2556)

8) อุทยานไทรงาม

8.1) ความสมบูรณ์

ในอดีตอุทยานไทรงามยังไม่ได้ปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ให้เหมาะสม แม้ค้ำมักตั้งร้านอาหารอยู่ติดกับบริเวณต้นไทร ต่อมา โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์ เห็นว่าการขายอาหารบริเวณดังกล่าวไม่เหมาะสม จึงได้สร้างอาคารสำหรับขายอาหารและสินค้าที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ อาหารที่ได้รับความนิยมของอุทยานไทรงาม คือ ส้มตำและผัดหมี่พิมาย อาจกล่าวได้ว่าถ้านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวอำเภอพิมายและไม่ได้ไปรับประทานส้มตำผัดหมี่พิมาย เท่ากับว่ายังไม่ถึงอำเภอพิมาย ส่วนสินค้าที่ระลึกบริเวณอุทยานไทรงามส่วนใหญ่เป็นสินค้าท้องถิ่น อาทิ ผ้าไหม เส้นหมี่พิมาย ของเด็กเล่นที่ทำจากดินเผา ไข่ไก่ดี ยังมี ปลาไหลเต่า ปลา ไว้สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการทำบุญด้วยเช่นกัน (กิติคุณ เสภาศิริภรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

8.2) ความดั้งเดิม

8.2.1) ประวัติความเป็นมาของอุทยานไทรงาม

อุทยานไทรงามของอำเภอพิมายมีอายุประมาณ 396 ปี (ได้ตรวจสอบและวิจัยครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2510 ในตอนนั้นระบุอายุของอุทยานไทรงาม 350 ปี) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอุทยานไทรงามเริ่มเกิดขึ้นในช่วงรัชสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี บริเวณอุทยานไทรงามจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวอำเภอพิมายให้ความเคารพ นับถือ นั่นคือ เจ้าแม่ไทรงาม ประวัติความเป็นมาของเจ้าแม่ไทรงามท่านเป็นราชบุตรแควเมืองสิริบุรี (ปัจจุบันคือ จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดบุรีรัมย์) บิดา

มารดาประกอบอาชีพค้าขายทางเรือ โดยล่องเรือค้าขายไปตามลำน้ำมูลไปถึงจังหวัดนครราชสีมา บิดามารดาของท่านมีบุตร 3 คน เจ้าแม่ไทรงามเป็นธิดาคคนที่ 3 สาเหตุที่เจ้าแม่ไทรงามเสียชีวิต เนื่องจากเรือล่มบริเวณไทรงาม เพราะบริเวณนั้นเป็นกึ่งน้ำ ในฤดูน้ำหลากกระแสน้ำไหลเชี่ยว เจ้าแม่ไทรงามจึงได้สิงสถิตอยู่ที่ต้นไทรตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งปัจจุบัน (กิติกุล เสภาสีราภรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

อุทยานไทรงามเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่เชื่อพระวงศ์หลายพระองค์เคยเสด็จประทับ รวมถึงบุคคลสำคัญของประเทศในสมัยต่าง ๆ ได้แก่ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี (กิติกุล เสภาสีราภรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

8.2.2) ความพิเศษของอุทยานไทรงาม

ความพิเศษของอุทยานไทรงาม คือ อุทยานไทรงามมีความเก่าแก่ และเกิดจากต้นไทรเพียงต้นเดียวที่แผ่กิ่งก้านสาขากลายเป็นกลุ่มต้นไม้ขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีความเป็นธรรมชาติ อากาศร่มรื่น และมีอาหารพื้นบ้านจำหน่าย อาทิ ส้มตำพืมาผย ผัดหมี่พืมาผย เป็นต้น (กิติกุล เสภาสีราภรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

8.2.3) ความมีชื่อเสียง

อุทยานไทรงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งที่ 2 ที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวหลังจากเข้าเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์พืมาผย นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานไทรงามมีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เพราะความพิเศษของอุทยานไทรงามที่เกิดจากต้นไทรเพียงต้นเดียว อย่างไรก็ดี อุทยานไทรงามยังมีชื่อเสียงในส่วนของอาหารพื้นบ้าน นักท่องเที่ยวมักมาพักรับประทานอาหารเที่ยงบริเวณอุทยานไทรงาม ส่งผลให้อุทยานไทรงามได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก (กิติกุล เสภาสีราภรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

8.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงอุทยานไทรงาม

นักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาเยี่ยมชมอุทยานไทรงามสามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร อยู่ห่างจากปราสาทหินพืมาผยประมาณ 1.5 กิโลเมตร ปัจจุบันอุทยานไทรงามเป็นเขตรับผิดชอบของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์ ตั้งอยู่ที่ ตำบลในเมือง อำเภอพืมาผย จังหวัดนครราชสีมา 30110 อุทยานไทรงามเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมได้ตั้งแต่

เวลา 07.00 – 18.00 น. ผู้รู้เกี่ยวกับอุทยานไทรงาม คือ นายกิติกุล เสภาศิราภรณ์ ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์ หรือ สอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับอุทยานไทรงามเพิ่มเติมได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 0-4447-1606 (กิติกุล เสภาศิราภรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

8.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

อุทยานไทรงามมีโอกาสในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว อุทยานไทรเกิดจากต้นไทรเพียงต้นเดียวที่แผ่กิ่งก้านสาขากลายเป็นกลุ่มต้นไทรงามขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย อากาศร่มรื่น (2) ด้านผู้รู้สามารถแบ่งผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับอุทยานไทรงามได้ 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นเจ้าของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์มักเป็นความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นลายลักษณ์อักษร กลุ่มที่สองเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้อุทยานไทรงาม ผู้รู้ในกลุ่มนี้จะมีรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับไทรงาม มักเป็นความรู้ที่สืบทอดต่อกันมาจากอดีต ซึ่งทั้ง 2 กลุ่มพร้อมที่จะให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นร่วมมือกับโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์ช่วยกันรักษาความสะอาดและขุดลอกสาหร่ายบริเวณอุทยานไทรงาม เพื่อปรับระบบนิเวศและภูมิทัศน์ให้ดูสวยงาม (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อุทยานไทรงามสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นยุวมัคคุเทศก์บอกเล่าประวัติความเป็นมาของอุทยานไทรงาม ประวัติความเป็นมาของเจ้าแม่ไทรงามและความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบ การทำบุญโดยการปล่อยสัตว์ต่าง ๆ อาทิ ปลา เต่า หอย เป็นต้น เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต (กิติกุล เสภาศิราภรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

9) การทำเส้นไหมและการมัดหมี่พิมาย

9.1) ความสมบูรณ์

การทำเส้นไหมพิมายยังคงกระบวนการในการทำไว้ทุกขั้นตอน เพื่อต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ ในอดีตการทำเส้นไหมพิมายใช้กำลังคนเป็นหลักในการผลิต แต่เมื่อมีการจัดตั้ง กลุ่มหมี่พิมาย จึงได้มีการนำเครื่องจักรเข้ามาทุนแรงในการผลิต นั่นคือ เครื่องโม่ แต่กระบวนการผลิตอื่น ๆ ยังคงเป็นแรงงานคนเช่นเดิม ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้ดูทันสมัยและน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น โดยการนำฝักมาเป็นส่วนประกอบในการทำเส้นไหม เพื่อเพิ่มรสชาติ สีสน ให้ดูน่ารับประทานมากยิ่งขึ้น อาทิ ฝักคะน้า มะเขือเทศ ฟักทอง เป็นต้น ส่วนการมัดหมี่พิมายวัสดุในการผลิตจะเหมือนในอดีต แต่สิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปคือ ในอดีตจะใช้ปลาอย่างเป็นทางการเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการมัด แต่ปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) ปลาที่ใช้ทำปลาอย่างหายาก จึงได้มี

การปรับเปลี่ยนโดยการใช้เนื้อหมูแทนปลาอย่าง เพราะสามารถหาซื้อได้ง่าย (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

9.2) ความดึงดูดใจ

9.2.1) ประวัติความเป็นมาของการทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย

การทำเส้นหมี่พิมายและการผัดหมี่พิมายเริ่มทำกันมาช้านาน ตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตา ยาย มีอายุมากกว่า 100 ปี ในอดีตทำเพื่อใช้ประกอบอาหารภายในครอบครัว หรือนำไป แลกเปลี่ยนกับชุมชนใกล้เคียง อาทิ แลกข้าวสาร ปลา ร้า พริก และผักต่าง ๆ เป็นต้น ต่อมา เมื่อเส้น หมี่พิมายได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นจึงได้มีแนวคิดทำเพื่อจำหน่าย โดยจำหน่ายภายในอำเภอ พิมายและชุมชนใกล้เคียง เมื่อปี พ.ศ. 2543 ได้ก่อตั้ง กลุ่มหมี่พิมาย มีสมาชิกเข้าร่วม 10 คน โดยมี นางประทุม ผลนา เป็นประธานกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มในระยะแรกเริ่มเป็นไปด้วยความ ลำบาก เพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ นางประทุม ผลนา ในฐานะประธานกลุ่ม จึงได้จัดทำเอกสาร โครงการเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการทำเส้น หมี่พิมายต่อมา จำนวนสมาชิกภายในกลุ่มได้เพิ่มเป็น 40 คน และกำหนดให้สมาชิกทุกคนถือหุ้น คนละ 100 บาท เพื่อเป็นเงินกองกลางในการดำเนินงาน ปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) กลุ่มหมี่พิมายมี สมาชิกจำนวน 30 คน (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

9.2.2) ลักษณะเด่นของการทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย

การทำเส้นหมี่พิมายมีลักษณะเด่น คือ เส้นหมี่จะนิ่ม เวลาผัดไม่ต้องแช่น้ำ สามารถผัดได้เลย แป้งที่ใช้ทำเส้นหมี่มาจากข้าวทั้งหมด สะอาด ปลอดภัย เพราะเป็นวัสดุจาก ธรรมชาติทั้งหมด ส่วนลักษณะเด่นของการผัดหมี่พิมาย เส้นจะนิ่มเวลารับประทาน รสชาติอร่อย (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

9.2.3) ความมีชื่อเสียง

การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมายจะถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งของเทศกาล เทียวพิมาย กลุ่มหมี่พิมายจะสาธิตการทำเส้นหมี่พิมาย และกำหนดให้มีการประกวดผัดหมี่พิมายทุก ปี ปัจจุบันเส้นหมี่พิมายเป็นสินค้าโอท็อปและเป็นสินค้าที่ระลึกของอำเภอพิมายและมีจำหน่ายใน หลายจังหวัด อาทิ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

9.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการทำเส้นไหมและการมัดหมี่พินาย

ปัจจุบันกลุ่มคนที่ทำเส้นไหมพินายมีจำนวนน้อย กลุ่มที่ได้รับความนิยมและประกอบเป็นอาชีพ คือ กลุ่มหมี่พินาย ประธานกลุ่ม คือ นางประทุม ผลนา ตั้งอยู่หมู่ 1 ชุมชน ตะวันกวัดเดิม การเดินทางสามารถเดินทางได้โดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมและฝึกทำเส้นไหมพินายได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 – 14.00 น. ผู้รู้เกี่ยวกับการทำเส้นไหมและการมัดหมี่พินาย คือ นางประทุม ผลนา และสามารถติดต่อประสานงานได้ที่นางสายทอง ใจดี (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

9.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การทำเส้นไหมและการมัดหมี่พินายมีโอกาสนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะเด่นของเส้นไหมพินายจะนิยม เวลามัดไม่ต้องแช่น้ำสามารถมัดได้เลย แป้งที่ใช้ทำเส้นไหมมาจากข้าวทั้งหมด ส่วนลักษณะเด่นของการมัดหมี่พินาย เส้นจะนิยมเวลารับประทาน (2) ด้านผู้รู้ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำเส้นไหมและการมัดหมี่พินายเป็นคนในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันของผู้รู้ภายใต้ชื่อ กลุ่มหมี่พินาย เพื่อพัฒนาเป็นอาชีพเสริมและอนุรักษ์การทำเส้นไหมพินายแบบดั้งเดิม ผู้รู้เหล่านี้พร้อมจะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำเส้นไหมและการมัดหมี่พินายหากมีผู้สนใจอย่างแท้จริง (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการทำเส้นไหมพินาย การกำหนดค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ กลุ่มหมี่พินายยังเปิดโอกาสให้ผู้สนใจเกี่ยวกับเส้นไหมพินายสามารถเข้ามาศึกษาดูงานได้ตลอด ซึ่งในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานจำนวนมาก อาทิ นักเรียน นักศึกษา รายการโทรทัศน์ต่าง ๆ เป็นต้น (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การทำเส้นไหมและการมัดหมี่พินายสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และฝึกทำเส้นไหมและฝึกมัดหมี่พินายในบางขั้นตอน อาทิ การหั่นเส้นไหมพินาย การตากเส้นไหมพินาย การมัดหมี่พินาย เป็นต้น (ประทุม ผลนา, สัมภาษณ์. 2556)

10) การทำส้มตำพินาย

10.1) ความสมบูรณ์

ส้มตำพินายยังคงรสชาติและวิธีการทำเหมือนในอดีต วัสดุดิบที่ใช้ในการทำส้มตำพินายจะเป็นวัสดุจากธรรมชาติ อาทิ น้ำมะนาวจากลูกมะนาว ปูดองหรือปูกิ่งทำจากปูนา เป็นต้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปได้มีการปรับเปลี่ยนวัตถุดิบบางอย่างเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย อาทิ ในอดีตส้มตำพินายจะใส่ปูนา แต่ปัจจุบันปูนาหายากจึงเปลี่ยนจากปูนาเป็นปูทะเล ซึ่งให้รสชาติไม่แตกต่างกันมากนัก (จารุณี ศรีพัศพร, สัมภาษณ์. 2556)

10.2) ความดึงดูดใจ

10.2.1) ประวัติความเป็นมาของการทำส้มตำพิมาย

ส้มตำพิมายมีมาช้านาน ถือว่าเป็นอาหารหลักของคนอำเภอพิมายและประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส้มตำพิมายถือว่าเป็นอาหารยอดนิยมของนักท่องเที่ยว เมื่อมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายต้องรับประทานส้มตำพิมาย มักรับประทานคู่กับผัดหมี่พิมายและไก่ย่าง ส้มตำพิมายในอดีตจะนิยมใส่ปูนา เพราะอำเภอพิมายส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาจึงมีปูนาจำนวนมาก แต่ปัจจุบันจำนวนปูนาลดลงประกอบกับการทำนาในยุคนี้ใช้สารเคมีเป็นจำนวนมาก ผู้บริโภครู้สึกไม่ปลอดภัย จึงมีแนวคิดนำปูทะเลมาใช้แทน เนื่องจากสามารถหาซื้อได้ง่าย ราคาไม่แตกต่างจากปูนามากนักและปลอดภัยจากสารเคมี ส้มตำพิมายสามารถหารับประทานได้ตามจุดต่าง ๆ ของอำเภอพิมาย อาทิ บริเวณอุทยานไทรงาม บริเวณหน้าปราสาทหินพิมาย บริเวณสนามแข่งเรือพิมาย และร้านอาหารต่าง ๆ ในอำเภอพิมาย เป็นต้น วัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นของท้องถิ่นรชชาติการทำส้มตำพิมายแต่ละร้านจึงไม่แตกต่างกันมากนัก (จารุณี ศรีพัศกร, สัมภาษณ์. 2556)

10.2.2) ความพิเศษของการทำส้มตำพิมาย

ความพิเศษของส้มตำพิมาย คือ ส้มตำพิมายจะใส่ปูนา และน้ำปลาร้าจะทำเองมีรสชาติอร่อย เป็นอาหารประจำท้องถิ่น (จารุณี ศรีพัศกร, สัมภาษณ์. 2556)

10.2.3) ความมีชื่อเสียง

ส้มตำพิมายเป็นอาหารที่นักท่องเที่ยวนิยมรับประทานเมื่อมาท่องเที่ยวพิมาย นอกจากนี้ เทศกาลเที่ยวพิมายยังกำหนดให้มีการประกวดทำส้มตำพิมาย โดยให้ชุมชนภายในท้องถิ่นเป็นผู้เข้าร่วมการประกวด ทำให้ส้มตำพิมายเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยว (จารุณี ศรีพัศกร, สัมภาษณ์. 2556)

10.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการทำส้มตำพิมาย

ส้มตำพิมายจะกระจายตัวอยู่ตามจุดต่าง ๆ ของอำเภอพิมายการเดินทางมารับประทานส้มตำพิมายสามารถเดินทางได้ทั้งทางรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารและรถสองแถว นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมและฝึกทำส้มตำพิมายได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 09.00 – 20.00 น. ผู้รู้เกี่ยวกับการทำส้มตำพิมาย คือ นางสาวจารุณี ศรีพัศกร ร้านอาหารป่าน ส้มตำผัดหมี่พิมาย ตั้งอยู่บริเวณสนามแข่งเรือพิมาย ถ้ำน้ำจักราช (จารุณี ศรีพัศกร, สัมภาษณ์. 2556)

10.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การทำสัมดำพินายมีโอกาสนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การทำสัมดำพินายมีความพิเศษ คือ สัมดำพินายจะใล่ปูนา และน้ำปลาร้าจะทำเองมีรสชาติอร่อย เป็นอาหารประจำท้องถิ่น นักท่องเที่ยวนิยมรับประทานเมื่อมาท่องเที่ยวพินาย (2) ด้านผู้รู้ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการทำสัมดำพินายมีกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ ของอำเภอพินาย สังเกตได้จากการเปิดร้านขายสัมดำจะมีกระจายตัวตามแหล่งท่องเที่ยว ๆ ของอำเภอพินาย อาทิ บริเวณอุทยานไทรงาม ร้านอาหารประจำท้องถิ่น (อาทิ ร้านทิวไผ่เป็ดย่าง ร้านริมมูล ร้านเคียงมูล เป็นต้น) เป็นต้น ผู้รู้เหล่านี้พร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทำสัมดำพินายให้แก่ผู้ที่สนใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดยการเปิดร้านอาหารและจำหน่ายสัมดำพินาย เพื่อเป็นการอนุรักษ์สัมดำพินายให้อยู่คู่กับประชาชนอำเภอพินายและจัดให้มีการประกวดการทำสัมดำพินายในช่วงเทศกาลเที่ยวพินาย เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีเวทีในการแสดงความสามารถ (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การทำสัมดำพินายสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ อาทิ การสอนการทำสัมดำพินายให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเกี่ยวกับการทำสัมดำพินาย เป็นต้น (จารุณี ศรีพัศกร, สัมภาษณ์. 2556)

11) การทำกระยาสารทแม่ปราณี่

11.1) ความสมบูรณ์

กระยาสารทแม่ปราณี่ได้มีการพัฒนากระบวนการทำกระยาสารทเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเครื่องมือในการผลิต กระยาสารทแม่ปราณี่พัฒนาจากการผลิตภายในครอบครัวเป็นโรงงาน โดยการนำเครื่องจักรเข้ามาช่วยในการผลิต ด้านรสชาติ ส่วนประกอบหลักของกระยาสารทแม่ปราณี่มีส่วนประกอบหลัก 7 รายการ ได้แก่ กะทิสด ข้าวพอง ข้าวตอก น้ำตาลมะพร้าว กลูโคสถั่ว งา ต่อมาได้มีการปรับปรุงรสชาติให้มีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้น คือ เพิ่มเติมการแต่งกลิ่นเลียนธรรมชาติ และด้านบรรจุภัณฑ์ ในอดีตกระยาสารทแม่ปราณี่บรรจุในถุงพลาสติกธรรมดา ปัจจุบัน (พ.ศ. 2556) ได้มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงาม เพื่อความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยวและเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้า (พนิตดา ศรีเขียว, สัมภาษณ์. 2556)

11.2) ความดึงดูดใจ

11.2.1) ประวัติความเป็นมาของกระยาสารทแม่ปราณี่

ในอดีตอาชีพหลักของแม่ปราณี่ คือ ค้าขายขนมไทยที่มีข้าวและธัญพืชเป็นส่วนประกอบ อาทิ ข้าวเหนียวสังขยา ขนมห่อใบตองต่าง ๆ โดยขายที่ตลาดสดช่วงเช้าของทุก ๆ วัน และเมื่อเข้าสู่ฤดูสารทหรือในระหว่างเข้าพรรษาจะหยุดขายขนมที่ตลาดสด แล้วหันมา

ติดต่อซื้อขายข้าวตอก ข้าวพอง ที่ผลิตจากข้าวเหนียว ในช่วงแรก ๆ การติดต่อซื้อขายเป็นไปด้วยดี แต่มีบางช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ ข้าวตอก ข้าวพองขายไม่ได้ จึงได้คิดหาวิธีแปรรูปข้าวตอก ข้าวพอง ที่เป็นวัตถุดิบในการทำขนมไทยที่เรียกว่า “กระยาสารท” เพื่อใช้ในการทำบุญเดือนสิบ จาก การแปรรูป จากข้าวตอก ข้าวพอง เปลี่ยนมาเป็นกระยาสารท จากการทำงานในครอบครัว เปลี่ยนเป็นการจ้างแรงงานภายในชุมชนเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น (พนิตตา ศรีเขียว, สัมภาษณ์. 2556)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานในช่วงประมาณ 1 – 2 เดือนแรก แม่ปราณีได้เปิดตลาดตามต่างจังหวัด โดยเริ่มที่ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดแรก แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจาก ลูกค้ายังไม่รู้จักและยังไม่คุ้นเคยกับกระยาสารทที่มาจากที่อื่น แม่ปราณีจึงใช้วิธีการให้สินค้าโดยการให้ลูกค้าได้ทดลองชิมกระยาสารทที่เป็นสูตรเฉพาะกระยาสารทแม่ปราณี เป็นเจ้าแรกที่ผลิตกระยาสารทเพื่อจำหน่ายอย่างจริงจัง ปัจจุบันกระยาสารทแม่ปราณีมีลูกค้าประจำ อยู่หลายจังหวัด โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พนิตตา ศรีเขียว, สัมภาษณ์. 2556)

11.2.2) ความพิเศษของกระยาสารทแม่ปราณี

ความพิเศษของกระยาสารทแม่ปราณี คือ มี 11 สูตร อาทิ สูตรดั้งเดิม สูตรใบเตย สูตรชาเขียว เป็นต้น และในอนาคตจะมีการพัฒนาสูตรอื่น ๆ เพิ่มเติม บรรลุถึงขั้นที่มีความทันสมัย สวยงาม สามารถพกพาได้สะดวกสบาย (พนิตตา ศรีเขียว, สัมภาษณ์. 2556)

11.2.3) ความมีชื่อเสียง

ปัจจุบันกระยาสารทแม่ปราณีเป็นที่รู้จักกันดีในอำเภอพิมายและทุก จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นับว่ากระยาสารทแม่ปราณี เป็นของฝากที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมากระยาสารทแม่ปราณี ได้รับรางวัลซึ่งแสดงให้เห็นคุณภาพของสินค้า ได้แก่ (1) ได้รับรางวัลสี่ดาวในการคัดสรรตาม โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประจำปี 2546 (2) ได้รับรางวัลระดับห้าดาว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี 2554 ประเภทอาหารตาม โครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ประจำปี 2554 (พนิตตา ศรีเขียว, สัมภาษณ์. 2556)

11.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงกระยาสารท

กระยาสารทแม่ปราณีเป็นที่รู้จักภายในอำเภอพิมาย สามารถสอบถามเส้นทางจากชุมชนท้องถิ่น การเดินทางมาโรงงานกระยาสารทสามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว

ตั้งอยู่ที่บ้านขาม ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย ระยะเวลาแม่ปราณียังไม่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว เข้าเยี่ยมชมอย่างเป็นทางการ เนื่องจากยังไม่พร้อมในด้านสถานที่รองรับนักท่องเที่ยว ผู้รู้เกี่ยวกับ ระยะเวลาแม่ปราณี คือ คุณพนิตตา ศรีเขียว ผู้สืบทอดกิจการต่อจากนางปราณี ศรีเขียว โทรศัพท์ 0-4447-1735, 0-4448-1132 (พนิตตา ศรีเขียว, สัมภาษณ์. 2556)

11.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

ระยะเวลาแม่ปราณีมีโอกาสนในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว ระยะเวลาแม่ปราณีมีความพิเศษของ คือ มี 11 สูตร อาทิ สูตรดั้งเดิม สูตรไบเตย สูตรชาเขียว เป็นต้น บรรจุภัณฑ์ที่มีความทันสมัย สวยงาม สามารถพกพาได้ สะดวกสบาย ได้รับรางวัลซึ่งแสดงให้เห็นคุณภาพของสินค้ามากมาย (2) ด้านผู้รู้ ผู้รู้ของระยะเวลาแม่ปราณีเป็นทายาทผู้สืบทอดกิจการ ผู้รู้ดังกล่าวพร้อมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำระยะเวลาแก่ผู้ที่สนใจ แต่ก็สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับการทำระยะเวลาได้บางส่วน เพราะบางส่วนถือว่าเป็นความลับของระยะเวลาแม่ปราณี (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดจำหน่ายระยะเวลา โดยการนำระยะเวลาแม่ปราณีมาจำหน่ายในร้านขายของที่ระลึกต่าง ๆ และผลักดันให้เป็นสินค้าประจำท้องถิ่น (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจัดได้ โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมภายในกระบวนการผลิตระยะเวลาและลงมือทำระยะเวลาในบางขั้นตอน อาทิ การคัดเลือกวัตถุดิบ การกวนระยะเวลา เป็นต้น ตามความสนใจของนักท่องเที่ยว (พนิตตา ศรีเขียว, สัมภาษณ์. 2556)

12) การทำเปิดอย่างพิมาย

12.1) ความสมบูรณ์

เปิดอย่างพิมาย เป็นสูตรของร้านอาหารทิวไผ่เปิดอย่างโดยเฉพาะ โดยพัฒนามาจากการทำเปิดอย่างของชาวบ้าน ปรับปรุงและพัฒนาரசชาติจนตรงกับความต้องการของลูกค้า และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจนถึงปัจจุบัน (สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล, สัมภาษณ์. 2556)

12.2) ความดึงดูดใจ

12.2.1) ประวัติความเป็นมาของการทำเปิดอย่างพิมาย

เปิดอย่างของอำเภอพิมายมีมานานแล้ว ในอดีตเปิดอย่างพิมายจะหาบขายตามตลาด ตามถนน เป็นการจำหน่ายในลักษณะหาบเร่ขาย ต่อมา นายสิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล ได้เห็นการทำเปิดอย่างขาย จึงเกิดความคิดที่จะเอาเปิดอย่างของอำเภอพิมายมาพัฒนาரசชาติและสูตรในการทำเปิดอย่างเป็นของตนเอง และจำหน่ายที่ ร้านอาหารทิวไผ่เปิดอย่าง เปิดให้บริการมาประมาณ 20

ปี เป็ดที่ใช้ทำเป็ดอย่างพิมายเป็ดไท โดยร้านทิวไผ่เป็ดอย่างจะมีฟาร์มเลี้ยงเป็ดเป็นของตนเอง ฟาร์มเลี้ยงเป็ดจะอยู่ต่างจังหวัด โดยให้ชาวบ้านเป็นผู้เลี้ยงในเบื้องต้น ชาวบ้านหนึ่งคนจะรับเลี้ยงเป็ดไม่เท่ากันตามความสามารถของแต่ละคน เมื่อเป็ดเริ่มโตจะจับเข้าฟาร์ม เป็ดไทที่จะนำมาทำเป็ดอย่างต้องมีอายุประมาณ 3 – 4 เดือน (สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล, สัมภาษณ์. 2556)

12.2.2) ความพิเศษของการทำเป็ดอย่างพิมาย

ความพิเศษของเป็ดอย่างร้านทิวไผ่เป็ดอย่าง เป็ดที่อย่างจะมีความสด เนื้อนุ่ม หนังกรอบ รสชาติออกขมเล็กน้อยแต่จะไม่เค็ม การย่างเป็ดจะย่างด้วยไฟอ่อน ๆ ประมาณ 1 – 2 ชั่วโมง โดยใช้สแตนเลสในการย่าง (สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล, สัมภาษณ์. 2556)

12.2.3) ความมีชื่อเสียง

เป็ดอย่างพิมายของร้านทิวไผ่เป็ดอย่างได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจากทุกจังหวัด ได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย และถูกนำเสนอในรายการโทรทัศน์หลายสถานี อาทิ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เป็นต้น (สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล, สัมภาษณ์. 2556)

12.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการทำเป็ดอย่างพิมาย

เป็ดอย่างพิมายของร้านอาหารทิวไผ่เป็ดอย่าง ตั้งอยู่ที่ ถนนพิมาย – ตลาดแค ตำบลพิมาย อำเภอพิมาย นครราชสีมา ติดกับโรงพยาบาลพิมาย สามารถเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสาร และรถสองแถว เป็ดอย่างพิมายของร้านทิวไผ่เป็ดอย่างเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้บางขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการย่างเป็ด ส่วนขั้นตอนอื่น ๆ ยังไม่เปิดให้เข้าชม เนื่องจากต้องการรักษาความสะอาดของการทำเป็ดอย่าง ผู้รู้เกี่ยวกับการทำเป็ดอย่างพิมาย คือ นายสิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล เจ้าของร้านอาหารทิวไผ่เป็ดอย่าง (สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล, สัมภาษณ์. 2556)

12.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การทำเป็ดอย่างพิมายมีโอกาสนำมาจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การทำเป็ดอย่างพิมายมีความพิเศษ คือ เป็ดที่อย่างจะมีความสด เนื้อนุ่ม หนังกรอบ รสชาติออกขมเล็กน้อยแต่จะไม่เค็ม (2) ด้านผู้รู้ ผู้รู้เกี่ยวกับการทำเป็ดอย่างพิมาย คือ เจ้าของร้านอาหารทิวไผ่เป็ดอย่าง ซึ่งพร้อมจะให้ความรู้เกี่ยวกับการทำเป็ดอย่างพิมายและเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถฝึกทำเป็ดอย่างพิมายได้ในบางขั้นตอน เนื่องจากบางขั้นตอนถือว่าเป็นความลับของร้าน (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม

ในการส่งเสริมและผลักดันเปิดอย่างพิมายให้เป็นอาหารประจำท้องถิ่น (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การทำเปิดอย่างพิมายสามารถจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมขั้นตอนการทำเปิดอย่างพิมายและลงมือทำเปิดอย่างพิมายในบางขั้นตอน อาทิ การฝึกอย่างเปิดอย่างพิมาย การฝึกชำแหละเปิด เป็นต้น (สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล, สัมภาษณ์. 2556)

4.2.4 ประเภทประเพณีมี 2 แห่ง ได้แก่ เทศกาลเที่ยวพิมายและการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) เทศกาลเที่ยวพิมาย

1.1) ความสมบูรณ์

เทศกาลเที่ยวพิมาย เป็นเทศกาลการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อรวบรวมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพิมาย มีการพัฒนารูปแบบการนำเสนอให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในงานเทศกาลเที่ยวพิมาย คือ การแสดงแสงสีเสียง และการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (ดนัย ตั้งเจิดจ้า, สัมภาษณ์. 2556)

1.2) ความดึงดูดใจ

1.2.1) ประวัติความเป็นมาของเทศกาลเที่ยวพิมาย

เทศกาลเที่ยวพิมาย เกิดขึ้นจากประเพณีแข่งเรือพิมายที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่ในอดีต ต่อมาเมื่อ ปี พ.ศ. 2532 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร และจังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดให้มีการจัดงานประจำปี ภายใต้ชื่อ เทศกาลเที่ยวพิมาย โดยมีกำหนดจัดงานในช่วงสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนของทุกปี สถานที่จัดกิจกรรมจะอยู่บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การประกวดแมวสีสวาด การประกวดผัดหมี่พิมาย การประกวดทำส้มตำ การแสดงแสงสีเสียง การแข่งเรือพิมาย และการจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น เป็นต้น ปัจจุบัน เทศกาลเที่ยวพิมาย อยู่ในความรับผิดชอบของ เทศบาลตำบลพิมาย ทั้งนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมจะมีการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว (ดนัย ตั้งเจิดจ้า, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.2) ความพิเศษของเทศกาลเที่ยวพิมาย

ความพิเศษของเทศกาลเที่ยวพิมาย เป็นการรวบรวมศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น อาทิ การแข่งเรือพิมาย การประกวดทำส้มตำพิมาย การประกวดผัดหมี่พิมายการประกวดแมวสีสวาด และการแสดงแสงสีเสียง เป็นต้น เป็นเทศกาลการท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของอำเภอพิมาย (คนัย ตั้งเจดจ้ำ, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.3) ความมีชื่อเสียง

เทศกาลเที่ยวพิมายมีชื่อเสียงในระดับประเทศ เพราะมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคเดินทางมาท่องเที่ยว เป็นช่วงเวลาที่มีย่านนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่อำเภอพิมายมากที่สุด (คนัย ตั้งเจดจ้ำ, สัมภาษณ์. 2556)

1.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงเทศกาลเที่ยวพิมาย

เทศกาลเที่ยวพิมาย จัดบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารและรถสองแถวของอำเภอพิมาย หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับเทศกาลเที่ยวพิมาย ผู้รู้เกี่ยวกับเทศกาลเที่ยวพิมาย คือ นายคนัย ตั้งเจดจ้ำ นายกเทศมนตรีตำบลพิมาย เบอร์โทรศัพท์ 0-4447-1121 (คนัย ตั้งเจดจ้ำ, สัมภาษณ์. 2556)

1.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

เทศกาลเที่ยวพิมายมีโอกาในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว เทศกาลเที่ยวพิมายมีความพิเศษ คือ เป็นการรวบรวมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอพิมายไว้ด้วยกัน มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อาทิ การแสดงแสงสีเสียงและการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น (2) ด้านผู้รู้ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเทศกาลเที่ยวพิมายเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรภายในองค์กรส่วนใหญ่เป็นคนที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษเป็นอย่างดี อาทิ ประวัติความเป็นมา กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย เป็นต้น (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดยการร่วมแสดงในการแสดงแสงสีเสียง เข้าร่วมการแข่งขันเรือพิมาย และเข้าร่วมการประกวดต่าง ๆ อาทิ การประกวดทำส้มตำ การประกวดผัดหมี่และการประกวดแมวสีสวาด เป็นต้น (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ อาทิ การสอน การผัดหมี่ การสอนการทำส้มตำ การสอนรำพิมายประ การสอนการพายเรือให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจ เป็นต้น (คนัย ตั้งเจดจ้ำ, สัมภาษณ์. 2556)

2) การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2.1) ความสมบูรณ์

การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการแข่งขันจากอดีต โดยพัฒนาสามารถแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาสนามแข่งเรือ ในอดีตสนามแข่งเรือยาวประเพณีเป็นลำน้ำจักราชธรรมดา แต่ปัจจุบันสนามแข่งได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถือว่าเป็นสนามแข่งเรือที่ได้มาตรฐานและเป็นสนามแข่งเรือทางตรงที่ยาวที่สุดของประเทศไทย มีสถานที่นั่งชมหรืออำนวยการแข่งเรือทั้ง 2 ฝั่ง ด้านประเภทเรือที่แข่งขัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทท้องถิ่น มีจำนวนเรือเข้าร่วมแข่งขันประมาณ 40 ทีมต่อปี ฝายจะต้องเป็นคนท้องถิ่น และประเภททั่วไป มีจำนวนประมาณ 20 ทีมต่อปี ฝายจะเป็นคนต่างจังหวัด ทั้งนี้ การแข่งขันจะแบ่งออกเป็น 2 วัน วันแรกเป็นการแข่งขันรอบคัดเลือกและวันที่ 2 เป็นการแข่งขันรอบชิงชนะเลิศ (บรรเจิด สอพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

2.2) ความดึงดูดใจ

2.2.1) ประวัตติความเป็นมาของการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ประเพณีแข่งเรือพิมาย (ชื่อเดิม) เป็นงานประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาช้านาน มากกว่า 100 ปี เมื่อถึงฤดูกาลทอดกฐิน ชาวบ้านจะเดินทางโดยเรือเพื่อไปทอดกฐินตามวัดต่าง ๆ หลังจากทอดกฐินเสร็จแล้วต่างเดินทางกลับภูมิลำเนาของตน ในระหว่างเดินทางกลับจึงได้พายเรือแข่งกัน เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน จึงถือเป็นละเล่นที่สำคัญในฤดูน้ำหลาก สร้างความสนุกสนานให้กับผู้แข่งขันและผู้สืบทอดจนกลายเป็นประเพณี โดยมีการจัดแข่งขันในช่วงออกพรรษา ฤดูกาลทอดกฐินเป็นประจำทุกปี ต่อมา อำเภอพิมายได้พัฒนาการจัดการแข่งขัน โดยมีเรือจากต่างอำเภอมาร่วมแข่งขันด้วยเป็นประจำทุกปี (บรรเจิด สอพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

ปี พ.ศ. 2532 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมศิลปากร และจังหวัดนครราชสีมา ได้กำหนดให้มีการจัดงานประจำปี ภายใต้ชื่อ เทศกาลเที่ยวพิมาย โดยมีกิจกรรมแสงสีเสียง ในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การประกวดแมวสีวาด การประกวดผัดหมี่พิมาย การประกวดคำสั้มดำ เป็นต้น และได้กำหนดให้มีการแข่งเรือพิมายบรรจุเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของงานเทศกาลเที่ยวพิมายด้วย ปี พ.ศ. 2498 มีเรือจากต่างประเทศมาร่วมแข่งขันด้วย ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ประเทศแคนาดา เขตบริหารพิเศษฮ่องกงแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหพันธรัฐออสเตรเลีย ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนชื่อเป็น

การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จนถึงปัจจุบัน (บรรเจิด สอพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.2) ความพิเศษของการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ความพิเศษของการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย คือ เรือที่ใช้แข่งขันในประเภทท้องถิ่นเป็นเรือของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เรือมาจากคุ้มวัดคุ้มบ้าน วัดแต่ละวัดจะมีเรือประจำของตนเอง สนามแข่งเรือตรงและที่ได้รับมาตรฐาน ซึ่งได้รับพระราชทานถ้วยรางวัลจากเชื้อพระวงศ์ทุกปี (บรรเจิด สอพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.3) ความมีชื่อเสียง

การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย ถือว่าเป็นการแข่งขันเรือที่ได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก โดยการเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติเข้าร่วมการแข่งขัน และถ้วยรางวัลของการแข่งเรือแต่ละประเภทเป็นถ้วยพระราชทานจากเชื้อพระวงศ์ ทั้งสิ้น อาทิ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี (บรรเจิด สอพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

2.2.4) ความสะดวกในการเข้าถึงการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สนามแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย ตั้งอยู่บนลำน้ำจักราช ติดกับโรงเรียนพิมายวิทยา สามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัว รถโดยสารและรถสองแถวของอำเภอพิมาย นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมการแข่งขันเรือได้ในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายเท่านั้น หากต้องการสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย ผู้รู้เกี่ยวกับการแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมาคือ นายบรรเจิด สอพิมาย นายกองการบริหารส่วนตำบลในเมืองพิมาย เบอร์โทรศัพท์ 0-4448-1692 (บรรเจิด สอพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

2.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมายมีโอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว การแข่งขันเรือยาวประเพณี

เทศกาลเที่ยวพิมายมีความพิเศษ คือ เรือที่ใช้แข่งขันในประเภทท้องถิ่นเป็นเรือของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เรือมาจากคุ้มวัดคุ้มบ้าน มีสนามแข่งเรือทางตรงและที่ได้รับมาตรฐาน (2) ด้านผู้รู้ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการแข่งเรือพิมายเป็นคนในชุมชน ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ อาทิ ประวัติความเป็นมา เทคนิคในการพายเรือให้เร็ว ความเชื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับการพายเรือ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกฝีพายประจำคุ้มบ้าน เป็นต้น ซึ่งผู้รู้ดังกล่าวมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจได้รับทราบ (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนโดยการส่งเรือเข้าแข่งขันในประเภทท้องถิ่นและฝีพายที่ทำการแข่งขันก็เป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ อาทิ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมการฝึกซ้อมการพายเรือในแต่ละชุมชน การสอนการพายเรือให้นักท่องเที่ยว เป็นต้น (บรรเจิด สอพิมาย, สัมภาษณ์. 2556)

บทที่ 5

การจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบของฐานข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา งานวิจัยนี้ได้ขอนำเสนอ การจัดเก็บองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในรูปแบบของฐานข้อมูล โดยนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาจัดเก็บองค์ความรู้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ชั้นตอน ดังนี้

5.1 การแบ่งระดับความรู้และการจัดหมวดหมู่ความรู้

5.2 การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อช่วยวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การแบ่งระดับความรู้และการจัดหมวดหมู่ความรู้

5.1.1 การแบ่งระดับความรู้

ระดับความรู้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระดับ ตามแนวคิดของคอย ยูน และมาร์ติน (Qiu, Yoon and Martin, 2006: 56) ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวนี้สามารถจัดกิจกรรมอะไรได้บ้าง (Know – what) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำอย่างไร (Know – How) ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why) ผู้ที่สามารถอธิบายกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ (Know – who) โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 5.1 ดังนี้

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย 2. การพื้นที่แบบจำลองปราสาทหินพิมายตามจินตนาการ 3. การระบายสีภาพปราสาทหินพิมายบนพวงกุญแจ 4. การหล่อทับหลังด้วยปูนปลาสเตอร์ 5. การหล่อปรangk์ประธานปราสาทหินพิมายด้วยปูนปลาสเตอร์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย โดยชมมัลลเทศก์ 2. เจ้าหน้าที่จะจัดเตรียมแบบจำลองอุทยานประวัติศาสตร์พิมายไว้ให้นักท่องเที่ยว สามารถพื้นที่ได้ตามจินตนาการ 3. เจ้าหน้าที่จะจัดเตรียมพวงกุญแจที่มีภาพวาดปราสาทหินพิมายให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถระบายสีได้ตามความชอบของตน 4. เจ้าหน้าที่จะจัดเตรียมแม่พิมพ์ทับหลังและปูนปลาสเตอร์ไว้ให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถหล่อทับหลังด้วยปูนปลาสเตอร์ โดยมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ 5. เจ้าหน้าที่จะจัดเตรียมแม่พิมพ์ปรangk์ 	เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์พิมายและให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้ลักษณะทางกายภาพของปราสาทหินพิมายพิมาย	นายดุสิต ทุมมากรณ์ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Know – who)
		<p>ประธานปราสาทหินพิมายและปูนปลาสเตอร์ไว้ให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถหล่อปรางค์ประธานปราสาทหินพิมายด้วยปูนปลาสเตอร์ โดยมีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ</p>		
<p>อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์</p>	<p>1. การสักการะบูชาคุณย่าบุญเหลือ 2. การประกวดการถ่ายภาพ “มุมสวยที่แตกต่าง”</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสักการะบูชาคุณย่าบุญเหลือ เพื่อขอพรให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน 2. การประกวดภาพถ่าย “มุมสวยที่แตกต่าง” นักท่องเที่ยวสามารถใช้กล้องประเภทไหนก็ได้ในการถ่ายภาพ โดยมีข้อกำหนดว่าภาพจะต้องอยู่ในบริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์เท่านั้น</p>	<p>คุณย่าบุญเหลือมีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพของชุมชนตำบลทุ่งสัมฤทธิ์ และชุมชนใกล้เคียง ส่วนการประกวดการถ่ายภาพ “มุมสวยที่แตกต่าง” เป็นการค้นหาภาพเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์อนุสรณ์สถานฯ ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นและได้ทราบเรื่องราว</p>	<p>นายบุญ นากลาง อดีตกำนันตำบลทุ่งสัมฤทธิ์</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Know – who)
			ประวัติศาสตร์จากสถานที่ต่าง ๆ ภายในอนุสรณ์สถานฯ	
วัดเดิม	<ol style="list-style-type: none"> การสักการะบูชาหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดงและหลวงพ่พุทธวิมาชะ การนั่งสมาธิและสวดมนต์ กิจกรรมด้านความเชื่อ 	<ol style="list-style-type: none"> นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสักการะบูชาหลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดงและหลวงพ่พุทธวิมาชะ เพื่อขอพรให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ด้วยตนเอง การนั่งสมาธิและสวดมนต์ นักท่องเที่ยวสามารถการนั่งสมาธิและสวดมนต์ได้ โดยทางวัดเดิมจะจัดเตรียมสถานที่ไว้ให้ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านความเชื่อ นักท่องเที่ยวสามารถเสี่ยงทายได้โดยการยกช้าง หากยกช้างด้วยนิ้วก้อยขึ้น แสดงว่าคำอธิษฐานที่ขอจะเป็นจริง แต่ถ้า 	หลวงพ่อดำ หลวงพ่อแดง และหลวงพ่พุทธวิมาชะ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หมู่บ้านคู่มืออำเภอพิมาย นักท่องเที่ยวนิยมมาสักการะบูชาก่อนเดินทางกลับบ้าน ส่วนกิจกรรมการนั่งสมาธิและสวดมนต์เป็นการฝึกสมาธิให้กับนักท่องเที่ยว และกิจกรรมด้านความเชื่อ เพื่อเสี่ยงทายคำอธิษฐาน ซึ่งเป็นความเชื่อส่วนบุคคล	ท่านเจ้าคุณ ดร. พระโพธิวรญาณ เจ้าอาวาสวัดเดิม

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
		ยกไม่ขึ้นก็อาจจะไม่เป็นจริง		
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเยี่ยมชม โบราณวัตถุต่าง ๆ 2. การทำโปสการ์ดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามจินตนาการ 3. การต่อจิ๊กซอร์รูปประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 4. การสกรีนเสื้อยืดรูปทับหลังหรือหน้าบัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชม โบราณวัตถุต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑสถานฯ ทับหลัง เป็นต้น โดยมีภัณฑารักษ์คอยให้คำแนะนำ 2. การทำโปสการ์ดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามจินตนาการ โดยพิพิธภัณฑสถานฯ จะมีโปสการ์ดสำเร็จรูปไว้หลากหลายรูปแบบให้นักท่องเที่ยวได้เลือกตามความต้องการของตนและสามารถตกแต่งเพิ่มเติมได้ตามต้องการ 3. การต่อจิ๊กซอร์รูปประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 พิพิธภัณฑสถานฯ จะมีต่อจิ๊กซอร์รูปประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 จำนวน 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก กลางและใหญ่ ไว้รองรับ 	<p>เพื่อเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมขอม ส่วนการทำโปสการ์ดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามจินตนาการ การต่อจิ๊กซอร์รูปประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 การสกรีนเสื้อยืดรูปทับหลังหรือหน้าบัน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้ซึมซับลักษณะเฉพาะของโบราณวัตถุผ่านการเข้าร่วมกิจกรรม</p>	<p>นายทศพร ศรีสมาน ผู้อำนวยการ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิมาย</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Know – who)
		<p>นักท่องเที่ยว โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าอยากต่อจิ๊กซอร์ขนาดไหน</p> <p>4. การสกรีนเสื้อยืดรูปทับหลังหรือหน้าบัน พิพิธภัณฑ์จะจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ให้ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ตามต้องการ โดยมีภัณฑารักษ์คอยให้คำแนะนำ</p>	<p>การท่องเที่ยว</p>	
<p>การแสดงระบำพินายปุระ</p>	<p>1. การเรียนรู้ท่ารำและลงมือปฏิบัติจริง</p> <p>2. การสกรีนเสื้อยืดทำแตกมือของระบำพินายปุระ</p> <p>3. การถ่ายภาพ “การใส่ชุดระบำพินายปุระ”</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของท่ารำต่าง ๆ และฝึกท่ารำพินายปุระในท่ารำเบื้องต้น โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ</p> <p>2. การสกรีนเสื้อยืดทำแตกมือของระบำพินายปุระ โดยโรงเรียนพินายพิทยาศจะจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ จะมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p>	<p>ระบำพินายปุระเป็นท่ารำขอมโบราณ มีความอ่อนช้อยงดงามปัจจุบันกลายเป็นชุดการแสดงประจำอำเภอพินาย ส่วนการสกรีนเสื้อยืดทำแตกมือของระบำพินายปุระ การถ่ายภาพ “การใส่ชุดระบำ พินายปุระ” ที่จัดขึ้น</p>	<p>คุณครูวรรณิ อมัตริตนะ</p> <p>คุณครูประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนพินายพิทยา</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
		3. การถ่ายภาพ “การใส่ชุดกระบ้าพิมายปุระ” นักท่องเที่ยวสามารถเลือกชุดที่ตรงกับความต้องการของตน โดยจะมีผู้รู้คอยให้การช่วยเหลือในการแต่งกาย	เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสทางด้านวัฒนธรรม การแต่งกายของขอมโบราณ	
การพูดภาษาพิมาย	1. การเรียนรู้วิธีการพูดและฝึกพูดภาษาพิมาย 2. การสกรีนข้อความบนเสื้อยืด เช่น “จิไปกะไหน” “จิไปพิมาย” เป็นต้น 3. การเยี่ยมชมตลาดไนท์บริเวณหอนาฬิกา	1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการและฝึกพูด ฝึกออกเสียงคำต่าง ๆ ที่เป็นภาษาพิมาย โดยมีผู้รู้เป็นผู้ฝึกสอน 2. การสกรีนข้อความบนเสื้อยืด โดยจะเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้ให้นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกข้อความที่ต้องการได้ โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ 3. การเยี่ยมชมตลาดไนท์บริเวณหอนาฬิกา เพื่อเรียนรู้วิธีการสื่อสารด้วยภาษาพิมาย ของคนพิมาย	ภาษาพิมายมีลักษณะคล้ายกับภาษาโคราช แต่ภาษาพิมายจะออกเสียงคำยาวกว่าภาษาโคราช และเรียนรู้การสื่อสารโดยภาษาพิมายอย่างแท้จริงบริเวณตลาดไนท์ เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม การสื่อสารของคนพิมายอย่างใกล้ชิด	นางปราณีต สมบัติสวัสดิ์ อดีตคุณครูสอนวิชาภาษาไทย ข้าราชการบำนาญ

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
การละเล่นสะบ้า	1. การเรียนรู้วิธีการเล่นสะบ้าและลงมือปฏิบัติจริง 2. การถ่ายภาพ “การใส่ชุดไทยอีสาน” 3. การทำของที่ระลึก ได้แก่ การทำลูกสะบ้าจากไม้หรือการเพ้นท์ลูกสะบ้าตามจินตนาการ	1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการเล่นสะบ้าและฝึกเล่นสะบ้า โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ 2. การถ่ายภาพ “การใส่ชุดไทยอีสาน” นักท่องเที่ยวสามารถเลือกชุดไทยอีสานได้ตามความต้องการของตน โดยจะมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำในการแต่งกาย 3. การทำของที่ระลึก ได้แก่ การทำลูกสะบ้าจากไม้หรือการเพ้นท์ลูกสะบ้าตามจินตนาการ ทีมงานจะจัดเตรียมอุปกรณ์ไว้รองรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าอยากทำกิจกรรมใด โดยแต่ละกิจกรรมจะมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำโดยตลอด	การละเล่นสะบ้าเป็นการละเล่นพื้นบ้านที่ชาวอำเภอพิมายนิยมเล่นกันเมื่อว่างเว้นจากภารกิจประจำ ส่วนการถ่ายภาพ “การใส่ชุดไทยอีสาน” เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ซึมซับวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวไทยอีสานและการทำของที่ระลึก เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ลักษณะทางกายภาพของลูกสะบ้าเพิ่มมากขึ้น	นางประทุม ผลนา ผู้อนุรักษ์และถ่ายทอดการละเล่นสะบ้าให้กับเยาวชนอำเภอพิมาย

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Know – who)
การทำเครื่องจักสานหวาย	1. การเรียนรู้วิธีการขึ้นรูปการสานลายต่าง ๆ และลงมือปฏิบัติจริง 2. การถ่ายภาพ “มุมมองสวยด้วยผลิตภัณฑ์จากหวาย”	1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการขึ้นรูปเครื่องจักสานการสานลายต่าง ๆ และฝึกขึ้นรูปเครื่องจักสาน พร้อมทั้งฝึกสานลายต่าง ๆ อาทิ ลายขัด ลายดอกพิกุล เป็นต้น โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ 2. การถ่ายภาพ “มุมมองสวยด้วยผลิตภัณฑ์จากหวาย” ทางกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหวายจะจัดเตรียมมุมสำหรับใช้ถ่ายภาพไว้ให้นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกอุปกรณ์ประกอบฉากได้ตามความสนใจ โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานหวายของทางกลุ่ม	เครื่องจักสานหวายเป็นงานฝีมือที่ปราศจากการนำเครื่องจักรมาช่วยในการผลิต และการสานลายดอกพิกุล ยังเป็นลายที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลวังกาใหญ่ และเข้ากิจกรรมการถ่ายภาพ “มุมมองสวยด้วยผลิตภัณฑ์จากหวาย” เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสความสวยของผลิตภัณฑ์จากเครื่องหวายในหลายรูปแบบ	นางละม่อม ฉายพิมาย ประธานกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหวาย
การแกะสลักเทียนพรรษา	1. การเรียนรู้วิธีการแกะสลักเทียนพรรษาและลงมือปฏิบัติจริง	1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการแกะสลักเทียนพรรษาและฝึกแกะสลักเทียนพรรษาลายพื้นฐาน อาทิ ลายไทย	การแกะสลักเทียนพรรษาเป็นงานฝีมือที่สืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น ลายที่ใช้แกะสลัก	นายณรงค์ ดวงทอง รับราชการ

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
	2. การถ่ายภาพคู่กับขบวนเทียนพรรษาของอำเภอพิมาย	<p>ประยุกต์ เป็นต้น โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ</p> <p>2. สามารถถ่ายภาพกับขบวนเทียนพรรษาของอำเภอพิมาย ทางศูนย์การเรียนรู้จะจัดเตรียมมุมสำหรับถ่ายภาพกับขบวนเทียนพรรษาไว้ให้สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกอุปกรณ์ประกอบฉากได้ตามความสนใจของตน แต่ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากขบวนเทียนพรรษาของอำเภอพิมาย</p>	<p>เป็นลายผสมผสานระหว่างลายไทยและเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา และสามารถถ่ายภาพกับขบวนเทียนพรรษาเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ซึมซับความสวยงามของการแกะสลักเทียนพรรษาของอำเภอพิมาย</p>	
การชกมวยพิมาย	<p>1. การเรียนรู้ท่าชกมวยและลงมือปฏิบัติจริง</p> <p>2. การถ่ายภาพร่วมกับรูปปั้นมวยยักษ์สุขและการใส่ชุดนักมวย</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ท่าชกมวยพิมายและฝึกชกมวยพิมาย อาทิ หมัดเขี้ยวควาย เป็นต้น โดยมีครูมวยเป็นผู้ฝึกสอน</p> <p>2. การถ่ายภาพการใส่ชุดนักมวยถ่ายรูป</p>	<p>มวยพิมายเป็นศิลปะการป้องกันตนเองของอำเภอพิมาย และยังสร้างชื่อเสียงให้คนรู้จักมวยพิมายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะ</p>	<p>นายชัยวัฒน์ สุขะเดชะ</p> <p>ครูสอนมวยพิมาย</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
	3. การพื้นที่ซื้อตัวเองบนกางเกงนักมวย	<p>คู่กับรูปปั้นมวยยักษ์สุขุ โดยค่ายมวยจะจัดเตรียมชุดนักมวยและรูปปั้นมวยยักษ์สุขุจำลองขนาดเท่าของจริง สำหรับภาพถ่ายภาพไว้ให้กับนักท่องเที่ยว ภายในบริเวณค่ายมวย</p> <p>3. การพื้นที่ซื้อตัวเองบนกางเกงนักมวย ค่ายมวยจะจัดเตรียมอุปกรณ์ไว้สำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกขนาดและสีของกางเกงนักมวยได้ตามความสนใจ</p>	<p>หมัดเขวี้ยงควาย ถือว่าหมัดที่สร้างชื่อเสียงให้กับมวยพิมายมาก เพราะมีความแข็งแรงและคู่กัน ส่วนการใส่ชุดนักมวยถ่ายรูปคู่กับรูปปั้นมวยยักษ์สุขุ และการพื้นที่ซื้อตัวเองบนกางเกงนักมวย เพื่อซึมซับบรรยากาศและความรู้สึกของการเป็นนักมวย</p>	
การเลี้ยงแมวสีสวาด	<p>1. การเยี่ยมชมวิธีการเลี้ยงแมวสีสวาด</p> <p>2. การให้อาหารแมวสีสวาด</p> <p>3. การถ่ายภาพกับแมวสีสวาด</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมวิธีการเลี้ยงแมวสีสวาด พร้อมทั้งรับฟังประวัติความเป็นมาของแมวสวาดจากผู้รู้</p> <p>2. การให้อาหารแมวสีสวาด</p> <p>นักท่องเที่ยวจะได้เยี่ยมชมวิธีการให้อาหาร</p>	<p>แมวสีสวาดมีต้นกำเนิดที่อำเภอพิมาย มีความสวยงาม และยังสร้างชื่อเสียงให้ชาวต่างชาติรู้จักแมวของไทย ส่วนการถ่ายภาพกับแมวสีสวาด</p>	<p>นายชูชัย วิเศษจินดา</p> <p>วัฒน์ ประธานชมรมอนุรักษ์แมวโคราชเมืองพิมาย</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Know – who)
		<p>แมวสีสวาด พร้อมให้อาหารแมวสีสวาดด้วยตนเอง โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p> <p>3. การถ่ายภาพกับแมวสีสวาด ทางชมรมฯ จะจัดเตรียมมุมสำหรับถ่ายภาพไว้รองรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีแมวสีสวาดไว้ให้บริการ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าอยากถ่ายรูปคู่กับแมวสีสวาดตัวไหน</p>	<p>เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้ใกล้ชิดกับแมวสีสวาดมากขึ้น และยังเห็นลักษณะทางกายภาพของแมวสีสวาดด้วยเช่นกัน</p>	
อุทยานไทรงาม	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเยี่ยมชมต้นไทร 2. การสักการะบูชาเจ้าแม่ไทรงาม 3. การประกวดถ่ายภาพหัวข้อ “ต้นไทรในมุมมองของฉัน” 4. กิจกรรมด้านความเชื่อ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมต้นไทร โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ 2. สักการะบูชาเจ้าแม่ไทรงาม โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำเพิ่มเติม 3. การประกวดถ่ายภาพ “ต้นไทรในมุมมองของฉัน” ตามจินตนาการ นักท่องเที่ยว 	<p>อุทยานไทรงามเป็นกลุ่มต้นไทรที่เกิดจากต้นไทรเพียงต้นเดียวแต่แผ่กิ่งก้านสาขาจนกลายเป็นกลุ่มต้นไทรขนาดใหญ่ ส่วนเจ้าแม่ไทรงามเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่คู่กับอุทยาน</p>	<p>นายกิติกุล เสภาศิริภรณ์ ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้รู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
	5. การดูดวง	<p>สามารถใช้กล้องประเภทใดในการถ่ายภาพก็ได้ โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องเป็นภาพถ่ายบริเวณอุทยานไทรงามเท่านั้น</p> <p>4. กิจกรรมด้านความเชื่อ นักท่องเที่ยวสามารถปล่อยสัตว์น้ำ อาทิ หอย ปลา เต่า นก เป็นต้น เพื่อความเป็นสิริมงคลของชีวิต</p> <p>5. การดูดวง เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเข้าร่วมได้ตามความสนใจ เพราะเป็นความเชื่อส่วนบุคคล โดยหอดูจะบริการดูดวงอยู่บริเวณอุทยานไทรงาม</p>	<p>ไทรงามมาตั้งแต่อดีต และสำหรับกิจกรรมประกวดถ่ายภาพจัดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักลักษณะทางกายภาพของต้นไทรกิจกรรมด้านความเชื่อ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ทำบุญและการดูดวงเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านโหราศาสตร์</p>	
การทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พินาย	1. การเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่และวิธีการมัดหมี่พินาย พร้อมทั้งลง	1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่และขั้นตอนการมัดหมี่พินาย พร้อมทั้งฝึกทำเส้นหมี่และฝักมัด	เส้นหมี่และมัดหมี่พินายเป็นอาหารพื้นบ้าน วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทำเป็นวัตถุดิบ	นางประทุม ผลนา ประธานกลุ่มหมี่พินาย บ้านตะวันตก วัดเดิม

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Know – who)
	<p>มือปฏิบัติจริง</p> <p>2. การถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดแล้วส่งกลับบ้าน</p>	<p>หมี่พิมาย โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p> <p>2. ถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดด้วยตนเองแล้วส่งกลับบ้าน นักท่องเที่ยวต้องเป็นผู้ถ่ายภาพด้วยตนเอง จะใช้กล้องประเภทใดในการถ่ายภาพก็ได้ เมื่อถ่ายเสร็จทางกลุ่มเส้นหมี่จะให้เป็นโปสการ์ดให้กับนักท่องเที่ยว จากนั้นนักท่องเที่ยวก็สามารถเขียนข้อความลงบนโปสการ์ดแล้วจัดส่งตามที่อยู่</p>	<p>จากธรรมชาติและยังคงวิธีการทำแบบดั้งเดิม</p> <p>การทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย จึงเป็นการเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการทำอาหารและยังเป็นการสืบสานการทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมายให้อยู่คู่คนพิมาย ส่วนการถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดด้วยตนเอง เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิธีการทำเส้นหมี่และมัดหมี่พิมายด้วยตนเอง</p>	

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
การทำส้มตำพิมาย	1. การเรียนรู้วิธีการทำส้มตำพิมายและลงมือปฏิบัติจริง 2. การฝึกสับมะละกอ 3. การทำแม่กเน็ตรูปปูนา	1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการทำส้มตำพิมายและฝึกทำส้มตำพิมาย โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ 2. การฝึกสับมะละกอ ทางร้านจะเตรียมวัตถุดิบต่าง ๆ ไว้รองรับนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสาธิตวิธีการสับมะละกอ แล้วให้นักท่องเที่ยวลองทำ โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ 3. ทำของที่ระลึกในรูปแบบแม่กเน็ตรูปปูนาด้วยตนเอง โดยทางร้านจะเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้รองรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกรูปปูนาได้ตามต้องการ โดยมีผู้รู้คอยให้การช่วยเหลือ	ส้มตำพิมายเป็นอาหารท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากเป็นการผสมผสานระหว่างตำไทยกับตำลาว ใช้วัตถุดิบที่อยู่ในท้องถิ่นและใส่ปูนา ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่มีอยู่ในท้องถิ่นของอำเภอพิมาย เพราะอำเภอพิมายเป็นอำเภอที่ปลูกข้าวเป็นจำนวนมาก ส่วนการฝึกสับมะละกอและการทำแม่กเน็ตรูปปูนาเพื่อต้องการให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิธีการ	นางสาวจารุณี ศรีพักศรี แม่ค้าขายส้มตำบริเวณสนามแข่งขันเรือยาวประเพณีเทศบาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้รู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
			เตรียมวัตถุดิบในการทำ ส้มตำและเรียนรู้ลักษณะของปูนา ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญ	
การทำกระดาษสา	<p>1. การเรียนรู้วิธีการทำกระดาษสาและลงมือปฏิบัติจริง</p> <p>2. การระบายสีภาพกระดาษตามภาพต้นฉบับ</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการและฝึกทำกระดาษสาในบางขั้นตอน อาทิ การคัดเลือกวัตถุดิบ การกวนกระดาษสา เป็นต้น โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด</p> <p>2. การระบายสีภาพกระดาษตามภาพต้นฉบับ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกภาพกระดาษสาและสีที่จะใช้ในการระบายภาพได้ตามความถนัดของตนเอง</p>	<p>กระดาษสาทมีขายเป็นขนมพื้นบ้านที่ยังคงรสชาติแบบดั้งเดิมและได้มีการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัยและสวยงาม</p> <p>กระดาษสาทมีหลากหลายรสชาติ อาทิ สูดรดั้งเดิม สูดโรบายเตย เป็นต้น ส่วนการระบายสีภาพกระดาษสาตามภาพต้นฉบับ เพื่อให้</p> <p>นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้</p>	นางพนิตดา ศรีเขียว บุตรสาวของนางปราณี ศรีเขียว ผู้สืบทอดกิจการ

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Know – who)
			ลักษณะทางกายภาพของกระยาสารทพิมาย	
การทำเปิดอย่างพิมาย	<p>1. การเรียนรู้วิธีการทำเปิดอย่างพิมายและลงมือปฏิบัติจริง</p> <p>2. การทำของที่ระลึก ได้แก่ การทำแม่็กเนื้อจากชิ้นส่วนเปิดพลาสติก (หัว ปีก น่อง)</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วิธีการและฝึกทำเปิดอย่างพิมายในบางขั้นตอน อาทิ การย่างเปิด การหมัก เป็นต้น โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ</p> <p>2. การทำของที่ระลึก ได้แก่ การทำแม่็กเนื้อจากชิ้นส่วนเปิดพลาสติก (หัว ปีก น่อง) นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ว่าอยากทำแม่็กเนื้อจากชิ้นส่วนใดของเปิด โดยทางร้านจะจัดเตรียมอุปกรณ์ให้ และมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ</p>	<p>เปิดอย่างพิมายเป็นอาหารท้องถิ่นที่อยู่คู่กับท้องถิ่นมาช้านาน เปิดที่นำมาทำเปิดอย่าง คือ เปิดเทศ ซึ่งเป็นเปิดพื้นบ้าน เลี้ยงง่าย เติบโตเร็ว มีรสชาติและสูตรการหมักแบบดั้งเดิม ส่วนการทำของที่ระลึก ได้แก่ การทำแม่็กเนื้อจากชิ้นส่วนเปิดพลาสติก (หัว ปีก น่อง) เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ระลึกถึงการทำเปิดอย่างพิมาย</p>	<p>นายสิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล เจ้าของร้านอาหารทิวไผ่เปิดอย่าง</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
เทศกาลเที่ยวพิมาย	<p>1. การเยี่ยมชมวัฒนธรรมท้องถิ่น อาทิ การแสดงแสงสีเสียง ประเพณีแข่งเรือพิมาย เป็นต้น</p> <p>2. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การทำเส้นหมี่ และการมัดหมี่พิมาย ทำส้มตำพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาด เป็นต้น</p> <p>3. การสกรีนเสื้อยืดคำว่า “มาเที่ยวเทศกาลเที่ยวพิมาย”</p> <p>4. การส่งไปสการ์ดงานเทศกาลเที่ยวพิมายกลับบ้าน</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมวัฒนธรรมท้องถิ่นตามความสนใจ อาทิ การแสดงแสงสีเสียง ประเพณีแข่งเรือพิมาย เป็นต้น ทั้งนี้ วัฒนธรรมท้องถิ่นดังกล่าว นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ด้วยตนเอง</p> <p>2. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย ทำส้มตำพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาด เป็นต้น นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้บริเวณด้านหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมายและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย โดยในแต่ละกิจกรรมจะจัดขึ้นในวันและเวลาแตกต่างกัน นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง</p>	<p>เทศกาลเที่ยวพิมายเป็นการรวบรวมศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ของอำเภอพิมาย อาทิ การทำเส้นหมี่ และการมัดหมี่พิมาย ทำส้มตำพิมาย การเลี้ยง แมวสีสวาด การแสดงแสงสีเสียง ประเพณีแข่งเรือ เป็นต้น เพื่ออนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ส่วนกิจกรรมการสกรีนเสื้อยืดและการส่งไปสการ์ดกลับบ้าน เป็นกิจกรรม ที่จัดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ระลึกถึง</p>	<p>นายคนัย ตั้งเจ็ดจ่า นายกเทศมนตรีบาลตำบลพิมาย</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้ที่เกี่ยวข้องกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
		<p>3. การสกรีนเสื้อยืดคำว่า “มาเที่ยวเทศกาลเที่ยวพิมาย” ทีมงานจะจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้รองรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแบบเสื้อและข้อความที่ต้องการสกรีนได้ โดยมีผู้รู้คอยให้คำแนะนำ</p> <p>4. การส่งโปสการ์ดงานเทศกาลเที่ยวพิมายกลับบ้าน นักท่องเที่ยวสามารถเลือกโปสการ์ดเทศกาลเที่ยวพิมายที่ตนเองชื่นชอบแล้วสามารถเขียนข้อความลงบนโปสการ์ด จากนั้นทีมงานจะดำเนินการจัดส่งให้</p>	<p>บรรยากาศและความประทับใจต่อเทศกาลเที่ยวพิมาย</p>	
<p>การแข่งขันเรือยาว ประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา</p>	<p>1. การเยี่ยมชมการแข่งขันเรือพิมาย</p> <p>2. การประกอบเรือยาวจำลองขนาดจิ๋ว</p>	<p>1. นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมการแข่งขันเรือพิมายได้ที่บริเวณลำน้ำจ๊กราช และรับฟังประวัติความเป็นมาของประเพณีแข่งเรือ โดยขุมักคุเทศก์</p>	<p>การแข่งขันเรือพิมาย เป็นกิจกรรมที่สืบทอดกันมาช้านานและมีสนามแข่งเรือที่ได้รับมาตรฐาน</p>	<p>นายบรรเจิด สอพิมาย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเมืองพิมาย</p>

ตารางที่ 5.1 ระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what)	กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร (Know – How)	ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why)	ผู้รู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who)
		2. การประกอบเรือยาวจำลองขนาดจิ๋ว นักท่องเที่ยวสามารถเลือกแบบเรือที่จะประกอบตามความสนใจของตน โดยการประกอบเรือแต่ละประเภทจะมีคู่มือค่อยให้คำแนะนำในการประกอบเรือประเภทนั้น ๆ ทั้งนี้ ยังมีผู้รู้อธิบายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเรือแต่ละประเภทด้วย	ระดับประเทศ ส่วนกิจกรรมการประกอบเรือยาวจำลองขนาดจิ๋ว เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รู้จักเอกลักษณ์เฉพาะตัวของเรือยาวพิมาย ซึ่งเป็นเรือที่ใช้ในการแข่งกัน	

5.1.2 การจัดหมวดหมู่ความรู้

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา แบ่งความรู้ออกเป็น 5 หมวดใหญ่ 17 หมวดย่อย 57 หมู่ย่อยตามหลักการของการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็น 2 หมวดย่อย 4 หมู่ย่อย (2) กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สามารถแบ่งเป็น 4 หมวดย่อย 13 หมู่ย่อย (3) กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สามารถแบ่งเป็น 3 หมวดย่อย 10 หมู่ย่อย (4) ธุรกิจการท่องเที่ยว สามารถแบ่ง 5 หมวดย่อย 12 หมู่ย่อย และ (5) ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว สามารถแบ่ง 3 หมวดย่อย 18 หมู่ย่อย ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว

1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุ

1.1.1 ประเภทโบราณสถาน

1) อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

- 1.1) ซาลาทางเดิน
- 1.2) ซุ้มประตูและกำแพงแก้ว
- 1.3) ซุ้มประตูและระเบียงคด
- 1.4) บรรณาลัย
- 1.5) พลับพลา
- 1.6) ปราสาทประธาน
- 1.7) ปราสาทพรหมทัต
- 1.8) ปราสาทหินแดง
- 1.9) สะพานนาคราช
- 1.10) หอพราหมณ์

2) อนุรักษ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

2.1) รูปปั้นคุณย่าบุญเหลือ

3) วัดเดิม

3.1) โบสถ์

3.2) ศาลา

3.3) หลวงพ่อแดง

3.4) หลวงพ่อดำ

3.5) หลวงพ่อพุทธวิมายะ

1.1.2 ประเภทโบราณวัตถุ

1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

1.1) การจัดแสดงนิทรรศการและเรื่องราวของ

พิพิธภัณฑ์สถานฯ

1.2) เครื่องปั้นดินเผา

1.3) เครื่องทองที่ใช้ในพิธีกรรม

1.4) จารึก

1.5) ส่วนประกอบสถาปัตยกรรมเขมร โบราณ

(ปราสาทหิน)

1.5.1) ทับหลัง

1.5.2) บัวยอดปราสาท

1.5.3) เสาประดับกรอบประตู

1.5.4) หน้าบัน

1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

1.2.1 ประเภทศิลปวัฒนธรรม

1) กลุ่มการแสดงพื้นเมือง

1.1) การแสดงระบำพิมายประ

2) กลุ่มวิถีชีวิต

2.1) การแกะสลักเทียนพรรษา

2.2) การชกมวยพิมาย

2.3) การทำเครื่องจักสานหวาย

2.4) การพูดภาษาพินัย

2.5) การละเล่นสะบ้า

2.6) การเลียงแมวสีสวาด

2.7) อุทยานไทรงาม

2.7.1) กลุ่มต้นไม้ไทร

2.7.2) ศาลเจ้าแม่ไทรงาม

3) กลุ่มอาหารพื้นบ้าน

3.1) การทำกระยาสารท

3.2) การทำเป็ดย่างพินัย

3.3) การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พินัย

3.4) การทำส้มตำพินัย

1.2.2 ประเภทประเพณี

1) เทศกาลเที่ยวพินัย

1.1) การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพินัย

จังหวัดนครราชสีมา

1.2) การประกวดคำส้มตำ

1.3) การประกวดผัดหมี่พินัย

1.4) การประกวดแมวสีสวาด

1.5) การประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง

1.6) การแสดง แสง สี เสียง

1.7) การออกร้านจำหน่ายสินค้าของแต่ละชุมชน

2) การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพินัย

จังหวัดนครราชสีมา

2.1) ประเพณีแข่งเรือลากขัว ตำบลรังกาใหญ่

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน

2.1.1 การเยี่ยมชม

1) มัคคุเทศก์นำชม

2) ยูวมัคคุเทศก์นำชม

3) เยี่ยมชมด้วยตนเอง

4) รดราชนำชม

2.1.2 การทำของที่ระลึก

- 1) การพิมพ์ปราสาทหินพิมายจำลอง
- 2) การระบายสีภาพปราสาทหินพิมายบนพวงกุญแจ
- 3) การหล่อทับหลังด้วยปูนปลาสเตอร์
- 4) การหล่อปราสาทประธานปราสาทหินพิมายด้วยปูนปลาสเตอร์

2.1.3 การสักการะบูชา

- 1) การขอพรด้านหน้าที่การงาน

2.1.4 กิจกรรมด้านความเชื่อ

- 1) การยกช้าง

2.1.5 การประกวดถ่ายภาพ

- 1) บริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

2.1.6 การนั่งสมาธิและสวดมนต์

2.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุ

2.2.1 การเยี่ยมชม

- 1) ภัณฑารักษ์นำชม
- 2) เยี่ยมชมด้วยตนเอง

2.2.2 การทำของที่ระลึก

- 1) การต่อจิ๊กซอร์รูปประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7
- 2) การทำโปสการ์ดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 3) การสกรีนเสื้อยืดรูปทับหลัง หน้าบัน และประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7

2.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

2.3.1 กลุ่มการแสดงพื้นเมือง

- 1) การถ่ายภาพ “การใส่ชุดระบำพิมายปุระ”
- 2) การทำของที่ระลึก
  - 2.1) การสกรีนเสื้อทำแตกมือของระบำพิมายปุระ
- 3) การเรียนรู้วิธีการรำพิมายปุระ

2.3.2 กลุ่มวิถีชีวิต

- 1) กลุ่มแกะสลักเทียน

1.1) การถ่ายภาพ

- 1.1.1) ขบวนการเขียนพรรษา
- 1.2) การฝึกแกะสลักเขียนพรรษา
  - 1.2.1) ลายดอกพิกุล
  - 1.2.2) ลายไทยประยุกต์
- 1.3) เรียนรู้วิธีการหล่อเทียนพรรษา
- 2) กลุ่มการละเล่น
  - 2.1) การถ่ายภาพ “การใส่ชุดไทยอีสาน”
  - 2.2) การทำของที่ระลึก
    - 2.2.1) การทำลูกสะบ้าจากไม้
    - 2.2.2) การเพ้นท์ลูกสะบ้าตามจินตนาการ
  - 2.3) การฝึกเล่นสะบ้า
- 3) กลุ่มเครื่องจักสาน
  - 3.1) การถ่ายภาพ “มุมสวยด้วยผลิตภัณฑ์จากหวาย”
  - 3.2) การฝึกสานตะกร้าหวาย
  - 3.3) การเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์จากหวาย
- 4) กลุ่มชกมวย
  - 4.1) การถ่ายภาพ
    - 4.1.1) ใส่ชุดนักมวย
    - 4.1.2) รูปปั้นมวยยักษ์สุข
  - 4.2) การทำของที่ระลึก
    - 4.2.1) การเพ้นท์ชื่อบนกางเกงนักมวย
  - 4.3) การฝึกชกท่าหมัดเขี้ยวควาย
  - 4.4) การเยี่ยมชมค่ายมวยพิมาย
- 5) กลุ่มแมวสีสวาด
  - 5.1) การถ่ายภาพกับแมวสีสวาด
  - 5.2) การให้อาหารแมวสีสวาด
  - 5.3) เรียนรู้วิธีการเลี้ยงแมวสีสวาดจากผู้รู้
- 6) กลุ่มภาษาพิมาย
  - 6.1) การทำของที่ระลึก
    - 6.1.1) การสกรีนข้อความบนเสื้อ เช่น “จิไปกะไหน” “จิไปพิมาย”

6.2) การฝึกพูดภาษาพินัย

6.3) การเยี่ยมชมตลาดในท่บริเวณหอนาฬิกา

7) กลุ่มอุทยานไทรงาม

7.1) การเยี่ยมชม

7.1.1) ยูวม์คฤเทศก์นำชม

7.1.2) เยี่ยมชมด้วยตนเอง

7.2) การสักการะบูชา

7.2.1) การขอพรด้านหน้าที่การงาน

7.3) กิจกรรมด้านความเชื่อ

7.3.1) การดูดวง

7.3.2) การปล่อยสัตว์ (หอย ปลา นก)

7.4) การประกวดถ่ายภาพ

7.4.1) บริเวณอุทยานไทรงาม

2.3.3 กลุ่มอาหารพื้นบ้าน

1) กลุ่มเส้นหมี่และผัดหมี่พินัย

1.1) การถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดแล้วส่งกลับบ้าน

1.2) การฝึกทำผัดหมี่พินัย

1.3) การฝึกทำเส้นหมี่พินัย

2) กลุ่มส้มตำพินัย

2.1) การทำของที่ระลึก

2.1.1) การทำแม่กเน็ด

2.1.1.1) รูปปูนา

2.2) การฝึกตำส้มตำ

2.3) การฝึกสับมะละกอ

3) กลุ่มกระดาษสา

3.1) การทำของที่ระลึก

3.1.1) การเพ้นท์ชื่อบนพวงกุญแจที่ทำจาก

กะลามะพร้าว

3.1.2) การระบายสีภาพกระดาษสาตามภาพ

ต้นฉบับ

3.2) การฝึกกวนกระยาสารท

3.3) เรียนรู้วิธีการคัดเลือกวัตถุดิบ

4) กลุ่มเป็ดย่างพิมาย

4.1) การทำของที่ระลึก

4.1.1) การทำแม่็กเนื้อจากชิ้นส่วนเป็ดพลาสติก
กับแม่เหล็ก

4.1.2) การติดสติ๊กเกอร์ (หัว ปีก น่อง เท้า) บน
จานรองแก้วน้ำ

4.2) การฝึกย่างเป็ด

2.4 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณี

2.4.1 การเยี่ยมชม

- 1) มัคคุเทศก์นำชม
- 2) ยูวมัคคุเทศก์นำชม
- 3) เยี่ยมชมด้วยตนเอง
- 4) รถจักรยานนำชม
- 5) รถรางนำชม

2.4.2 การประกวดหรือการแข่งขัน

- 1) คำสั้มคำ
- 2) ผัดหมี่พิมาย
- 3) แมวสีสวาด
- 4) เรือพิมาย

2.4.3 การทำของที่ระลึก

- 1) การประกอบเรือจำลองขนาดจิ๋ว
- 2) การสกรีนเสื้อยืดคำว่า “มาเที่ยวเทศกาลเที่ยวพิมาย”
- 3) การส่งไปรษณียบัตรงานเทศกาลเที่ยวพิมายกลับบ้าน

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

3.1 ประเภทนักท่องเที่ยว

3.1.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย

- 1) นักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัด

- 2) นักท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา (นักท่องเที่ยวอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดนครราชสีมายกเว้นอำเภอพิมาย)

3.1.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

- 1) นักท่องเที่ยวในทวีปเอเชีย
- 2) นักท่องเที่ยวในทวีปอื่น ๆ (ได้แก่ ยุโรป อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้และออสเตรเลีย)

3.2 ช่วงอายุ

- 3.2.1 วัยเด็ก (ระหว่าง 2 – 12 ปี)
- 3.2.2 วัยรุ่น (ระหว่าง 13 – 22 ปี)
- 3.2.3 วัยทำงาน (ระหว่าง 23 – 59 ปี)
- 3.2.4 วัยผู้สูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป)

3.3 กลุ่มนักท่องเที่ยว

- 3.3.1 คนเดียว
- 3.3.2 สองคน
- 3.3.3 หมู่คณะ
  - 1) นักเรียน นักศึกษา
  - 2) หน่วยงานภาครัฐบาล
  - 3) หน่วยงานภาคเอกชน

3.3.4 ครอบครัว

- 1) พ่อ แม่ ลูก
- 2) พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย

4 ธุรกิจการท่องเที่ยว

4.1 ธุรกิจขนส่ง

- 4.1.1 รถโดยสาร
- 4.1.2 รถตู้
- 4.1.3 รถสองแถว

4.2 ธุรกิจที่พัก

4.2.1 โรงแรม

- 1) ครบวงจร (ห้องพัก ร้านอาหาร สระว่ายน้ำ คาราโอเกะ)
- 2) ไม่ครบวงจร (ห้องพัก)

4.2.2 รีเสิร์ท

4.2.3 โสมสเดย์

4.3 ธุรกิจร้านอาหาร

4.3.1 อาหารท้องถิ่น (อาทิ ส้มตำ ไก่ย่าง ผัดหมี่พิมาย เป็นต้น)

4.3.2 อาหารทั่วไป (อาทิ คะน้าหมูกรอบ กระเพรา ข้าวผัด เป็นต้น)

4.4 ธุรกิจนำเข้าหรือส่งออก

4.4.1 ธุรกิจนำเข้าภายในอำเภอพิมาย

4.4.2 ธุรกิจนำเข้าจากต่างจังหวัด

4.5 ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

4.5.1 ขนาดของร้าน

1) ร้านขนาดเล็ก

2) ร้านขนาดใหญ่

4.5.2 สินค้าที่จำหน่าย

1) จำหน่ายสินค้าประเภทเดียว

2) จำหน่ายสินค้าหลายประเภท

5 ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว

5.1 วันธรรมดา (วันจันทร์ – วันอาทิตย์)

5.1.1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

5.1.2 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

5.1.3 วัดเดิม

5.1.4 อุทยานไทรงาม

5.1.5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

1) วันพุธ – วันอาทิตย์

5.1.6 การแสดงระบำพิมายปุระ

1) วันจันทร์ – วันศุกร์

5.1.7 การพูดภาษาพิมาย

5.1.8 การทำเครื่องจักสานหวาย

5.1.9 การแกะสลักเทียนพรรษา

5.1.10 การชกมวยพิมาย

5.1.11 การเลี้ยงแมวสีสวาด

5.1.12 การทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย

5.1.13 การทำส้มตำพิมาย

5.1.14 การทำกระยาสารท

5.1.15 การทำเป็ดย่างพิมาย

5.2 เทศกาลสงกรานต์

5.2.1 การละเล่นสะบ้า

5.3 เทศกาลเที่ยวพิมาย

5.3.1 การแสดงระบำพิมายปุระ

1) การแสดงแสงสีเสียง

5.3.2 การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

5.2 การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อช่วยวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย

การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อช่วยวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอนำเสนอการพัฒนาฐานข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การพัฒนาฐานข้อมูลและความคิดเห็นต่อฐานข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาฐานข้อมูล

การพัฒนาฐานข้อมูลครั้งนี้ใช้โปรแกรม พีเอชพี แอดมิน (phpMyAdmin) เข้ามาช่วยการพัฒนาและบริหารจัดการฐานข้อมูลการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และเป็นส่วนต่อประสานที่สร้างโดยภาษาพีเอชพี (PHP) ซึ่งใช้จัดการฐานข้อมูล MySQL ผ่านเว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) โดยสามารถทำการสร้างฐานข้อมูลใหม่ ๆ และยังมีฟังก์ชันการทำงาน (Function) สำหรับการทดสอบการกรองข้อมูลด้วยภาษา SQL ทั้งนี้ โปรแกรมดังกล่าวยังสามารถทำการเพิ่มข้อมูล ลบข้อมูลและแก้ไขข้อมูลได้เหมือนกับการใช้ภาษา SQL ในการสร้างตารางข้อมูล โปรแกรม พีเอชพี แอดมิน เป็นโปรแกรมประเภท MySQL Client ที่ใช้ในการจัดการข้อมูล MySQL ผ่านเว็บเบราว์เซอร์ได้โดยตรง และทำงานบน เว็บ เซิร์ฟเวอร์ (Web Server) เป็น PHP Application ที่ใช้ควบคุมจัดการ MySQL Server

5.2.2 การทำงานของฐานข้อมูล

การทำงานของฐานข้อมูลประกอบด้วย 3 หน้าจอ ได้แก่ หน้าจอการกำหนดเงื่อนไข หน้าจอแสดงผลและหน้าจอรายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

1) หน้าจอการกำหนดเงื่อนไข

การสืบค้นข้อมูลสนับสนุนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาได้ โดยการเลือกเงื่อนไขด้านการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ระยะเวลา กลุ่มนักท่องเที่ยว ช่วงเวลา และประเภทแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นระบบจะประมวลผลแล้วแสดงผลตามเงื่อนไขที่ป้อนเข้าไปในระบบ ①

กรุณาเลือกเงื่อนไขเพื่อสืบค้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ② <--เลือกข้อมูล-->

กลุ่มนักท่องเที่ยว ③ <--เลือกข้อมูล-->

ระยะเวลา ④ <--เลือกข้อมูล-->

ช่วงเวลา ⑤ <--เลือกข้อมูล-->

ค้นหาข้อมูล

ภาพที่ 5.1 หน้าจอการกำหนดเงื่อนไข

รายละเอียดในหน้าจอการกำหนดเงื่อนไขประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1.1) เมื่อผู้ใช้เข้าสู่หน้าจอการสืบค้นข้อมูลสนับสนุนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จะปรากฏข้อความตามหมายเลข 1 เพื่ออธิบายลักษณะการทำงานของฐานข้อมูลในเบื้องต้น เพื่อให้ผู้ใช้ระบบเข้าใจกระบวนการทำงานของฐานข้อมูลก่อนการดำเนินการต่าง ๆ จากนั้นผู้ใช้สามารถวางแผนการท่องเที่ยวได้ โดยการเลือกเงื่อนไขต่าง ๆ ตามความต้องการของตน

1.2) การกำหนดเงื่อนไขในการวางแผนการท่องเที่ยว ผู้ใช้สามารถกำหนดเงื่อนไขได้ 4 เงื่อนไข ดังนี้

1.2.1) หมายเลข 2 ระยะเวลา ผู้ใช้ระบบสามารถเลือกระยะเวลาที่ตรงกับความต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยว แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ การใช้ระยะเวลาครึ่งวัน 1 วัน และ 2 วัน 1 คืน

1.2.2) หมายเลข 3 กลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้ใช้ระบบสามารถเลือกประเภทกลุ่มการท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของตน เพื่อเดินทางท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย ได้แก่ คนเดียว สองคน หมู่มากและครอบครัว

1.2.3) หมายเลข 4 ช่วงเวลา ผู้ใช้ระบบสามารถเลือกช่วงเวลาที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย ได้แก่ วันธรรมดา (จันทร์ – อาทิตย์) เทศกาลสงกรานต์และเทศกาลเที่ยวพิมาย

1.2.4) หมายเลข 5 ประเภทแหล่งท่องเที่ยว ผู้ใช้ระบบสามารถเลือกประเภทแหล่งท่องเที่ยวตามความสนใจของตนเอง ได้แก่ ประเภทโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม กลุ่มการแสดงพื้นบ้าน ศิลปวัฒนธรรม กลุ่มวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ประเพณีและทุกประเภทรวมกัน

2) หน้าจอแสดงผล

ผลการสืบค้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว ①				
②	③	④	⑤	
ชื่อสถานที่ท่องเที่ยว	กิจกรรมที่น่าสนใจ	รูป	เพิ่มเติม	
การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย	1. การเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่และวิธีการผัดหมี่ที่พยามย พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริง 2. การถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดแล้วส่งกลับบ้าน		รายละเอียด	
การทำส้มตำพิมาย	1. การเรียนรู้วิธีการทำส้มตำพิมายและลงมือปฏิบัติจริง 2. การฝึกสับมะละกอ 3. การทำแม็กเน็ตรูปปูนา		รายละเอียด	
การทำกระดาษสา	1. การเรียนรู้วิธีการทำกระดาษสาและลงมือปฏิบัติจริง 2. การทำของที่ระลึก ได้แก่ การพันที่ข้อมบพวงกุญแจที่ทำจากกะลามะพร้าว 3. การระบายสีภาพกระดาษสาตามภาพต้นฉบับ		รายละเอียด	
การทำเบ็ดข่างพิมาย	1. การเรียนรู้วิธีการทำเบ็ดข่างพิมายและลงมือปฏิบัติจริง 2. การทำของที่ระลึก ได้แก่ การทำแม็กเน็ตจากชิ้นส่วนเบ็ดพลาสติก (หัว ปีก น่อง)		รายละเอียด	

[กลับไปหน้าวางแผนการท่องเที่ยว](#)

ภาพที่ 5.2 หน้าจอแสดงผล

รายละเอียดในหน้าจอแสดงผลประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

หมายเลข 1 ผลการสืบค้นข้อมูลประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว เป็นข้อความที่แจ้งเตือนให้ผู้ใช้ระบบทราบว่าหน้าจอนี้ เป็นหน้าจอแสดงผลภายหลังจากการระบุความต้องการครบถ้วนแล้วตามแผนภาพที่ 5.1

หมายเลข 2 ชื่อสถานที่ท่องเที่ยว ระบบจะแสดงชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้ใช้ระบบได้ทำการเลือกในขั้นตอนก่อนหน้านี้ อาทิ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมาย การทำกระยาสารทและการทำเป็ดย่างพิมาย

หมายเลข 3 กิจกรรมที่น่าสนใจ ระบบจะแสดงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดได้ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ อาทิ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย กิจกรรมที่น่าสนใจ คือ การเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริงและการถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดส่งกลับบ้าน

หมายเลข 4 รูป ระบบจะแสดงภาพตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ อาทิ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมาย การทำกระยาสารทและการทำเป็ดย่างพิมาย

หมายเลข 5 เพิ่มเติม ผู้ใช้ระบบสามารถดูรายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ได้ โดยกดปุ่มรายละเอียด

อย่างไรก็ดี หากผู้ใช้ระบบต้องการกลับสู่หน้าจอการวางแผนการท่องเที่ยว สามารถทำได้โดยการกดปุ่ม กลับหน้าวางแผนการท่องเที่ยว

ในกรณีที่ผู้ใช้ระบบกดปุ่ม “รายละเอียด” ระบบจะแสดงผลหน้ารายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทนั้น ๆ ดังภาพที่ 5.3 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ก๋วยเตี๋ยวเส้นซดน้ำ และก๋วยเตี๋ยวผัดซดน้ำ

การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พืชมาย

รูปแบบกิจกรรม 1. นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่และวิธีการผัดหมี่พืชมาย พร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริง โดยมีสมาชิกกลุ่มหมี่ พืชมายคอยให้คำแนะนำ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พืชมายเป็นอาหารที่บ้าน วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทำเป็นวัตถุดิบจากธรรมชาติและยังคงขั้นตอนการทำแบบดั้งเดิม นักท่องเที่ยวสามารถนำเส้นหมี่ที่ลงมือทำเองกลับบ้านได้

2. การถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดแล้วส่งกลับบ้าน โดยนักท่องเที่ยวเป็นผู้ถ่ายภาพเอง เพื่อเตือนความทรงจำเกี่ยวกับ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พืชมาย

กลุ่มเป้าหมาย 2. ประชาชนทั่วไป ทุกเพศทุกวัย

จำนวนคนเข้าร่วม 3. ไม่จำกัดจำนวน

ช่วงเวลาให้บริการ 4. เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 06.00 – 12.00 น. ณ บริเวณชุมชนตะวันตกวัดเดิม อำเภอพืชมาย

ช่วงเวลาจัดกิจกรรม 5. สามารถจัดกิจกรรมได้ในช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา 06.00 – 12.00 น.

ระยะเวลาจัดกิจกรรม 6. 3 ชม. แบ่งเป็นการเรียนรู้ขั้นตอนการทำเส้นหมี่ อาทิ การโม่แป้ง เป็นต้นและวิธีการผัดหมี่พืชมาย อาทิ การเตรียมวัตถุดิบ เป็นต้น ใช้เวลาประมาณ 2 ชม. 30 นาที และการถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ด 30 นาที

ผู้ดูแล 7. นางประทุม ผลนา ประธานกลุ่มหมี่พืชมาย บ้านตะวันตกวัดเดิม และสมาชิกกลุ่มหมี่พืชมาย ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 08-2865-7458

ราคา 8. ค่าธรรมเนียมในการเข้าร่วมกิจกรรม 100 บาท ให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ (คาวีพยากร วัตถุประสงค์ในการทำเส้นหมี่และวัตถุดิบในการผัดหมี่พืชมาย)

* ตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พืชมาย 9.

การเรียนรู้วิธีการและฝึกทำเส้นหมี่พืชมาย

การเรียนรู้วิธีการและฝึกผัดหมี่พืชมาย

การถ่ายภาพเพื่อทำโปสการ์ดแล้วส่งกลับบ้าน

ภาพที่ 5.3 หน้าจอรายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

หมายเลข 1 รูปแบบกิจกรรม เป็นการบอกรายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดเตรียมไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ ซึ่งรูปแบบกิจกรรมจะแตกต่างกันออกไปตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

หมายเลข 2 กลุ่มเป้าหมาย เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลักที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย

หมายเลข 3 จำนวนผู้เข้าร่วม คือ จำนวนนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถรองรับได้ และสามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หมายเลข 4 ช่วงเวลาให้บริการ เป็นช่วงเวลาที่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ๆ นั้น และเพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวได้ในเบื้องต้น

หมายเลข 5 ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม เป็นช่วงเวลาที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ โดยแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะมีช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไป

หมายเลข 6 ระยะเวลาจัดกิจกรรม เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวประเภทนั้น ๆ ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมของแต่ละแห่งจะแตกต่างกันออกไป มักขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

หมายเลข 7 ผู้ดูแล คือ บุคคลที่คอยให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างราบรื่น

หมายเลข 8 ราคา คือ ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งค่าใช้จ่ายของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย อาทิ รูปแบบกิจกรรม การท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นต้น

หมายเลข 9 ตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์การทำเส้นหมี่และการตัดหมี่พิมาย เป็นภาพตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถจัดได้ในแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ

5.2.2 ความคิดเห็นต่อฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

ภายหลังจากพัฒนาฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของฐานข้อมูล โดยนำฐานข้อมูลไปขอรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 7 คน ได้แก่ (1) หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย (2) ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (3) ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครราชสีมา (4) เจ้าของบริษัท พีเคสงขลา สมิหลาทัวร์ (5) เจ้าของบริษัทเพื่อนสนิททัวร์ (6) อดีตประธานโสมสเคย์ชุมชนโอท็อปตำบลรังกาใหญ่ และ (7) ผู้จัดการโรงแรมพิมายพาราไดซ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลความเหมาะสมขององค์ความรู้ที่นำมาพัฒนาฐานข้อมูลการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการประเมินได้ดังนี้

โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ

- 1) ฐานข้อมูลสามารถช่วยวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเบื้องต้นได้ (S01) (S02) (S03) (S04) (S05) (S06) (S07)
- 2) เนื้อหาที่ปรากฏในฐานข้อมูลมีความละเอียด ชัดเจน และสามารถเข้าใจได้ง่าย (S01) (S02) (S03)
- 3) ฐานข้อมูลสามารถใช้งานได้ง่าย ไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อน (S01) (S02) (S03)

ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับฐานข้อมูลการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่ได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากเห็นว่าฐานข้อมูลดังกล่าวสามารถใช้งานได้จริงและช่วยวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายได้

บทที่ 6

การเผยแพร่และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้การจัดการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในรูปของเว็บไซต์

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอแนะนำ การเผยแพร่และการประยุกต์ใช้ องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปของเว็บไซต์ โดยนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยขอแนะนำเป็น 2 ส่วน ดังนี้

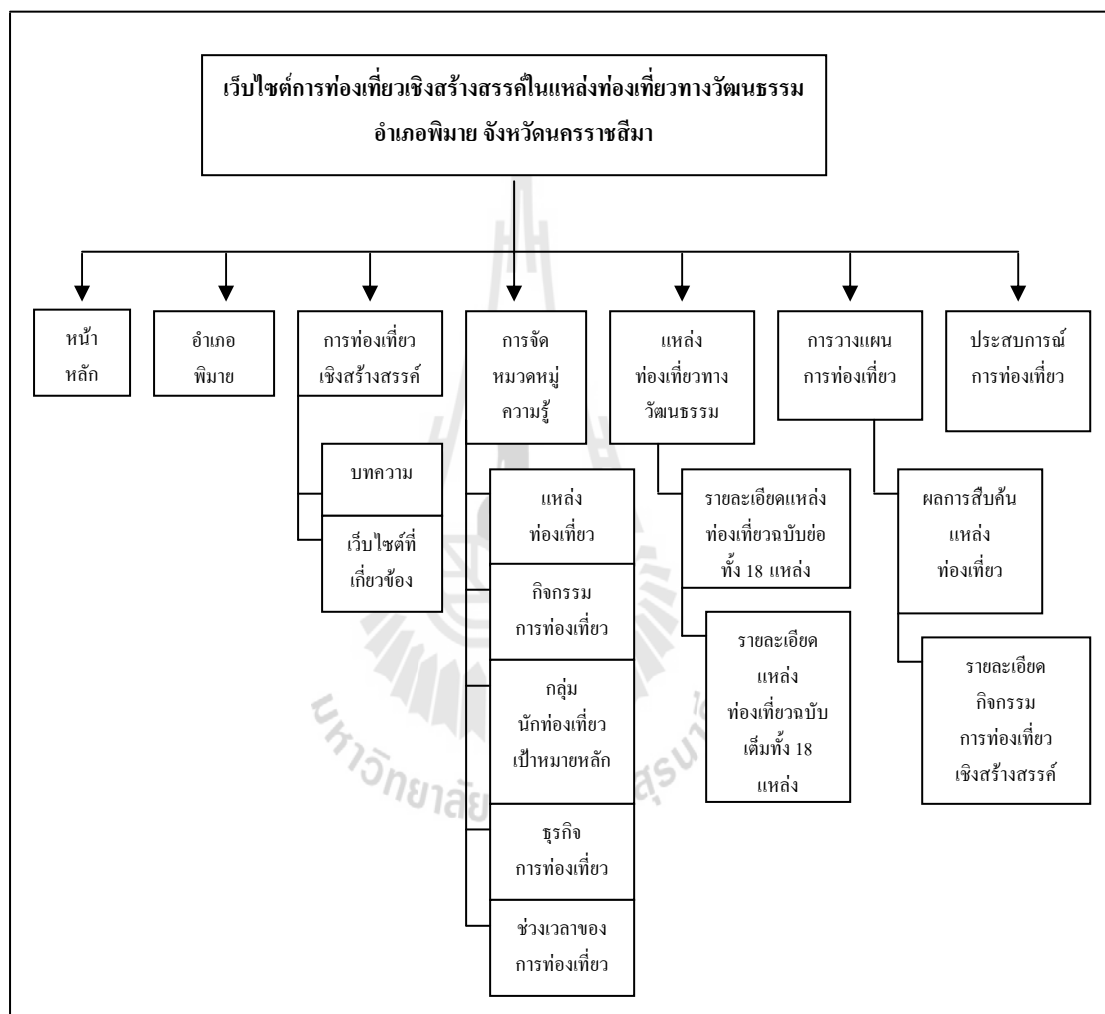
6.1 การพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

6.2 ความคิดเห็นต่อเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

6.1 การพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

การเผยแพร่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปสู่ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และผู้ที่เกี่ยวข้อง การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม อะโดบี ดรีมวีฟเวอร์ (Adobe Dream weaver) เนื่องจากมีเครื่องมือในการช่วยสร้างเว็บเพจ ที่มีความยืดหยุ่นสูง สนับสนุนภาษาสคริปต์ต่างๆ อาทิ Java ASP PHP CGI และ VBScript สามารถรองรับมัลติมีเดีย อาทิ การใส่เสียง การแทรกไฟล์วิดีโอ การใช้งานร่วมกับโปรแกรมแฟลช (Flash) หรือ ไฟร์เวิร์ค (Fireworks) และเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลได้ เพื่อเผยแพร่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยจัดกลุ่มเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์ตาม หลักการของการจัดหมวดหมู่ความรู้

เว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย 7 เว็บไซต์ ได้แก่ เว็บไซต์หลัก เว็บไซต์อำเภอพิมาย เว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เว็บไซต์การจัดหมวดหมู่ความรู้ เว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เว็บไซต์การวางแผนการท่องเที่ยวและแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทั้งนี้ แต่ละเว็บไซต์จะมีเว็บไซต์ย่อย ๆ โดยสามารถอธิบายได้ตามโครงสร้างของเว็บไซต์ดังภาพที่ 6.1 ดังนี้

ภาพที่ 6.1 โครงสร้างเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

รายละเอียดในแต่ละเว็บไซต์ประกอบด้วยข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

6.1.1) หน้าหลัก

หน้าหลักของเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นหน้าจอที่สรุปเนื้อหาที่ปรากฏภายในเว็บไซต์ เพื่อแจ้งให้ผู้ใช้ทราบว่าเนื้อหาภายในเว็บไซต์ดังกล่าวต้องการนำเสนอในประเด็นใดบ้าง โดยเนื้อหาที่ปรากฏในเว็บไซต์หน้าหลักมีข้อมูล 3 ส่วนด้วยกัน (ดังภาพที่ 6.2) ได้แก่

1) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในส่วนนี้จะอธิบายถึงนิยามของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้ใช้ ก่อนการเข้าถึงข้อมูลด้านอื่น ๆ ของเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมายที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ซึ่งมีทั้งสิ้น 18 แห่ง

3) ตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย เป็นภาพตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถมองเห็นภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

โดยโครงสร้างเนื้อหาในแต่ละเว็บเพจจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนหัวของเว็บไซต์ ส่วนเนื้อหาของเว็บไซต์และส่วนท้ายของเว็บไซต์ ดังนี้

ส่วนหัวของเว็บไซต์ประกอบด้วยชื่อของเว็บไซต์และเมนูหลักของเว็บไซต์ ซึ่งมีทั้งสิ้น 7 เมนู ได้แก่ หน้าหลัก อำเภอพิมาย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การจัดหมวดหมู่ความรู้ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การวางแผนการท่องเที่ยว และประสบการณ์การท่องเที่ยว ทั้งนี้ส่วนหัวของเว็บไซต์จะปรากฏในทุกหน้าของเว็บเพจ

ส่วนเนื้อหาของเว็บไซต์ ในกรณีนี้ เมนูหน้าหลัก ประกอบด้วย 3 เมนูหลัก คือ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย และตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย

ส่วนท้ายของเว็บไซต์ จะแสดงที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ผู้ใช้ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

ยินดีต้อนรับสู่อำเภอพิมาย

>> ถิ่นอุตสาหกรรม เครื่องหอยางามล้ำค่า กระจายสารพัดดี เปิดอย่างสดดี ผลิตมีพิมาย ยอดมวยไทยยักษ์สุข สุกพายเรือแข่ง แหล่งแนววิสวาด ปราสาทหิน ถิ่นโบราณ เรือนงามประเพณี วิถีกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ศักดิ์สิทธิ์พระพรหมมาเย <<

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย สามารถจำแนกได้ 4 ประเภท ดังนี้

- ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อุทยานสถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์และวัดเดิม
- ประเภทโบราณวัตถุ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย
- ประเภทศิลปวัฒนธรรมยังสามารถจำแนกได้อีก 3 กลุ่ม ดังนี้
  1. กลุ่มการแสดงในเมือง ได้แก่ การแสดงระบำพิมายประ
  2. กลุ่มวิถีชีวิต ได้แก่ การพูดภาษาพิมาย การละเล่นสะบ้า การทำเครื่องจักสานหอยาง การแกะสลักดินเหนียว การชมมวยพิมาย การเลี้ยงแนววิสวาดและอุทยานโบราณ
  3. กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ การทำเส้นหมี่และการผลิตหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมาย การทำกระยาสาหร่าย การทำเป็อย่างพิมาย
- ประเภทประเพณี ได้แก่ เทศกาลเที่ยวพิมาย การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

ตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย

ตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถจัดได้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย

 การศึกษามวยพิมาย	 การฝึกทำเครื่องจักหอยาง	 การฝึกทำเส้นหมี่พิมาย	 การฝึกผลิตหมี่พิมาย
 การฝึกทำกระยาสาหร่าย	 การฝึกแกะสลักเหนียวพระราชา	 การฝึกทำส้มตำพิมาย	 การฝึกพูดภาษาพิมาย

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 111 ถนนพหลโยธิน ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
 โทรศัพท์ 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790, 4548
 Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.2 หน้าหลักของเว็บไซต์

6.1.2) หน้าเว็บเพจอำเภอพิมาย

เว็บเพจอำเภอพิมายมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับอำเภอพิมาย เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับอำเภอพิมายในเบื้องต้นให้กับผู้ใช้และเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจการเดินทางมาท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา หน้าเว็บเพจอำเภอพิมายประกอบด้วย 2 ส่วน โดยส่วนแรกจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของอำเภอพิมาย จากอดีตจนถึงปัจจุบันพร้อมภาพประกอบการบรรยาย ดังภาพที่

เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน สามารถเข้าใจรูปแบบกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ผ่านภาพตัวอย่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังภาพที่ 6.5

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอทิวมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอทิวมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม		การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างสรรค์ค่าต่างประสมการด้านการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยยึดหลักการประสบการณ์ตรงและเป็นแบบ การท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมาย ของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะ 6 ประการ (Richards, 2010a: 79 – 81) ดังนี้

1. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะของ นักท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จากกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลักคือ "ทักษะและประสบการณ์" ด้านวัฒนธรรม ที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว
3. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากขายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องได้สู ่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้
4. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ เปลี่ยนจากสินค้าที่เป็นวัฒนธรรมระดับสูงไปสู่ สินค้าที่ เป็นวัฒนธรรมระดับล่าง
5. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น
6. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ลดความโดดเด่นแตกต่างกับด้านทรัพยากรการท่อง เที่ยว เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาของ ริชาร์ดส์ ในปี 2010 (Richards, 2010b: 7) มีปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีทั้งสิ้น 11 ปัจจัย ดังนี้

1. บริษัท แหล่งท่องเที่ยวจะต้องจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสถานที่ของตน
2. การมีผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
3. การมีพันธมิตร การพัฒนาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกันซึ่ง ถือว่ามีความสำคัญ
4. การวางแผนระยะยาว การวางแผนล่วงหน้าการจัดการการท่องเที่ยวและการวางแผน ทรัพยากรที่สำคัญ
5. การมีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและวัตถุประสงค์จะต้องสอดคล้อง การพัฒนา
6. การมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ดี การจัดการท่องเที่ยวไม่ควรมีแค่สามารถมองเห็น ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว
7. การมีสภาพในการบริหารจัดการ การจัดการการท่องเที่ยวไม่ควรจะได้ รับประโยชน์ทางการเมืองแต่ควรสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม
8. การสื่อสารและการตลาดที่ดี กำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่ชัดเจน
9. การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ งบประมาณที่ใช้การสนับสนุนควรรวมส่วนร่วมการ ใช้จ่ายเงิน
10. การมีผู้นำที่เข้มแข็งและทีมงานที่มั่นคง ผู้นำต้องวิสัยทัศน์และทักษะในการนำ ชุมชนและทีมงานควรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน
11. การเมือง โครงการต้องได้รับการสนับสนุนทางการเมืองเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ ยั่งยืน

รายการอ้างอิง

กัญญาณี แก้วสำรา และศิลาชัย จันทน์ศรี. (2555). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : ทางเลือกใหม่ การท่องเที่ยวไทย. วารสารเทคโนโลยี ส่วนที่ 6 (1) : 91 – 109. สืบค้นเมื่อ Richards, G. (2010a). Creative Tourism and Local Development. In Wurzbarger, R. (Ed.), Creative Tourism A Global Conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide: at present at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe. (pp. 78 – 90). New Mexico: USA.

Richards, G. (2010b). Creative Tourism and Cultural Events [On – line]. Available: <http://www.docstoc.com/docs/68264727/Creative-tourism-and-cultural-events>

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศ

วิดีโอแนะนำการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
 โทรศัพท์ 044-224-270 แฟกซ์ 044-224-790-4349
 Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.5 หน้าเว็บเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ทั้งนี้ เพื่อความชัดเจนของเนื้อหา ผู้วิจัยขอแนะนำเว็บไซต์เพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 2 ส่วน ดังภาพที่ 6.6 และ ภาพที่ 6.7

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว และการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยคุณลักษณะเฉพาะ 6 ประการ (Richards, 2010a: 79 – 81) ดังนี้

1. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เพิ่มทักษะให้นักท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาทักษะของนักท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีสินค้าหลักคือ "ทักษะและประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว"
3. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากการขายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องได้สู่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้
4. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนจากสินค้าที่เป็นวัฒนธรรมระดับสูงไปสู่สินค้าที่เป็นวัฒนธรรมประจำวัน
5. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การท่องเที่ยวร่วมกับชุมชนท้องถิ่น
6. เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องมีความโดดเด่นแตกต่างกับด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาของ ริชาร์ดในปี 2010 (Richards, 2010b: 7) **ปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีทั้งสิ้น 11 ปัจจัย** ดังนี้

1. บริบท แหล่งท่องเที่ยวจะต้องจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสถานที่ของตน
2. การมีส่วนร่วมจากท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
3. การมีพันธมิตร การพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกันซึ่งถือว่ามีความสำคัญ
4. การวางแผนระยะยาว การวางแผนล่วงหน้าการจัดการการท่องเที่ยวและการวางแผนทรัพยากรที่สำคัญ
5. การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและวัตถุประสงค์จะต้องเอื้อต่อการพัฒนา
6. การมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ดี การจัดการท่องเที่ยวไม่ควรซ้ำและสามารถมองเห็นความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว
7. การมีอิสระภาพในการบริหารจัดการ การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่ควรจะได้รับการประโยชน์ทางการเมืองและโครงสร้างการดำเนินงานควรมีความอิสระในการจัดการท่องเที่ยว
8. การสื่อสารและการตลาดที่ดี กำหนดกลยุทธ์การสื่อสารการตลาดที่ชัดเจน
9. การมีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ งบประมาณที่ให้การสนับสนุนควรพร้อมสำหรับการใช้ดำเนินงาน
10. การมีผู้นำที่เข้มแข็งและทีมงานที่มั่นคง ผู้นำต้องวิสัยทัศน์และทักษะในการนำชุมชนและทีมงานควรมีความมุ่งมั่นในการทำงาน
11. การเมือง โครงการต้องได้รับการสนับสนุนทางการเมืองเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

รายการอ้างอิง

กัญจน์ แก้วสง่า และนิศาชล จ่านงศรี, (2555). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : ทางเลือกใหม่ การท่องเที่ยวไทย. วารสารเทคโนโลยี สุรนารี 6 (1) : 91 – 109. [อ่านฉบับเต็ม](#)

Richards, G. (2010a). Creative Tourism and Local Development. In Wurzbürger, R. (Ed.). **Creative Tourism A Global Conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide: at present at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe.** (pp. 78 – 90). New Mexico. USA.

Richards, G. (2010b). **Creative Tourism and Cultural Events** [On – line]. Available: <http://www.docstoc.com/docs/68264727/Creative-tourism-and-cultural-events>

การสอนการร้อยมาลัย (ประเทศไทย)

การสอนรำไทย (ประเทศไทย)

การสอนการละเล่นลาวกระหม่อม (ประเทศไทย)

การสอนทำเครื่องจักสาน (ประเทศนิวซีแลนด์)

การสอนย้อมผ้าด้วยวัสดุธรรมชาติ (ประเทศออสเตรเลีย)

ภาพที่ 6.6 หน้าเว็บเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่วนที่ 1

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศ

วิดีโอแนะนำการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย

เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ภาพที่ 6.7 หน้าเว็บเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ส่วนที่ 2

6.1.4) หน้าเว็บเพจการจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

หน้าเว็บเพจการจัดหมวดหมู่ความรู้ เป็นหน้าจอที่อธิบายเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ค้นพบจากการศึกษาวิจัย เว็บเพจดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนก แยกแยะ องค์ความรู้ที่ค้นพบให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อให้ผู้ใช้หรือผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยแบ่งองค์ความรู้ออกเป็น 5 หมวดใหญ่ 17 หมวดย่อย 57 หมู่ย่อยตามภาพที่ 6.8 ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

*การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เป็นการสร้างคุณค่าด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและการออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน อันนำไปสู่เป้าหมายของการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลจากการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สามารถนำมาจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยแบ่งองค์ความรู้ออกเป็น 5 หมวดใหญ่ 17 หมวดย่อย 57 หมู่ย่อย ดังนี้

- *1. แหล่งท่องเที่ยว**
- *2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**
- *3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**
- *4. ธุรกิจการท่องเที่ยว**
- *5. ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว**

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
 โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790,4548
 Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.8 หน้าเว็บเพจการจัดหมวดหมู่ความรู้

ทั้งนี้ รายละเอียดในแต่ละหมวดหมู่ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอในลำดับต่อไป

1) แหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา			
หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

1. แหล่งท่องเที่ยว | 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม | 3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม | 4. ธุรกิจการท่องเที่ยว | 5. ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว

1. แหล่งท่องเที่ยว

1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุ

1.1.1 ประเภทโบราณสถาน

1) อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

1.1) ขาลาทางเดิน

1.2) ซุ้มประตูและกำแพงแก้ว

1.3) ซุ้มประตูและระเบียงคด

1.4) บรรณาลัย

1.5) หลับทเสา

1.6) ปราสาทประธาน

1.7) ปราสาทพรหมทัต

1.8) ปราสาทหินแดง

1.9) สหามานนคราย

1.10) หอราชนน

2) อุทยานปราสาทหินพิมาย

2.1) รูปปั้นคนยืนอุ้มเหยี่ยว

3) วัดเดิม

3.1) โบสถ์

3.2) ศาลา

3.3) หลวงพ่อแดง

3.4) หลวงพ่อดำ

3.5) หลวงพ่อพุทธวิมาเย

1.1.2 ประเภทโบราณวัตถุ

1) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

1.1) การแสดงนิทรรศการและเรื่องราวของพิพิธภัณฑ์สถานฯ

1.2) เครื่องปั้นดินเผา

1.3) เครื่องทองที่ใช้ในพิธีกรรม

1.4) จาลึก

1.5) สรปรประกอบสถาปัตยกรรมเขมรโบราณ (ปราสาทหินพิมาย)

1.5.1) หินหลัง

1.5.2) บัวยอดปราสาท

1.5.3) เสาประดับกรอบประตู

1.5.4) หน้าบัน

1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

1.2.1 ประเภทศิลปวัฒนธรรม

1) กลุ่มการแสดงพื้นเมือง

1.1) การแสดงระบำพิมายประ

2) กลุ่มวิถีชีวิต

2.1) การแกะสลักเทียนพรรษา

2.2) การขมอยพิมาย

2.3) การทำเครื่องจักสานหวาย

2.4) การพูดภาษาพิมาย

2.5) การละเล่นเสบ้า

2.6) การเล็งแนวสิ่ววาด

2.7) อุทยานไทรงาม

2.7.1) กลุ่มต้นไทร

2.7.2) ศาลเจ้าแม่ไทรงาม

3) กลุ่มอาหารพื้นบ้าน

3.1) การทำกระยาสาทร

3.2) การทำเป็ดย่างพิมาย

3.3) การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย

3.4) การทำส้มตำพิมาย

1.2.2 ประเภทประเพณี

1) เทศกาลเที่ยวพิมาย

1.1) การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

1.2) การประกวดคำลุ่มคำ

1.3) การประกวดคึดหมี่พิมาย

1.4) การประกวดแนวสิ่ววาด

1.5) การประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง

1.6) การแสดง แสง สี เสียง

1.7) การออกร้านจำหน่ายสินค้าของแต่ละชุมชน

2) การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

2.1) ประเพณีแข่งเรือลากขัว ตำบลวังใหญ่

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790, 4548
Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.9 การแบ่งหมวดหมู่ความรู้ของหมวดหมู่แหล่งท่องเที่ยว

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา			
หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม		การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว
<p>การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์</p> <p>1. แหล่งท่องเที่ยว 2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 4. บริการการท่องเที่ยว 5. แนวคิดของการท่องเที่ยว</p> <p>2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม</p> <p>2.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน</p> <p>2.1.1 การเยี่ยมชม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) วัดคงคารามพิมาย 2) สุวีริศเจดีย์พิมาย 3) เขื่อนมอญวัดหนอง 4) รตรางพิมาย <p>2.1.2 การทำของระลึก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การทำปราสาทหินศิลาจารึก 2) การทำปราสาทหินศิลาจารึก 3) การทำปราสาทหินศิลาจารึก 4) การทำปราสาทหินศิลาจารึก <p>2.1.3 การเสด็จประพาส</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การเสด็จประพาส <p>2.1.4 กิจกรรมด้านความเชื่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การตั้ง 2) การปล่อยสัตว์ (กิ้ง กอย ปลา) <p>2.1.5 การประชุมสัมมนา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) บริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ 2) บริเวณอุทยานโบราณ <p>2.1.6 การเยี่ยมชมและสวน</p> <p>2.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุ</p> <p>2.2.1 การเยี่ยมชม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) วัดคงคารามพิมาย 2) เขื่อนมอญวัดหนอง <p>2.2.2 การทำของระลึก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 2) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 3) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 <p>2.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม</p> <p>2.3.1 กลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การถ่ายภาพ "การใส่ชุดผ้าไหมมัดหมี่" 2) การทำของระลึก 3) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 <p>2.3.2 กลุ่มวิถีชีวิต</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การถ่ายภาพ <ol style="list-style-type: none"> 1.1) ขบวนแห่เทียนพรรษา 1.2) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 1.2.1) ลายดอกกลี 1.2.2) ลายไหมมัดหมี่ 2) กลุ่มการแสดง <ol style="list-style-type: none"> 2.1) การถ่ายภาพ "การใส่ชุดไหมมัดหมี่" 2.2) การทำของระลึก 2.2.1) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 2.2.2) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 2.3) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 3) กลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม <ol style="list-style-type: none"> 3.1) การถ่ายภาพ "มรดกศิลปวัฒนธรรมจากพิมาย" 3.2) การทำของระลึก 3.3) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 4) กลุ่มอาหาร <ol style="list-style-type: none"> 4.1) การถ่ายภาพ <ol style="list-style-type: none"> 4.1.1) ใส่ชุดมัดหมี่ 4.1.2) ใส่ชุดมัดหมี่ 4.2) การทำของระลึก <ol style="list-style-type: none"> 4.2.1) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 4.3) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 4.4) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 5) กลุ่มแหล่งศิลปวัฒนธรรม <ol style="list-style-type: none"> 5.1) การถ่ายภาพกับแนววิถีชีวิต 5.2) การถ่ายภาพแนววิถีชีวิต 5.3) การถ่ายภาพแนววิถีชีวิต 6) กลุ่มอาหาร <ol style="list-style-type: none"> 6.1) การทำของระลึก <ol style="list-style-type: none"> 6.1.1) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 6.2) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 6.3) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 7) กลุ่มอุทยานโบราณ <ol style="list-style-type: none"> 7.1) การเยี่ยมชม <ol style="list-style-type: none"> 7.1.1) สุวีริศเจดีย์พิมาย 7.1.2) เขื่อนมอญวัดหนอง 7.2) การเสด็จประพาส <ol style="list-style-type: none"> 7.2.1) การเสด็จประพาส 7.3) กิจกรรมด้านความเชื่อ <ol style="list-style-type: none"> 7.3.1) การตั้ง 7.3.2) การปล่อยสัตว์ (กอย ปลา นก) 7.4) การประชุมสัมมนา <ol style="list-style-type: none"> 7.4.1) บริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ 2.3.3 กลุ่มอาหารพื้นบ้าน <ol style="list-style-type: none"> 1) กลุ่มเส้นหมี่และก๋วยเตี๋ยว <ol style="list-style-type: none"> 1.1) การถ่ายภาพท่องเที่ยวไปสารคดีแล้วส่งกลับบ้าน 1.2) การทำเส้นหมี่ 1.3) การทำเส้นหมี่ 2) กลุ่มเส้นหมี่ <ol style="list-style-type: none"> 2.1) การทำของระลึก <ol style="list-style-type: none"> 2.1.1) การทำเม็ดเตี 2.1.1.1) ทุบป้า 2.2) การทำเส้นหมี่ 2.3) การทำเส้นหมี่ 3) กลุ่มกระชาย <ol style="list-style-type: none"> 3.1) การทำของระลึก <ol style="list-style-type: none"> 3.1.1) การทำเส้นหมี่ของก๋วยเตี๋ยวจากกระชาย 3.1.2) การทำเส้นหมี่ของก๋วยเตี๋ยวจากกระชาย 3.2) การทำเส้นหมี่ 3.3) การทำเส้นหมี่ 4) กลุ่มเส้นหมี่ <ol style="list-style-type: none"> 4.1) การทำของระลึก <ol style="list-style-type: none"> 4.1.1) การทำเส้นหมี่จากเส้นหมี่ 4.1.2) การทำเส้นหมี่จากเส้นหมี่ 4.2) การทำเส้นหมี่ 2.4 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณี 2.4.1 การเยี่ยมชม <ol style="list-style-type: none"> 1) วัดคงคารามพิมาย 2) สุวีริศเจดีย์พิมาย 3) เขื่อนมอญวัดหนอง 4) รตรางพิมาย 5) รตรางพิมาย 2.4.2 การประชุมสัมมนา <ol style="list-style-type: none"> 1) สัมมนา 2) สัมมนา 3) สัมมนา 4) สัมมนา 2.4.3 การทำของระลึก <ol style="list-style-type: none"> 1) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 2) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 3) การทำของระลึกประเภทประติมากรรมรูปพระเจ้ายักษ์วันที่ 7 			

ภาพที่ 6.10 โครงสร้างของหมวดหมู่กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ทั้งนี้ เพื่อให้เนื้อหา มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอเว็บเพจหมวดกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมออกเป็น 4 ส่วนตามภาพที่ 6.11 – 6.14 ดังนี้

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน

2.1.1 การเยี่ยมชม

- 1) มัคคุเทศก์นำชม
- 2) ยูวมัคคุเทศก์นำชม
- 3) เยี่ยมชมด้วยตนเอง
- 4) รถรางนำชม

2.1.2 การทำของที่ระลึก

- 1) การพิมพ์ปราสาทหินพิมายจำลอง
- 2) การระบายสีภาพปราสาทหินพิมายบนพวงกุญแจ
- 3) การหล่อทับหลังด้วยปูนปลาสเตอร์
- 4) การหล่อปราสาทประธานปราสาทหินพิมายด้วยปูนปลาสเตอร์

2.1.3 การสักการบูชา

- 1) การขอพรด้านหน้าที่การงาน

2.1.4 กิจกรรมด้านความเชื่อ

- 1) การดูดวง
- 2) การปล่อยสัตว์ (กิ้ง หอย ปลา)
- 3) การยกช้าง

2.1.5 การประกวดถ่ายภาพ

- 1) บริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์
- 2) บริเวณอุทยานไทรงาม

2.1.6 การนั่งสมาธิและสวดมนต์

ภาพที่ 6.11 โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน

2.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุ

2.2.1 การเยี่ยมชม

- 1) กัณฑ์เทศน์นำชม
- 2) เยี่ยมชมด้วยตนเอง

2.2.2 การทำของที่ระลึก

- 1) การต่อจิ๊กซอร์รูปประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7
- 2) การทำโปสการ์ดด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 3) การสกรีนเสื้อยืดรูปทับหลัง หน้าบันและประติมากรรมรูปพระเจ้าชัยวรมันที่ 7

ภาพที่ 6.12 โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุ

- 2.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม
- 2.3.1 กลุ่มการแสดงพื้นเมือง
- 1) การถ่ายภาพ "การโล้ชุดระบำพินายประ"
  - 2) การทำของที่ระลึก
    - 2.1) การสกรีนเสื้อหาแปดมือของระบำพินายประ
  - 3) การเรียนรู้วิธีการทำพินายประ
- 2.3.2 กลุ่มวิถีชีวิต
- 1) กลุ่มแกะสลักเทียน
    - 1.1) การถ่ายภาพ
      - 1.1.1) ชนวนเทียนพรรษา
    - 1.2) การฝึกแกะสลักเทียนพรรษา
      - 1.2.1) ลายดอกพิกุล
      - 1.2.2) ลายไทยประยุกต์
  - 2) กลุ่มการเล่น
    - 2.1) การถ่ายภาพ "การโล้ชุดไทยอีสาน"
    - 2.2) การทำของที่ระลึก
      - 2.2.1) การทำลูกสะบ้าจากไม้
      - 2.2.2) การพันลูกสะบ้าตามจินตนาการ
    - 2.3) การฝึกเล่นสะบ้า
  - 3) กลุ่มเครื่องจักสาน
    - 3.1) การถ่ายภาพ "นูนสวยด้วยผลิตภัณฑ์จากหวาย"
    - 3.2) การฝึกสานตะกร้าหวาย
    - 3.3) การเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์จากหวาย
  - 4) กลุ่มขนมาย
    - 4.1) การถ่ายภาพ
      - 4.1.1) โส้ชุดปักนวย
      - 4.1.2) รูปปั้นมวยอักษีสุข
    - 4.2) การทำของที่ระลึก
      - 4.2.1) การเพ้นท์ช้อนบนกางเกงปักนวย
    - 4.3) การฝึกชกทำหมัดเซียงควาย
    - 4.4) การเยี่ยมชมค่ายมวยพินาย
  - 5) กลุ่มแนวสิสวาด
    - 5.1) การถ่ายภาพกับแนวสิสวาด
    - 5.2) การให้อาหารแนวสิสวาด
    - 5.3) เรียนรู้วิธีการเลี้ยงแนวสิสวาดจากผู้รู้
  - 6) กลุ่มภาษาพินาย
    - 6.1) การทำของที่ระลึก
      - 6.1.1) การสกรีนข้อความบนเสื้อ เช่น "จีไปกะไหน" "จีไปกินมาย"
    - 6.2) การฝึกพูดภาษาพินาย
    - 6.3) การเยี่ยมชมตลาดในพื้นบริเวณหอนาฬิกา
  - 7) กลุ่มอุทยานโบราณคดี
    - 7.1) การเยี่ยมชม
      - 7.1.1) ยูนิตคุเทศก์นำชม
      - 7.1.2) เยี่ยมชมด้วยตนเอง
    - 7.2) การศึกษาเรียนรู้
      - 7.2.1) การขอพรด้านหน้าที่การงาน
    - 7.3) กิจกรรมด้านความเชื่อ
      - 7.3.1) การดูดวง
      - 7.3.2) การปล่อยสัตว์ (หอย ปลา นก)
    - 7.4) การประกวดถ่ายภาพ
      - 7.4.1) บริเวณอุทยานโบราณคดี
- 2.3.3 กลุ่มอาหารพื้นบ้าน
- 1) กลุ่มเส้นหมี่และผลิตภัณฑ์พินาย
    - 1.1) การถ่ายภาพเพื่อทำโปสเตอร์แล้วส่งกลับบ้าน
    - 1.2) การฝึกทำหมี่พินาย
    - 1.3) การฝึกทำเส้นหมี่พินาย
  - 2) กลุ่มส้มตำพินาย
    - 2.1) การทำของที่ระลึก
      - 2.1.1) การทำแม่ไก่เปิด
        - 2.1.1.1) รูปปูนา
    - 2.2) การฝึกตำส้มตำ
    - 2.3) การฝึกสับมะละกอ
  - 3) กลุ่มกระยาสาร
    - 3.1) การทำของที่ระลึก
      - 3.1.1) การเพ้นท์ช้อนบนห่วงกุญแจที่ทำจากกะลามะพร้าว
      - 3.1.2) การชงชาสมุนไพรกระยาสารตามภาพค้นฉบับ
    - 3.2) การฝึกชงกระยาสาร
    - 3.3) เรียนรู้วิธีการคัดเลือกวัตถุดิบ
  - 4) กลุ่มเปิดข่าพินาย
    - 4.1) การทำของที่ระลึก
      - 4.1.1) การทำแม่ไก่เปิดจากชิ้นส่วนเปิดพาสติกกับแม่เหล็ก
      - 4.1.2) การคิดสลักเกอร์ (หัว ปีก ผนัง หัว) บนจานรองแก้วน้ำ
    - 4.2) การฝึกข่าเปิด

ภาพที่ 6.13 โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

2.4) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณี

2.4.1 การเยี่ยมชม

- 1) มัคคุเทศก์นำชม
- 2) ยวมัคคุเทศก์นำชม
- 3) เยี่ยมชมด้วยตนเอง
- 4) รถจักรยานนำชม
- 5) รถรางนำชม

2.4.2 การประกวดหรือการแข่งขัน

- 1) ต้าส้มตำ
- 2) ผัดหมี่พืมาย
- 3) แมวสีสวาด
- 4) เรือพืมาย

2.4.3 การทำของที่ระลึก

- 1) การประกอบเรือจำลองขนาดจิ๋ว
- 2) การสกรีนเสื้อยืดคำว่า “มาเที่ยวเทศกาลเที่ยวพืมาย”
- 3) การส่งไปรษณียบัตรงานเทศกาลเที่ยวพืมายกลับบ้าน

ภาพที่ 6.14 โครงสร้างหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณี

3) กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

[1. แหล่งท่องเที่ยว](#) | [2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม](#) | [3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม](#) | [4. ธุรกิจการท่องเที่ยว](#) | [5. ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว](#)

3. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

3.1 ประเภทนักท่องเที่ยว

3.1.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย

- 1) นักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัด
- 2) นักท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา (นักท่องเที่ยวนอกเมือง ในจังหวัดนครราชสีมา ยกเว้นอำเภอพิมาย)

3.1.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

- 1) นักท่องเที่ยวในทวีปเอเชีย
- 2) นักท่องเที่ยวในทวีปอื่น ๆ (ได้แก่ ยุโรป อเมริกาเหนือ และอเมริกาใต้และออสเตรเลีย)

3.2 ช่วงอายุ

3.2.1 วัยเด็ก

3.2.2 วัยรุ่น

3.2.3 วัยทำงาน

3.2.4 วัยผู้สูงอายุ

3.3 กลุ่มนักท่องเที่ยว

3.3.1 คนเดี่ยว

3.3.2 สองคน

3.3.3 หมู่คณะ

- 1) นักเรียน นักศึกษา
- 2) หน่วยงานภาครัฐบาล
- 3) หน่วยงานภาคเอกชน

3.3.4 ครอบครัว

- 1) พ่อ แม่ ลูก
- 2) พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
 โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790,4548
 Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.15 โครงสร้างหมวดหมู่กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

4) ธุรกิจการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

[1 แหล่งท่องเที่ยว](#) | [2 กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม](#) | [3 กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม](#)

4. ธุรกิจการท่องเที่ยว | [5. ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว](#)

4. ธุรกิจการท่องเที่ยว

- 4.1 ธุรกิจขนส่ง
  - 4.1.1 รถโดยสาร
  - 4.1.2 รถตู้
  - 4.1.3 รถสองแถว
- 4.2 ธุรกิจที่พัก
  - 4.2.1 โรงแรม
    - 1) ครบวงจร (ห้องพัก ร้านอาหาร สระว่ายน้ำ คาราโอเกะ)
    - 2) ไม่ครบวงจร (ห้องพัก)
  - 4.2.2 รีสอร์ท
  - 4.2.3 โฮมสเตย์
- 4.3 ธุรกิจร้านอาหาร
  - 4.3.1 อาหารท้องถิ่น (อาทิ ส้มตำ ไก่ย่าง ผัดหมี่พิมาย เป็นต้น)
  - 4.3.2 อาหารทั่วไป (อาทิ คะน้าหมกรอบ กระเพรา ข้าวผัด เป็นต้น)
- 4.4 ธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์
  - 4.4.1 ธุรกิจนำเที่ยวภายในอำเภอพิมาย
  - 4.4.2 ธุรกิจนำเที่ยวจากต่างจังหวัด
- 4.5 ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก
  - 4.5.1 ขนาดของร้าน
    - 1) ร้านขนาดเล็ก
    - 2) ร้านขนาดใหญ่
  - 4.5.2 สินค้าที่จำหน่าย
    - 1) จำหน่ายสินค้าประเภทเดียว
    - 2) จำหน่ายสินค้าหลายประเภท

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
 โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790, 4548
 Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.16 โครงสร้างหมวดหมู่ธุรกิจการท่องเที่ยว

5) ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

[1. แหล่งท่องเที่ยว](#) | [2. กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม](#) | [3. กลมนักท่องเที่ยวเป้าหมายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม](#) | [4. ธุรกิจการท่องเที่ยว](#) | **[5. ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว](#)**

5 ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว

- 5.1 วันธรรมดา (วันจันทร์ – วันอาทิตย์)
  - 5.1.1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
  - 5.1.2 อุทยานโบราณคดีอู่ตะเภา
  - 5.1.3 วัดเดิม
  - 5.1.4 อุทยานโบราณคดี
  - 5.1.5 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย
    - 1) วันพุธ – วันอาทิตย์
  - 5.1.6 การแสดงระบำพิมายประ
    - 1) วันจันทร์ – วันศุกร์
  - 5.1.7 การพูดภาษาพิมาย
  - 5.1.8 การทำเครื่องจักสานหวาย
  - 5.1.9 การแกะสลักเทียนพรรษา
  - 5.1.10 การชกมวยพิมาย
  - 5.1.11 การเลี้ยงแมวลีลาวดี
  - 5.1.12 การทำเส้นไหมและการถักไหมพิมาย
  - 5.1.13 การทำส้มตำพิมาย
  - 5.1.14 การทำกระยาสาร
  - 5.1.15 การทำเมี่ยงพิมาย
- 5.2 เทศกาลสงกรานต์
  - 5.2.1 การละเล่นสับ้า
- 5.3 เทศกาลเที่ยวพิมาย
  - 5.3.1 การแสดงระบำพิมายประ
    - 1) การแสดงแสงสีเสียง
  - 5.3.2 การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
 โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790,4548
 Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.17 โครงสร้างหมวดหมู่ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว

6.1.5) หน้าเว็บเพจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

หน้าเว็บเพจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นหน้าจอที่จัดหมวดหมู่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท ประกอบด้วย 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทโบราณสถาน ประเภทโบราณวัตถุ ประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเภทประเพณี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าชมสามารถเข้าใจแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยมีรายละเอียดตามภาพที่ 6.18 ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

ยินดีต้อนรับสู่อำเภอพิมาย

>> ดินอุดมสมบูรณ์ เครื่องหาวงามล้ำค่า
 อยุธยาสารพัดดี เปิดอย่างสดดี หัดมีพิมาย
 ยอดมวยไทยยักซ์สุข สุกพวยเรือแข่ง
 แหล่งแมวลีสวาด ปราสาทหิน ถิ่นโพรงงาม
 เรืองนามประเพณี วิถีกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ศัก
 ลีพระพุทธรูประมาด <<

ประเภทโบราณสถาน

- อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
- อุทยานโบราณวัตถุแห่งชาติพิมาย
- วัดเดิม

ประเภทโบราณวัตถุ

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

ประเภทศิลปวัฒนธรรม

กลุ่มการแสดงพื้นเมือง

- แสดงระบำพื้นเมือง

กลุ่มวิถีชีวิต

- การพูดภาษาพิมาย
- การละเล่นสรงน้ำ
- การทำเครื่องจักสานหวาย
- การแกะสลักเทียนพรรษา
- การทอผ้าไหม
- การเลี้ยงแมวลีสวาด
- อุทยานโพรงงาม

กลุ่มอาหารพื้นบ้าน

- การทำเส้นหมี่และการยัดไส้พิมาย
- การทำส้มตำพิมาย
- การทำกระยาจก
- การทำเป็ดย่างพิมาย

ประเภทประเพณี

- เทศกาลเที่ยวพิมาย
- การแข่งเรือพิมาย

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
 111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
 โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790,4548
 Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.18 หน้าเว็บเพจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

เมื่อผู้ใช้เข้าสู่หน้าเว็บเพจแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สามารถเลือกดูข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ตามความสนใจของตนเอง อาทิ กรณีผู้ใช้เลือกดูข้อมูลของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย โดยมีรายละเอียดตามภาพที่ 6.19 ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว	ประสบการณ์การท่องเที่ยว	

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ผู้รู้

นายคูลิต ทุมมากรณ์
หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
เบอร์โทรศัพท์ 0-4447-1568

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เป็นศิลปวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ของอาณาจักรขอมโบราณ ได้รับการบูรณะปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจนถือว่าเป็นปราสาทหินที่มีความสมบูรณ์ของตัวปราสาท และตั้งอยู่ใจกลางเมืองพิมาย การคมนาคมสะดวกสบาย อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเป็นที่รู้จักระดับนานาชาติ เพราะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ถ้าแยกเฉพาะปราสาทขอม ปราสาทหินพิมายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมากที่สุดในประเทศ

กิจกรรมการท่องเที่ยว

การเยี่ยมชมและเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

[อ่านต่อ ฉบับเต็ม](#)

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
111 ถนนมหาวิทยาลัย ตำบลสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790,4548
Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.19 หน้าเว็บเพจอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

หากผู้ใช้กดปุ่ม อ่านฉบับเต็ม ผู้ใช้จะเข้าสู่หน้ารายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ผู้ใช้จะสามารถอ่านรายละเอียดต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ซึ่งสามารถจำแนกเนื้อหาออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ความสมบูรณ์ ความดึงดูดใจ โอกาสในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และภาพกิจกรรมในอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ใช้ทราบรายละเอียดของอุทยานประวัติศาสตร์พิมายในแต่ละประเด็น ก่อนการเดินทางไปท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวจริง อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ดังภาพที่ 6.20 ดังนี้

6.16) หน้าเว็บเพจการวางแผนการท่องเที่ยว

หน้าเว็บเพจการวางแผนการท่องเที่ยว เป็นฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เพื่อช่วยสนับสนุนวางแผนการท่องเที่ยวเบื้องต้นให้กับนักท่องเที่ยว ทำให้ผู้ใช้สามารถเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของตนเองในเบื้องต้น โดยผู้ใช้ต้องเลือกเงื่อนไข 4 เงื่อนไข ได้แก่ ระยะเวลา กลุ่มนักท่องเที่ยว ช่วงเวลา ประเภทแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นระบบจะทำการประมวลผลในลำดับต่อไป ตามภาพที่ 6.21 ดังนี้

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

หน้าหลัก	อำเภอพิมาย	การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์	การจัดหมวดหมู่ความรู้
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	การวางแผนการท่องเที่ยว		ประสบการณ์การท่องเที่ยว

ยินดีต้อนรับสู่อำเภอพิมาย

>> ยินดีต้อนรับสู่อำเภอพิมาย
ลำค่า กระจ่างสารพัดดี เปิดอย่างรสดี
ผัดหน่อกับมาย ยอดมวยไทยยักษ์สข สก
ทวยเรือแข่ง แหล่งมรดกโลก ปราสาท
หิน ถิ่นโบราณ เรืองนามประเพณี
วีรกรรมของสัมฤทธิ์ ศักดิ์สิทธิ์พระเพท
มายะ <<

การสืบค้นข้อมูลสนับสนุนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ได้ โดยการเลือกเงื่อนไขด้านการท่องเที่ยว 4 ด้าน ได้แก่ ระยะเวลา กลุ่มนักท่องเที่ยว ช่วงเวลา และประเภทแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นระบบจะประมวลผลแล้วแสดงผลตามเงื่อนไขที่ป้อนเข้าไปในระบบ

กรุณาเลือกเงื่อนไขเพื่อสืบค้นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	<input type="text" value="<-เลือกข้อมูล->"/>
กลุ่มนักท่องเที่ยว	<input type="text" value="<-เลือกข้อมูล->"/>
ระยะเวลา	<input type="text" value="<-เลือกข้อมูล->"/>
ช่วงเวลา	<input type="text" value="<-เลือกข้อมูล->"/>
<input type="button" value="ค้นหาข้อมูล"/>	

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
111 ถนนพหลโยธิน ตำบลสวนหิน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000
โทรศัพท์ : 044-224-273 แฟกซ์ 044-224-790, 4548
Design by TemplateMonster.com

ภาพที่ 6.21 หน้าเว็บเพจการวางแผนการท่องเที่ยว

6.1.7) หน้าแฟนเพจประสบการณ์การท่องเที่ยว

แฟนเพจประสบการณ์การท่องเที่ยวเป็นช่องทางหนึ่งในแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวสามารถบอกเล่าประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอพิมายให้กับนักท่องเที่ยวท่านอื่น ๆ ได้รับความรู้ โดยการโพสต์ข้อความลงในแฟนเพจ ขณะเดียวกันยังเป็นช่องทางในการติดตามข่าวสารใหม่ ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ดังภาพที่ 6.22

ภาพที่ 6.22 หน้าแฟนเพจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

6.2 ความคิดเห็นต่อเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

เพื่อให้เว็บไซต์ที่ออกแบบมีประสิทธิภาพในการใช้งาน ผู้วิจัยจึงได้ทำการประเมิน โดยการให้กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้งานและสอบถามความคิดเห็น กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 7 คน ได้แก่ (1) หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย (2) ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (3) ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครราชสีมา (4) เจ้าของบริษัท พีเคสงขลา สมิหลาทัวร์ (5) เจ้าของบริษัทเพื่อนสนิททัวร์ (6) อดีตประธานโฮมสเตย์ชุมชนโอท็อปตำบลรางกาใหญ่ และ (7) ผู้จัดการโรงแรมพิมายพาราไดซ์

โดยสอบถามในประเด็นความถูกต้องของข้อมูล ความเหมาะสมขององค์ความรู้ที่นำมาพัฒนาฐานข้อมูลการวางแผน การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการประเมินได้ 4 ประเด็น ดังนี้

6.2.1 องค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 7 คน สามารถสรุปความเห็นเกี่ยวกับองค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ 3 ประเด็น ดังนี้

1) ความครบถ้วน คือ องค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีความน่าเชื่อถือ มีการอ้างอิงนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และองค์ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวก็เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึก (S01) (S02) (S03) (S05)

2) ความครอบคลุม คือ การให้รายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวได้ครอบคลุม อาทิ ข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ราคา การเดินทาง เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความจำเป็นในการนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย (S01) (S02) (S03) (S05)

3) ความชัดเจน มีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของอำเภอพิมาย การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย และสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เพิ่มมากขึ้น ภายหลังจากการศึกษาข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยว

เชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (S01) (S02) (S03) (S04) (S05) (S06) (S07)

6.2.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะให้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง อาทิ ความถูกต้องของข้อมูล ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล (S02) (S03)

6.2.3 ความสามารถของเว็บไซต์ในการเผยแพร่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมาย

จากการสัมภาษณ์ถึง โครงสร้างกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สามารถใช้ในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากเนื้อหาไม่มีความละเอียด ชัดเจน และเป็นข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากผู้รู้ในท้องถิ่น ควรได้รับการเผยแพร่ เพื่อดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายเพิ่มมากขึ้น

6.2.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ควรนำภาพเคลื่อนไหวมาช่วยในการออกแบบเว็บไซต์ (S05)
- 2) ควรใส่รูปภาพประกอบให้มากกว่านี้ เพื่อดึงดูดความสนใจเพิ่มมากขึ้น (S01) (S02)
- 3) ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหารและที่พักด้วย เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่ครบถ้วนยิ่งขึ้น (S02) (S03)

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

- 7.1 สรุปผลการวิจัย
- 7.2 อภิปรายผลการวิจัย
- 7.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

7.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปแบบของฐานข้อมูล เผยแพร่และประยุกต์ใช้องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปของเว็บไซต์

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการจัดการความรู้ของ เบเชอร์รา เฟอร์นันเดซ และคณะ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 32) แบ่งการวิจัยเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การค้นหาองค์ความรู้ ระยะที่ 2 การจัดเก็บองค์ความรู้ระยะที่ 3 การถ่ายทอดองค์ความรู้ และระยะที่ 4 การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 60 คน แบ่งเป็น หน่วยงาน

ภาคีรัฐบาล จำนวน 5 คน ภาคเอกชน (เจ้าของธุรกิจขนส่ง ธุรกิจอาหาร ธุรกิจที่พัก ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก) จำนวน 16 คน ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 9 คน นักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 18 คน ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่ ประเภทโบราณสถาน จำนวน 3 คน ประเภทโบราณวัตถุ จำนวน 1 คน ประเภทศิลปวัฒนธรรม จำนวน 12 คน และประเภทประเพณี จำนวน 2 คน ทำการประเมินความถูกต้องของความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานนครราชสีมา จำนวน 1 คน เจ้าของบริษัทนำทัวร์ภายในอำเภอพิมาย จำนวน 2 คน ได้แก่ เจ้าของบริษัท พีเค สงขลา สมิหลาทัวร์ เจ้าของบริษัทเพื่อนสนิททัวร์ อติ๊ด ประธาน โสมสเดย์ชุมชนโอท็อปตำบลรังกาใหญ่ จำนวน 1 คน และผู้จัดการโรงแรมพิมายพาราไดซ์ จำนวน 1 คน

ผลของการวิจัยสามารถนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

7.1.1 การค้นหาองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาคีรัฐบาล จำนวน 5 คน ภาคเอกชน จำนวน 16 คน ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 9 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน สามารถสรุปตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ผลการวิจัย พบว่า

1.1) สามารถจำแนกประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายได้ 4 ประเภท คือ (1) ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อนุสรณ์สถานวีกรรมทุ่งสัมฤทธิ์และวัดเดิม (2) ประเภทโบราณวัตถุ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย (3) ประเภทศิลปวัฒนธรรม สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (3.1) กลุ่มการแสดงพื้นบ้าน ได้แก่ การแสดงระบำพิมายปุระ (3.2) กลุ่มวิถีชีวิต ได้แก่ การพูดภาษาพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาด การชกมวยพิมาย การละเล่นสะบ้า การแกะสลักเทียนพรรษา การทำเครื่องจักสานหวายและอุทยานไทรงาม (3.3) กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ การทำเส้นหมี่และการตัดหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมาย การทำกระยา

สารทพิมาย การทำเป็ดย่างพิมาย (4) ประเภทประเพณี ได้แก่ การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาล
เที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมาและเทศกาลเที่ยวพิมาย

1.2) ความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
อำเภอพิมาย คือ ปราสาทหินพิมาย เป็นโบราณสถานที่เป็นวัฒนธรรมอาณาจักรขอมโบราณ ซึ่งม
ีความเก่าแก่ เป็นศูนย์กลางอำนาจของอาณาจักรขอมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันปราสาท
หินพิมายได้รับการบูรณะซ่อมแซมอย่างต่อเนื่องจนถือได้ว่าเป็นปราสาทที่มีความสมบูรณ์ ความ
นิยมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับ
นานาชาติ เพราะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายอย่างต่อเนื่อง
ระดับประเทศ เพราะปราสาทหินพิมายถูกบรรจุเป็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศ และ
ระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่น เพราะแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักหรือรู้จักน้อย เช่น
อุทยานไทรงาม เป็นต้น

1.3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ได้เมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า มี 13
กิจกรรมที่สามารถจัดให้อยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ได้แก่ (1) การทำเส้นหมี่และ
ผัดหมี่พิมาย (2) การแสดงระบำพิมายปุระ (3) การพูดภาษาพิมาย (4) การร้องเพลงโคราช (5)
การทำเครื่องปั้นดินเผาโบราณ (6) การชกมวยพิมาย (7) การทำกระยาสารท (8) การเล่นสะบ้า (9)
การแกะสลักเทียนพรรษา (10) การทอผ้าไหม (11) การทำเครื่องจักสานหวาย (12) การทำขนม
ท้องถิ่น เช่น ขนมเปียกก้อน เป็นต้น และ (13) การทำอาหารท้องถิ่น เช่น แกงบอน แกงขี้เหล็ก แกง
ลูกตาล ข้าวพะพะ หมี่อ่อน ขนมจีนหมี่อด เป็นต้น ลักษณะการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวใน
กิจกรรมการท่องเที่ยว อำเภอพิมาย สามารถจำแนกได้ 2 รูปแบบ คือ กิจกรรมการเยี่ยมชม ได้แก่
ปราสาทหินพิมาย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ วัดเดิม อุทยานไทรงาม พิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติพิมาย การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา การแข่งเรือลาก
ข้าว การเลี้ยงแมวสีสวาด การเรียนรู้วิถีการหรือขั้นตอนการทำ อาทิ การแสดงระบำพิมายปุระ
การร้องเพลงโคราช การละเล่นสะบ้า การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย การทำหมี่อ่อน การชก
มวยพิมาย เป็นต้น

1.4) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น
ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านคน ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับแหล่ง
ท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อาทิ ปราสาทหินพิมายกำหนดให้มี

ยุวมัคคุเทศก์คอยให้บริการนักท่องเที่ยวในช่วงวันหยุดและวันเสาร์อาทิตย์ ซึ่งยุวมัคคุเทศก์เป็นนักเรียนจากโรงเรียนตำบลในเมืองพิมาย เช่น โรงเรียนพิมายวิทยา เป็นต้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความเป็นปลอดภัยในงานเทศกาลเที่ยวพิมาย

1.5) สภาพแวดล้อมโดยภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย ในด้านความสะดวก ถือว่าแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก เพราะเทศบาลเข้ามาดูแลเรื่องความสะดวกภายในชุมชน ด้านความสะดวก โดยภาพรวมถือว่าการคมนาคมสะดวกสบาย เพราะอยู่ติดถนนมิตรภาพ แต่จะมีปัญหาเรื่องจราจรที่ค่อนข้างแออัด และด้านความปลอดภัย ถือว่ามีความปลอดภัยดี เพราะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยวดูแลความปลอดภัย การท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย ไม่มีข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ยังพบปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ ปัจจัยด้านช่วงเวลาเปิดปิดของแหล่งท่องเที่ยวที่แน่นอน ปัจจัยด้านช่วงเวลาจัดกิจกรรม มีกิจกรรมให้เที่ยวชมได้ตลอดทั้ง

2) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่า

2.1) การตลาดการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ในด้านการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาครัฐบาลมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์ความต้องการ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา ดำเนินการสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยตรง ส่วนในภาคเอกชน พบว่า ธุรกิจนำทัวร์ไม่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อนการจัดโปรแกรมทัวร์หรือรูปแบบการท่องเที่ยว เจ้าของธุรกิจนำทัวร์เป็นผู้กำหนดโปรแกรมทัวร์หรือรูปแบบการท่องเที่ยวแล้วนำไปเสนอนักท่องเที่ยว

2.2) ด้านความต้องการผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ธุรกิจการขนส่ง ส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ การคมนาคมสะดวกสบาย ในส่วนที่ไม่ตรง คือ จำนวนรถให้บริการน้อย ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ สินค้ามีราคาถูก และส่วนที่ไม่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ สินค้าไม่มีความหลากหลาย ไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ธุรกิจที่พัก ส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว และส่วนที่ไม่ตรง คือ โรงแรมเก่า โทรมมากเกินไป ธุรกิจอาหาร ส่วนที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ เป็นอาหารท้องถิ่น และส่วนที่ไม่ตรง คือ มีร้านอาหารให้บริการน้อย ด้านความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ที่ระดับความพึงพอใจระดับมากหรือระดับ 4 เพราะ

สามารถตอบสนองความต้องการได้ เช่น ธุรกิจอาหาร มีอาหารอร่อย ราคาไม่แพง ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ได้แก่ ผ้าไหมมีคุณภาพดี ความพึงพอใจระดับกลางหรือระดับ 3 เพราะผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบางประเภทไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลที่ขี้นขี้นขี้น เช่น ธุรกิจอาหาร ร้านอาหารมีจำนวนน้อย ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก สินค้าไม่มีความหลากหลาย ไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ และความพึงพอใจระดับน้อยหรือระดับ 2 เพราะผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวบางประเภทตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้น้อย เช่น ธุรกิจที่พักพบว่า มีจำนวนน้อย ไม่มีความหลากหลาย การบริการไม่ดี

2.3) การกำหนดราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ส่วนใหญ่กำหนดราคาสินค้าและบริการด้วยเจ้าของธุรกิจ โดยกำหนดจากต้นทุนบวกผลกำไร ช่องทางในการเปิดรับข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อนบอกต่อ หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว การออกบูทตามงานเทศกาลต่าง ๆ วิธีการที่ใช้ในการส่งเสริมการตลาดสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวของธุรกิจการท่องเที่ยว คือ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อช่องทางต่าง ๆ อาทิ ป้ายโฆษณาเชิญชวนเที่ยวเทศกาลที่ขี้นขี้นขี้น วิทยุโทรทัศน์ เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา เป็นต้น

2.4) หน่วยงานที่รับผิดชอบจำแนกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ใช้การพูดคุยและแบบสอบถามที่ส่วนกลางเป็นผู้จัดทำเป็นเครื่องมือในการจำแนกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม บุคลากรด้านการท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม อาทิ มัคคุเทศก์ เจ้าของธุรกิจการท่องเที่ยวต่าง ๆ หน่วยงานภาครัฐหรือชุมชนท้องถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายในเบื้องต้น สามารถบอกเส้นทางท่องเที่ยว สามารถแนะนำแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวได้ เพราะเป็นคนในพื้นที่ ทั้งนี้ บุคลากรทางการท่องเที่ยวสามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ได้ในระดับดีมากหรือระดับ 4 เพราะสามารถเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว เป็นเจ้าบ้านที่ดี ช่วยกันรักษาความสะอาด ยิ้มแย้มแจ่มใส คอยให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว

3) ด้านนักท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่า

3.1) นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักของอำเภอพิมาย ในกรณีที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ นักเรียน นักศึกษา ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ วิทยทำงาน มักเดินทางท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม เป็นหมู่คณะและเป็นครอบครัว มีทุกเพศทุกวัย แบ่งเป็น

เพศชายและเพศหญิงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน มีอายุระหว่าง 6 – 60 ปี 3.2) วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายของนักท่องเที่ยว คือ เป็นทางผ่านและแวะเที่ยว เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมชม เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ตั้งใจมาเยี่ยมชมปราสาทหินพิมายโดยตรง พาญาติ เพื่อน คนรู้จักมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา ตามลำดับ 3.3) ช่วงเวลาหรือเทศกาลที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม เพราะอากาศไม่ร้อน โดยช่วงเวลาที่นิยมมาท่องเที่ยว ได้แก่ ช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์ วันหยุดยาว เช่น เทศกาลปีใหม่ เทศกาลเที่ยวพิมาย เป็นต้น และนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากที่สุดในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย 3.4) ทักษะคตินักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่ ทักษะคิดระดับดีหรือชอบหรือประทับใจหรือพอใจ เพราะปราสาทพิมาย มีความสวยงาม ยิ่งใหญ่อลังการและมีความสมบูรณ์ อาหารอร่อย ทักษะคิดระดับเฉย ๆ หรือปานกลาง เพราะอำเภอพิมายเป็นอำเภอขนาดเล็กและช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมภายในงานน้อย ทักษะคิดระดับน้อย เพราะอากาศร้อน ค่าเข้าชมปราสาทหินพิมายสำหรับนักท่องเที่ยวมีราคาแพงเกินไป ที่จอดรถน้อยไม่เพียงพอในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย

4) ด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ผลการวิจัย พบว่า

4.1) ธุรกิจการขนส่งมีจุดแข็ง คือ ราคามีความเหมาะสมเป็นไปตามที่กรมการขนส่งกำหนด มีการปรับปรุงสภาพรถดีขึ้น ออกตรงเวลา ส่วนจุดอ่อน คือ รถมีจำนวนจำกัด ช่วงเทศกาลไม่มีการเสริมรถทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว พนักงานพูดจาไม่สุภาพและบริการไม่ดี 4.2) ธุรกิจที่พักมีจุดแข็ง คือ ราคาเหมาะสม พนักงานบริการดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบ ตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมดี จุดอ่อน คือ ราคาแพง การบริการไม่ดี นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักธุรกิจที่พักของพิมาย 4.3) ธุรกิจอาหารมีจุดแข็ง คือ ราคาเหมาะสม เป็นอาหารท้องถิ่น มีเอกลักษณ์ อาหารอร่อย การบริการดี บรรยากาศดี จุดอ่อน คือ ราคาแพง พนักงานน้อย บางร้านมีที่จอดรถน้อย ร้านอาหารบริเวณไทรงามเป็นร้านอาหารแบบชาวบ้านไม่ได้ติดแอร์ ช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายร้านอาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว 4.4) ธุรกิจนำเที่ยวมีจุดแข็ง คือ ราคาเหมาะสม การบริการดี และมีจุดอ่อน คือ บางบริษัทไม่สอบถามลูกค้าว่าก่อนว่าไม่สามารถรับประทานอาหารประเภทใดบ้าง บางบริษัทให้นักศึกษาฝึกงานเป็นผู้ติดต่อประสานงานทำให้ การติดต่อสื่อสารไม่ครบถ้วน และ 4.5) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกมีจุดแข็ง คือ ราคาไม่แพง สินค้าสามารถใช้งานได้จริง มีความสวยงาม การให้บริการลูกค้าดี จุดอ่อน คือ สินค้าไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่มีความหลากหลาย สินค้ามีจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป สินค้ามีจำนวนน้อย ไม่แยกเป็นหมวดหมู่ชัดเจน ไม่น่าสนใจ ไม่มีการปรับปรุงรูปแบบของสินค้า

5) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผลการวิจัย พบว่า

5.1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย ควรปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงาม และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน อาทิ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ ควรมีการดำเนินงานร่วมมือกัน เช่น เก็บค่าเข้าชมพร้อมกันครั้งเดียว ทั้งปราสาทหินพิมายและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การฝึกซ้อมระบำพิมายปุระ เป็นต้น

5.2) ด้านการตลาดการท่องเที่ยว ควรผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของพิมายในรูปแบบใหม่ ๆ โดยเฉพาะอุทยานไทรงามไม่ค่อยได้ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวรู้จักมากนัก ควรผลิตสื่อที่สามารถเข้าถึงนักท่องเที่ยวได้ เพราะแหล่งท่องเที่ยวสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ แต่ในปัจจุบันสื่อยังเข้าไม่ถึงนักท่องเที่ยวเท่าที่ควรและควรมีสุนัขให้บริการข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

5.3) ด้านนักท่องเที่ยว ควรทำให้นักท่องเที่ยวใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยวที่อำเภอพิมายให้นานที่สุด ควรเพิ่มกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวมากกว่านี้ เช่น สอนการทำอาหารพื้นบ้าน การทำเส้นหมี่พิมาย การแสดงระบำพิมายปุระ เป็นต้น เพราะปัจจุบันนักท่องเที่ยวทำได้เพียงไปถ่ายรูป ซื้อของฝากแล้วกลับบ้านเท่านั้น ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

5.4) ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมี ดังนี้ (1) ธุรกิจที่พัก ควรมีธุรกิจที่พักขนาดใหญ่รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีเอกลักษณ์และสะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น (2) ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ควรสร้างจุดขายมากกว่านี้ ควรสนับสนุนและจัดสรรพื้นที่ให้ชาวบ้านได้มีพื้นที่ในการขายสินค้าท้องถิ่น หรือ สินค้าโอท็อป ในสัดส่วนที่เหมาะสม (3) ธุรกิจนำเที่ยว ควรมีมัคคุเทศก์ประจำตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น (4) เทศกาลเที่ยวพิมาย ควรมีการแบ่งโซนของสินค้าที่จำหน่ายตามประเภทของสินค้า เพื่อความสะดวกของนักท่องเที่ยวและได้ทราบว่าสินค้าอะไรจำหน่ายบ้าง และจัดพื้นที่จำหน่ายสินค้าให้เพียงพอ เพราะพื้นที่มีน้อย บางร้านซ้อนกัน ทำให้ถนนแคบ เดินไม่สะดวกสบาย ควรปรับลดราคาเช่าพื้นที่ขายของในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย พ้อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่เป็นคนนอกพื้นที่ (5) ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ ควรมีบริการรถรางนำชมเมืองหรือสถานที่สำคัญตลอดทั้งปี ไม่ใช่เฉพาะช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย

6) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 18 คน โดยแบ่งแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ (1) ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์และวัดเดิม (2) ประเภทโบราณวัตถุ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย (3) ประเภทศิลปวัฒนธรรมยังสามารถจำแนกได้อีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการแสดงพื้นเมือง ได้แก่ การแสดงระบำพิมายปุระ กลุ่มวิถีชีวิต ได้แก่ การพูดภาษาพิมาย การละเล่นสะบ้า การทำเครื่องจักสานหวาย การแกะสลักเทียนพรรษา การชกมวยพิมาย การเลี้ยงแมวสีสวาดและอุทยานไทรงาม กลุ่มอาหารพื้นบ้าน ได้แก่ การทำเส้นหมี่และการมัดหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมาย การทำกระยาสารทแม่ปราณีและการทำเป็ดย่างพิมาย (4) ประเภทประเพณี ได้แก่ เทศกาลเที่ยวพิมาย การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาแหล่งท่องเที่ยว 18 แห่ง เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ ได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว ผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมในการให้ข้อมูล และสามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้

ผลการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 18 แห่ง พบว่า

6.1) ด้านความสมบูรณ์ แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 18 แห่ง ค่อนข้างมีความสมบูรณ์ เนื่องจากได้รับการดูแลรักษา ซ่อมบำรุงอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการสืบทอดขั้นตอนหรือวิธีการจากรุ่นสู่รุ่นและยังคงขั้นตอนหรือวิธีการแบบดั้งเดิมไว้

6.2) ด้านความดึงดูดใจ สามารถจำแนกประเด็นย่อยได้ 4 ประเด็นย่อย ได้แก่ (1) ประวัติความเป็นมา พบว่า แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน บางแหล่งท่องเที่ยวมีอายุมากกว่าพันปี อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เป็นต้น บางแหล่งได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ อาทิ การชกมวยพิมาย การทำกระยาสารท เป็นต้น (2) เอกลักษณ์หรือความพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 18 แห่ง มีเอกลักษณ์เฉพาะมาก บางแหล่งมีที่เดียวในจังหวัดนครราชสีมา อาทิ การชกมวยพิมาย การแสดงระบำพิมายปุระ การพูดภาษาพิมาย เป็นต้น (3) ด้านความมีชื่อเสียง พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 18 แห่ง มีชื่อเสียงแตกต่างกัน สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ คือ (3.1) ระดับนานาชาติ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย (3.2) ระดับประเทศ อาทิ อุทยานไทรงาม เทศกาลเที่ยวพิมาย การแข่งขันเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา การทำเป็ดย่างพิมาย การทำกระยาสารทพิมาย เป็นต้น (3.3) ระดับท้องถิ่น อาทิ การพูดภาษาพิมาย การละเล่นสะบ้า การแกะสลักเทียนพรรษา เป็นต้น และ (4) ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่าการคมนาคมเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 18 มีความสะดวกสบาย

6.3) โอกาสในการจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ สามารถจำแนกได้ 4 ด้าน พบว่า (1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีความพร้อมที่จะรับรองนักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวมีความสมบูรณ์ (2) ด้านผู้รู้ ยินดีที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจากการลงมือปฏิบัติจริงในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ พร้อมทั้งอธิบายวิธีการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบ ทั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวบางประเภทอาจจะเปิดเผยได้ในบางขั้นตอน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับทางธุรกิจ อาทิ การทำเป็ดย่างพิมาย การทำกระยาสาทรพิมาย เป็นต้น (3) ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน พบว่า ชุมชนท้องถิ่นยินดีเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อต้องการรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชาวอำเภอพิมายและ (4) ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 18 แหล่ง สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยบางแหล่งท่องเที่ยวต้องเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ อย่างไรก็ดี ยังพบว่า แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อยู่แล้ว อาทิ การชมมวยพิมาย การทำเครื่องจักสานหวาย การทำเส้นหมี่ และการมัดหมี่พิมาย การแกะสลักเทียนพรรษา เป็นต้น

7.1.2 การจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปแบบของฐานข้อมูล

จากการรวบรวมข้อมูลการวิจัยระยะที่ 1 นำมาสู่การจัดเก็บองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในรูปแบบของฐานข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การแบ่งระดับความรู้ ผลการวิจัย สามารถแบ่งระดับความรู้ของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้ง 18 รายการ ออกเป็น 4 ระดับตามแนวคิดของคอย ยูน และมาร์ติน (Qiu, Yoon and Martin, 2006: 56) ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง (Know – what) กิจกรรมการท่องเที่ยวทำอะไร (Know – How) ทำไมต้องจัดกิจกรรมนี้ (Know – why) ผู้รู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว (Know – who) อาทิ อนุรักษ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ สามารถจัดกิจกรรมได้ 2 กิจกรรม ได้แก่ (1) การสักการบูชาคุณย่าบุญเหลือ (2) การประกวดการถ่ายภาพ “มุมสวยที่แตกต่าง” (Know – what) กิจกรรมทั้ง 2 สามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) นักท่องเที่ยวสามารถเข้าสักการบูชาคุณย่าบุญเหลือ เพื่อขอพรให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน (2) การประกวดภาพถ่าย “มุมสวยที่แตกต่าง” นักท่องเที่ยวสามารถใช้กล้องประเภทไหนก็ได้ในการถ่ายภาพ โดยมีข้อกำหนดว่าภาพจะต้องอยู่ภายในบริเวณอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ เท่านั้น (Know – How) สาเหตุที่ต้องจัดกิจกรรมดังกล่าว เพราะคุณย่าบุญเหลือเป็นวีรสตรีและเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ และบริเวณที่ตั้งของอนุสรณ์วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์เป็นสถานที่เกิด

เหตุการณ์จริงในอดีต ส่วนการประกวดการถ่ายภาพ “มุมสวยที่แตกต่าง” เพื่อให้เห็นบรรยากาศ ความสวยงามและความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์อนุรักษ์สถานฯ ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นและได้ทราบเรื่องราวประวัติศาสตร์จาก สถานที่ต่าง ๆ ภายในอนุรักษ์สถานฯ (Know – why) และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับอนุรักษ์สถาน วิศวกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ คือ นายบุญ นากลาง อดีตกำนันตำบลทุ่งสัมฤทธิ์ (Know – who) เป็นต้น

2) การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัย พบว่า การจัดหมวดหมู่ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย จังหวัด นครราชสีมา สามารถแบ่งความรู้ออกเป็น 5 หมวดใหญ่ 17 หมวดย่อย 57 หมู่ย่อย ดังนี้ (1) แหล่งท่องเที่ยว แบ่งหมวดย่อยได้ 2 หมวดย่อย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี (2) กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม สามารถแบ่งหมวดย่อยได้ 4 หมวดย่อย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุ แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณี (3) กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบ่งหมวดย่อยได้ 3 หมวดย่อย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติ และกลุ่มนักท่องเที่ยว (4) ธุรกิจการท่องเที่ยว แบ่งหมวดย่อยได้ 5 หมวดย่อย ได้แก่ ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจที่พัก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และ (5) ช่วงเวลาของการท่องเที่ยว สามารถแบ่งหมวดย่อยได้ 3 หมวดย่อย ได้แก่ วันธรรมดา (วันจันทร์ – วันอาทิตย์) เทศกาลสงกรานต์และเทศกาลเที่ยวพิมาย

3) ฐานข้อมูลสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลจากการศึกษาในระยะที่ 1 และระยะที่ 2 นำมากำหนดโครงสร้างของระเบียบข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง ประกอบด้วย 9 เขตข้อมูล ได้แก่ รูปแบบกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย จำนวนคนเข้าร่วม ช่วงเวลาให้บริการ ช่วงเวลาจัดกิจกรรม ระยะเวลาจัดกิจกรรม ผู้ดูแล ราคาและภาพถ่ายกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นชุดข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนหรือกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และได้ทำการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของฐานข้อมูล โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว จำนวน 7 คน จากหน่วยงานที่ต่างกัน พบว่า ฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นสามารถให้ข้อมูลที่ช่วยในการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเบื้องต้นได้ รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวที่ปรากฏในฐานข้อมูลมีความละเอียด ชัดเจน และสามารถเข้าใจได้ง่าย และฟังก์ชันการทำงานของฐานข้อมูลสามารถใช้งานได้ง่าย ไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อน ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่ได้เสนอแนะเพิ่มเติม

เกี่ยวกับฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เนื่องจากเห็นว่าฐานข้อมูลดังกล่าวสามารถใช้งานได้จริงและช่วยวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอยี่มาได้

7.1.3 การเผยแพร่และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอยี่มา จังหวัดนครราชสีมา ในรูปของเว็บไซต์

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ค้นพบมาใช้ในการพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอยี่มา จังหวัดนครราชสีมา โดยเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 7 เว็บไซต์ ได้แก่ เว็บไซต์หน้าหลัก เว็บไซต์อำเภอยี่มา เว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เว็บไซต์การจัดหมวดหมู่ความรู้ เว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เว็บไซต์ การวางแผนการท่องเที่ยวและแผนเพจประสบการณ์การท่องเที่ยว และนำเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นไปประเมินประสิทธิภาพการทำงาน โดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการ การท่องเที่ยว จำนวน 7 คน จาก 7 หน่วยงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่างค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีความครบถ้วนและน่าเชื่อถือ เนื่องจากมีการอ้างอิงจากนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และองค์ความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวก็เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึก มีความครอบคลุม เนื่องจากมีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวได้ครอบคลุม อาทิ ข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ราคา การเดินทาง เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้มีความจำเป็นในการนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวภายในอำเภอยี่มา มีความชัดเจน เนื่องจากมีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นของอำเภอยี่มา การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอยี่มา และสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้เพิ่มมากขึ้น ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง อาทิ ความถูกต้องของข้อมูลความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอยี่มา จังหวัดนครราชสีมา สามารถใช้ในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ เนื่องจากเนื้อหาที่มีความละเอียดชัดเจน และเป็นข้อมูลเชิงลึกที่ได้จากผู้รู้ในท้องถิ่น โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรนำภาพเคลื่อนไหวมาช่วยในการออกแบบเว็บไซต์ ควรใส่รูปภาพประกอบให้มากกว่านี้ เพื่อดึงดูดความสนใจเพิ่มมากขึ้นและควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหารและที่พักด้วย เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่ครบถ้วนยิ่งขึ้น

7.2 อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณากระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของของ เบเชอร์รา เฟอ์นันเดซ และคณะ (Becerra-Fernandez et al., 2004: 32 – 36) ที่แบ่งกระบวนการจัดการความรู้ออกเป็น 4 กระบวนการ ได้แก่ การค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการรวบรวมความรู้ทั้งที่อยู่ในตัวบุคคลจากหลาย ๆ องค์กรในชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชน โดยแนวคิดการจัดการความรู้นี้เป็นแนวคิดในการสร้างความรู้เพื่อนำมาพัฒนาเป็นระบบที่ใช้ในการจัดการความรู้ต่อไป

การแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 4 ระดับ ตามแนวคิดของคอย ยูน และมาร์ติน (Qiu, Yoon and Martin, 2006: 56) ได้แก่ (1) Know – what คือ รู้เรื่องอะไร (2) Know – how คือ รู้ได้อย่างไร (3) Know – why คือ ทำไมต้องรู้ และ (4) Know – who คือ ใครคือผู้รู้ ผลการวิจัย พบว่า การแบ่งระดับความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ระดับ จะช่วยให้มองเห็นภาพรวมของความรู้ที่ต้องใช้ในแต่ละกิจกรรม ตั้งแต่ ตัวความรู้หลัก หรือ ตัวกิจกรรม วิธีการดำเนินกิจกรรม คุณค่าของความรู้ที่จะสะท้อนออกมาจากการจัดกิจกรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทั้งความรู้ ความเพลิดเพลิน และเห็นคุณค่าของกิจกรรม และผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ ทำให้ง่ายต่อการนำความรู้ไปใช้ และการต่อยอดความรู้ใหม่

การอภิปรายผล สามารถนำเสนอตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

7.2.1 การค้นหาองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อพิจารณาองค์ความรู้ที่ค้นพบตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน พบว่า

1) ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ความรู้ที่ค้นพบ 4 ประเด็น ได้แก่

1.1) ความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า อำเภอพิมายมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน คือ ปราสาทหินพิมาย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอาณาจักรขอม โบราณที่มีความเก่าแก่ เป็นศูนย์กลางอำนาจของอาณาจักรขอมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในอดีต และยังเป็นปราสาทหินที่ได้รับการบูรณะอย่างต่อเนื่อง จากความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวของปราสาทหินพิมายสอดคล้องกับแนวคิดของ

ริชาร์ด (Richards, 2010a: 79 – 81) ที่กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต้องมีความโดดเด่นแตกต่างกันด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว

1.2) ระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนานาชาติ ระดับประเทศและระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น การจำแนกระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย อาจมาจากปัจจัยด้านการรับรู้ ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและการเปิดรับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว นำมาประกอบการพิจารณาและจัดระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ระดับดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ การจัดระดับความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ด (Richards, 2010a: 5) ได้เสนอแนวคิดว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะครอบคลุมวัฒนธรรมสามระดับเช่นเดียวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยจากการศึกษา พบว่า วัฒนธรรมระดับสูงหรือระดับนานาชาติ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ วัดเดิมและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน วัฒนธรรมระดับกลางหรือระดับประเทศ ได้แก่ การแสดงระบำพิมายปุระ การเลี้ยวแมวสีสวาด เทศกาลเที่ยวพิมาย การแข่งเรือยาวประเพณี เทศกาลเที่ยวพิมาย จังหวัดนครราชสีมา การทำกระยาสารทและการทำเป็ดย่างพิมาย เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก วัฒนธรรมระดับล่างหรือระดับภูมิภาค ได้แก่ การพูดภาษา พิมาย การทำเครื่องจักสานหวาย การแกะสลักเทียนพรรษา การชกมวยพิมาย การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย การทำส้มตำพิมายและการละเล่นสะบ้า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักน้อย แต่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นมายาวนาน

1.3) แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมายที่ได้รับความนิยมน้อย แต่มีความน่าสนใจ และสามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในอนาคตได้ ผลการวิจัย พบว่า การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวอันดับหนึ่งที่ได้รับการจัดอันดับจากกลุ่มตัวอย่างว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่ได้รับความนิยมน้อย เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้ การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมายได้รับความนิยมน้อย อาจมีผลมาจากจังหวัดนครราชสีมา มีชื่อเสียงในการผลิตเส้นหมี่ในหลายอำเภอ อาทิ เส้นหมี่ตะคุ อำเภอปักธงชัย เป็นต้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวอาจแยกความแตกต่างของเส้นหมี่แต่ละท้องถิ่นไม่ได้ โดยเหมารวมว่าเส้นหมี่ที่ผลิตในจังหวัดนครราชสีมาเป็นเส้นหมี่แบบเดียวกัน ทั้งในขั้นตอนการผลิตและวัตถุดิบในการผลิต ซึ่งแท้จริงแล้วเส้นหมี่แต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันในส่วนองรสชาติและขั้นตอนในการผลิต

ส่วนการตัดหมีพิมายอาจมีสาเหตุมาจากขั้นตอนในการคัดก่อนข้างยุ่งยากต้องอาศัยประสบการณ์ในการตัดหมีพิมาย เพราะอาจจะทำให้และได้ จนมีคำกล่าวที่ว่า “เส้นหมีพิมายถ้าไม่ใช่คนพิมายก็ตัดไม่ได้” จากคำกล่าวดังกล่าว อาจส่งผลให้เส้นหมีและตัดหมีพิมายมีการผลิตน้อยลง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่รู้จักและทำให้ได้รับความนิยมน้อยลงในที่สุด

1.4) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวน้อย สามารถทำได้เพียงในระดับปฏิบัติการ อาทิ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในช่วงเทศกาลเที่ยวพิมายหรือการเข้าร่วมการประกวดในกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ การประกวดตัดหมีพิมาย การประกวดทำส้มตำพิมาย การประกวดแมวสีสวาด การแข่งเรือพิมาย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐพร ดอกบุญนาค (2553: 70 – 72) ทั้งนี้ ชุมชนท้องถิ่นยังไม่มีส่วนร่วมในระดับการแสดงความคิดเห็น อาทิ การวางแผนหรือกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของริชาร์ด (Richards, 2010b: 7) และเลิศพร ภาระสกุล (2551: 16) ที่ระบุว่า ชุมชนท้องถิ่นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น อาจส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ หากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมายต้องการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในระดับการวางแผนหรือการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สรณศิริ วิโรจน์วรกุล (2551: 132 – 135) ที่ชี้ให้เห็นว่า ชุมชนท้องถิ่นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาจุดเด่นของท้องถิ่น เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบด้วย อาทิ การประสานความร่วมมือกับชุมชนใกล้เคียง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชรินทร์ แสงต่าย (2550: 58) และอดิภา ตรีชดถานนท์ (2550: 158 – 169)

เมื่อพิจารณาด้านชุมชนท้องถิ่นและบุคลากรทางการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนท้องถิ่นและบุคลากรทางการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายมีความยินดีที่จะสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในอำเภอพิมาย อย่างไรก็ตาม ชุมชนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และต้องการการสนับสนุนด้านความรู้และการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด (2553: 146 – 160) ปิยะพร กาญจนชาติทักษิณ (2549: 93 – 94)

และแนวคิดขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (www, 2554) ที่กล่าวว่า หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึงการฝึกอบรมบุคลากร เพื่อสร้างความเข้าใจและรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยสอดคล้องแนวคิดและวิถีปฏิบัติ ในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

2) ด้านการตลาดการท่องเที่ยวมีองค์ความรู้ที่ค้นพบ 3 ประเด็น ได้แก่

2.1) การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว อำเภอพิมาย พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว ก่อนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ข: 94 – 110) ที่ว่า นักการตลาดต้องการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว สาเหตุที่หน่วยงานภาครัฐทำการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว อาจเป็นเพราะต้องจัดทำข้อมูลด้านสถิติเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบและเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในครั้งต่อไป ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐเป็นการวิเคราะห์ในเบื้องต้น ไม่ได้ทำการวิเคราะห์ในเชิงลึก กล่าวคือ การวิเคราะห์ความต้องการด้วยแบบสอบถามทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลในแนวราบ แต่จะไม่ทราบข้อมูลในเชิงลึกหรือข้อมูลในแนวตั้ง อาทิ ทัศนคติ ความต้องการ ความคาดหวังหรือความคิดเห็น เป็นต้น ดังนั้น การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อการจัด โปรแกรมการท่องเที่ยว ควรดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ควบคู่กัน อย่างไรก็ดี ยังพบว่า หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ธุรกิจนำทัวร์ไม่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวก่อนการจัด โปรแกรมทัวร์หรือรูปแบบการท่องเที่ยว เจ้าของธุรกิจนำทัวร์เป็นผู้กำหนด โปรแกรมทัวร์หรือรูปแบบการท่องเที่ยวแล้วนำไปเสนอ นักท่องเที่ยว อาจเป็นเพราะธุรกิจนำทัวร์ไม่ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ และธุรกิจนำทัวร์มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกรูปแบบการท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของตนเองได้ การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวจึงไม่ใช่สาระสำคัญ

2.2) การกำหนดราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่การกำหนดราคาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ใช้หลักเกณฑ์ คือ กำหนดราคาสินค้าและบริการโดยเจ้าของธุรกิจกำหนดจากต้นทุนบวกกำไร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ข: 94 – 110) ที่ว่า การกำหนดค่าผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวตามต้นทุนบวกกำไร เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากที่สุด สาเหตุที่อำเภอพิมายใช้วิธีการกำหนด

ราคาดังกล่าว เพราะเป็นวิธีการที่ง่าย และสามารถคาดการณ์ต้นทุนและกำไรล่วงหน้าได้อย่างชัดเจน โอกาสในการขาดทุนมีน้อย เพราะเจ้าของธุรกิจเป็นผู้กำหนดราคาจากต้นทุนแล้ว

2.3) ช่องทางในการเปิดรับข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเว็บไซต์มีคุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก มีความละเอียด ชัดเจน สามารถนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ สวยงามและสามารถเข้าถึงได้ง่าย ด้วยคุณสมบัติพิเศษดังกล่าวทำให้เว็บไซต์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับผลการศึกษาของกฤษฎา ชู้อยากัย (2552: 84 – 90) ที่กล่าวว่า วิธีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ตการบอกต่อจากคนใกล้ชิดหรือคนรู้จัก

3) ด้านนักท่องเที่ยวมีองค์ความรู้ที่ค้นพบ 3 ประเด็น ได้แก่

3.1) นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักของพินาย ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพินายมากที่สุด กลุ่มเป้าหมายหลักคือนักเรียน นักศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า นักเรียน นักศึกษาไม่ได้ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นทุนเดิม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของริชาร์ด และ วิเวียน (Richard and Vivien, 2003: 7 – 30) ที่กล่าวว่า นักท่องเที่ยวไม่ชื่นชอบการท่องเที่ยวแบบเดิม ๆ นักท่องเที่ยวต้องการความแปลกใหม่ สาเหตุที่กลุ่มนักเรียน นักศึกษามีจำนวนมากที่สุด อาจเป็นผลมาจากการที่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้จัดให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและมหาวิทยาลัย เข้าเยี่ยมชมวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์พินาย ในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมประจำจังหวัดนครราชสีมา จึงส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มดังกล่าวมีจำนวนมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มอื่น ๆ หากพิจารณาในคุณลักษณะเฉพาะของนักท่องเที่ยวชาวไทย กลุ่มเป้าหมายหลัก ยังพบว่า นักเรียน นักศึกษา เป็นช่วงชีวิตที่ต้องการความตื่นเต้น ความท้าทายในชีวิตและมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ทั้งนี้ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยดังกล่าวมีรายได้ในการท่องเที่ยวน้อยสอดคล้องกับแนวคิดของริชาร์ด (Richards, 2010a) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้เงินลงทุนในการเดินทางท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เพราะกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ของท้องถิ่น กลุ่มนักท่องเที่ยวหลักที่เป็นนักเรียน นักศึกษา จึงสามารถเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้

3.2) วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย เพราะเห็นว่าเป็นทางผ่านและแวะเที่ยว หากพิจารณาจากปัจจัยด้านการคมนาคมขนส่ง พบว่า จังหวัดนครราชสีมาเปรียบได้กับประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเดินทางไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต้องผ่านจังหวัดนครราชสีมาก่อนเป็นอันดับแรก ประกอบกับอำเภอพิมายเป็นอำเภอที่อยู่ใกล้กับถนนมิตรภาพ ซึ่งเป็นถนนสายหลักสำหรับการเดินทางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านจึงแวะท่องเที่ยวที่อำเภอพิมาย เพราะเห็นว่าอยู่ไม่ไกลจากเส้นทางหลักมากนัก ดังนั้น การเป็นทางผ่านและแวะเที่ยวของนักท่องเที่ยว จึงเป็น โอกาสมากกว่าเป็นวิกฤตด้านการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย เพราะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายอย่างต่อเนื่องและในทุกฤดูกาล

3.3) ทักษะคตินักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย พบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมายที่ระดับพอใจ ซึ่งเป็นทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มากที่สุด จากทัศนคติในเชิงบวกดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีประสบการณ์ที่ดีด้านการท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย เกิดความประทับใจและพึงพอใจ ภายหลังจากการเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมาย การทำให้นักท่องเที่ยวหวนคืนกลับมาท่องเที่ยวที่อำเภอพิมายอีกครั้งจึงเป็นเรื่องที่สามารถเป็นไปได้

4) ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมีองค์ความรู้ที่ค้นพบ 2 ประเด็น ได้แก่

4.1) นักท่องเที่ยวไม่ค่อยรู้จักธุรกิจที่พักของพิมาย จากข้อค้นพบดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า สาเหตุหนึ่งที่นักท่องเที่ยวไม่นิยมพักที่อำเภอพิมาย อาจเป็นผลมาจากการขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทั้งนี้ อำเภอพิมายตั้งอยู่ไม่ไกลจากอำเภอเมืองนครราชสีมา เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายแล้ว มักเดินทางเข้าพักที่อำเภอเมืองนครราชสีมา เพราะการเดินทางสะดวกสบายและมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมากกว่า ส่งผลให้ธุรกิจที่พักของอำเภอพิมายได้รับความนิยมน้อย

4.2) ของที่ระลึกไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่า ของที่ระลึกที่จำหน่ายในอำเภอพิมายเป็นสินค้าที่มีอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป ไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมของอำเภอพิมาย ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่ตัดสินใจซื้อของที่ระลึกจากอำเภอพิมาย ซึ่งแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548ข: 133 – 179) กล่าวว่า ของที่ระลึกต้องเป็นสินค้าที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว สาเหตุที่ของที่ระลึกไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรม อาจเป็นเพราะ

รูปแบบของที่ระลึกมีน้อย ไม่มีรูปแบบที่แปลกใหม่ ไม่ได้ดึงวัฒนธรรมท้องถิ่นมานำเสนอเท่าที่ควร และนำสินค้าจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ มาจำหน่ายในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เห็นถึงความแตกต่างของสินค้า ทั้งนี้ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกเน้นการจำหน่ายสินค้าที่เป็นวัตถุมากเกินไป อย่างไรก็ตาม ภาครัฐก็คิดวิธีการที่เป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับของที่ระลึกสามารถทำได้ตามแนวคิดของ ริชาร์ด (Richards, 2010a: 79 – 81) ที่กล่าวว่า ลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ คือ เปลี่ยนจากการขายทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องได้สู่ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้ เปลี่ยนจากการขายสินค้าที่เป็นวัตถุไปสู่การขายสินค้าที่เรียกว่า “ประสบการณ์” อาทิ เปลี่ยนจากการขายเส้นหมี่พิมาย เป็นการขายการสอนทำเส้นหมี่พิมายให้กับนักท่องเที่ยว เมื่อทำเสร็จนักท่องเที่ยวจะได้เส้นหมี่พิมายกลับบ้านด้วย เป็นต้น การขายสินค้าที่เรียกว่า ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวจะสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะหวนกลับมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกครั้ง

7.2.2 การจัดเก็บองค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปแบบของฐานข้อมูล

การจัดเก็บองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในประเด็นการแบ่งระดับความรู้ ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (1) Know – what คือ รู้เรื่องอะไร (2) Know – how คือ รู้ได้อย่างไร (3) Know – why คือ ทำไมต้องรู้ และ (4) Know – who คือ ใครคือผู้รู้ สอดคล้องกับแนวคิดของคอย ยูน และมาร์ติน (Qiu, Yoon and Martin, 2006: 56) ที่ได้จำแนกความรู้ออกเป็น 4 ระดับ ทั้งนี้ การจัดระดับองค์ความรู้ออกเป็น 4 ระดับ ทำให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย มีความละเอียด ชัดเจน พร้อมทั้งยังเป็นการตรวจสอบความถูกต้องขององค์ความรู้ด้วยเช่นกัน

การจัดหมวดหมู่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา จากการศึกษา พบว่า สามารถแบ่งความรู้ออกเป็น 5 หมวดใหญ่ 17 หมวดย่อย 57 หมู่ย่อย ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธุรกิจการท่องเที่ยว และช่วงเวลาของการท่องเที่ยว โดยองค์ความรู้ที่ค้นพบ สามารถนำไปพัฒนาระบบสนับสนุนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เชิงสร้างสรรค์ในอำเภอพิมายได้ อันจะเป็นการเผยแพร่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอพิมายให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น

ฐานข้อมูลสนับสนุนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย ผลการวิจัย พบว่า ฐานข้อมูลสามารถสนับสนุนการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาได้ สามารถใช้งานง่าย นักท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจหรือการแผนการท่องเที่ยวในอำเภอพิมายสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของ ชาง อีและยง ลิง (Chaang – Iuan and Yi – Ling, 2007) ที่กล่าวว่า ฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจะต้องสามารถใช้งานได้จริง

7.2.3 การเผยแพร่และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในรูปของเว็บไซต์

ผลการวิจัย พบว่า เว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา สามารถเผยแพร่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเบื้องต้นได้ เนื่องจากเนื้อหาครอบคลุม ละเอียด ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสอดคล้องกับผลการศึกษาของไลลา ฮาซิม ฮารอนและอิฟฟิน (Laila, Hashim, Haron and Aiffin, 2005: 1 – 13) และแนวคิดของมิลล์สและมอร์ริสัน (Mills and Morrison, 2003: 2) ที่ว่า เว็บไซต์ต้องเข้าถึงได้ง่ายและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพราะนักท่องเที่ยวมักนำข้อมูลที่ปรากฏบนเว็บไซต์มาประกอบการตัดสินใจการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววัน ๆ

7.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

7.3.1 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) แหล่งท่องเที่ยว

1.1) ผลการวิจัย พบว่า การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวอันดับหนึ่งที่ได้รับการจัดอันดับจากกลุ่มตัวอย่างว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่ได้รับความนิยมน้อย ชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรตระหนักถึงความสำคัญให้มากขึ้น โดยแสดงให้เห็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของการทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในการทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมาย โดยเลือกบางขั้นตอนที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ ไม่ยุ่งยากมากนัก พร้อมทั้งผลักดันให้การทำเส้นหมี่และการผัดหมี่พิมายเป็นที่รู้จักแพร่หลายยิ่งขึ้น

1.2) ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวน้อย สามารถทำได้เพียงในระดับปฏิบัติการ แต่ชุมชนท้องถิ่นยังไม่มีส่วนร่วมในระดับการแสดงความคิดเห็น อาทิ การวางแผนหรือกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวภายในอำเภอพิมาย

เป็นต้น จากการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น อาจส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอพิมายไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร หากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมายต้องการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในระดับวางแผนการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดเด่นของท้องถิ่น

2) การตลาดการท่องเที่ยว

ผลการวิจัย พบว่า เว็บไซต์ด้านการท่องเที่ยวเป็นสื่อที่นักท่องเที่ยวเลือกเปิดรับข้อมูลด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เว็บไซต์เป็นสื่อที่ต้องให้ความสำคัญ โดยเนื้อหาที่ปรากฏบนเว็บไซต์ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชัดเจน ครบคลุมและเป็นจริง

3) นักท่องเที่ยว

3.1) ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย (นักเรียน นักศึกษา) ไม่ได้ชื่นชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นทุนเดิม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรสร้างความตระหนักรู้ การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อาจทำได้โดยการกำหนดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

3.2) ผลการวิจัย พบว่า วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอพิมายของนักท่องเที่ยว เพราะเห็นว่าเป็นทางผ่านและแวะเที่ยว ทั้งนี้ การแวะเที่ยวเพราะเห็นว่าเป็นทางผ่านของนักท่องเที่ยว ชี้ให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวไม่ได้ตั้งใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวที่อำเภอพิมาย แม้ว่าอำเภอพิมายมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัดนครราชสีมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักและให้ความสำคัญในการเผยแพร่การท่องเที่ยวของอำเภอพิมายในเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น อาจทำได้โดยการนำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาผนวกเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ของอำเภอพิมาย เพื่อสร้างประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว

4) ธุรกิจการท่องเที่ยว

4.1) ผลจากการวิจัย พบว่า ธุรกิจที่พักยังไม่เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวมากนัก ดังนั้น ธุรกิจที่พักรวมกิจการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับธุรกิจที่พักรับในเชิงรุกให้มากขึ้น

นอกจากจะโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเก่า อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น อาจต้องโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อใหม่ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ อาทิ เฟสบุ๊ก (Facebook) ซึ่งเป็นสื่อที่กำลังได้รับความนิยมจากกลุ่มคนจำนวนมาก เนื่องจากสมบัติของเฟสบุ๊กจะมีความรวดเร็วและสามารถสร้างเครือข่ายได้ การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวอาจช่วยให้ธุรกิจที่พักของอำเภอพิมายเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

4.2) ผลการวิจัย พบว่า ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของอำเภอพิมาย สินค้ามีจำนวนน้อย ไม่หลากหลาย และไม่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น และไม่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งนี้ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึกควรผลิตและจำหน่ายสินค้าที่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถใช้งานได้จริง สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก จัดวางสินค้าให้มีความน่าสนใจ อาทิ เทียนแกะสลักลายดอกพิกุล ตะกร้าใส่ของสานลายดอกพิกุล เส้นหมี่พิมาย กระจยาสารทพิมาย เป็นต้น

5) การจัดการความรู้

ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนท้องถิ่นยังขาดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้กับชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งถ่ายทอดกระบวนการของการจัดการความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้กับชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากความรู้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ชุมชนท้องถิ่นจึงควรมีความรู้ด้านการจัดการความรู้ เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในลำดับต่อไป

7.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเชิงลึก ได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐบาล บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานภาคเอกชน บทบาทและหน้าที่ของชุมชนท้องถิ่น เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละประเภทในการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มุ่งสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

2) การวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสถานการณ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทยและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในต่างประเทศ เพื่อศึกษาความเหมือน ความแตกต่าง เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทั่วโลกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3) การวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความพึงพอใจ ความคาดหวัง และความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจ ความคาดหวัง และความต้องการของนักท่องเที่ยวภายหลังจากการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

4) การวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษา อาทิ การพัฒนาเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย ควรให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับอำเภอพิมาย เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวได้เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

5) การวิจัยครั้งต่อไป หากมีการนำกระบวนการจัดการความรู้ตามแนวคิดของของ เบเชอร์รา เฟอร์นันเดซ และคณะ มาเป็นกรอบในการนำดำเนินงานวิจัยแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับอำเภอพิมาย ควรให้สัดส่วนความสำคัญ ทั้ง 4 กระบวนการ ได้แก่ การค้นหาองค์ความรู้ การจัดเก็บองค์ความรู้ การถ่ายทอดองค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ ใกล้เคียงกัน เพื่อให้กระบวนการจัดการความรู้มีความสมบูรณ์แบบ ครอบคลุม ละเอียดและมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). การจัดการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ไทยยูเนียนกราฟฟิกส์.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). รางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 7 ประจำปี 2551 [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.thailandtourismcouncil.org/download/tctnews/01.pdf>
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2554). ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม [ออนไลน์]. ได้จาก: http://www.creativeculturethailand.com/detail_page.php?sub_id=3833
- กรมศิลปากร. (2551). นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย. นครราชสีมา: โจเซฟ.
- กรมศิลปากร. (2554). นำชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย. นครราชสีมา: โจเซฟ.
- กฤษดา ชูอภัย. (2552). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านลวงเหนือ ตำบลลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนินทร์ แสงคำ. (2550). การศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยผึ้ง ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มวิชาการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัชวาลย์ วงประเสริฐ. (2548). การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ณัฐพร ดอกบุญนาค. (2553). ศักยภาพของชุมชนในการมีส่วนร่วมด้านการจัดการการท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนในเทศบาลตำบลพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดวงพร เกียงคำ และ วงศ์ประชา จันทร์สมวงศ์. (2547). คู่มือสร้างเว็บไซต์ด้วยตนเอง ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: โปรวิชั่น.
- ธวัชชัย ศรีสุเทพ. (2548). **Beginning Web Design**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ธัญพร วณิชฤทธา. (2550). การจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิตา ชัชกุล. (2551). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญดี บุญญาภิจ, นงลักษณ์ ประสพสุข โชคชัย, ดิสพงศ์ พรชนกนาถ และปรีชวรรณ กรรณล้วน.
(2547). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จิรพัฒน์ เอ็กซ์เพรส.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ก). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรสแอนดี้ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ข). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวธุรกิจไม่มีวันตายของประเทศไทย.
กรุงเทพฯ: ซี พี บুক สแตนดาร์ด.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548ค). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
ประเทศไทย.
- บุรุษย์ ศิริมหาสาคร. (2550). จัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- บัญชา นาคทอง. (2550). ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอีสานใต้ [ออนไลน์].
ได้จาก: <http://www.trf.or.th/newresearch/abstract/Thai/RDG4950103.txt>
- เบญญา ยอดคำเนิน – แอ๊ดติ๊ก อรพิพันธ์ พิทักษ์มหาเกตุ และอุไรวรรณ คะนิงสุขเกษม. (2544).
การศึกษาเชิงคุณภาพ: เทคนิคการวิจัยภาคสนาม. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและ
สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประเวศน์ วงษ์คำชัย. (2552). หลักการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ธนบุรี.
- ปาริชาติ สถาปัตตานนท์. (2545). ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: ด้านอุตสาหกรรมพิมพ์จำกัด.
- ประภัทร สุทธาเวช. (2550). วิวัฒนาการและการพัฒนาการท่องเที่ยว. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัย
รังสิต.
- ปิยะพร กาญจนชาติทักษิณ. (2549). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เครื่องถม ถนนท่าช้าง จังหวัด
นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พันจันทร์ ธนวัฒน์เสถียร และ ปิยะ นากสงค์. (2551). ออกแบบและสร้างเว็บไซต์ ฉบับสมบูรณ์.
กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิด. (2553). ระบบนวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้
และเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- มณฑาวดี พูลเกิด. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารเทคนิค
ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. (2554). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: ต่อยอด เพิ่มคุณค่า หาดูต่าง [ออนไลน์].
ได้จาก: http://www.etatjournal.com/upload/245/9_Creative_Tourism.pdf

- รุ่งศักดิ์ พงษ์ไสว. (2550). การจัดการความรู้เกี่ยวกับจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษาจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาควิชาคณิตศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เลิศพร ภาระสกุล. (2551). การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วรรณ วรณานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณ ศิริมานะพงษ์. (2549). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. (2529). ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม. **จุลสารการท่องเที่ยว 4** (ฉบับเดือนตุลาคม): 31 – 38.
- ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2547). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- สมปอง วงศ์คุณ. (2550). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลตระการพืชผล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กทม: ประสานการพิมพ์.
- สมหมาย แก้วเพชร. (2556). เล่าเรื่องเมืองพิมาย. นครราชสีมา: สำเนาอัด.
- สรณ์สิริ รวีโรจน์วรกุล. (2551). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุจิตราภา พันธุ์วิไล และธีรเทพ ชนไมตรี. (2550). รายงานการวิจัย ศักยภาพและความต้องการในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดเชียงราย. เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)** [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- อดิภา ตรียศลานนท์. (2550). แนวทางเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตลาดน้ำวัดไทร แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. **วารสารลานปัญญา 6(2)**: 158 – 169.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2552).

ไม่ยากให้การท่องเที่ยวจวมปลักกับการทำการตลาด ต่อไปนี้ต้องมุ่งเรื่องของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ [ออนไลน์]. ได้จาก:

http://www.dasta.or.th/th/Sustain/sub_sustain.php?SystemModuleKey=Create&Active=Create_Guide

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2554).

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน [ออนไลน์]. ได้จาก: <http://www.dasta.or.th/en/News/detailnews.php?ID=822&Key=knowlage>

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย. (2553). สถิติผู้เข้าชมและรายได้ค่าเข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย. นครราชสีมา: ฝ่ายวิชาการ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

Akira, I. and Isamu, N. (2007). **Knowledge Management and Risk Strategies**. Singapore: World Scientific Printer.

Awad, E. M., Ghaziri, H. (2004). **Knowledge Management**. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.

Becerra-Fernandez, I.; Gonzalez, A. and Sabherwal, R. (2004). **Knowledge Management Challenges, Solutions, and Technologies** (edition with accompanying CD). Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall.

Binkhorst, E. (2006). **The Co – Creation Tourism Experience** [On – line]. Available: http://www.esade.edu/cedit2006/pdfs2006/papers/esther_binkhorst_paper_esade_may_06.pdf

C.-I. Ho, Y.-L. Lee. (2007). The development of an e-travel service quality scale. **Tourism Management** 28 (2007): 1434–1449.

Dalkir, K. (2005). **Knowledge Management in Theory and Practice**. USA: Butterworth-Heinemann.

Deborah, S. C. and Pauline, P. (2005). Usability Study of Travel Websites. **Journal of Usability Studies** 1(1 November 2005): 47 – 61.

Dwyer, L., Edwards, D., Mistilis, N., Roman, C. and Scott, N. (2008). Destination and Enterprise Management for a Tourism Future. **Tourism Management** 30 (2009): 63 –74.

Goeldner, C. R. and Ritchies, B. J. (2006). **Tourism: Principles, practices and philosophies**. New Jersey: John Wiley and Sons.

- Grey, D. (2002). **The following views on knowledge and knowledge management** [Online]. Available: http://www.km-forum.org/what_is.htm
- Jennex, M. E. (2007). **Knowledge Management in Modern Organizations**. USA: Idea Group Publishing.
- Laila, N., Hashim, M., Haron, H. and Aiffin, S. (2005). **Community Acceptance of Knowledge Sharing System in the Travel and Tourism Websites: An Application of an Extension of TAM**. In The European Conference on Information Systems (ECIS) at AIS Electronic Library (AISeL) (pp. 71 pp. 1 – 13). ECIS 2005 Proceedings: AISeL.
- Little, S. and Ray, T. (2005). **Managing Knowledge: An Essential Reader**. UK: SAGE Publication.
- Lindroth, K., Ritalahti, J. and Soisalon-Soininen T. (2007). Creative Tourism in Destination Development. **Tourism Review** 62(3+4): 53 – 58.
- McKercher, B., Ho, P. S. Y., Cros, H. d. (2005). Relationship between tourism and cultural heritage management: evidence from Hong Kong. **Tourism Management** 26 (2005): 539 – 548.
- Middleton, V. T. R. and Hawkins, R. (1998). **Sustainable Tourism: A Marketing Perspective**. London: Butterworth – Heinemann.
- Mills, E. J. and Morrison, M. A. (2003). **Measuring Customer Satisfaction with Online Travel** [On – line]. Available: <http://ifitt.org/admin/public/uploads/ENTER%202003%20final%20version67.pdf>
- Qiu Yuan Fu, Yoon Ping Chui and Martin G. Helander. (2006). Knowledge identification and management in product design. **Journal of Knowledge management** 10(6): 50 – 63.
- Richards, G. (1996). **Cultural Tourism in Europe**. UK.: Wallingford.
- Richards, G. and Vivien, A. (2003). Festival as Creative Destination. **Annals of Tourism Research** 30(1): 7 – 30.
- Richards, G. and Wilson, J. (2006). Developing creativity in tourist experiences: A solution to the serial reproduction of culture. **Tourism management** 27: 1209 – 1223.

- Richards, G. (2010a). Creative Tourism and Local Development. In Wurzburger, R. (Ed.). **Creative Tourism A Global Conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide: at present at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe.** (pp. 78 – 90). New Mexico. USA.
- Richards, G. (2010b). **Creative Tourism and Cultural Events** [On – line]. Available: <http://www.docstoc.com/docs/68264727/Creative-tourism-and-cultural-events>
- Stephens, N. A., John V. M. (2006). Urban management and heritage tourism for sustainable Development the case of Elmina Cultural Heritage and Management Programme in Ghana. **Urban Management and Heritage tourism** 17(3): 299 – 312.
- Sequeira, B. D. and Marque, F. J. (2011). **Knowledge Management in Tourism Organisations: Proposal for an Analytical Model.** Faculty of Economics University of Algarve.
- Takeuchi, H. and Nonaka, I. (2004). **Hitotsubashi on Knowledge Management.** Singapore: John Wiley & Sons.
- The International Council on Monuments and Sites. (1976). **Cultural Tourism** [On – line]. Available: <http://www.icomos.org/tourism/>
- United Nation World Tourism Organisation. (1985). The State's Role in Protecting and Promoting Culture as a Factor of Tourism Development and the Proper Use and Exploitation of the National Cultural Heritage of Sites and Monuments for Tourism. **In Report to the Secretary – General on the general programme of work for the period 1984–1985** (pp.6). Madrid.
- United Nation World Tourism Organization. (1998). **Guide for local authorities on developing sustainable tourism.** Madrid: United Nation World Tourism Organization.
- Wurzburger, R. (2010). **Introduction to the Santa Fe & UNESCO International Conference A Global Conversation on Best Practices and New Opportunities.** New Mexico: Sunstone Press.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย
ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

แบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
 ระดับการศึกษา.....สาขา.....
 สถาบันการศึกษา.....อาชีพ.....
 หน่วยงาน.....ช่วงรายได้.....วันที่สัมภาษณ์.....
 เวลา.....ภูมิภาค.....

ศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย

1. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายมีอะไรบ้าง มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเพียงใด (ได้แก่ ประเภทโบราณสถาน ประเภทโบราณวัตถุ ประเภทศิลปวัฒนธรรม และประเภทประเพณี)

.....
 .....

2. แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีลักษณะเด่น/เอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นอย่างไรบ้าง (สุขุขทัย / อยุรยา)

.....
 .....

3. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพิมายเป็นที่รู้จักระดับใด (ท้องถิ่น / จังหวัด / ภูมิภาค / ประเทศ / นานาชาติ)

.....
 .....

4. แหล่งท่องเที่ยวใดบ้างในพิมายที่นักท่องเที่ยวจะต้องพุดถึงและเป็นเป้าหมายการเดินทางที่จะต้องไปให้ได้

.....
 .....

5. แหล่งท่องเที่ยวใดที่คนรู้จักน้อย แต่มีความน่าสนใจและสามารถเข้าไปส่งเสริมให้เป็นที่รู้จักได้

.....
 .....

6. แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอะไรได้บ้าง

.....
.....

7. สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อะไรได้บ้างในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ (ยกตัวอย่าง)

.....
.....

8. แต่ละกิจกรรมทำอย่างไร (รูปแบบกิจกรรม / กลุ่มเป้าหมาย / ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม / ระยะเวลาจัดกิจกรรม / ใครเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม / จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าร่วม / การมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละระดับ)

.....
.....

9. กิจกรรมการท่องเที่ยวใดบ้างที่สามารถเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวได้ เพราะเหตุใด (ลงมือปฏิบัติจริง/เน้นให้ความรู้/ดูสถานการณ์/แล้วแต่นักท่องเที่ยว)

.....
.....

10. ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกในเรื่องนี้ ได้แก่ใครบ้าง

.....
.....

11. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง (เงิน / คน / ทรัพยากรการท่องเที่ยว / สิ่งอำนวยความสะดวก)

.....
.....

12. โดยภาพรวมแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีสภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร (ความสะอาด/ความสะดวก/ความปลอดภัย)

.....
.....

13. แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยวหรือไม่ (จำนวนนักท่องเที่ยว / ช่วงเวลาเปิดปิด)

.....
.....

ศักยภาพด้านนักท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย

14. นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของพิมายคือนักท่องเที่ยวกลุ่มใด มีลักษณะอย่างไร

.....

15. นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพิมายมีกลุ่มใดบ้าง (จำแนกตาม / เพศ / อายุ / อาชีพ / ระดับการศึกษา / เชื้อชาติ / รายได้ / อาศัยอยู่ในหรือนอกพื้นที่)

.....

.....

16. นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวพิมายมีวัตถุประสงค์ใดบ้าง (พักผ่อนหย่อนใจ / เรียนรู้วัฒนธรรมขอม / เพื่อความเพลิดเพลิน / ประชุม / เจริญธุรกิจ / เดินทางผ่านและแวะเที่ยว)

.....

17. นักท่องเที่ยวชอบมาเที่ยวพิมายในช่วงเวลาหรือเทศกาล/ฤดูกาลใด และช่วงเวลาใดจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

18. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายอย่างไร เพราะเหตุใดจึงมีทัศนคติเช่นนั้น

.....

.....

ศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย

19. การจัดโปรแกรมหรือการออกแบบแคมเปญต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวพิมาย ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

20. หน่วยงานใดบ้างเป็นผู้รับผิดชอบการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว

.....

21. การวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทำอย่างไร หน่วยงานใดรับผิดชอบในการดำเนินการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

.....

.....

22. ผลกระทบทางการท่องเที่ยวของพินาย ไม่ว่าจะเป็นโยบายการท่องเทีว ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจทัวร์ ของที่ระลึก ที่พัก ร้านอาหาร ตรงกับความต้องการของนักท่องเทีวมกน้อยเพียงใด เห็นได้จากอะไร

.....

.....

23. นักท่องเทีวมกมีความพึงพอใจมกน้อยเพียงใด เพราะอะไร

.....

.....

24. การกำหนดราคาของสินค้าและบริการด้านการท่องเทีวของอำเภอพินายทำอย่างไร (กำหนดเอง โดยประเมินจากภาวะการตลาดและเศรษฐกิจ / ตามคนอื่น)

.....

.....

25. นักท่องเทีวสามารถเข้ามาท่องเทีว ไม่ว่าจะเป็นโยบายการท่องเทีว ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจทัวร์ ของที่ระลึก ที่พัก ร้านอาหาร ได้โดยผ่านช่องทางใดบ้าง (โทรศัพท์ / เว็บไซต์ของบริษัท / เว็บไซต์ของอำเภอหรือจังหวัดหรือประเทศ / การออกบูทตามงานท่องเทีวหรืองานเทศกาลต่าง ๆ)

.....

.....

26. ธุรกิจการท่องเทีวของพินายมีการใช้เครื่องมือและวิธีการใดบ้างในการส่งเสริมการตลาดสินค้าและบริการทางการท่องเทีว

.....

.....

27. เครื่องมือและวิธีการที่ใช้มีการจำแนกตามพฤติกรรมของนักท่องเทีวแต่ละกลุ่มหรือไม่

.....

.....

28. บุคลากรด้านการท่องเทีวแต่ละกลุ่ม (มัคคุเทศก์ / เจ้าของธุรกิจการท่องเทีวต่าง ๆ / หน่วยงานภาครัฐหรือชุมชนท้องถิ่น) มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเทีวในอำเภอพินายหรือการท่องเทีวเชิงสร้างสรรค์มกน้อยเพียงใด

.....

.....

29. บุคลากรทางการท่องเที่ยวสามารถสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างไรบ้าง สามารถ
ทำได้ดีในระดับใด

.....
.....

ศักยภาพด้านธุรกิจการท่องเที่ยวของอำเภอพิมาย

30. ธุรกิจที่ให้บริการรถโดยสาร ไปพิมายมีอะไรบ้าง ให้บริการรถประเภทใด

.....
.....

31. ธุรกิจที่ให้บริการรถโดยสารเหล่านี้มีจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดอะไรบ้าง เพราะอะไร
(องค์ประกอบของการให้บริการ / สภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยว / พนักงาน / การบริการ /
ราคา)

.....
.....

32. ธุรกิจที่พักที่เด่น ๆ ของพิมายมีอะไรบ้าง (โรงแรม / รีสอร์ท / โฮมสเตย์)

.....
.....

33. ธุรกิจที่พักเหล่านี้มีจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดอะไรบ้าง เพราะเหตุใด (องค์ประกอบของ
การให้บริการ / สภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยว / พนักงาน / การบริการ / ราคา)

.....
.....

34. ธุรกิจอาหารที่เด่น ๆ ของพิมายมีอะไรบ้าง

.....
.....

35. ธุรกิจอาหารเหล่านี้มีจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดอะไรบ้าง เพราะเหตุใด (องค์ประกอบของ
การให้บริการ / สภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยว / พนักงาน / การบริการ / ราคา)

.....
.....

36. ธุรกิจให้บริการนำเที่ยวพิมายมีอะไรบ้าง

.....
.....

37. ธุรกิจนำเที่ยวเหล่านี้มีจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดอะไรบ้าง เพราะเหตุใด (องค์ประกอบของการให้บริการ / สภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยว / พนักงาน / การบริการ / ราคา)

.....
.....

38. ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกของพินายมีอะไรบ้างที่สะท้อนความเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่น

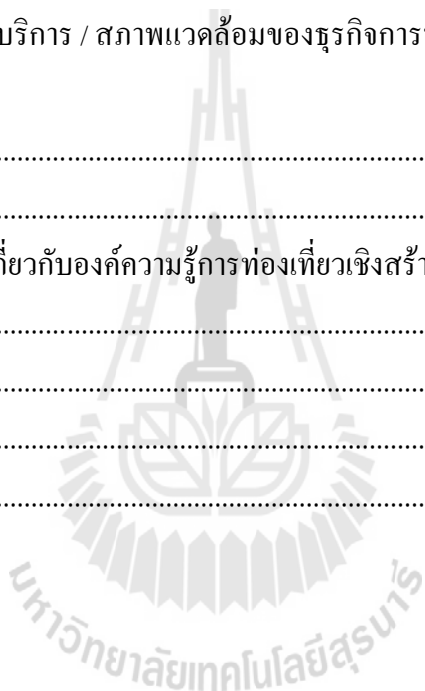
.....
.....

39. ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึกเหล่านี้มีจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดอะไรบ้าง เพราะเหตุใด (องค์ประกอบของการให้บริการ / สภาพแวดล้อมของธุรกิจการท่องเที่ยว / พนักงาน / การบริการ / ราคา)

.....
.....

40. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอำเภอพินาย

.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

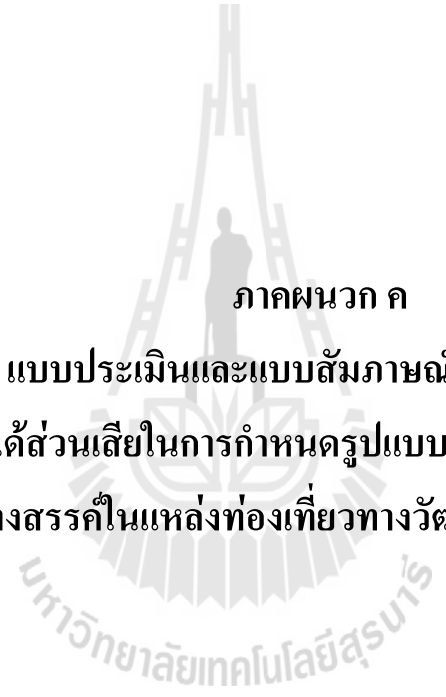

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
 ระดับการศึกษา.....สาขา (ถ้ามี).....
 สถาบันการศึกษา.....อาชีพ.....
 หน่วยงาน (ถ้ามี).....ผู้รู้เรื่อง.....วันที่สัมภาษณ์.....
 เวลา.....ที่อยู่.....โทร.....

*****

1. ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวนี้เหมือนหรือแตกต่างจากอดีตอย่างไร
2. แหล่งท่องเที่ยวนี้ได้รับการบูรณะ / พัฒนารูปแบบให้เข้ากับยุคสมัยบ้างหรือไม่ อย่างไร
3. ประวัติความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นอย่างไร
4. แหล่งท่องเที่ยวนี้มีเอกลักษณ์ / ความพิเศษอย่างไร
5. มีชื่อเสียงอย่างไร วัดจากอะไร
6. ความสะดวกในการเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว
7. แหล่งท่องเที่ยวนี้มีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะเดียวกันอย่างไร
8. แหล่งท่องเที่ยวนี้สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวอะไรได้บ้าง นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมได้อย่างไร (รูปแบบ / กลุ่มเป้าหมาย / ช่วงเวลาจัดกิจกรรม / ระยะเวลา / ผู้ดูแล / จำนวนคนเข้าร่วม / ข้อจำกัด)
9. ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวนี้ได้อย่างไรบ้าง
(ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาด ทิ้งขยะลงถังขยะ เป็นต้น / ด้านความปลอดภัย เช่น สมัครงาน อพปร. ช่วงเทศกาลเที่ยวพิมาย มีตำรวจท่องเที่ยว เป็นวิศจากธรรมชาติ เป็นต้น / ด้านการบริหารจัดการ เช่น มีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการแสดง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านอื่น ๆ เช่น เงินทุน คน อุปกรณ์)

ภาคผนวก ค
แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง
ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย

**แบบประเมินและแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง
ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอพิมาย**

ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี
ระดับการศึกษา.....สาขา (ถ้ามี).....
สถาบันการศึกษา.....อาชีพ.....
หน่วยงาน (ถ้ามี) .....เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้าน.....
วันที่สัมภาษณ์..... เวลา..... โทษ.....
URL เว็บไซต์ที่ใช้ในการประเมิน <http://student.sut.ac.th/m5320301/>

*****

1. องค์กรความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ครอบคลุม และชัดเจน หรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
2. โดยภาพรวมเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย
จังหวัดนครราชสีมา สามารถใช้เผยแพร่องค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของอำเภอพิมายได้
หรือไม่ อย่างไร
.....
.....
.....
3. ฐานข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้น สามารถช่วยวางแผนการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ในเบื้องต้นได้หรือไม่
อย่างไร
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ความรู้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับเว็บไซต์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

.....
.....
.....

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับฐานข้อมูลการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

.....
.....
.....

ภาคผนวก ง

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทภาคีรัฐบาล

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทภาครัฐบาล

ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ “G” เป็นสัญลักษณ์แทนนักท่องเที่ยว เนื่องจากคำว่า “ภาครัฐบาล” ในภาษาอังกฤษ คือ “Government Sector” โดยเรียงลำดับจาก 01 – 05 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างประเภทนักท่องเที่ยว
G01	คูสิต ทูมมากรณ์. วันที่ 18 มกราคม 2556. รับราชการ. หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
G02	ทศพร ศรีสมาน. วันที่ 17 มกราคม 2556. รับราชการ. ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
G03	दनัย ตั้งเจดจ้ำ. วันที่ 21 มกราคม 2556. รับราชการ. นายกเทศมนตรีตำบลพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
G04	ภาวนา ประจิตต์. วันที่ 18 มกราคม 2556. พนักงานรัฐวิสาหกิจ. ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
G05	บรเรจิด สอพิมาย. วันที่ 17 มกราคม 2556. รับราชการ. นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเมืองพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

ภาคผนวก จ

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชน

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชน

ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ “P” เป็นสัญลักษณ์แทนนักท่องเที่ยว เนื่องจากคำว่า “ภาคเอกชน” ในภาษาอังกฤษ คือ “Private Sector” โดยเรียงลำดับจาก 01 – 16 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Private sector

สัญลักษณ์	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างประเภทภาคเอกชน
P01	สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล. วันที่ 21 มกราคม 2556. กรรมการผู้จัดการ. บริษัทนครราชสีมาพิมายเคินรด จำกัด. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
P02	ขวัญใจ คล่องขอบ. วันที่ 16 กันยายน 2555. ค้าขาย. เจ้าของร้านขวัญใจ จำกัดของที่ระลึกบริเวณอุทยานไทรงาม. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
P03	สายฝน ดวงสวัสดิ์. วันที่ 16 กันยายน 2555. ค้าขาย. เจ้าของร้านอ้อร้อปักดำได้ จำกัดของที่ระลึกบริเวณอุทยานไทรงาม. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
P04	ปนัดดา สองแกลกรม. วันที่ 16 กันยายน 2555. ค้าขาย. เจ้าของร้านพิมายกีฟชอป จำกัดของที่ระลึกบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
P05	สมบุญ เกตุสระน้อย. วันที่ 7 ตุลาคม 2555. ค้าขาย. เจ้าของร้านสมบุญ จำกัดของที่ระลึกบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
P06	อนุกุล สีชมพู. วันที่ 12 มกราคม 2556. รับราชการ. อดีตประธานสภาตำบลรังกาใหญ่และผู้ประสานงานโฮมสเตย์ชุมชนโอท็อปตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
P07	เบญจรัตน์ คงศิริปัญญา. วันที่ 15 ธันวาคม 2555. ผู้จัดการ. โรงแรมพิมายพาราไดซ์ อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
P08	กมลทิพย์ คุ่มเรือน. วันที่ 16 กันยายน 2555. ผู้จัดการ. โรงแรมพิมายโฮเต็ล อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

- P09 ศิริศักดิ์ หมอพิมาย. วันที่ 16 กันยายน 2555. ธุรกิจส่วนตัว. เจ้าของกอดพิมายรีสอร์ท อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- P10 สุชิน มามัง. วันที่ 15 ธันวาคม 2555. ธุรกิจส่วนตัว. เจ้าของมูลนิธิเวอร์โฮมสเตย์ อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- P11 นันทย์ภรณ์ เสริมวิลาสกุล. วันที่ 7 ตุลาคม 2555. ค้าขาย. เจ้าของร้านทิวไผ่เปิดช่าง อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- P12 ยูพิน เสียมตะคุ. วันที่ 15 ธันวาคม 2555. ค้าขาย. เจ้าของร้านอาหารริมมูล อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- P13 วิไล อ่อนคำดี. วันที่ 7 ตุลาคม 2555. ค้าขาย. เจ้าของร้านคุณวิไลจำหน่ายอาหารบริเวณอุทยานไทรงาม อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- P14 ไอรดา สุขะเคชะ. วันที่ 15 ธันวาคม 2555. ผู้จัดการ. ร้านอาหารระเบียงไม้ อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- P15 สุขหทัย เพ็ชรคำ. วันที่ 22 มกราคม 2556. ธุรกิจส่วนตัว. เจ้าของบริษัทเพื่อนสนิททัวร์. นครศรีธรรมราช. สัมภาษณ์,
- P16 อาริรัตน์ เพ็ชรคำ. วันที่ 22 มกราคม 2556. ธุรกิจส่วนตัว. เจ้าของบริษัท พีเค สงขลา สมิหลาทัวร์. สงขลา. สัมภาษณ์,

ภาคผนวก ฉ
สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทชุมชนท้องถิ่น

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทชุมชนท้องถิ่น

ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ “L” เป็นสัญลักษณ์แทนนักท่องเที่ยว เนื่องจากคำว่า “ชุมชนท้องถิ่น” ในภาษาอังกฤษ คือ “Local Community” โดยเรียงลำดับจาก 01 – 09 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างประเภทชุมชนท้องถิ่น
L01	สันทนา ธรรมสโรจน์. วันที่ 15 กันยายน 2555. หัวหน้าสถานี. จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนภูมิปัญญาคนพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
L02	คำ อุ่นใจ. วันที่ 15 มกราคม 2556. เกษตรกร. ประธานชุมชนปราสาทหินพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
L03	บุญอ่อน การค้า. วันที่ 15 กันยายน 2555. ข้าราชการบำนาญ. หัวหน้าชุมชนสามสระสามัคคี อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
L04	สิริพร กาจหาญ. วันที่ 15 กันยายน 2555. แม่บ้าน. หัวหน้าชุมชนวังบูรพา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
L05	จันทร์ฉาย ยุทธรงค์. วันที่ 15 กันยายน 2555. ค้าขาย. หัวหน้าชุมชนไทรแก้ว อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
L06	ทองม้วน สมบัติสวัสดิ์. วันที่ 15 กันยายน 2555. ค้าขาย. หัวหน้าชุมชนตะวันตกวัดเดิม อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
L07	สมเกียรติ จันทร์กระจ่าง. วันที่ 11 มกราคม 2556. รับราชการ. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 บ้านสัมฤทธิ์ตะวันออก. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
L08	คงภพ พัฒนพิระเดช. วันที่ 15 ธันวาคม 2555. ธุรกิจส่วนตัว. ผู้รู้ในท้องถิ่น อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

L09

สมหมาย แก้วเพชร. วันที่ 15 กันยายน 2555. อาชีพอิสระ /
วิทยากรพิเศษ. ผู้รู้ในท้องถิ่น อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.
นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

ภาคผนวก ข

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทนักท่องเที่ยว

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ “T” เป็นสัญลักษณ์แทนนักท่องเที่ยว เนื่องจากคำว่า “นักท่องเที่ยว” ในภาษาอังกฤษ คือ “Tourist” โดยเรียงลำดับจาก 01 – 30 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างประเภทนักท่องเที่ยว
T01	กฤษณะ แสนสวัสดิ์. วันที่ 5 ธันวาคม 2555. พนักงานรัฐวิสาหกิจ. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. เลข. สัมภาษณ์,
T02	ไป่มุก หาญนอก. วันที่ 8 พฤศจิกายน 2555. รับจ้าง. บริษัทแมคพลัส. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
T03	คุณัญญา รอดเมฆ. วันที่ 4 มกราคม 2556. นักศึกษาปริญญาโท. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (สื่อใหม่) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
T04	จตุพัฒน์ บุราณผาย. วันที่ 5 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
T05	จิราภา วิจิษณ์ประเสริฐ. วันที่ 14 ธันวาคม 2555. พนักงานรัฐวิสาหกิจ. เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
T06	ชฎานัส เมืองสุวรรณ. วันที่ 26 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. สุรินทร์. สัมภาษณ์,
T07	ชัยวัฒน์ สนศิริ. วันที่ 13 ธันวาคม 2555. พนักงานรัฐวิสาหกิจ. เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. พิษณุโลก. สัมภาษณ์,
T08	ฐากร ชุมแสง. วันที่ 5 ธันวาคม 2555. ช่างตัดผม. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

- T09 อนุรักษ์ จินกลาง. วันที่ 10 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T10 ณิชชาพร เบ็ญคุ้ม. วันที่ 6 ธันวาคม 2555. พนักงานรัฐวิสาหกิจ. เทคโนโลยีธานี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. บุรีรัมย์. สัมภาษณ์,
- T11 ถวัลย์ ไกรใหญ่. วันที่ 18 ธันวาคม 2555. รั้งจ้าง. โรงพยาบาลเซนต์แมรี. ชัยภูมิ. สัมภาษณ์,
- T12 ทิตยาพร ศรีสมพร. วันที่ 7 ธันวาคม 2555. พนักงานองค์กรของรัฐ. ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T13 ชีระนิตย์ นามกุณี. วันที่ 25 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาโท. สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ (การจัดการทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครพนม. สัมภาษณ์,
- T14 นกตล จันทกรนุก. วันที่ 10 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. อุตรธานี. สัมภาษณ์,
- T15 นิตยา โชติบุตร. วันที่ 13 พฤศจิกายน 2555. ผู้ช่วยสอนและวิจัย. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. อุบลราชธานี. สัมภาษณ์,
- T16 บุศยามาศ รักษาภักดี. วันที่ 14 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์,
- T17 ประชาสันต์ แว่นไชสง. วันที่ 6 ธันวาคม 2555. รับราชการ. โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T18 พนม จินาบีง. วันที่ 26 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. เชียงราย. สัมภาษณ์,
- T19 พิชญุสนิณี กิจวัฒนาถาวร. วันที่ 8 พฤศจิกายน 2555. นักศึกษาปริญญาเอก. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

- T20 พิมพ์พิมล กาละพัฒน์. วันที่ 5 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. บุรีรัมย์. สัมภาษณ์,
- T21 เพ็ญภา นาคดี. วันที่ 7 ธันวาคม 2555. พนักงานองค์กรของรัฐ. ส่วนประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. พิษณุโลก. สัมภาษณ์,
- T22 รัตนาภรณ์ ประกอบทรัพย์. วันที่ 5 ธันวาคม 2555. นักสารสนเทศ วิทยาลัยราชพฤกษ์. ปราจีนบุรี. สัมภาษณ์,
- T23 ลักษณ์า โชคสกุลทรัพย์. วันที่ 14 ธันวาคม 2555. ธุรกิจส่วนตัว. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T24 วัชร มนต์ขลัง. วันที่ 13 พฤศจิกายน 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ขอนแก่น. สัมภาษณ์,
- T25 ศราวุธ ชนะบำรุง. วันที่ 6 พฤศจิกายน 2555. พนักงานเอกชน. โรงเรียนอัสสัมชัญ นครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T26 อธิฐาน ทิพย์พงษ์ธร. วันที่ 7 พฤศจิกายน 2555. ผู้ช่วยสอนและวิจัย. สาขาวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T27 อัมรินทร์ พรหมศรี. วันที่ 4 มกราคม 2556. รับราชการ (ครู) โรงเรียนบ้านบุนนาค. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T28 อาทินันท์ แก้วไทย. วันที่ 6 ธันวาคม 2555. นักศึกษาปริญญาตรี. สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. กรุงเทพฯ,
- T29 อุดมศักดิ์ บัวสำราญ. วันที่ 6 ธันวาคม 2555. พนักงานองค์กรของรัฐ. ศูนย์สหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
- T30 เอกชัย บุญรสศักดิ์. วันที่ 5 พฤศจิกายน 2555. พนักงานรัฐวิสาหกิจ. เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. เชียงราย. สัมภาษณ์,

ภาคผนวก ซ
รายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยว

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้รู้ในแหล่งท่องเที่ยว

กิติกุล เสภาศิราภรณ์. วันที่ 28 มีนาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับอุทยานไทรงาม. นครราชสีมา.
สัมภาษณ์,

จารุณี ศรีพักสอน. วันที่ 21 มีนาคม 2556. ค้าขาย. ผู้รู้เกี่ยวกับส้มตำพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
ชัยวัฒน์ สุขะเดชะ. วันที่ 25 มีนาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับมวยพิมาย. นครราชสีมา.

สัมภาษณ์,

ชูชัย วิเศษจินดา. วันที่ 25 มีนาคม 2556. ธุรกิจส่วนตัว. ผู้รู้เกี่ยวกับแมวสีสวาด. นครราชสีมา.
สัมภาษณ์,

ณรงค์ ดวงทอง. วันที่ 21 มีนาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับการแกะสลักเทียนพรรษา.
นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

คนัย ตั้งเจ็ดจ้ำ. วันที่ 21 ตุลาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับเทศกาลเที่ยวพิมาย. นครราชสีมา.
สัมภาษณ์,

ดุสิต ทูมมากรณ์. วันที่ 25 มีนาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัด
นครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

ทศพร ศรีสมาน. วันที่ 22 มีนาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย
จังหวัดนครราชสีมา. ร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์,

บุญ หนากลาง. วันที่ 25 มีนาคม 2556. เกษตรกรรม. ผู้รู้เกี่ยวกับอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์.
นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

บรรเจิด สอพิมาย. วันที่ 21 มีนาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับประเพณีแข่งเรือพิมาย.
นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

ประทุม ผลนา. วันที่ 21 มีนาคม 2556. ค้าขาย. ผู้รู้เกี่ยวกับเส้นหมี่และผัดหมี่พิมาย. นครราชสีมา.
สัมภาษณ์,

ประทุม ผลนา. วันที่ 22 มีนาคม 2556. ค้าขาย. ผู้รู้เกี่ยวกับการละเล่นสะบ้า. นครราชสีมา.
สัมภาษณ์,

ปราณีต สมบัติสวัสดิ์. วันที่ 21 มีนาคม 2556. ข้าราชการบำนาญ. ผู้รู้เกี่ยวกับภาษาพิมาย.
นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

พนิดา ศรีเขียว. วันที่ 22 มีนาคม 2556. ค้าขาย. ผู้รู้เกี่ยวกับกระยาสารพิมาย. นครราชสีมา.
สัมภาษณ์,

พระโพธิวรญาณ. วันที่ 21 มีนาคม 2556. เจ้าอาวาสวัดเดิม. ผู้รู้เกี่ยวกับวัดเดิม. นครราชสีมา.

สัมภาษณ์,

ละม่อม ฉายพิมาย. วันที่ 25 มีนาคม 2556. ค้าขาย. ผู้รู้เกี่ยวกับเครื่องจักสานหวาย. นครราชสีมา.

สัมภาษณ์,

วรรณิ อมัตริ์ตนะ. วันที่ 28 มีนาคม 2556. รับราชการ. ผู้รู้เกี่ยวกับระบำพิมายปุระ. นครราชสีมา.

สัมภาษณ์,

สิทธิศักดิ์ เสริมวิลาสกุล. วันที่ 21 มีนาคม 2556. ค้าขาย. ผู้รู้เกี่ยวกับเป็ดย่างพิมาย. นครราชสีมา.

สัมภาษณ์,

ภาคผนวก ฅ

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนด
รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สัญลักษณ์ และรายชื่อกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนด รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ “S” เป็นสัญลักษณ์แทนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากคำว่า “ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย” ในภาษาอังกฤษ คือ “Stakeholders” โดยเรียงลำดับจาก 01 – 07 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์	รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างประเภทผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียฯ
S01	คุณิต ทุมมากรณ์. วันที่ 9 ตุลาคม 2556. รัฐบาล. หัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
S02	ทศพร ศรีสมาน. วันที่ 18 ตุลาคม 2556. รัฐบาล. ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
S03	ภาวนา ประจิดต์. วันที่ 22 ตุลาคม 2556. พนักงานรัฐวิสาหกิจ. ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงาน นครราชสีมา. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
S04	สุขหทัย เพชรดำ. วันที่ 18 ตุลาคม 2556. ธุรกิจส่วนตัว. เจ้าของบริษัทเพื่อนสนิททัวร์. นครศรีธรรมราช. สัมภาษณ์,
S05	อารีรัตน์ เพชรดำ. วันที่ 14 ตุลาคม 2556. ธุรกิจส่วนตัว. เจ้าของบริษัท พีเค สงขลา สมิหลาทัวร์. สงขลา. สัมภาษณ์,
S06	ละม่อม ฉายพิมาย. วันที่ 7 ตุลาคม 2556. อดีตประธานโฮมสเตย์ชุมชนโอท็อปตำบลรังกาใหญ่. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,
S07	เบญจรัตน์ คงศิริปัญญา. วันที่ 15 ธันวาคม 2555. ผู้จัดการ. โรงแรมพิมายพาราไดซ์ อำเภอพิมาย. นครราชสีมา. สัมภาษณ์,

ประวัติผู้เขียน

นายกันตภณ แก้วสง่า (ชื่อเดิม ภัยมณี แก้วสง่า) เกิดเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2528 สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2550 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (นิเทศศาสตร์) สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ต่อมาในปีการศึกษา 2553 ได้เข้าศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ (การจัดการความรู้) สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

